

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

18.07.2023 ел

Менделеевск шәһәре

№411

Менделеевск шәһәрендә
юл хәрәкәтен оештыруның
комплекслы схемасын
раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Юл хәрәкәте иминлеге турында» 1995 елның 10 декабрдәгә 196-ФЗ номерлы федераль закон, «Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2007 елның 8 ноябрдәгә 257-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы чикләрендә юл транспорт комплексы эшчәнлегенә нәтижәлеләген һәм тотрыклылыгын арттыру һәм юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү максатларында

КАРАР БИРӨ:

1. Менделеевск районының юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасын (алга таба - ЮХОКС) кушымталар нигезендә расларга.

2. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Башкарма комитетының төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык бүлеге, Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы, инвестиция һәм инфраструктура үсеше идарәсенә, шәһәр төзелеш документациясен эзерләгәндә һәм раслаганда, Менделеевск шәһәренә гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын, күперләргә һәм башка транспорт инженерлык корылмаларын карап тоту, төзү һәм реконструкцияләү чараларын планлаштырганда һәм гамәлгә ашырганда., Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы чикләрендә автомобиль юлларында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру, шулай ук юл хәрәкәтен оештыру буенча чараларны гамәлгә ашыру юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасы белән житәкчелек итәргә тиеш

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга: www.mendelevsk.tatar.ru

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенә шәһәр хужалыгы буенча урынбасары С.В. Метальниковка йөкләргә.

Житәкче

Р.Р. Искәндәров

Менделеевск ш.
башкарма комитетының
2023 елның 18 июлендәге 411 номерлы карарына
кушымта

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕНДЕЛЕЕВСК
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ЮЛ
ХӘРӘКӘТЕН ОЕШТЫРУНЫҢ КОМПЛЕКСЛЫ СХЕМАСЫ

тема:

1 модуль. Муниципаль берәмлек территориясендә юл хәрәкәтен оештыру
буенча килеп туган вазгыятькә характеристика
2017 елның 18 сентябрэндәге 8/71д номерлы

шартнамә

Проект житәкчесе
Зацепин

/ А.Н.

имза, дата

Казан, 2017

РЕФЕРАТ

Исәп 138 бит, 28 рәсем, 44 табл., 5 чыганак, 1 кушымта.

ТРАНСПОРТ ТИКШЕРҮЛӘРЕ, УРАМ-ЮЛ ЧЕЛТӘРЕ ПАРАМЕТРЛАРЫН БӘЯЛӘҮ, ҺӘЛАКӘТ БУЛУНЫ АНАЛИЗЛАУ, ПАССАЖИР ҺӘМ ЙӨК АГЫМНАРЫН АНАЛИЗЛАУ, ПАРКОВКА КИҢЛЕГЕН АНАЛИЗЛАУ, ЮЛ ХӘРӘКӘТЕН ОЕШТЫРУНЫ АНАЛИЗЛАУ.

Тикшеренү объекты Татарстан Республикасы Менделеевск районының транспорт системасы, шул исәптән урам-юл челтәрен (милек төренә карамастан) һәм транспорт инфраструктурасы объектларын да кертеп.

Эшнең максаты - Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы территориясендә юл хәрәкәтен оештыруның иминлеген һәм нәтижәлелеген күтәрүгә юнәлдерелгән чаралар программасын эшләү.

Эшләрнең беренче этабы кысаларында куелган максатка ирешү өчен муниципаль берәмлек территориясендә юл хәрәкәте иминлеге буенча килеп туган вазгыятькә характеристика ясалды.

Шул ук вакытта беренче этап бурычларын хәл итү өчен Менделеевск районының урам-юл челтәрендә транспорт агымнарын тасвирлау турындагы мәгълүматларны жыю һәм системалаштыру буенча түбәндәге фәнни ысуллар кулланылды:

тикшерелә торган объект турында мәгълүматларны документлар буенча өйрәнү;

Менделеевск районының урам-юл челтәрен тикшерүләр; Менделеевск районы юл челтәрендә транспорт агымнарының киеренкелеген

тикшерүләр

жәмәгәт пассажир тикшерү пассажирлар

оптимальләштерү тикшерүләр

Менделеевск муниципаль районында юл хәрәкәте иминлеге өлкәсендә төп проблемаларны ачыклау эшнең нәтижәсе булып тора, аларны хәл итүгә ЮХОКС чаралары программасы юнәлтелергә тиеш.

Эчтәлеге	Кереш	6
1	Проектны эшләү өчен кирәкле рәсми техник һәм башка мәгълүматларны жыю һәм системалаштыру. Файдаланыла торган алымнарны һәм башлангыч мәгълүмат алу чараларын тасвирлау.....	8
1.1	Башлангыч мәгълүматларны жыю һәм системага салу турында гомуми белешмәләр	8
1.2	Муниципаль берәмлек территориясе турында гомуми белешмәләр.....	12
1.3	Муниципаль берәмлекнең демографик хәле.....	15
1.4	Муниципаль берәмлекнең социаль-иқтисадый хәле.....	17
2	Муниципаль берәмлек территориясендә транспорт тикшерүләрен эзерләү һәм уздыру.....	29
2.1	Төп транспорт төеннәрендә кул ысулы белән хәрәкәт агымының һәм транспорт агымы составының киеренкелеген натураль тикшерү эзерләү һәм уздыру.....	29
2.1.1	Юл хәрәкәте һәм транспорт агымы составының киеренкелеген натураль тикшерү үткәру методикасы.....	29
2.1.2	Техник халәтне тикшерү үткәру турында хисап	35
2.2	Гомуми файдаланудагы пассажир транспортында пассажирлар агымының техник халәтен тикшерүне эзерләү һәм уздыру.....	38
2.2.1	Пассажирлар агымының техник халәтен тикшерү үткәру методикасы	38
2.2.2	техник халәтне тикшерүне эзерләү	40
2.2.3	техник халәтне тикшерү үткәру	41
2.3	Транспорт чаралары туктау һәм туктап тору өчен урыннарның техник халәтен тикшерүгә эзерләү һәм уздыру.....	42
2.3.1	техник халәтне тикшерүне эзерләү.....	42
2.3.2	техник халәтне тикшерү үткәру	44
3	Территориаль планлаштыруның булган документларына һәм территорияне планлаштыру документларына, стратегик планлаштыру документларына анализ	45
3.1	Территориаль планлаштыру документларына һәм территорияне планлаштыру документларына анализ	45
3.2	Стратегик планлаштыру документларына анализ.....	55

4 Юлларның төп элементларын, аларның кисешкән урыннарын һәм кушылган урыннарын, шул исәптән юл элементларының геометрик параметрларын, транспорт-эксплуатация характеристикаларын да керттеп, тасвирлау,	66
5 Транспорт чаралары һәм жәяүлеләр хәрәкәтен оештыруны шул исәптән маршрут транспорт чаралары хәрәкәтен оештыруны, транспорт чаралары, юл сервисы объектлары туктау һәм туктап тору өчен урыннар урнаштыруны тасвирлау	72
5.1 Транспорт чаралары хәрәкәтен оештыру	72
5.2 Жәяүлеләр хәрәкәтен оештыру.....	77
5.3 Маршрут транспорт чаралары хәрәкәтен оештыру.....	78
5.4 Транспорт чаралары, юл сервисы объектлары туктау һәм туктап тору урыннарын урнаштыру.....	86
6 Юл хәрәкәте параметрларына, шулай ук маршрут транспорт чараларының хәрәкәт параметрларына һәм машина кую урыннары урнаштыру параметрларына анализ	89
6.1 Шәхси транспорт хәрәкәте параметрларына анализ	89
6.2 Маршрут транспорты хәрәкәте параметрларына анализ.....	94
6.3 Транспорт чаралары туктау һәм туктап тору урыннары урнаштыру параметрларына анализ	95
7 Пассажир һәм йөк агымнарына анализ.....	101
7.1 Пассажирлар агымын бәяләү	101
7.2 Йөк транспорты хәрәкәте параметрларын бәяләү	103
8 Юл хәрәкәте шартларын анализлау, кисешкән урыннарның һәм светофор көйләнеше юллар кушылган урыннарның йөкләнеше турындагы мәгълүматларны да керттеп	107
9 Юл-транспорт һәлакәтләренең килеп чыгу сәбәпләрен һәм шартларын анализлау.....	109
ЙОМГАКЛАУ.....	115
КУЛЛАНЫЛГАН ЧЫГАНАКЛАР ИСЕМЛЕГЕ	117
А кушымтасы - Төп нокталарда транспорт агымын үлчәү паспортлары	118

КЕРЕШ

Транспорт эшенең нәтижелелеген күтәрү һәм пассажирлар йөртүдә халыкның ихтыяжларын мөмкин кадәр канәгатьләндерү юл хәрәкәтен рациональ оештырганда ирешелә. Юл хәрәкәтенең оптималь оештырылуы пассажирларны һәм йөкләрне китерү вакытын кыскартуга, юл хәрәкәте иминлеге дәрәжәсен күтәрүгә һәм транспорт чараларының әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтысын киметүгә ярдәм итә.

Фәнни-тикшеренү эшләрен үткәрү нәтижәсендә юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасы (КСОДД) эшләнәргә һәм, аерым алганда, башлангыч мәгълүматлар жыелырга, юл хәрәкәтен оештыруның параметрларына һәм гамәлдә оештырылуына анализ ясарга, шулай ук фәнни-тикшеренү эшләренең максатына ирешүгә юнәлдерелгән чаралар программасын алга таба формалаштыру өчен муниципаль берәмлек территориясендә һәлакәт хәленә бәя бирү формалаштырылырга тиеш.

Проектның беренче этабында бурыч булып түбәндәгеләр тора:

- муниципаль берәмлек территориясендә юл хәрәкәтен оештыруның гамәлдәге схемасы һәм урам-юл челтәре параметрлары турында мәгълүматлар жыю һәм анализлау, территориаль транспорт системасын үстерүдәге житешсезлекләрне ачыклау;
- территориаль һәм стратегик планлаштыруның булган документларын анализлау;
- юл хәрәкәте параметрларын һәм шартларын анализлау;
- юл-транспорт һәлакәтләренең килеп чыгу сәбәпләрен һәм шартларын анализлау;
- парковка киңлеген формалаштыруга анализ.

Проектның куелган максатына ирешү өчен беренче этап бурычларын хәл итү нәтижеләре аеруча мөһим: аларга алдагы этапларның бурычларын хәл итү нигез булачак.

Проектны уңышлы гамәлгә ашыру Менделеевск муниципаль районының транспорт проблемаларын хәл итүгә юл хәрәкәтен оештыру схемасын оптимальләштерү юлы белән яқын килергә мөмкинлек бирәчәк.

1 Проектны эшлэү өчен кирәкле рәсми документар статистик, техник һәм башка мәгълүматларны жыю һәм системалаштыру. Файдаланыла торган алымнарны һәм башлангыч мәгълүмат алу чараларын тасвирлау

1.1 Башлангыч мәгълүматларны жыю һәм системага салу турында гомуми белешмәләр

Илебез практикасында, бигрәк тә чит ил практикасында юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасын төзү өчен башлангыч мәгълүматларны тикшерү, жыю һәм системага салу ысулларының күп булуы билгеле - аларны үтәү махсус жиһазларсыз бер тикшерүдә мөмкин, һәм махсус югары технологияле приборлар һәм күчмә лабораторияләр куллануны таләп итә торган иң түбән күрсәткечләрдән башлап. Методларның күптөрлелеге бер яктан юл хәрәкәтен оештыру ярдәмендә хәл ителә торган күп санлы бурычлар белән аңлатыла, ә икенче яктан, мәгълүматларны жыю өчен техник базаның даими үсеше белән аңлатыла.

Әлеге ЮХОКС эшлэү максатларында ООО ПФП «Квантэкс» юл хәрәкәте характеристикаларын һәм шартларын тикшерү методларының түбәндәге комплексын кулланды:

документаль өйрәнү; техник халәтне тикшерүләр.

Документаль өйрәнү - объектның территориягә турыдан-туры чыкмыйча башлангыч мәгълүматларын өйрәнү (югыйсә тикшерүнең мондый тибын камераль дип атыйлар). ЮХОКС проектын эшлэгәндә документаль тикшеренү өчен башлангыч мәгълүматлары чыганагы түбәндәге материаллар булган:

планлаштыруның территория документлары территорияне планлаштыру буенча документация федераль дәрәжәдә стратегик планлаштыру Россия Федерациясе субъекты дәрәжәсендә һәм муниципаль берәмлекләр дәрәжәсендә

документлар

инженерлык эзләнүләре материаллары юл хәрәкәтенә гамәлдәге һәм фаразлана торган параметрларын тикшерү нәтижәләре муниципаль берәмлек территориясе турында гомуми белешмәләр; юллар, юл корылмалары классификациясе һәм характеристикасы; транспорт инфраструктурасына характеристика; юл хәрәкәтен оештыру; юл-транспорт һәлакәте турындагы мәгълүматлар ким дигәндә өч ел дәвамында динамикада. Башлангыч мәгълүматлар чыганаclarы булып түбәндәгеләр хезмәт итәргә мөмкин:

дәүләт-хакимияте органнарыннан һәм жирле үзидарә органнарыннан рәсми гарызнамәләр буенча алынган мәгълүмат;

интернет-ресурслар (дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының, Федераль салым хезмәтенә, Дәүләт статистика органнарының һ.б. рәсми сайтлары).

Рәсми документар статистик мәгълүматларны жыю тәҗрибәсе килеп туган хәлне түбәндәгечә тасвирларга мөмкинлек бирә:

ачык дәрәс чыганаclarда кирәкле мәгълүмат системасыз рәвештә бирелгән; муниципаль берәмлекләр администрацияләрендә кирәкле белешмәләр, кагыйдә буларак, тулы күләмдә юк, ә кайбер очраclarда бөтенләй юк; кирәкле мәгълүматны бирү мәсьәләләре буенча хакимият органнары белән үзара хезмәттәшлек гадәттә шактый вакытлы чыгымнар белән бәйле;

Килеп чыккан мәгълүматларның шактый өлеше транспорт модельләрен төзү максатларында аларга карата куела торган таләпләрне канәгатьләндерми һәм өстәмә әзерлек таләп итә.

Югарыда күрсәтелгән чыганаclarдан алынган башлангыч мәгълүматларны әзерләү аларны транспорт модельләштерүендә куллану өчен ике юнәлеш буенча алып барылырга мөмкин:

ачык ышанычлы кешеләрдән алынган мәгълүматны төгәлләштерү чыганаclarы

төрле профильле учреждениеләргә рәсми сораулар ярдәмендә ; берләштерелгән статистик мәғлүматлардан, шулай ук башка типтагы мәғлүматлардан кирәкле башлангыч мәғлүматлар алуның махсус методикаларын булдыру.

Башлангыч мәғлүматларны рәсми төгәлләштерү вариантының мәғлүматның югары сыйфатындагы уңай яклары бар, әмма мөрәжәгатьләргә үтәү срокларына кагылышлы кимчелекләргә үз эченә ала.

Мәғлүматлар әзерләүнең икенче юнәлеше, берләштерелгән статистик мәғлүматлардан, шулай ук мәғлүматның башка төрлөрөнән, чикләнмәгән кулланылышта һәм файдалану уңайлыklarына ия булган мәғлүматлар алу мөмкинлегенә бирүче махсус методикалар булуны күздә тоту. ЮХОКС (ООО ПФП «Квантэкс») ясаучы бу максатларда предприятие белгечләре тарафыннан эшләнгән һәм Россиядә һәм чит илләрдә фәнни журналларда бастырылган махсус методикалар кулланыла.

тикшерүләр билгеле бер вакыт аралыгында юл хәрәкәтенең конкрет шартларын һәм күрсәткечләрне теркәүдән гыйбарәт. Хәзерге вакытта тикшеренүләр юл хәрәкәте характеристикалары турында мәғлүматлар алуның иң киң таралган төре булып тора. Алар актив һәм пассив өлешләргә бүленә. Пассив тикшеренү вакытында күзәтүче хәрәкәт процессына катышмый, яғни булган хәлнең характеристикаларын ала. Бу этапта стационар постлар кулланылган, аларда тикшеренүче төрле ысуллар ярдәмендә транспорт агымнары параметрларын теркәгән.

Гамәлдә транспорт агымнары турында мәғлүмат жьонның төп өч ысулы кулланыла:

кул ярдәмендә; ярымаавтомат; автомат

рәвештә.

-

Кул ысулы белән мәгълүматлар турыдан-туры транспортны исәпкә алучылар тарафыннан жыела. Бу билгеле бер көн дәвамында стационар постларда торган һәм төрле юнәлештәге хәрәкәтнең интенсивлығын үлчәүче махсус өйрәтелгән кешеләр. Мәгълүматларны жыюның мондый ысулы югары хезмәт сыйдырышлылыгы белән характерлана, ә зур масштаблы тикшеренүләр һәм кыйммәт

Ярым автомат ысул шунда ки, мәгълүмат жыю махсус видеожиһазлар ярдәмендә башкарылган, ул барлык тикшерелә торган участка төшерүне башкарырга мөмкинлек бирә, ә жыелган мәгълүматны эшкәртү кулдан (камераль шартларда) башкарыла. Шул ук вакытта мәгълүматлар махсус паспортка кертелә, ягъни жыелган мәгълүматны контроль картага кертү этабы объектта ук юк.

Транспорт агымнарының интенсивлығы буенча мәгълүматлар жыюның автоматлаштырылган ысулы транспорт исәбен алу детекторларынан мәгълүматлар жыюдан гыйбарәт. Мондый ысул төрле типтагы транспортны исәпкә алу детекторлары урнаштырылган урам-юл челтәре участкалары өчен актуаль. Гамәл принциплары буенча типларга бүленгән күпсанлы детекторлар бар: инфракызыл, күләмле, индукцияле радиолокацияле һ. б. Транспортны исәпкә алу детекторларын куллануда төп өстенлек шунда ки, барлык мәгълүмат алар белән эшкәртелә һәм автомат режимда мәгълүматлар базасына кертелә һәм транспорт агымнары хәрәкәтенең интенсивлығы турында материалларны эшкәртүгә өстәмә вакытлы чыгымнар таләп итми.

Актив тикшеренү барышында күзәтүче юл хәрәкәтен оештыру ысулларын куллана һәм транспорт агымының яңа характеристикаларын алу максатыннан актив эксперимент үткәрә. Транспорт агымын тоткарлау һәм, шулай итеп, аның тыгызлыгын арттыру исәбенә интенсивлыкны ясалма зурайтканда тикшерү үрнәк булырга мөмкин.

1.2 Муниципаль берәмлек территориясе турында гомуми белешмәләр

Менделеевск районы Татарстан Республикасының төньяк-көнчыгышында урнашкан. Район автомобиль юлларының төбәк һәм федераль челтәре буенча Алабуга, Яр Чаллы, Түбән Кама, Әгерҗе шәһәрләреннән 20 - 60 минутлык файдалана алу мөмкинлегенә ия.

Менделеевск муниципаль районы республиканың түбәндәге муниципаль берәмлекләре белән чиктәш:

- көнбатышта - Алабуга муниципаль районы белән;
- төньякта - Удмурт Республикасы белән;
- көнчыгышта - Әгерҗе муниципаль районы белән;
- көньякта - Тукай муниципаль районы белән.

Районның мәйданы 74,6 мең га тәшкил итә. Районда авыл хужалыгы билгеләнешендәге җирләр (63,5%) һәм су фонды җирләре (22,4%) өстенлек итә.

Менделеевск районында бер шәһәр составындагы 36 торак пункт һәм 14 авыл җирлегә Районның административ үзәге - Менделеевск шәһәр җирлегә.

Менделеевск муниципаль районы җирлекләренә характеристика 1 нче таблицادا бирелгән.

1 нче таблица - Менделеевск муниципаль районы җирлекләре характеристикасы

№	Авыл җирлекләре	Административ үзәк	Торак пунктлар саны	Халык, кеше.	Мәйданы* (кв.км.)
1	2	3	4	5	6
1	Менделеевск шәһәре шәһәр җирлегә	Менделеевск шәһәре	1	22 203	22,6
2	Абалач авыл җирлегә	Абалач авылы	2	388	37,4
3	Бәзәкә авыл җирлегә	Бәзәкә авылы	5	1078	69,3

1 нче таблицаның дәвамы

1	2	3	4	5	6
4	Бөрешле авыл жирлеге	Бөрешле авылы	1	167	29,6
5	Енабердино авыл жирлеге	Енабердино авылы	5	520	55,0
6	Ижевка авыл жирлеге	Ижевка авылы	1	982	3,6
7	Камай авыл жирлеге	Камай авылы	1	404	27,6
8	Монашево авыл жирлеге	Монашево авылы	5	1025	58,8
9	Монай авыл жирлеге	Монай авылы	1	516	33,4
10	Песэй авыл жирлеге	Песэй авылы	4	528	56,1
11	Иске Гришкино авыл жирлеге	Иске Гришкино авылы	3	595	36,0
12	Татар Чаллысы авыл жирлеге	Татар Чаллысы авылы	1	342	40,3
13	Тихоново авыл жирлеге	Тихоново авылы	2	824	25,3
14	Тойгужа авыл жирлеге	Тойгужа авылы	2	191	24,6
15	Турай авыл жирлеге	Турай авылы	2	521	50,3
Искәрмә - сусаклагычларны исәпкә алмыйча территориянең мәйданы					

Менделеевск муниципаль районы отышлы икътисадый-географик хәлдә
 транспорт оптимальләштерү тискәре

Республиканың көнчыгыш өлешендә республиканың төньягын һәм көньягын тоташтыручы, ресурс тәэмин ителеше житәрлек (нефть, ундырышлы булмаган файдалы казылмалар, урман, су, жир ресурслары).

Ягулык-энергетика чималы 5 нефть ятмасы - Первомайское, Бондюжское, Комаровское, Луговое һәм Ольгинское ятмасы.

Менделеевск районы территориясендә төзелеш индустриясендә кулланыла торган кирпич балчык, известьле, комлы-гравияле катнашмалар ятмалары бар. Хәзерге вакытта сәнэгать үзләштерүенә 6 известь чыганагы жәлеп ителгән.

Район территориясендә Бондюг, Тихогорск, Көнбатыш Менделеевск, Менделеевск, Тихоново һәм Ижевка эчә торгна жир асты сулары һәм Татар Чаллысы техник жир асты сулары ятмалары, шулай ук ике Ижминводы минераль су ятмасы урнашкан.

Менделеевск муниципаль районы территориясе Нократ-Кама калкулыгында урнашкан. Рельефы буенча территория дулкынлансыман эрозия тигезлегеннән тора.

Районның көнчыгыш өлешендә Кама елгасы ага, районның үзәк өлеше буйлап төньяктан көньякка таба Кама елгасы кушылдыгы- Тойма елгасы ага.

Татарстан Республикасы составында Менделеевск муниципаль районы Идел буе федераль округына, Европа макроикътисади зонасына һәм Идел буе икътисадый районына керә. Республиканы зоналаштыру кысаларында Менделеевск муниципаль районы Яр Чаллы агломерациясе составына керә

«Яр Чаллы», Әгерже, Актаныш, Алабуга, Зәй, Минзәлә, Мөслим, Менделеевск, Түбән Кама, Тукай муниципаль районнары шәһәр округын үз эченә алган Халыкның күп туплануы, сәнэгать житештерүнең югары күләме, базар һәм транспорт житештерүнең инфраструктура үсеше нәтижәсендә

Чаллы агломерациясе Татарстан Республикасында лидерлар өчлегенә керә.

Менделеевск муниципаль районы территориясе буенча магистраль газүткәргечләр һәм нефть үткәргечләр системасы, федераль һәм муниципальара әһәмиятле автомобиль юллары, тимер юл магистралә уза, алар йөк һәм пассажирлар агымын Россия Федерациясе төбәкләренә һәм Татарстан Республикасы эчендә күчәрүне тәмин итә. Менделеевск ш. магистраль транспорт коммуникацияләре кисешкән урыннарның үзәге булып тора.

Табигый-климат шартлары буенча район Елга арьягында (Предкамье) урнашкан, ел фасыллары ачык күренеп торган уртача континенталь сыйфатлар белән характерлана.

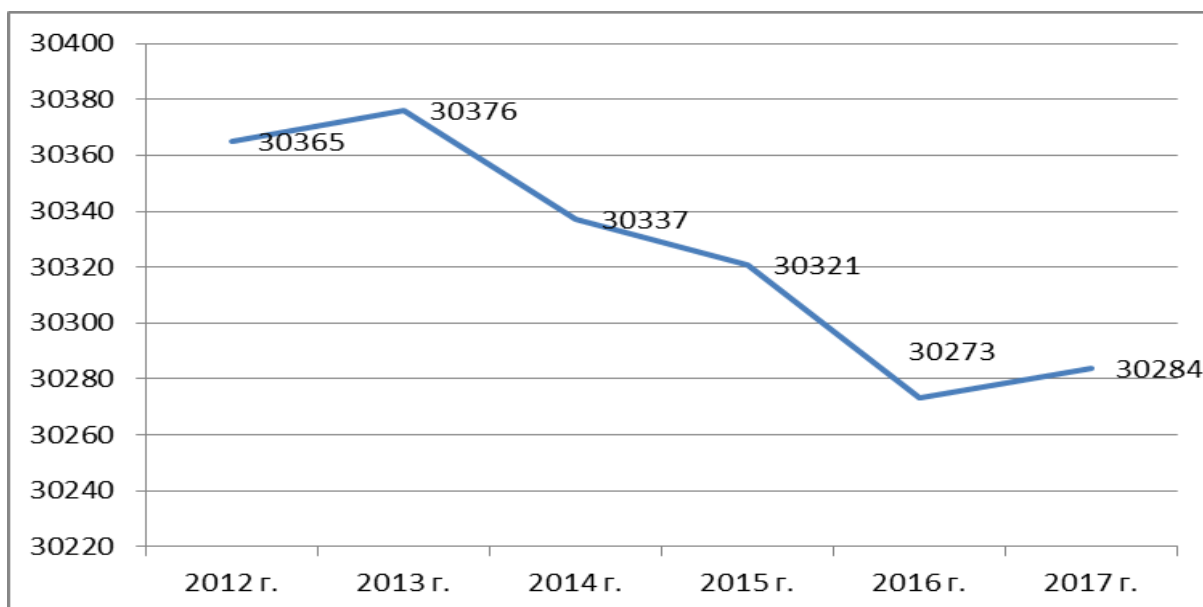
1.3 Муниципаль берәмлекнең демографик хәле

2017 елның 1 гыйнварына муниципаль берәмлекнең даими халкының уртача еллык саны - Менделеевск муниципаль районы - 30284 кеше, Татарстан Республикасы халкы санының 0,8 %ы (3885,3 мең кеше) тәшкил итте. Менделеевск шәһәренең район үзәгендә 22203 кеше яши.

Менделеевск муниципаль районының 2012 елдан 2017 елга кадәр халык саны динамикасы 2 нче таблицада һәм 1 нче рәсемдә күрсәтелгән.

2 нче таблица - Менделеевск муниципаль районы халкы саны динамикасы 2012 елдан 2017 елга кадәр

Ел	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Халык саны, кеше.	30365	30376	30337	30321	30273	30284

1 нче рәсем - Менделеевск муниципаль районы халкы саны динамикасы
2012 елдан 2017 елга кадәр

Ир-атлар - 49% (14,9 мең кеше), хатын-кызлар - 51% (15,4 мең кеше). Хезмәткә сәләтле яшьтәге кешеләр - 22%, хезмәткә сәләтле яшәтән яшәрәк булганнар - 19,4%, бу халыкның демографик картаюын күрсәтә һәм туучылар санының кимүенә, үлүчеләр саны артуга китерә. Мондый тенденция 2000 елдан - хезмәткә сәләтле яшьтәге халык саны (хатын-кызлар 55 яшь һәм өлкәнрәк, ир-атлар 60 яшь һәм өлкәнрәк) Россиядә бөтен тарихында беренче тапкыр хезмәткә сәләтле яшьтәге халык саныннан арткан (15 яшькә кадәр).

Район территориясендә соңгы елларда халыкның табигый кимүе күзәтелә (үлүчеләр санының туучылар саныннан артуы). Халыкның табигый кимүенә туучылар саны йогынты ясый. 2016 елда районда 351 бала туган, 371 кеше үлгән. Халыкның табигый кимүе 20 кеше тәшкил итте.

Халыкның үлү динамикасына халыкның картаюы, репродуктив яшьтәге халыкның сәламәтлеге дәрәжәсе түбән, яңа туган балаларның сәламәтлеге сыйфаты начарая, социаль яктан бәйлә авырулар саны арту йогынты ясый.

Халык сәламәтлеге торышына йогынты ясый торган факторларга түбәндәгеләр керә: халыкның тормыш дәрәжәсе, гражданның яшәү рәвешә, сәламәтлек саклауның үсеш дәрәжәсе, халыкның социаль ярдәмгә мохтаж төркемнәренә ярдәм итүне оештыру, физик культура, спорт һәм ял үсешә.

Халыкның тормыш дәрәжәсе, үз чиратында, эш белән тәмин итү дәрәжәсенә, эшкә урнашу мөмкинлекләренә турыдан-туры бәйлә.

Хезмәткә сәләтле яшәтәге халык саны 17,7 мең кеше булганда, Менделеевск муниципаль районы оешмалары хезмәткәрләренә уртача саны 6,5 мең кеше тәшкил итә. Районда теркәлгән эшсезлек дәрәжәсе 1% тан артмый. Бу республиканың башка районнарына хезмәт миграциясенә югары дәрәжәдә булуын күрсәтә. Күрше районнарга эшкә көндәлек йөрүчеләр 1000 гә якын кеше тәшкил итә.

Демографик күрсәткечләр динамикасына йогынты ясаучы мөһим факторларның берсе - халыкның керем дәрәжәсе. 2016 елда оешма хезмәткәрләренә уртача хезмәт хакы 30260,5 сум тәшкил итте.

1.4 Муниципаль берәмлекнең социаль-иқтисадый хәл

Менделеевск муниципаль районының хужалык комплексы берничә фактор йогынтысында барлыкка килде, шул исәптән аның географик урыны һәм территорияне тарихи үзләштерү үзенчәлекләре аеруча зур роль уйнады. Менделеевск муниципаль районы алга киткән сәнәгать житештерүе булган территориядән гыйбарәт, Кама иқтисадый зонасы һәм Татарстан Республикасының автомобиль төзелешә һәм нефть химиясе комплексы үзгә булган Кама инновацияле житештерү-территориаль кластеры составына керә.

Менделеевск муниципаль районы - азык-төлек житештерүгә хас иқтисадый үсештәге төп химия, минераль ашламалар, нефть, иярчен газ чыгару, жир асты байлыкларында төзелеш материаллары сәнәгәтә һәм югары сыйфатлы жир асты байлыклары өчен төче һәм минераль су запаслары тупланган

индустриаль-аграр район

Хәзерге вакытта Менделеевск муниципаль районы икътисады хужалык эшчәнлегенә өч секторына шартлы рәвештә бүленә ала:

чимал секторы: авыл хужалыгы, урман хужалыгы, чыгару сәнәгате;

житештерү секторы: химия һәм нефть химиясе сәнәгате, азык-төлек сәнәгате, төзелеш материаллары сәнәгате, агач эшкәртү сәнәгате;

инфраструктура секторы: транспорт, төзелеш, элемент, финанс, сәүдә, мәгариф, сәламәтлек саклау, рекреацион эшчәнлек һәм башка житештерү һәм социаль хезмәтләр.

Районның чимал секторының төп өлеше нефть чыгару сәнәгатенә туры килә, ул Менделеевск муниципаль районында «Татнефть» ААЖ нефть-газ чыгару идарәсенә иң эре идарәләреннән берсе һәм «Прикамнефть» ААЖ компаниясе һәм «Ритэк» ААЖ компаниясе тарафыннан тәкъдим ителгән. Өлеге секторда авыл һәм урман хужалыгы шулай ук шактый ачык чагылган.

Сәнәгать Менделеевскида тупланган һәм химия сәнәгате предприятиеләре («Аммоний» АЖ, Л.Я. Карпов исемендәге химия заводы АЖ, «Менделеевсказот» ЖЧЖ, «Кама-Сакс» ПП ЖЧЖ), азык-төлек һәм эшкәртү сәнәгате («Менделеевск икмәк заводы» ЖЧЖ, «Ижевка чыганагы» ЖЧЖ, «Шифалы-Су» ЯАЖ), төзелеш индустриясе һәм башка тармаклар тарафыннан тәкъдим ителгән.

Районның бюджет төзүче сәнәгать предприятиеләре:

- «Л.Я. Карпов исемендәге химия заводы» АЖ;
- «Менделеевсказот» ЖЧЖ
- «Аммоний» АЖ;

Чаллы икътисадый зонасы районнары арасында Менделеевск районы, тулаем алганда, авыл хужалыгының түбән үсеше белән характерлана. Менделеевск муниципаль районының агросәнәгать потенциалы шактый түбән дәрәжәдә кулланыла (Татарстан Республикасында 43 урын). Менделеевск районының үсемлекчелек буенча төп махсулашу - бөртекле культуралар (бодай, арпа, арыш, солы), бәрәңге, азык һәм техник культуралар үстерү.

Менделеевск районы авыл хужалыгы предприятиеләренә 32,9 гектар сөрү җире беркетелгән, 9 мең гектар сөрү җире «ТАТАГРО» ЖЧЖ арендага ала. Шул ук вакытта предприятие үсемлекчелек секторына гына юнәлдерелгән һәм район территориясендә база хужалыгы юк. Моннан тыш, Менделеевск муниципаль районында авыл хужалыгы житештерүен җаваплылыгы чикләнгән тагын 6 жәмгыять, 45 крестьян-фермер хужалыгы алып бара.

Терлекчелекнең төп тармаклары - сөт һәм ит терлекчелеге, дуңгызчылык. Өстәмә тармакларга сарык үрчетү, ат үрчетү, умартачылык керә. Иң күп эре мөгезле терлекләр «Колхоз Кама» ЖЧЖ һәм «Абалач» ЖЧЖ хужалыкларында.

Менделеевск муниципаль районы территориясендә табигать, мәдәни-танып белү, дөвалау-савыктыру һәм рекреацион, спорт-савыктыру һәм башка объектлар һәм сервис объектлары урнашкан. Менделеевск районы территориясен рекреация бәяләве нәтижеләре буенча туристлык-рекреация эшчәнлеген үстерү өчен аеруча уңайлы җирлекләр булып тора, алар районның көньяк һәм көнчыгыш өлешләрендә урнашкан җирлекләр . Менделеевск шәһәре, Ижевка, Турай авыл җирлекләре) тарихи-мәдәни, мәдәни-танып белү, дөвалау-савыктыру, рекреацион, табигый объектлар туплану нәтижәсендә. Район чиге буйлап районның көньяк, төньяк һәм көнбатыш өлешләрендә урнашкан Иске Гришкино, Тихоново, Тойгуҗа авыл җирлекләре территорияләре дә туристлык-рекреация эшчәнлеген алып бару өчен уңай территорияләр булып тора.

Бүгенге көнгә экскурсия базасында мәдәни-танып белү туризмы нигездә Менделеевск шәһәрендә тәкъдим ителде, анда мәдәни мирас объектларының өченче өлеше районда гомуми саннан тора (дәүләт саклавында булган 59 объектның 19 ы), табигать-, тарихи һәм мәдәни әһәмияткә ия объектлар һәм территорияләр, «Ушковлар утары» тарихи-мәдәни һәм табигый территория, Иске Завод мәйданчыгы һәм кайбер локаль объектлар урнашкан. Шулай ук районның авыл торак пунктларында гражданлык, сәнәгать архитектурасы ядкәрләре (атаклы кешеләр йортлары, дини объектлар, завод мәктәбе бинасы һ.б.) тапшырган мәдәни мирас объектлары да бар.

Менделеевск районының табигый-рекреацион потенциалы су объектлары (Түбән Кама сусаклагычы, Туйма елгасы, тарихи әһәмияткә ия вак елгалар челтәре), эстетик яктан жәлеп итүчән ландшафтлар, бальнеологик ресурслар.

Районда дөвалау-савыктыру объектлары һәм кыска вакытлы ял объектлары нигездә Түбән Кама сусаклагычы яр буйларында урнашкан. Ел дәвамында алар дөвалануга һәм ялга уртача 15375 кешене, шул исәптән дөвалау-савыктыру максатларында 13300 кешене, рекреацион максатларда 2075 кешене кабул итә.

Районның көнчыгыш өлешендә Ижевка авылы жирлегендә «Ижминводы» шифаханәсе базасында, «Шифалы-Су» минераль сулар чыганагында ел дәвамында 14000 артык кеше дөвалана.

Район икътисады структурасында кече һәм урта бизнес мөһим роль уйный. 2016 елның 1 гыйнварына Татарстан статы мәгълүматлары буенча Менделеевск районында теркәлгән кече һәм урта эшкуарлык субъектларының гомуми саны 689 берәмлек тәшкил итә, шул исәптән икътисадый актив кече предприятиеләр саны (микروпредприятиеләрне дә кертеп) 156 берәмлек, шәхси эшмәкәрләр 533 берәмлек тәшкил иткән.

Кече бизнес вәкилләре арасында иң тулысы Менделеевск районында сәүдә эшчәнлегенә - гомуми санның 45 %ы,

авыл хужалыгы эшчәнлеге - 9,9 %, эшкәртү производствосы - 9,4 %. Эшкәртү производствосында жиһаз житештерү буенча кече предприятиеләр яхшы тәкъдим ителгән.

Менделеевск муниципаль районы икътисадында эшләүчеләр саны 3 нче таблицада күрсәтелгән.

3 нче таблица - Менделеевск муниципаль районы оешмалары хезмәткәрләренә тармаклар буенча исемлек саны

Тармакларның аталышы	оешмалар хезмәткәрләренә уртача исемлек саны кеше
барлығы	6563
Файдалы казылмалар чыгару	237
Эшкәртү производстволары	2113
Электр энергиясе, газ һәм су житештерү һәм аларны бүлү	311
Күпләп сату һәм ваклап сату; автотранспорт чараларын, мотоцикллар, көнкүреш әйберләре һәм шәхси куллану предметларын ремонтлау	209
Транспорт һәм элемент	280
Финанс эшчәнлеге	56
Күчәмсез милек, аренда һәм хезмәтләр тәкъдим итү белән арттыру	234
Дәүләт идарәсе һәм хәрби куркынычсызлыкны тәмин итү; социаль иминләштерү	732
Мәгариф	1118
Сәламәтлек саклау һәм социаль хезмәтләр күрсәтү	776
Башка коммуналь, социаль һәм персонал арттыру	335

«Эшкәртү производстволары» икътисадый эшчәнлек төренә эре һәм урта предприятиеләрендә эшләүчеләр өлеше 32,2 % тәшкил итә.

2016 ел башына Менделеевск муниципаль районының торак фонды 702,1 мең ^{м2} тәшкил итә, шул исәптән 472,6 мең ^{м2} - шәһәр жирлегендә һәм 229,5 мең ^{м2} - авыл жирлегендә. Халыкның күпчелек өлеше күпфатирлы йортларда яши, алар барлык торак күләменнән 63,6 % тәшкил итә, шәхси торак йортлар 36,4 % тәшкил итә.

Менделеевск муниципаль районының муниципаль мэгариф челтәре 44 мэгариф учреждениесен үз эченә ала, алар түбәндәге программаны тормышка ашыра: мәктәпкәчә белем бирү - 22; төп гомуми белем - 4; урта гомуми белем - 16; VIII төрдәге махсус (коррекцион) белем бирү учреждениесе - 1 (республика бюджеты, дәүләт учреждениесе); өстәмә белем бирү - 1. 21 гомуми белем бирү учреждениесенә: 15 урта мәктәп; 4 төп мәктәп; 1 гимназия. Шулардан: 13 мәктәп (61 %) авыл жирлегендә урнашкан; сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнган балалар өчен 1 мәктәп (4 %). 22 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе. 1 өстәмә белем бирү учреждениесе. Шәһәр мәктәпләрендә сыйныфның уртача тулылыгы - 23,42, авыл мәктәпләрендә - 5,5, ММР буенча - 14,63.

Бүгенге көндә район территориясендә гомуми сыйдырышлылыгы 2010 булган 22 мәктәпкәчә белем бирү оешмасы эшли, аларда 1673 бала тәрбияләнә.

Менделеевск шәһәрендә гомуми сыйдырышлылыгы 1570 урынлы 8 балалар бакчасы эшли, 1408 бала тәрбияләнә. Авыл жирлекләрендә 14 мәктәпкәчә белем бирү оешмасы урнашкан. Аларның гомуми сыйдырышлылыгы 440 урын, тәрбияләнүчеләр саны 265 бала. Авыл балалар бакчаларының уртача тулылыгы 60% тәшкил итә. Территориаль балалар бакчалары жирлек үзәкләрендә һәм чагыштырмача эре торак пунктларда урнашкан. Тойгужа авыл жирлегендә балалар бакчалары юк.

Менделеевск муниципаль районының физик культура һәм массакүләм спорт учреждениеләре челтәре «Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе» МБУ

«Батыр» яшүсмерләр спорт мәктәбе һәм «Айсберг» балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе» балалар һәм спорт-сәламәтләндрү комплекслары.

Халыкның мәдәни, ял итү, мәгърифәт ихтыяжларын тәэмин итү өчен 14 мәдәният йорты һәм 6 клуб, 22 китапханә, туган якны өйрәнү музейе, балалар сәнгать мәктәбе, киноучреждение, С.Гассар исемендәге мәдәният сарае, автоклуб, агиткультбригада, координация-методика үзәге эшли.

Моннан тыш, районда һәм шәһәрдә Балалар ижаты үзәге эшли. Ул төрле ижади берләшмәләр, түгәрәкләр һәм секцияләр ярдәмендә балаларга өстәмә белем бирүне тәэмин итә.

Миграция агымнарын жәлеп итү объектлары.

Менделеевск муниципаль районында транспорт агымнарын жәлеп итүнең эре объектлары 4 нче таблицада күрсәтелгән.

4 нче таблица - Менделеевск муниципаль районында транспорт агымнарын тарту буенча эре объектлар

№ т/б	Объект исеме	Урнашу урыны
1	2	3
Сәламәтлек саклау объекты		
1	Менделеевск үзәк район хастаханәсе	Менделеевск, Төньяк урам, 7
Мәгариф объектлары		
Балалар бакчалары		
2	«Светлячок» 1 нче катнаш төрдәге балалар бакчасы» МББМБУ	Менделеевск, Гунин урамы, 33
3	«Әкият» 2 нче гомуми үстерү төрендәге балалар бакчасы» МББМБУ	Менделеевск, Бурмистров урамы, 19а
4	«Аленушка» 6 нчы гомуми үстерү төрендәге балалар бакчасы» МББМБУ	Менделеевск Бурмистров урамы 13
5	«Алтын балык» 7 нче катнаш төрдәге балалар бакчасы» МББМБУ	Менделеевск, Интернационалистлар бульвары, 1
6	«Сандугачым» 8 нче катнаш төрдәге балалар бакчасы» МББМБУ	Менделеевск., Яшел урам, 11

4 нче таблицаның дэвамы

1	2	3
7	«Милэшкэй» 10 нчы катнаш төрдөгө балалар бакчасы» МББМБУ	Менделеевск, Совет урамы, 2а
8	«Балачак планетасы» 11 нче катнаш төрдөгө балалар бакчасы» МББМБУ	Менделеевск, Тукай урамы, 5
9	«Крепыш» 12 нче катнаш төрдөгө балалар бакчасы» МББМБУ	Менделеевск, Тукай урамы, 9
10	«Серебряное копытце» 13 нче катнаш төрдөгө балалар бакчасы» МББМБУ	Менделеевск ш., Габдулла Тукай урамы, 5
11	«Кубэлэгем» Абалач балалар бакчасы» МББМБУ	Абалач авылы, Үзэк урам, 52
12	«Лэйсэн» Бээкэ балалар бакчасы» МББМБУ	Бээкэ авылы, Яңа урам, 5
13	«Лэйсэн» Бээкэ балалар бакчасы» МББМБУ филиалы	Сэйтэк авылы, Дуслык урамы, 10а
14	«Ромашка» Енабердино балалар бакчасы» МББМБУ	Енабердино авылы, Яңа урам, 7
15	«Василек» Илнэт балалар бакчасы» МББМБУ	Илнэт авылы, Мәктәп урамы, 9
16	«Тургай» Монай балалар бакчасы» МББМБУ	Монай авылы, Ленин урамы, 8
17	«Чулпан» Песэй балалар бакчасы» МББМБУ	Песэй авылы, Мәктәп тыкрыгы, 1
18	«Карлыгач» Турай балалар бакчасы» МББМБУ	Турай авылы, Үзэк урам, 9а
19	«Кояшкай» Ижевка балалар бакчасы» МББМБУ	Ижевка авылы, Кыр урамы, 126
20	«Чулпан» Камай балалар бакчасы» МББМБУ	Камай авылы, Сирай урамы, 14а
21	«Колокольчик» Монашево балалар бакчасы» МББМБУ	Монашево авылы, Мәктәп урамы, 21
22	«Ромашка» Иске Гришкино балалар бакчасы» МББМБУ	Иске Гришкино авылы, Яшьләр урамы, 3
23	«Колосок» Татар Чаллысы балалар бакчасы» МББМБУ	Татар Чаллысы авылы, Мәктәп урамы, 16
24	«Белочка» Тихоново балалар бакчасы» МББМБУ	Тихоново авылы, Шишкин урамы 3а
25	«Родничок» Бөрешле балалар бакчасы» МББМБУ	Бөрешле авылы, Елга арьягы урамы, 14а

4 нче таблицаның дэвамы

1	2	3
Мәктәпләр		
26	«1 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе» ББМБУ (электрон белем бирүдә компетенция үзәге мәктәбе	Менделеевск Бурмистров урамы, 17
27	«2 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе» УГББМБУ	Менделеевск Горький урамы, 3а
28	«3 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе» УГББМБУ	Менделеевск, Интернационалистлар, бульвары 2
29	«4 номерлы урта гомуми белем бирү мәктәбе» УГББМБУ	Менделеевск , Фомин ур., 10
30	«1 номерлы гимназия» муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе	Менделеевск, Совет урамы, 14а
31	«7 номерлы гомуми урта белем бирү мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе	Менделеевск, Интернационалистлар, бульвары 3
32	"Абалач урта гомуми белем бирү мәктәбе" МБМУ	Абалач авылы, Үзәк урам, 52
33	«Бәзәкә урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	Бәзәкә авылы, Яңа урам, 3
34	«Бөрешле төп гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	Бөрешле авылы, Елга арьягы урамы, 14
35	«Енабердино урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	Енабердино авылы, Мәктәп урамы, 1
36	«Ижевка урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	Ижевка авылы, Советская урам, 23
37	Мика (Герасимов М.С.) исемендәге «Илнәт урта гомуми белем бирү мәктәбе " МБМУ	Илнәт авылы, Мәктәп урамы, 9
38	«Камай төп гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	Камай авылы, Сирай урамы, 14а
39	«Монашево урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	Монашево авылы, Мәктәп урамы, 21
40	«Песәй урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	Песәй авылы, Мәктәп тыкрыгы, 1
41	«Иске Гришкино төп гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	Иске Гришкино авылы, Яшьләр урамы, 5
42	«Татар Чаллысы төп гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	Татар Чаллысы авылы, Мәктәп урамы, 16
43	«Тихоново урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	Тихоново авылы, Коммунистлар урамы, 27в

44	«Турай урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	Турай авылы, Үзәк урам, 9а
----	---	-------------------------------

4 нче таблицаның дэвамы

1	2	3
45	«Менделеевск махсус (коррекцион) VIII төрдәге гомуми белем бирү мәктәбе»	Менделеевск Яр бусе урамы, 83 й.
Социаль яклау объектлары		
46	"Балалар һәм яшүсмерләр өчен "Кама таңнары" социаль приюты" ДКУ	Менделеевск Бурмистров урамы, 7а
Мәдәният объектлары		
47	"Яшьлек" район мәдәният йорты» муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе	Менделеевск Бурмистров урамы, 5
48	«Сергей Гассар исемендәге мәдәният сарае» автоном учреждениесе	Менделеевск, Юбилей урамы, 8
49	«Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының үзәкләштерелгән клуб системасы» Муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе	Менделеевск, Юбилей урамы, 8
50	«Балалар сәнгать мәктәбе» өстәмә белем бирү Муниципаль бюджет учреждениесе	Менделеевск ш., Яшел урам, 23
51	"Менделеевск шәһәре туган якны өйрәнү музейе" дәүләт бюджет мәдәният учреждениесе	Менделеевск шәһәре, Гассар ур. 1.
52	«Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының үзәкләштерелгән клуб системасы» Муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе	Менделеевск, Фомин ур, 19 йорт
Физкультура һәм спорт объектлары		
53	«Яшьлек» яшьләр үзәге» МБУ	Менделеевск ур., Гунин ур., 3
54	«Айсберг» балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе» МБУ	Менделеевск ш., Татарстан ур., 16
55	«Химик» спорт-савыктыру комплексы МБУ	Менделеевск ш., Профсоюз урамы, 2
56	«ФОРПОСТ» жәмәгать тәртибен саклау буенча яшьләр (студентлар) һәм эшче формированиеләр үзәге МБУ	Менделеевск Чоловский ур., 3
57	"Патриот" яшүсмерләр хәрби-патриотик клубы	Менделеевск ш., Чаловский ур., 3
58	«Батыр» балалар яшүсмерләр спорт мәктәбе	Менделеевск шәһ., Елга ур., 1 й.
59	«Мастер» яшүсмерләр-яшьләр клубы	Менделеевск шәһ., Елга ур., 1 й.
60	«Сатори» сәламәтләнדרү клубы	Менделеевск, Химиков ур., 19
61	"Нептун" сәламәтләнדרү комплексы	Менделеевск, Татарстан ур., 3
Дини объектлар		

62	Менделеевск районы мөхтәсибәте	Менделеевск ш., Профсоюз ур., 1 й.
----	--------------------------------	---------------------------------------

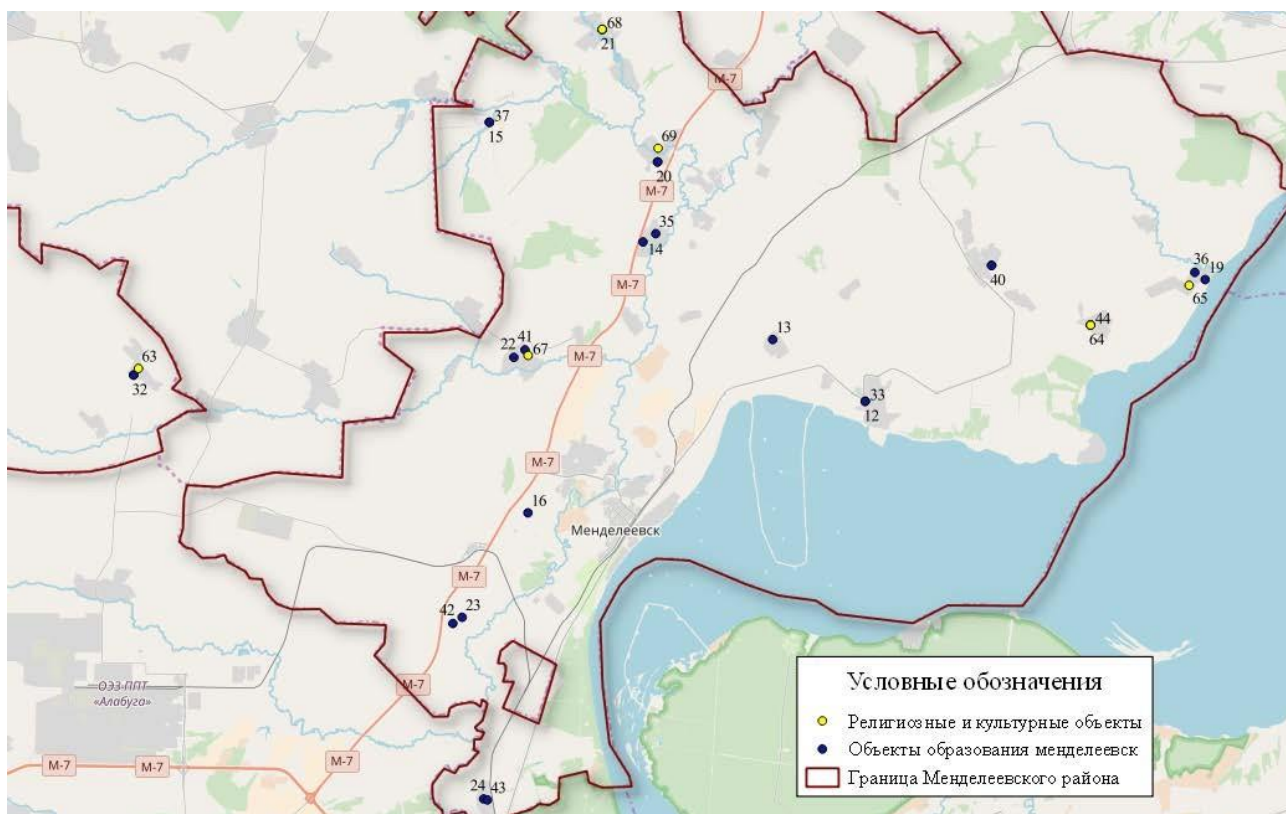
4 нче таблицаның дэвамы

1	2	3
63	Абалач Мөхтәсибәте мәхәлләсе	Абалач авылы., Үзәк ур., 70
64	Турай Мөхтәсибәте мәхәлләсе	Турай ав., Үзәк ур., 11 Б.
65	Ижевка авылы Трехсвятский Чиркәве мәхәлләсе	Ижевка авылы
66	Менделеевск шәһәре Бөек Шәһит һәм дэвалаучы Пантелеимон Гыйбадәтханәсе мәхәлләсе	Менделеевск Бурмистров ур., 9 й.
67	Иске Гришкино авылы Изге Георгий Победоносец гыйбадәтханәсе мәхәлләсе	Иске Гришкино авылы
68	Изге Ана Владимир Иконасы чиркәве мәхәлләсе Монашево авылы	Монашево ав., Ленин ур., йорт. 24
69	Камай авылының мөселман дини жәмгыяте	Камай авылы
70	Менделеевск ш. Богоявленск гыйбадәтханәсе	Менделеевск ш., Яр буе урамы 63 А.
Ваклап сату һәм халыкка хезмәт күрсәтү объектлары		
71	Алмаз-Холдинг	Менделеевск , Фомин ур., 18
72	Үзәк корпорациясе	Менделеевск Бурмистров, ур. 17А
73	Техника дөнъясы, Пятёрочка	Менделеевск , Фомин ур., 16
74	Октябрь сәүдә үзәге	Менделеевск ш., Октябрь ур., 5
75	Эльдорадо	Менделеевск, Кыр урамы, 31А
76	Альпари	Менделеевск ш., Бурмистров урамы, 17
77	Оптима	Менделеевск Бурмистров ур., 15
78	Столплит	Менделеевск шәһ., Юбилей ур., 6
79	Октябрь	Менделеевск ш., Октябрь ур., 5
80	Сәүдә үзәге	Менделеевск шәһ., Тукай ур., 1
81	Сезнең сайлау	Менделеевск шәһ., Фомин ур., 13А
82	Мiol	Менделеевск, Октябрь ур., 18

4 нче таблицаның дэвамы

1	2	3
83	Альбина	Менделеевск, Полевая ур., 31А
84	Луч	Менделеевск, Октябрь ур., 18
85	Пятерочка	Менделеевск шәһ., Фомин ур., 16
86	Чаллы икмәге	Менделеевск, Октябрь ур., 20
Жәмәгать туклануы объектлары		
87	у Томаса ресторан	Менделеевск, Октябрь ур., 20
88	Кафе Алые паруса	Менделеевск, Октябрь ур., 16
89	Кулинария	Менделеевск шәһ., Пушкин ур., 5

Астарак тартылу объектларының картографик схемалары китерелгән, 2 нче рәсемдә - Менделеевск муниципаль районында, 3 нче рәсемдә - Менделеевск шәһәрндә.

2 нче рәсем - Менделеевск районы территориясендә жәлеп итү объектларының урнашу схемасы

3 нче рәсем - Менделеевск шәһәре территориясендә жәлеп итү объектларының урнашу схемасы

2 Муниципаль берәмлек территориясендә транспорт тикшерүләрен әзерләү һәм уздыру

2.1 Төп транспорт төеннәрендә кул ысулы белән хәрәкәт агымының һәм транспорт агымы составының киеренкелеген тикшерү әзерләү һәм уздыру

2.1.1 Транспорты маршрутларында үлчәү һәм транспорт агымы составын тикшерү методикасы

Төп транспорт төеннәрендә транспорт агымнарының хәрәкәте һәм составы интенсивлыгын тикшерү анализлана торган муниципаль берәмлек территориясендә транспорт вәзгыяте турында мәгълүматларның

төп чыганаclarыннан берсе булып тора Элеге тикшерүнең максаты - транспорт агымнарының интенсивлыгы һәм составы һәм челтәрнең гамәлдәге торышы турында актуаль мәгълүмат алу (юл полотносы, аның зурлыгы, юл билгеләре, хәрәкәтнең рөхсәт ителгән юнәлешләре, светофор объектлар һәм урам-юл челтәренең башка элементлары турында мәгълүматлар), юл йөрү хәрәкәтенең иң күп йөкләнешле участокларын ачыклау, транспорт төрләре буенча автомобильләр санының нисбәтен билгеләү, урам-юл челтәре йөкләнешенең иң югары чорын ачыклау. Алынган мәгълүмат транспорт модельләштерүе һәм ЮХОКС чаралары программасын фаразлау чорларына нигез булачак.

Урам-юл челтәрен тикшерү - "Квантэкс" ПФП ЖЧЖ карамагында булган үлчәү комплексы - шәһәр һәм регионнарның урам-юл челтәренең төп геометрик параметрларын төшерергә мөмкинлек бирә торган "LADA Largus" жиңел автомобиле базасында КП-514СМП күчмә юл лабораториясе - транспорт агымнарын автомат рәвештә детектерлаштыру, шәһәр һәм регионнарның барлык параметрларын паспортлаштыруны тормышка ашыру белән уздырыла.

4 нче рәсем - Үлчәү комплексы - «LADA Largus» автомобиле базасында КП-514СМП күчмә юл лабораториясе

Беренче этапта шәһәрнең урам-юл челтәрен панорамлы видеога төшерү, юлларның геометрик параметрлары үлчәмнәре, GPS, GLONASS спутник навигация системасын кулланып, ориентация чыганаclarын һәм почмаclarын билгеләү белән үткәрелә. Табигый тикшерү нәтижәсендә алынган мәгълүмат автомобиль юлларының һәм ясалма корылмаларның торышы белән идарә итү буенча Программалы комплексның "Титул-2005"

мәгълүматлар базасында урнаштырыла

Транспорт агымнарын табигый тикшерүне башкару өчен төп транспорт төеннәрен (үлчәү нокталары) билгеләргә кирәк. Нокталарны билгеләү транспорт төеннәрендә үткәрелә, аларда юл хәрәкәте үзгәрү характеры урам-юл челтәрендә һәм (яисә) конкрет шартлы район урам-юл челтәрендә транспорт агымы динамикасын сыйфатлы чагылдыра. Башкача мондый нокталарны "төп урыннар" дип атыйлар. Тикшерү исемлегенә тышкы һәм шәһәр эчендәге транзит агымнары уза торган кисешүләр, даими йөкләнешләр булган юл чатлары (гадәттә бу шәһәрнең бизнес үзәге) керә, анда хәрәкәт көн дәвамында бик тыгыз.

Үлчәү нокталары түбәндәге билгеләр буенча билгеләнә:

- тикшерелә торган районга керә /чыга торган трафик булу;
- транспорт районнарына яисә жәлеп итү нокталарына агымнарның берничә юнәлеш буенча бүленеше;
- транспорт районнарыннан чыгу/керү;
- жәлеп итү нокталары янында трафикның көтелгән артуы (сәүдә һәм бизнес-үзәкләр, мәдәният һәм ял итү учреждениеләре һ.б.);
- транспорт агымын берничә юнәлеш буенча бүлүче светофор объектлары;
- авырлык белән хәрәкәт итә торган урыннар (чыганак мәгълүматларын анализлау нигезендә);
- камераны алмаштыру ноктасында урнаштыруның техник мөмкинлегенә саны хәрәкәт ешлыгын үлчәү номеры белән туры

- төп 1-2 ноктада тәүлеклек интенсивлык үлчәмнәре уздырыла;
- калган нокталарда 3 ике- яки өч сәгатьлек (жиһазлар параметрлары һәм үлчәм графигы белән билгеләнә) үлчәү уздыралар;
- алмаштыру ноктасында жиһазлар урнаштыруның техник мөмкинлеге;
- күрше камералар белән мәгълүматны өлешчә кабатлау мөмкинлеге;
- эш көннәрендә һәм ял көннәрендә транспорт агымнарын үзгәртүне бәяләү зарурлыгы.

Куелган жиһазлар комплектына, куелган бурычларга һәм шартларга карап, бер ноктада үлчәүләрне түбәндәге тактикага таянып үткәргә мөмкин:

- «Бер камера - бер нокта»: бер ноктада үлчәүләр үткәру вакытына бер камера кулланыла;
- «Ике камера - бер нокта»: бу очракта бер ноктада үлчәүләр үткәру өчен, чират буенча кулланыла торган ике камера билгеләнә;
- «Тәүлек үлчәме»: видеога төшерү өзлексез 24 сәгать дәвамында алып барыла.

Конкрет шартлар өчен иң кулай тактиканы сайларга кирәк. Табигый тикшерү өчен урам-юл челтәренең төп урыннары саны һәм составы заказ бирүче белән килештерелә. Төп төеннәр саны урам-юл челтәре үлчәмнәренә һәм аның йөкләнешенә бәйле.

Төп төеннәрне сайлаганнан соң үлчәү планын эшләргә кирәк. Үлчәүләр планына һәр ноктада табигый тикшерүне башкару өчен җаваплы булган һәм дата һәм вакыт буенча һәр камераны урнаштыру һәм алу расписаниесе керә. Шулай ук тәүлеклек үлчәү уздыру ноктасын да сайларга кирәк. Тәүлек үлчәме муниципаль берәмлекнең иң йөкләнеше магистралендә транспорт агымнары хәрәкәтен характерлаучы ноктада башкарыла һәм урам-юл челтәренең иң югары йөкләнеше чорын ачыклау өчен хезмәт итә.

Юл хэрэкэтенэң интенсивлыгын тикшерү берничэ метод - ярымавтомат, автомат һәм кул ярдәмендә башкарылырга мөмкин.

Ярымавтомат (төп) видеожиһазлар куллануга нигезлэнгән, ул фәнни-тикшеренү эшләрэн башкару барышында «Квантэкс» ЖЧЖ тарафыннан уңышлы файдаланылган видеоны алга таба камераль эшкәртү белән бәйле.

Юл чатын видеога төшерү алдыннан аның картографик нигезенә анализ ясала һәм, төшерү нокталарын һәм режимнарын алдан сайлап, бер яки берничэ камера белән кисешүне төшерү мөмкинлеген билгеләү максатыннан, табиғый тикшеренү үткәрелә. Төшерү өчен форматтагы видеолар ташкынын HD форматында язарга мөмкинлек биргән камералар кулланыла, ул югары рәхсәт хисабына бөтен юл чатының, аерым транспорт чараларының һәм аларның хэрэкәте маршрутларының, шулай ук жәяүлеләрнең төгәл сурәтен алырга мөмкинлек бирә. Юл чатларын төшерү экшн-видеокамералар белән башкарыла, 5 нче рәсемдә сурәтлэнгәнчә, әйләнә-тирә мохит йогынтысыннан югары дәрәжәдә саклану дәрәжәсе һәм электр челтәрләре терәкләрендә ныгу мөмкинлеге белән, 6 нчы рәсемдә күрсәтелгәнчә.

5 нче рәсем - әйләнә-тирә мохит йогынтысыннан югары дәрәжәдә саклаучы Экшн-видеокамера

6 нчы рәсем - Электр яктырту линиясе баганасына видеокамера монтажы. Видео төшергәннән соң, тикшерү нәтижәсендә алынган видеороликлар нигезендә кул режимында транспорт агымнары исәпләнә һәм юл хәрәкәте интенсивлыгын үлчәү паспортлары рәсмиләштерелә

Тикшерү нәтижәләре кисешкән урыннарның махсус паспортларына кайтып кала, алар үз чиратында хисап базасын формалаштыра. Алга таба әлеге паспортлар базасы барлык участокларга да транспорт модельләштергәндә кулланыла. Кисешү паспортын тугызу формасына мисал 5 нче таблицада китерелгән.

5 нче таблица - транспорт агымының киеренкелеге һәм составы паспортын тутыру формасы үрнәге

Керү	Юнәлеш	Транспорт чарасы төре					Барлығы бер./сәг	Барлығы, Трансп орт чарасы/сәг	керү агымы, Трансп орт чарасы/сәг
		ШТ Трансп орт чарасы/ сәг	КЙТ, Транспорт чарасы/сәг	ГР белән, Транспор т чарасы/сәг	ЗЙТ Транспор т чарасы/сәг	ОТ, Транспо. рт чарасы/ сәг			
1	1_2								
	1_3								
2	2_1								
	2_3								
3	3_1								
	3_2								

Тикшерү барышында транспорт агымнарының транспорт төрләре буенча бүленеше интенсивлык белән беррәттән башкарыла. Аларның түбәндәге билгеләре кабул ителде:

Дөрес сайланган төп транспорт төеннәрендә үлчәүләрнең оптималь методын сайлау һәм үлчәмнәрне үткәру транспорт агымнарының интенсивлыгы һәм составы турында кирәкле мәгълүматлар жыюны тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

2.1.2 Техник халәтне тикшерү үткәру турында хисап

Табигый тикшерү уздырганда, үлчәмнең төп 8 ноктасы заказ бирүче белән килештерелгән:

Гунин урамы һәм Лесохозная урамы киселеше (1 нче нокта); Гунин урамы һәм Фомин урамы киселеше (2 нче нокта); Фомин урамы һәм Октябрь урамы киселеше (3 нче нокта);

Фомин-урамы һәм а/ю М-7 «Волга» - Бәзәкз" киселеше (4 нче нокта);

Химиклар урамы һәм Юбилей урамы киселеше (5 нче нокта);

а/ю М7 һәм а/ю «Алабуга - Ижау» киселеше - Яңа Менделеевск химия заводы (б
нчы нокта);

кисешү- а/ю М7 системасын а/ю «Алабуга –
Ижау" – Илнәт –

Монашево (7 нче нокта);

а/ю Пееэй - Кырынды һәм а / ю Бэзэкэ - Ижевка (8 нче нокта).

7 нче рәсемдә үлчәм нокталарының картограммасы күрсәтелгән.

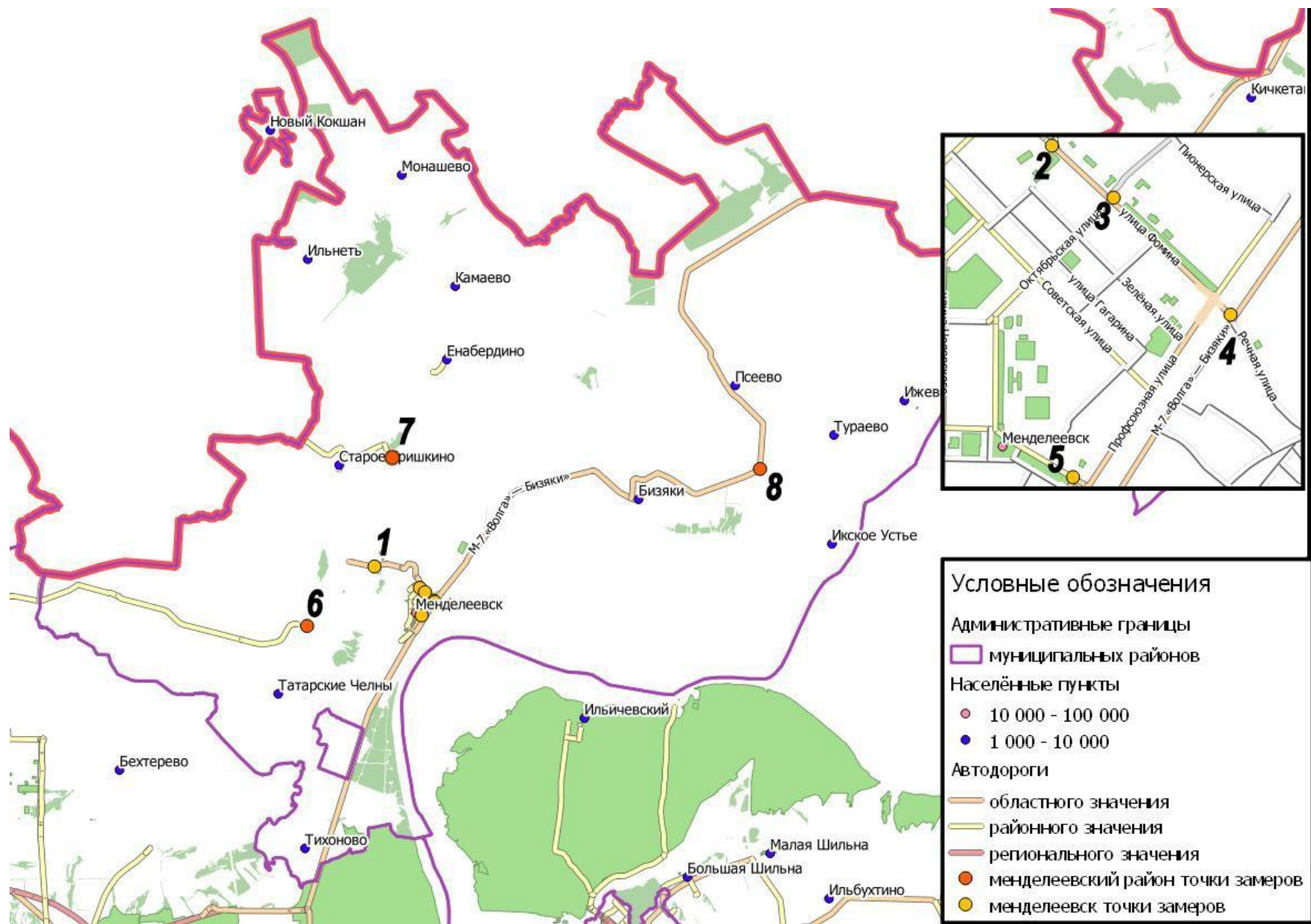
Иң югары йөкләнеш берничә - иртэнге, төшке һәм кичке чор булырга мөмкин. Юл үлчәүләренең күрсәткечләреннән хәрәкәтнең иң зур киеренкелеге иртэнге һәм көндөзгә чорда күзәтелә, шуңа күрә үлчәүләр 2017 елның 3 ноябреннән 2017 елның 4 ноябренә кадәр 7:30 дан 8:30 га кадәр, 15.00 сәгәтгәтән 16.00 сәгәткә кадәр һәм 17.00 сәгәтгәтән

18.00 сәгәткә кадәр чорда башкарылды.

Табигый тикшерүне үтәү өчен түбәндәге җайланмалар кулланылды: 8 данә. АЕЕ MagiCam экшн-видеокамерасы

Үлчәүләргә үтәү процессы билгеле бер вакытта (үлчәү интерваллары вакыты) алдан билгеле бер урыннарда камералар урнаштырудан һәм барлык нокталарда да өзлексез төшерү процессын тәмин итүдән гыйбарәт.

Видеотөшерү үткәрелгәннән соң, Менделеевск районы урам-юл челтәренең төп урыннарында видеомәгълүматларны иң югары чорда төшерелгән камераль эшкәртү башкарылды. Эшкәртү нәтижәсендә төп транспорт төеннәрендә транспорт агымнарының интенсивлыгы һәм составы буенча мәгълүматлар алынды, алар үлчәү паспортлары рәвешендә рәсмиләштерелде. Һәр киселеш буенча үлчәү паспортлары А кушымтасында китерелгән.

7 нче рәсем. Менделеевск районы территориясендә үлчәү нокталарының картограммасы

2.2 Гомуми файдаланудагы пассажир транспортында пассажирлар агымын тикшерүне эзерләү һәм уздыру

2.2.1 Пассажирлар агымының техник халәтен тикшерү үткәрү методикасы

Юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасын (ЮХОКС) эшләү кысаларында шәһәр пассажир транспорты системасының торышын бәяләргә кирәк. Монның өчен ЮХОКС кысаларында гомуми файдаланудагы шәһәр пассажир транспортының пассажирлар агымы турында мәгълүматлар булуны таләп итә торган берничә анализ каралган. Әлеге мәгълүматларны жыю пассажирлар агымын табигый тикшерүне уздыруның төп бурычы булып тора.

Табигый тикшерүне үтәү барышында билгеле бер рәт параметрларны бәяләргә кирәк, аның нигезендә муниципаль берәмлек халкы тарафыннан пассажир транспортынан файдалануга бәя биреләчәк. Тикшерү нәтижәсендә килеп чыгачак параметрлар исемлеге:

- гомуми файдаланудагы шәһәр пассажир транспорты чарасына керүчеләр саны;
- гомуми файдаланудагы шәһәр пассажир транспортының пассажирлар агымы акчасыннан чыгучылар саны;
- Транспорт чараларының тулылыгы;
- муниципаль берәмлекнең автомобиль пассажир транспорты системасында кулланыла торган хәрәкәтчән состав төрләре.

Алга таба пассажирлар агымын үлчәү ысулын билгеләргә кирәк. Пассажирлар агымын санауның төп ысуллары булып гомуми файдаланудагы шәһәр пассажир транспортының пассажирлар агымының тукталыш объектларында санау яки хәрәкәт итүче состав эчендә санау тора.

Пассажирлар транспорты маршрутларында пассажирлар агымын тикшерү эше кысаларында пассажирлар агымын тикшерүнең таблицалы методын куллану күздә тотыла. Бу метод шунда ки, исәпкә алучы параметрларны визуаль бәяли

Һәм аларны махсус эзерлэнгән үлчәү табельләренә язып куя (6 нчы таблица).

6 нчы таблица - пассажирлар агымын үлчәү табельләре үрнәге

Маршрут номеры маркасы	Сыйдырышлылыгы Фамилиясе,	транспорт чарасы			
санау вакыты	Кузгалу	Чыкты	Керде	Транспорт чараларын тутыру	Тукталышта калучылар саны
1 тукталыш	9:00	2	5	2	1
2 тукталыш	9:15	1	4	2	0
3 тукталыш	9:21	3	11	3	2

Исәпкә алуучылар төп тукталыш пунктларында пассажирлар агымын автобусларда булган һәм тукталышта калган пассажирларның санын исәпләү юлы белән (автобуслар тулы булу аркасында башка маршрутка күчү зарурлыгы) пассажирлар агымын билгели, пассажирларны йөртү өчен кулланыла торган транспорт чарасы моделен язып куя һәм, автобустагы пассажирларның санын, шулай ук визуаль бәяләүне һәр тукталышта транспорт чарасының тулылыгын билгели.

Пассажирлар агымын табигый тикшерүне үткәрү өчен, пассажирларны санау үткәрелә торган урыннарны сайлап алырга, шулай ук әлеге тикшерү өчен кирәкле исәпкә алуучыларның санын билгеләргә кирәк. Үлчәү вакыты жәмәгать транспорты челтәренең иң зур йөкләнеш чоры нигезендә билгеләнә. Иң күп тутыру чорын ташучы оешманың статистик мәгълүматларыннан, шулай ук муниципаль берәмлек администрациясеннән алырга мөмкин.

Тикшерү үткөрү урыннары маршрут челтәре күләме турында башлангыч мәгълүматлар нигезендә, шулай ук муниципаль берәмлек администрациясеннән алынган хәрәкәтчән составның сан характеристикасы турында билгеләнә - әгәр гомуми файдаланудагы шәһәр пассажир транспортының пассажирлар агымының тукталыш объектлары саны маршрут челтәренә хезмәт күрсәтүче транспорт чаралары саныннан шактый артык булса, тикшерү хәрәкәтчән состав эчендә үткәрелә, әгәр тукталышлар саны маршрут челтәренә хезмәт күрсәтүче транспорт чаралары саныннан кимрәк булса, тикшерү гомуми файдаланудагы шәһәр пассажир транспортының пассажирлар агымының тукталыш объектларында уздырыла. Исәпкә алучылар саны, хәрәкәтчән состав эчендә тикшерелгән очракта, алар эчендә үлчәү житештереләчәк транспорт чаралары саны белән билгеләнә - һәр транспорт чарасы (ТЧ) эчендә ким дигәндә бер учетчик булырга тиеш, ә гомуми файдаланудагы шәһәр пассажир транспортының пассажирлар агымын тукталыш объектларында тикшерү очрагында - әлеге объектлар саны, бу очракта санаучы һәр тукталыш объектында булырга тиеш.

гомуми файдаланудагы шәһәр пассажир транспортының пассажирлар агымының билгеле бер маршрутларында пассажирлар агымы югары интенсив булган очракта, исәпкә алучылар саны арта.

2.2.2 техник халәтне тикшерүне әзерләү

Маршрутта эшләүче автобуслар саны гомуми файдаланудагы шәһәр пассажир транспортының пассажирлар агымының маршрут челтәренә керүче тукталыш пунктлары саныннан шактый түбән булу сәбәпле, Менделеевск районы муниципаль берәмлеге өчен хәрәкәтчән состав эчендә пассажирлар агымын санау ысулы сайланды.

Пассажирлар агымының язмаларын үткөрү вакыты - 13:00 сәгатьтән 18:00 сәгатькә кадәр.

Табигий тикшерү үткөрү өчен һәр маршрутта жәмәгать транспортының хәрәкәт схемалары алдан бәяләнгән, маршрутның һәр транспорт чарасы өчен аерым учетчик билгеләнгән, шулай ук эш графигы эшләнде, пассажирлар агымын алмаштыру формаларының алдан билгеләнгән, кирәкле санда басма материаллар

эзерлэнгэн (таблицалар бланкы, методик документлар һ.б.). Һәр исәпкә алучы пассажирлар агымын тикшерү өчен кирәкле санда

махсус таблицалар алды. шулай ук биш баллы система буенча
автобусның тулылыгын бәяләү турында белешмә
алды Баллының зурлыгы билгеләнә:

- 1 балл - утыру урыннарының яртысына кадәр утырганнар
- 2 балл - утыру урыннарының яртысынан күбрәгенә ;
- 3 балл - утыру өчен барлык урыннар һәм басып торы өчен 50 %ка кадәр урыннар биләп тора;
- 4 балл - автобус тулысынча тулган, ләкин автобуска керергә мөмкин;
- 5 балл - автобус тулысынча тулган, автобуска керергә ярамый.

Пассажирлар агымын тикшерү кысаларында Менделеевск районында табигый тикшерүне башкару өчен кирәкле исәпкә алучылар саны икегә тигез. Пассажирлар агымын тикшерү өчен бүлөп бирелгән исәпкә алучылар исәп-хисап башланганчы һәр маршрут өчен старт пунктларында урнашкан һәм тикшерү таблицаларының реквизитларын тутырган.

2.2.3 техник халәтне тикшерү үткәрү

Үлчәүләрнең башы һәр маршрут өчен аерым маршрут өчен автобуслар хәрәкәтенә старт алган. Маршрутның тукталыш пунктында исәпкә алучы автобусның тукталыш пунктына килү вакыты таблицасына, тукталышта калган һәм чыккан пассажирлар санын язып куя һәм автобуслар тулылануына (баллар буенча) күз үлчәме белән бәя бирә. Исәпкә алучы алдан сайланган вакыт дәвамында тикшерү эшен башкарган. Смена тәмамланганнан соң исәпкә алучы хисап төзедә.

Пассажирлар агымын тикшерү нәтижеләре булып исәпләүчеләр тарафыннан тутырылган үлчәү формалары тора. Үлчәү формасындагы табельне тутыру бары тик тукталыш пунктларында гына башкарылган, анда пассажирларны утырту яки утырту башкарылмаган тукталыш пунктларында гына башкарыла. Пассажирлар агымын тикшерү уздыруның соңгы нәтижәсе булып электрон таблицаларга кертелгән беренчел мәгълүматлар тора.

Пассажи́рлар агымын тикшерү кысаларында алынган арадаш нәтижәләр 7 нче таблицада күрсәтелгән.

7 нче таблица - Пассажи́рлар агымын тикшерү нәтижәләре

Санау башлау вакыты 13-00, Тукталыш: Менделеевск автостанциясе, Фамилиясе: Рябчиков Д.С.						
кузгалу	маршрут номеры	Автобус тибы	Керде	Чыкты	Транспорт чараларын тугыру	Тукталышта калганнар саны
13-20	Менделеевск - Алабуга	Б	21	-	21	-
13-50	Менделеевск - Монашево	С	8	-	8	-
15-00	Менделеевск - Яр Чаллы	Б	9	-	9	-
15-45	Менделеевск - Алабуга	Б	12	-	12	-
16-40	Менделеевск - Яр Чаллы	Б	11	-	11	-

2.3 Транспорт чараларын туктау һәм туктап тору өчен урыннарны тикшерүгә эзерләү һәм уздыру

2.3.1 техник халәтне тикшерүне эзерләү

Транспорт чаралары туктау һәм туктап тору өчен урыннарны тикшерүне уздыруның максаты - парковка урыннары санын билгеләү һәм машина кую урыннарының транспорт районнары буенча ихтыяжын ачыклау.

Табигий тикшерүне үткәргә эзерлек урыннар, вакыт һәм тикшерү ысулын сайлаудан гыйбарәт.

Тикшерү уздыру өчен урыннар парковка билгеләнүеннән чыгып сайлана. Парковканы саклау дәвамлылыгы буенча ике төргә бүленәләр:

- Транспорт чараларын даими саклау өчен;
- Транспорт чараларын вакытлыча саклау өчен.

Вакытлыча саклау дигәндә, машина урыннарының конкрет хужалары өчен беркетелмәгән автотранспорт чараларының кыска вакытлы саклануы (12 сәг тән дә ким) аңлашыла. Даими рәвештә - конкрет машина хужаларына беркетелгән автомобиль стоянкаларында автотранспорт чараларын озак (12 сәг тән артык) саклау, [1].

Транспорт чараларын даими саклау урыннарын тикшерү өчен Менделеевск районында йорт эчендәге территориядәге парковкалар, шулай ук гомуми файдаланудагы юлларда, күпфатирлы торак төзелеше булган районнарда яшәү урыннары янында транспорт чараларын кую өчен рөхсәт ителгән парковкалар сайланды. Тикшерү күпкәтлы төзелеш объектлары урнашкан урамнар буенча үткәрелде.

Шәхси торак төзелеше зонасында тикшерү башкарылмаган, чөнки әлеге территорияләрдә транспорт чараларын саклау өчен гаражлар яки йорт яны территориясе кулланыла, бу әлеге территорияләрдә машина кую урыннары кытлыгын булдырмый.

Вакытлыча саклану урыннарын тикшерү өчен транспорт чараларын киләсе зур тарту урыннарында парковкалар сайлаганнар (8 нче таблица).

8 нче таблица - тартылуның эре объектлары исемлеге

№ т/б	Объект исеме	Урнашу урыны
1	Дәүләт автоном һөнәри белем бирү учреждениесе филиалы Менделеевск шәһәрндә «Нефтехимия һәм нефть эшкәртү» көллияте Менделеевск шәһ.	Менделеевск шәһ., М.Горький ур., 3а
2	«С.Гассар исемндәге мәдәният йорты» муниципаль автоном учреждение муниципаль автоном учреждениесе	Менделеевск ш., Юбилей ур., 8 й.
3	"Юность" кинотеатры	Менделеевск ш., Бурмистров ур., 3 й.
4	Айсберг боз сарае	Менделеевск ш., Татарстан ур., 1Б
5	«Менделеевск үзәк район хастаханәсе» дәүләт автоном сәламәтлек саклау учреждениесе	Менделеевск ш., Төньяк ур., 7 й.
6	"Чулман" базары	Менделеевск шәһ., Төньяк ур.
7	"Магнит" кибете	Менделеевск шәһ., Фомин ур., 15а
8	"Пятерочка" кибете	Менделеевск шәһ., Фомин ур., 16
9	Л.Я. Карпов исемндәге химия заводы" ААЖ	Менделеевск ш., Пионер ур., 2
10	«Менделеевск Азот»	Менделеевск ш., Ленин ур., 20 й.
11	Менделеевск автовокзалы	Менделеевск шәһ., Химиклар ур., 1в

Тикшерү уздыру өчен вакыт парковкаларда максималь санда машина кую урыннары тупланган вакыт сайлап алына.

Даими саклау урыннарын тикшерү өчен ТЧның максималь санда жиһазландырылган автомобильләр саны 19:00 дән 8:00 гә кадәр күзәтелә, бу вакытта шәһәр халкының күпчелеге өйдә, ягъни халык эшкә китмәгән, яки эштән кайткан вакыт. Кичке вакытта объектларның күз күреме кими баруы белән бәйлә рәвештә, вакытлыча араны 6:00 дән 8:00 гә кадәр сайлап алу хәерлерәк.

ТЧын вакытлыча саклау өчен парковкаларны тикшерү вакыты тартылу объекты билгеләнүгә бәйлә рәвештә үзгәрергә мөмкин (мәдәният, сәламәтлек саклау объектлары, мәгариф объектлары, сәүдә объектлары, спорт объектлары, кунакханә комплекслары, хакимият органнары һәм идарә органнары, сәнәгать объектлары, транспорт объектлары, жәмәгать туклануы объектлары).

Әлеге проектта тикшерү исәпкә алучылар тарафыннан үткәрелде: берничә кеше картада билгеләнгән маршрут буенча уза, транспорт чаралары туктау һәм туктап тору урыннарын визуаль бәяли һәм мәгълүматларны таблицаларга язып куя.

2.3.2 техник халәтне тикшерү үткәрү

Менделеевск районында табигый тикшерү исәпкә алучылар тарафыннан үткәрелде. Тикшерү 6:00 сәгатьтән 8:00 сәгатькә кадәр - ТЧын даими саклау урыннары өчен, 8:00 дән 14:00 сәгатькә кадәр һәм 18:00 сәгатьтән 22:00 сәгатькә кадәр - ТЧын вакытлыча саклау өчен башкарылган.

Тикшерү тикшерү өчен билгеләнгән урыннар булган карта бирелгән өч исәпкә алучы тарафыннан үткәрелде. Исәпкә алучылар, маршрут буенча хәрәкәт итеп, машина кую урыннарын һәм транспорт чаралары тукталышларын визуаль бәяләделәр һәм карау мәгълүматларын таблицаларга яздырдылар. Таблицага һәр локаль парковкада тикшерү вакыты, машина кую урыны, парковка тибы, машина кую автомобильләре саны һәм машина-урыннарның гомуми саны турындагы мәгълүматлар кертелде (бәяләү буенча).

Алга таба барлык алынган мәгълүматлар гомуми таблицага кайтып кала, ул әлеге фәнни-тикшеренү эшенең 5.4 бүлекчәсендә китерелә.

3 Территориаль планлаштыруның булган документларына һәм территорияне планлаштыру документларына, стратегик планлаштыру документларына анализ

3.1 Территориаль планлаштыру документларына һәм территорияне планлаштыру документларына анализ

Менделеевск муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы «Татинвестгражданпроект» ДУП белгечләре коллективы тарафыннан башкарылды һәм Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Советының 2015 елның 14 октябрәндәге 15 номерлы карары белән расланды (07.07.2016 67 номерлы карары редакциясендә)

Схемада районның тотрыклы үсешенә ирешүгә юнәлдерелгән гамәли тәкъдимнәр бар. Аның нигезенә муниципаль район территориясен дүрт ярдәмче системадан: табигый-ресурс, социаль-демографик, эколог - табигаттән файдаланучы, икътисадый системадан гыйбарәт катлаулы территориаль геоэкосистема буларак карауның методологик принцибы салынган.

Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасының гомуми, социаль-икътисадый һәм шәһәр төзелеше стратегик максаты булып муниципаль районның конкурентлыкка сәләтле һәм инвестицион жәлеп итүчән территориясен булдыру, аның социаль-икътисадый үсешенә югары дәрәжәсенә ирешү, булган потенциалга туры килә торган территория хужалыгын һәм урнашу системаларын, хезмәт базарын гармонизацияләү тора, тулаем алганда, 2035 елга кадәр район территориясен тотрыклы үстерүне тәэмин итә.

Схемада жирле (район) эһемияттәге чаралар каралган һәм федераль законнарда, федераль һәм республика программаларында билгеләнгән федераль, региональ һәм жирле (жирлек) эһемияттәге чаралар исәпкә алынган.

Территориаль планлаштыру схемасы өчен түбәндәге гамәлгә ашыру этаплары билгеләнде:

башлангыч ел - 2013 - 2014 ел; беренче чират

- 2015 - 2020 ел; исәп-хисап срогы - 2021 -

2035 ел.

Транспорт инфраструктурасын үстерү өлешендә территориаль планлаштыру бурычларына - муниципаль район чикләрендә торак пунктлар арасында транспорт инфраструктурасының гамәлдәге база объектларын саклап калу һәм модернизацияләү юлы белән бердәм икътисадый һәм транспорт киңлеген тәэмин итү, халыкның һәм товарларның район буенча хәрәкәт итү ирегән һәм аннан читкә китүе өчен шартлар тудыру кертелгән.

Транспорт инфраструктурасының үсеше район территориясенә гамәлдәге функциональ-планлаштыру структурасына бәйле.

Район территориясенә функциональ-планлаштыру структурасы табигый-экологик һәм тарихи-мәдәни каркаслардан гыйбарәт.

Территориянең банизацияләнгән каркасын транспорт-коммуникация күчәрләре һәм алар янәшәсендәге каркас төеннәре - төрле типтагы шәһәр төзелеше төзелмәләре (торак пунктлар, житештерү майданчыклары, ижтимагый-эшлекле территорияләр һ.б.) тәшкил итә.

Менделеевск муниципаль районының урбанизацияле каркасының нигезен автомобиль юллары, тимер юл магистральләре, Кама елгасы буенча эчке су юлы, торбаүткәргечләр тәшкил итә, федераль һәм региональ автомобиль юлларының кисешү үзәге - Менделеевск шәһәренең кисешү үзәге булып тора.

Әйттик, Татарстан Республикасының Көнчыгыш транспорт-коммуникация меридиональ коридорының бер өлеше булган меридиональ транспорт-коммуникация коридоры Федераль әһәмияттәге «Ижау һәм Пермь шәһәрләренә керү» һәм төбәк әһәмиятендәге «М-7 «Волга» – Бәзәкә – Песәй – Кырынды» автомобиль юллары районның үзәндә муниципаль юллар белән элемтәне тәэмин итүче Әгерҗе - Акбаш тимер юл магистралә белән . тәкъдим ителә Менделеевск муниципаль районындагы башка ярдәмче транспорт-коммуникация коридорлары элемтә шулай ук жирле әһәмияттәге автомобиль юллары тәкъдим ителә. Алар торак пунктларны элемтә с тәэмин итәләр

Менделеевск муниципаль районының бөтен территориясә диярлек республиканың көнчыгыш (меридиональ юнәлештәге) транспорт-коммуникация коридорына керә.

Транспорт-коммуникация коридоры составында, транспорт линиясенә үз объектларыннан һәм транспортка хезмәт күрсәтү объектларыннан тыш, социаль һәм житештерү инфраструктурасы житешлек үсеш алган районның эре торак пунктлары, житештерү һәм инженерлык инфраструктуралары урнашкан.

Менделеевск муниципаль районының транспорт инфраструктурасы автомобиль, тимер юл, су һәм торба үткәргеч транспорттан гыйбарәт.

«Ижау һәм Пермь шәһәрләренә якынлашу» федераль әһәмияттәге автомобиль юлы район өчен иң мөһим транспорт коммуникацияләре булып тора. Параллель рәвештә аңа «М-7 «Волга» - Бәзәкә - Песәй - Кырынды районара юллар уза. Абалач авыл жирлегә аша «Алабуга» МИЗын Удмуртия Республикасының Грахово һәм Кизнер кебек эре торак пунктлары белән тоташтыручы автомобиль юлы уза. Шулай ук

интенсив йөк хәрәкәте гамәлгә ашырыла торган «Аммоний» ААЖ сәнәгать майданчыкларына илтүче автомобиль юлы белән бүленә.

Менделеевск районы территориясендә республиканың көнчыгыш районнары буйлап уза торган Куйбышев тимер юлы уза. Районның эчке су транспорты инфраструктурасы бар, аерым алганда, Менделеевск шәһәрәндә причал бар.

Гомумән алганда, Менделеевск районы үсеш алган транспорт чөлтәре һәм транспорт белән тәмин ителешнең чагыштырмача уңай булуы белән характерлана.

Территориаль планлаштыру схемасында транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү буенча түбәндәге чаралар тәкъдим ителде (9 нчы таблица).

9 нчы таблица - Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү чаралары исемлегә

№ т/б	Объект исеме	Эшләр төре	Озынлык, км	Чараның атамасы	Гамәлгә ашыру вакыты
1	2	3	4	5	6
Жирле әһәмиятгә автомобиль юллары					
1	Абалач -Мишкино	яңа төзелеш	2,104	төзелеш (асфальт-бетон белән каплау жайланмасы)	1 чират (2020 елга кадәр)
2	Тагай авылы янындагы терлекчелек фермасына килү	яңа төзелеш	0,458	төзелеш (асфальт-бетон белән каплау жайланмасы)	Исәп-хисап срогы (2021-2030 еллар.)
3	Бәзәкә авылы янына килү	капиталь ремонт	2,007	капиталь ремонт (асфальт-бетон каплау жайланмасы)	1 чират (2020 елга кадәр)
4	Тойма-Елкибай	капиталь ремонт	2,472	капиталь ремонт (асфальт-бетон каплау жайланмасы)	1 чират (2020 елга кадәр)
5	Кураково авылына килү	капиталь ремонт	0,509	капиталь ремонт (асфальт-бетон каплау жайланмасы)	1 чират (2020 елга кадәр)

9 нчы таблицаның дэвамы

1	2	3	4	5	6
6	"Ижау һәм Пермь шәһәрләренә килү" - Енабердино	капиталь ремонт	1,045	капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	Исәп-хисап срогы (2021-2030 еллар.)
7	Ашпайково авылына килү	капиталь ремонт	0,383	капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	1 чират (2020 елга кадәр)
8	Бондюг -Максимково	капиталь ремонт	3,021	капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	1 чират (2020 елга кадәр)
9	Илнәт-Зур Ерыкса	капиталь ремонт	1,522	капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	Исәп-хисап срогы (2021-2030 еллар.)
10	«Яңа Кокшан авылына килү»-Варали	капиталь ремонт	2,206	капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	Исәп-хисап срогы (2021-2030 еллар.)
11	Татар Кокшаны авылына килү	капиталь ремонт	0,379	капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	1 чират (2020 елга кадәр)
12	Актажик авылы янындагы дуңгыз фермасына килү	капиталь ремонт	0,316	капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	1 чират (2020 елга кадәр)
13	"Килү Менделеевск ш. "- Мунайка	капиталь ремонт	1,11	капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	1 чират (2020 елга кадәр)
14	Мунайка-Менделеевск	капиталь ремонт	0,668	капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	Исәп-хисап срогы (2021-2030 еллар.)
15	"Ижау һәм Пермь шәһәрләренә килү" - сәнәгать мәйданчыкларына килү «Татнефть» ААҖ	яңа төзелеш	2,82	яңа төзелеш	1 чират (2020 елга кадәр)
16	Терлекчелек фермасына килү	яңа төзелеш	1,211	яңа төзелеш	Исәп-хисап срогы (2021-2030 еллар.)

17	Каты-көнкүрөш калдыклары полигонына һәм тирес саклагычка килү Песәй авылы	яңа төзелеш	1,046	яңа төзелеш	1 чират (2020 елга кадәр)
----	---	-------------	-------	-------------	---------------------------------

9 нчы таблицаның дэвамы

1	2	3	4	5	6
18	Иске Гришкино-Байтуган	капиталь ремонт	2,196	капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	1 чират (2020 елга кадәр)
19	Иске Гришкино авылы янына килү	капиталь ремонт	2,303	капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	1 чират (2020 елга кадәр)
20	"Аммоний" ААЖ жыелдыгына килү	капиталь ремонт	0,975	капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	1 чират (2020 елга кадәр)
21	Татар Чаллысы авылына килү	капиталь ремонт	1,04	капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	1 чират (2020 елга кадәр)
22	Тихоново авылы янындагы торак мәйданчыкларына килү	яңа төзелеш	0,15	яңа төзелеш	1 чират (2020 елга кадәр)
23	Тойгужа-Елкибай	капиталь ремонт	2,686	капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	1 чират (2020 елга кадәр)
24	Тойгужа авылы янындагы терлекчелек фермасына килү	капиталь ремонт	0,434	капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	1 чират (2020 елга кадәр)
25	Ижевка авылы янындагы терлекчелек фермасына килү	капиталь ремонт	0,126	капиталь ремонт (асфальт-бетон каплау жайланмасы)	1 чират (2020 елга кадәр)

Районның транспорт инфраструктурасын үстерү перспективаларын тулырак анализлау максатларында Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасында тәкъдим ителгән чаралар да каралды (Министрлар Кабинетының 2012 елның 21 февралендәге 134 номерлы карары белән расланды).

Транспорт инфраструктурасын үстерү буенча Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы чаралары тарафыннан 2,4 км озынлыктагы Песәй авылын читләтеп узу каралган.

Башка чаралар арасында район территориясендә - “Менделеевск” агросәнәгать паркын оештыруны аерып күрсәтергә мөмкин. Әлеге чара

2015 - 2020 елларга Татарстан Республикасының өстенлекле инфраструктура проектлары исемлегенә кертелде (ТР МКның 2014 елның 31 декабрдәге 1092 номерлы карары).

Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерүгә башка өлкәләр дә (социаль, туристлык, торак һ.б.) үсү сизелерлек йогынты ясый. Менделеевск муниципаль районын территорияль планлаштыру схемасы гамәлдә булган чорда кайбер әһәмиятле капитал төзелеш объектларын аерып күрсәтергә мөмкин.

Белем бирү өлкәсендә схема буенча 8 балалар бакчасы төзү каралган (Сәйтәк авылында, Илнәт авылында, Моңай авылында, Тойгуҗа авылында һәм 4 Менделеевск шәһәрндә), 8 мәктәп (Сәйтәк авылында, Моңай авылында, Тойгуҗа авылында «Мәктәп - балалар бакчасы» комплексы составында һәм 5 Менделеевск шәһәрндә). Бүгенге көндә районда мәгариф учреждениеләре белән тәмин ителеш югары дәрәжәдә характерлана. Урта гомуми белем бирү учреждениеләре булмаган торак пунктлар өчен, сыйныфлар аз булганга күрә, балаларны төп мәктәпләргә китерү оештырылган.

Мәдәният өлкәсендә - Менделеевск шәһәрндә кинотеатр һәм китапханә белән мәдәни-ял итү үзәге төзү планлаштырыла.

Сәламәтлек саклау өлкәсендә - Менделеевск шәһәрндә поликлиника һәм 7 авыл ФАПы планлаштырылган, аларның кайберләре ижтимагый үзәкләр составында каралган.

Физик культура һәм спорт өлкәсендә яңа объектларның күпчелеге район үзәгендә: чаңгы базасы, стадион, картодром, бассейн.

Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасы нигезендә Менделеевск муниципаль районында 2035 елга кадәр торак төзелеш күләмнәрен арттыру фаразланмый. Фараз буенча еллык төзелеш күләме 14 мең кв. метр чамасы тәшкил итәчәк.

Бүгенге көндә район торак белән тәмин ителешнең югары дәрәжәсе белән характерлана. 2016 елда Менделеевск муниципаль районының торак фонды 702,1 мең м² тәшкил иткән, шул исәптән 472,6 мең м² - шәһәр фондында.

авыл жирлегендә - 229,5 мең м². Халыкның күпчелек өлеше күпфатирлы йортларда яши, алар торак күләменең 63,6 процентын тәшкил итә, шәхси торак йортлар 36,4% тәшкил итә.

Менделеевск муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы буенча 2020 елга кадәр торак фонды түбәндәге бурычларны арттырырга тиеш: Иске Гришкино авыл жирлегендә - 0,3 мең м²; Бөрешле, Енабердино, Камай, Монашево, Монай, Тихоново авыл жирлекләрендә 0,6 - 0,9 мең м²; Татар Чаллысы авыл жирлегендә - 1,4 мең м²; Ижевка авыл жирлегендә 6,4 мең м²; Менделеевск шәһәрндә - 102,4 мең м².

Торак фонды 2035 елга кадәр Абалач, Бәзәкә, Бөрешле Песәй, Тойгужа авыл жирлекләрендә 0,8-1,5 мең м²; Енабердино, Камай, Татар Чаллысы авыл жирлекләрендә 2,4 - 3,1 мең м²; Монашево, Монай, Тихоново авыл жирлекләрендә - 4,0-5,6 мең м²; Ижевка авыл жирлегендә - 10,8 мең м²; Менделеевск шәһәрндә - 159,4 мең м².

Республиканың төньяк-көнчыгышында Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы проекты нигезендә федераль әһәмияткә ия Алабуга туристлык-рекреация зонасын оештыру тәкъдим ителә, аның составында Алабуга һәм Менделеевск шәһәрләре һәм аларга якин территорияләр базасында төзелә торган Алабуга-Менделеевск ярдәмче зонасы аерылып тора.

Менделеевск һәм Менделеевск районы кунакларына күрсәтелә торган туристлык хезмәтләр спектрын киңәйтү өчен, шулай ук аларның килү вакытын арттыру максатларында Менделеевск муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасының мәдәни-танып белү, вакыйга, фестиваль, этнографик, дөвалау-савыктыру, мажаралы, спорт-савыктыру, су, экология, авыл, балалар туризмын һәм кыска вакытлы ял итүне үстерү тәкъдим ителә.

Менделеевск муниципаль районының туристлык-рекреация системасының функциональ һәм пространство-планлаштыру структурасын формалаштыру нигезендә район дәрәжәсендә түбәндәгеләр ята:

- муниципаль район үзәге буларак Менделеевск шәһәре, район туристлык-рекреация системасының тарихи шәһәре һәм терәк үзәге, мәдәни-танып белү, мәдәни-күңел ачу, дини, спорт-савыктыру, спорт, дөвалау-савыктыру объектлары, шәһәрнең үзендә дә, якин-тирәдәге территорияләрдә дә туристлар өчен жәлеп итүчән башка урыннар һәм объектлар, туристларга хезмәт күрсәтү объектлары чөлтәре булган комплекслы;

- тарихи-мәдәни объектлар һәм махсус сакланучы табигать территорияләре: православие һәм мөселман дини объектлары, мәдәни мирас объектлары, Менделеевск шәһәрәндә милли бәйрәмнәрне бәйрәм итү урыннары, Илнәт, Монашево, Иске Гришкино, Енабердино авылы, «Түбән Кама» Милли паркы участогы, элеккеге Ушковларның табигый территориясе, төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле, геологик һәйкәлләр, тарихи чишмәләр. Минераль суларның Ижевка ятмасы;

- дөвалау-савыктыру һәм ял итү объектлары: «Ижминводы» шифаханәсе, Л.Я.Карпов исемендәге химия заводының шифаханә-профилакторие, «Ык Тамагы» балалар сәламәтләндрерү лагере белән ял базасы;

- Түбән Кама сусаклагычы һәм урман ландшафтлары.

Әлеге схеманы исәпкә алып, яңа объектларны төзү буенча берничә чара каралган:

- Су спорт төрләренә туристлык базасы (Бәзәкә АЖ, Ык Тамагы авылы);

- Бөрешле туристлык-музей комплексы (Бөрешла АЖ Бөрешле авылы);

- Профилакторий (Бөрешла АЖ Бөрешле авылы);

- Кокшан туристлык-музей комплексы (Монашево АЖ, Яңа Кокшан авылы);

- Керәшен тарихы һәм этнографиясе музейе (Иске Гришкино АЖ, Иске Гришкино авылы);

- "Ык Тамагы" ял базасы янында пассажир причалы (Бәзәкә АЖ).

Менделеевск районының Шәһәр төзелеше кодексының 18 статьясына 18 территориаль планлаштыру документларына шулай ук жирлекләрнең генераль планнары да керә. Менделеевск районында алар барлык авыл жирлекләрендә һәм Менделеевск шәһәрендә эшләнган. Жирлекләрнең генераль планнары Менделеевск муниципаль районы территориаль планлаштыру схемасындагы нигезләмәләргә нәтижәле муниципаль-ара хезмәттәшлек системасын булдыру финанс-иқтисади үз-үзенә тәмин итү дәрәжәсен арттыру

Территорияне планлаштыру документларын РФ Шәһәр төзелеше кодексының 5 бүлегә регламентлай.

Территорияне планлаштыру документларын эерләү территорияләргә тотрыклы үстерүгә тәмин итү, планлаштыру структурасы элементларын (кварталлар, микрорайоннар, башка элементлар) бүлөп бирү, капитал төзелеш объектлары урнашкан жир кишәрлекләргә чикләрен, линия объектларын төзү һәм урнаштыру өчен билгеләнган жир кишәрлекләргә чикләрен билгеләү максатларында гамәлгә ашырыла.

Шәһәр төзелеше Кодексында каралган территорияне планлаштыру документларын эерләү төзелеп беткән яисә төзелергә тиешле территорияләргә карата гамәлгә ашырыла.

Төзелеп бетмәгән һәм жир кишәрлекләргә төзү өчен билгеләнмәгән территорияне планлаштыру документларын эерләү жир, су, урман һәм башка кануннар нигезендә гамәлгә ашырыла.

Территорияне планлаштыру документларын эерләгәндә территорияне планлаштыру проектлары, территорияне ызанлау проектлары һәм жир кишәрлекләргә шәһәр төзелеше планнары эшләнәргә мөмкин.

Территорияне планлаштыру проектын эерләү һәм территорияне ызанлау проектын эерләү күчәмсез мөлкәтнең дәүләт кадастрын алып бару өчен кулланыла торган координаталар системасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Һәркемгә аңлаешлы рәсми чыганаclarда Менделеевск муниципаль районының локаль проект-планлаштыру документлары турында мәгълүмат юк.

3.2 Стратегик планлаштыру документларына анализ

Стратегик планлаштыру документларына анализ ясау максатларында Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районына кагылышлы өлештә федераль, региональ һәм жирле дәрәжәдәге тиешле норматив актлар каралды.

Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру (алга таба - стратегик планлаштыру) «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында» 2014 елның 28 июнендәге 172-ФЗ номерлы Федераль закон нормалары нигезендә федераль дәрәжәдә, Россия Федерациясе субъектлары дәрәжәсендә һәм муниципаль берәмлекләр дәрәжәсендә гамәлгә ашырыла.

стратегик планлаштыру өлкәсендә жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

муниципаль берәмлекләренң Россия Федерациясенң һәм Россия Федерациясе субъектларының социаль-икътисадый үсеш өстенлекләре һәм максатлары белән килештерелгән муниципаль идарә һәм социаль-икътисадый үсешенң озак сроклы максатларын һәм бурычларын билгеләү;

жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән мәсьәләләр буенча стратегик планлаштыру документларын эшләү, карау, раслау (хуплау) һәм гамәлгә ашыру;

- мониторинг системасын жирле үзидарә органнары тарафыннан расланган (хупланган) стратегик планлаштыру; федераль законнарда һәм
- муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән стратегик планлаштыру өлкәсендә башка вәкаләтләр документларын гамәлгә ашыруны контрольдә тоту Төп стратегик документ белән,
- илнең транспорт комплексы нигезендә барлығы билгеләнә . . ул

«2030 елга кадәр чорга Россия Федерациясенең транспорт стратегиясе» (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2014 елның 11 июнендәге 1032-р номерлы редакция белән 2008 елның 22 ноябрәндәге 1734-р номерлы боекыгы белән расланган).

Россия транспорт системасының үсеш өлкәсендә дәүләтнең төп бурычы - Россиянең географик үзенчәлекләрен аның конкурентлык өстенлегенә әверелдерү аша. икътисадый үсеш өчен шартлар тудыру, милли икътисадның конкурентлык сәләтен һәм халыкның тормыш сыйфатын арттыру, куркынычсыз һәм сыйфатлы транспорт хезмәтләренә керү,

Транспорт стратегиясенең максатлары:

нәтижәле транспорт инфраструктурасын балансли үстерү нигезендә Россиянең бердәм транспорт пространствосын булдыру;

йөк ташу өлкәсендә транспорт-логистика хезмәтләренең ил икътисадын үстерү ихтыяжлары дәрәжәсендә файдалана алуын һәм сыйфатын тәмин итү;

социаль стандартлар нигезендә халык өчен транспорт хезмәтләренең һәркем өчен үтемлелеген һәм сыйфатын тәмин итү;

илнең транзит потенциалын гамәлгә ашыру, менделеевск районының транспорт киңлегенә интеграцияләү транспорт системасының

иминлеге дәрәжәсен арттыру;

күрсәткечләрнең транспорт системасының тискәре һәм киметү

«2020 елга кадәр чорга Россия Федерациясенең озак сроклы социаль-икътисадый үсеш концепциясе» (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2008 елның 17 ноябрәндәге 1662-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган) - бу милли социаль-сәяси дәүләт концепциясе, аның максаты ил гражданның тормыш дәрәжәсен яхшырту, оборона системасын ныгыту, житештерүнең икътисадый ысулларын үстерү һәм унификацияләү буенча чаралар комплексын үткөрү.

«2020 елга кадәр чорга Россия Федерациясенен озак сроклы социаль-икътисадый үсеш концепциясен» (Концепцияне) эшләнүнең максаты - Россия гражданның иминлеген, милли иминлекне, икътисадның динамик үсешен, дөнья жәмәгәтчелегендә Россия позицияләрен ныгытуның озак сроклы перспективасында тәмин итү юлларын һәм ысулларын билгеләү.

Шушы максат нигезендә Концепциядә формалаштырылган:

алда тәрган чорны чакыруны исәпкә алып, илнең озак сроклы социаль-икътисадый үсешенә төп юнәлешләр;

куелган максатларга ирешү стратегиясе, ысулларны, юнәлешләрне һәм этапларны да кертеп;

дәүләт,- бизнес һәм жәмгыятьнең стратегик партнерлыгы рәвешләре һәм механизмнары;

максатлар, максатчан индикаторлар, социаль өлкәдә, фән һәм технологияләр өлкәсендә озак сроклы дәүләт сәясәтенең өстенлекләре һәм төп бурычлары, шулай ук икътисадта структур үзгәртеп корулар;

тышкы-икътисадый сәясәтнең максатлары һәм өстенлекләре;

Россия- икътисадының пространстволы үсеш параметрлары, территориаль үсешнең максатлары һәм бурычлары.

Региональ дәрәжәдәге стратегик планлаштыруның төп документнары булып Татарстан Республикасының 2030 елга кадәрге социаль-икътисадый үсеш стратегиясе тора (2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән расланган).

Стратегиядә төп стратегик максат куела: Татарстан - 2030 - глобаль конкурентлыкка сәләтле тотрыклы регион, «Идел-Кама» үсеш полюсы драйверы (үсешнең төп чыганагы). Татарстан - кеше капиталының, институтларның, инфраструктураның, икътисадның, тышкы интеграциянең (Россиянең үзәк Евразия регионнары) һәм эчке пространствоның үзара бәйләнгән үсеш сыйфаты буенча лидер; үсешнең алдан баручы темплары, хезмәтнең халыкара бүленешенә югары керүе булган регион.

Стратегиядә Россия Федерациясенәң социаль-икътисадый үсеш өстенлекләре һәм максатлары белән, шул исәптән пространство-үсеш өлешендә, килештерелгән Татарстан Республикасының озак сроклы үсеш приоритетлары һәм максатлары билгеләнде:

- нисбәтле пространство-территориаль үсеш;
- махсус икътисадый зоналарны һәм алдан үсеш зоналарын үстерү, территориаль икътисадый кластерларга ярдәм итү, агломерация процесслары белән идарә итү системаларын булдыру;
- хужалык үзара бәйләнешләрен үстерүгә ярдәм итә торган Россиянең транспорт-транзит системасын үстерү.

Стратегиядә глобаль регионна конкуренциядә Татарстан позицияләрен ныгыту максатларында үсешнең аерым алганда киңлеккә кагылышлы өстенлекле юнәлешләре билгеләнде:

- табигатькә ярашлы тотрыклы үсеш;
- килчәк өчен ресурсларны резервлау;
- үсеш зоналарына акцент белән регионның үзәк Евразия хәлен исәпкә алган күпүзәкле үсеш - тизйөрешле һәм югары тизлекле транспорт төрләрен үстерү исәбенә өч үзәкле Идел-Кама метрополисын булдыру;
- республика эчендә жирлекләренәң барлык төрләренә транспорт белән барып житү һәм күрше регионнар белән ышанычлы элемтәләр урнаштыру;
- аралашуга һәм ышанычка ярдәм итә торган ижтимагый киңлекләр белән уңайлы имин шәһәр мохите;
- эшчәнлекнең авыл хужалыгында булмаган төрләре исәбенә авыл жирлеген саклап калу;
- икътисадый базаны югалта торган торак пунктларга карата сәясәтнең вариантларын булдыру.

Татарстан үсеш стратегиясендә Менделеевск районы Кама икътисадый зонасы составында карала. Аерым алганда, район

«Идел-Кама агымы» экозонасы кысаларында Кама агломерациясенең актив үсеш зонасы һәм яр буе территорияләренең актив үсеш зонасына керә

Стратегиядә транспорт инфраструктурасын үстерү өлешендә Менделеевск шәһәрен «Чиста юл» флагман проектына кертү мөмкинлеге карала, ул республикада Казан шәһәренең һәм халыкара аэропортның яңа өстәмә тизйөрешле элементәсен булдыруны күздә тотта.

«Казан» аэропорты, республиканың күп кенә торак пунктлары белән «Бигеш» аэропорты.

Муниципаль дәрәжәдә Менделеевск муниципаль районының 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына социаль-икътисадый үсеш стратегиясе эшләнде һәм расланды (Татарстан Республикасының 2016 елның 16 августындагы 76 номерлы Менделеевск муниципаль районы Советы карары белән расланды).

Стратегия районның социаль-икътисадый үсешенең төп максатын билгели: тотрыклы үсеш территориясе буларак, районның нисбәтле икътисадый үсешендә Менделеевск муниципаль районы халкының тормыш сыйфатын яхшырту, яшәү, яшәү, ижади потенциалга керү, гамәлгә ашыру һәм бизнесны уңышлы алып бару өчен уңайлы.

Оештырылган максатка ирешү өчен түбәндәге бурычлар хәл ителергә тиеш: территория икътисадының монопрофильле характерын жиңү һәм аны диверсификацияләү;

уңай инвестицион климат тудыру; югары житештерүчән эш урыннары булдыру;

яңадан житештерү һәм тудырмый үстерү системасын нигезендәтудыру;

төзекләндерү дәрәжәсен күтәрү;

социаль-мәдәни хезмәтләр сыйфатын арттыру системасын аларның норматив тәэмин ителешенә ирешү;

ял итү һәм эшләү өчен уңайлы территорияләр булдыру;

жирле бергәлек эгъзаларының активлыгын күтәрү һәм жирле бергәлекнең үз-үзен үстерү механизмнарын эшләтеп жиберү;

жирле үзидарә органнары эшчәнлегенең нәтижәлелеген күтәрү;

Менделеевск муниципаль районында

нәтижәле муниципаль-ара хезмәттәшлек системасын булдыру финанс-икътисади үз-үзеңне тәмин итү дәрәжәсен арттыру

Стратегиядә пространстволы үсеш өлкәсендә инициативалар салынган. Әлеге юнәлештә стратегик максат - инвестицияләрне жәлеп итү һәм бизнесны алып бару, бару һәм яшәү өчен уңайлы территорияне балансли икътисади үстерү өчен шартлар тудыручы үсеш алган инфраструктура булдыру.

Әлеге максатка ирешү өчен Менделеевск муниципаль районы тормыш киңлекләрен нәтижәле оештыру өчен мөһим проектларны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

Беренче чиратта Менделеевск муниципаль районында яшәүчеләрнең торак шартларын яхшырту һәм торак белән тәмин ителешне арттыру бурычы тора.

Стратегиядә билгеләп үтелгәнчә, 2016 елда Менделеевск шәһәренең яңа 4 нче микрорайонын Тихоново урамына таба төзи башлыйлар. Чиратта - шәһәрнең башка өлешендә Кама елгасы буенда тагын 2 микрорайон: «Кояшлы яр» шәхси торак төзелеше белән һәм

"Еврошәһәр" катнаш күпфатирлы һәм шәхси торак төзелеш белән Ике районның якынча саны - 2 мең кеше, бу шәһәрдә халыкның хәрәкәт итү күләмнәрен һәм характерын үзгәртәргә тиеш.

Шулай ук 2016-2020 елларда Бәзәкә авыл жирлегендә Сәйтәк авылында 122 торак йорттан коттеджлар поселогы төзү күздә тотыла. Стратегия белән алга

таба

жәяүлеләр юлы

камилләштерү

каралган

шулай ук пассажир транспортынан файдалану мөмкинлеген арттыру.

Транспорт инфраструктурасын үстерү һәм Химиклар һәм Г. Тукай урамнарын бушату өчен. 3А микрорайоны тирәсендә 1,3 км озынлыктагы Нефтьчеләр урамын төзү планлаштырыла. Шулай ук Стратегиядә 1,2 км озынлыктагы 4 нче микрорайон тирәсендә әйләнгеч автомобиль төзү зарурлыгы да күрсәтелә.

Генераль планда микрорайоннар төзү каралган.

"Кояшлы яр" һәм "Еврошәһәр" Кама елгасы буйлап. Яңа автомобиль юлларының озынлыгы 9 км тәшкил итәчәк.

Сәйтәк авылында коттедж поселогы төзелүгә бәйле рәвештә 4,5 км муниципаль автомобиль юллары төзү планлаштырыла.

Агымдагы елда ук Менделеевск шәһәрәндәге юлларның техник характеристикаларын сизелерлек яхшырту, шулай ук 1 км грунт һәм 3 км вак таш юлларны камилләштерелгән өслекле (асфальт) юлларга күчерү көтелә. Менделеевск районы структурасына, Менделеевск район үзәгеннән тыш, 35 торак пунктны берләштерүче 14 авыл жирлегә керә. Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, авылда асфальт-бетон өслекле юлларның төп өлеше 20 елдан артык элек төзелгән булган һәм хәзерге вакытта ремонт таләп итә. Шуңа күрә авылда юл эшләренә төп программасы булып асфальт-бетон

өслекләргә яңарту: төп утарларның үзәк урамнарын

Шулай ук стратегик бурычлар рәтендә урам-юл челтәрен норматив хәлгә китерү, аның буенча мәктәп автобус маршрутлары уза. Шулай ук мәктәп саны маршруты хәрәкәтен юл хәрәкәтен оештыру чаралары (билгеләр, жәяүлеләр өчен кичүләр), автобус павильоннары (Татар Сарсазы, Татар Тәкәше авылларында) белән тәмин итәргә. кирәк Районның Удмуртия Республикасы белән чик бусе хәлен исәпкә алып, менделеевск районының тоташтыручы автомобиль юллары төзүгә ихтыяж бар Тойгужа торак пункттыннан Удмуртия чигенә кадәр күрше белән мөнәсәбәтләргә үстерү өчен автомобиль юлын төзү планлаштырылган,

шул исәптән, Удмуртиядә Тойгуҗа мәктәп укучыларын укыту өчен автобус мәктәп маршрутын ачу планлаштырыла.

Урап узучы юл төзелеше гамәлгә ашырылачак. "Ижау һәм Пермь шәһәрләренә килү" һәм "Песәй - Кырынды" автомобиль юллары буйлап урнашкан торак пунктлардан транзит хәрәкәтне чыгару планлаштырылган. Аерым алганда, Татар Чаллысы һәм Песәй авылларын урап узу планлаштырыла.

«Енабердино-Кураково-Туйма-Мари Тәкәше» автомобиль юлын төзү региональ әһәмияттәге чара булып тора. «Ижау һәм Пермь шәһәрләренә килү» федераль әһәмияттәге автомобиль юлы участогын, I техник категориягә житкереп, реконструкцияләү планлаштырыла. Тимер юл күперен реконструкцияләү каралган. Торак пунктларына, проектлана торган торак майданнарына, агросәнәгать комплексы объектларына, яңа саклагычлар һәм каты көнкүреш калдыклары полигонына илтүче юллар төзелеше дәвам итәчәк.

Менделеевск муниципаль районы өчен күпер корылмаларының торышы борчый. Менделеевск районы муниципаль юлларындагы 10 күпернең 8 е авыл жирлекләрендә урнашкан, шулардан Абалач торак пунктында агач түшәмле металл күперләр (Үзәк урам) һәм Монашево урамнары (Ленин урамына керү) авария хәлендә, аларны реконструкцияләү яки алыштыру таләп ителә; Бәзәкә авылындагы металл күпер (Елга аръягы урамы һәм Яр бие урамы арасында), Бөрешле авылындагы күпер - уңайсыз хәлдә. Стратегиядә билгеләп үтелгәнчә, бу күперләрне региональ программага кертергә кирәк.

Районның федераль һәм республика программаларын гамәлгә ашыруда катнашуы Стратегияне гамәлгә ашыру механизмының мөһим өлеше булып тора.

Татарстан Республикасында транспорт инфраструктурасын үстерү өлешендә «2014 - 2022 елларга Татарстан Республикасы транспорт системасын үстерү» дәүләт программасы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 20 декабрендәге 1012 номерлы карары белән расланган).

Программада, 2013 елның 1 гыйнварена Менделеевск муниципаль районында гомуми кулланылыштагы федераль һәм региональ автомобиль юлларының озынлыгы 195,84 км тәшкил иткән, шуларның асфальт-бетон өслекләре 173,94 км, вак таш һәм гравияле юллар - 11,4 км, грунт - 10,5 км.

Грунт юллары булган авыл торак пунктлары саны 2013 елның 1 гыйнварена районда - 2, шуларның берсендә 50дән артык кеше яши. Менделеевск районында дәүләт программасы чараларының исемлеге белән шәһәр агломерациясенә юл челтәрен менделеевск районының буенча норматив таләпләргә туры китерү каралган Эш чорында районның урам-юл челтәрен үстерү (яңа юллар төзү) гамәлләре программалар планлаштырылмый.

Муниципаль берәмлекләр бюджетлары кытлыгы шартларында урам-юл челтәрен һәм башка төзекләндерү объектларын норматив хәлгә китерү эшләренә капитал салулар максатчан һәм планлы характерда булырга тиеш. Дәүләт программасын гамәлгә ашыру республика бюджетыннан субсидияләр һәм жирле бюджетлардан шундый ук муниципаль программаларны гамәлгә ашыруга жибәрелә торган тотрыклы финанслау чыганакалары булганда гына мөмкин.

Менделеевск муниципаль районында юл хужалыгы һәм транспорт инфраструктурасы өлкәсендә берничә муниципаль программа гамәлгә ашырыла:

- «2014-2020 елларга Менделеевск муниципаль районында юл хәрәкәте иминлеген арттыру» район максатчан программасы;
- «2014-2017 елларга һәм 2020 елга кадәр чорга Менделеевск муниципаль районының авыл территорияләрен тотрыклы үстерү» муниципаль программасы;
- «2016-2020 елларга һәм 2030 елга кадәр чорга Менделеевск муниципаль районының транспорт инфраструктурасын үстерү» муниципаль максатчан программасы

«2016-2020 елларга һәм 2030 елга кадәр чорга Менделеевск муниципаль районының транспорт инфраструктурасын үстерү» программасы (Менделеевск муниципаль районы Башкарма комитетының 2016 елның 22 июнендәге 344 номерлы карары белән расланган) түбәндәге чаралар планлаштырыла:

- шәһәрнең һәм районның авыл жирлекләрендәге автомобиль юлларын һәм инженерлык корылмаларын ремонтлау;

- жәяүлеләр һәм велосипед юлларын төзү һәм ремонтлау; ишегалды юлларын ремонтлау; урта мәктәпкә һәм балалар бакчаларына, социаль объектларга якин килүне норматив хәлгә китерү; мәктәп автобус маршрутларын ремонтлау һәм төзекләндерү; урта һөнәри белем бирү йортларында күперләргә ремонтлау;

- шәһәрдәге һәм авыл жирлекләрендәге грунт юлларына вак таш түшәү, автомашиналар кую өчен заезд кесәләрен киңәйтү; бакчачылык ширкәтләренә юлларны ремонтлау;

- Нефтьчеләр урамы, озынлыгы 1,3 км;

- 1,2 км озынлыктагы 4 нче микрорайонны урап узучы автомобиль юлын төзү;

- Сәйтәк авылы коттедж бистәсендә 4,5 км озынлыктагы автомобиль юлы төзү;

- 5,5 км озынлыктагы «Кояшлы яр» микрорайонында автомобиль юллары төзү;

- "Еврошәһәр" микрорайонында 3,5 км озынлыктагы автомобиль юллары төзү.

«2014-2017 елларга һәм 2020 елга кадәр чорга Менделеевск муниципаль районының авыл территорияләрен тотрыклы үстерү» программасы кысаларында (Менделеевск муниципаль районы Башкарма комитетының 2015 елның 31 мартындагы 184/1 номерлы карары белән расланган) торак пунктларда автомобиль юлларын гамәлгә кертү планлаштырыла:

- Камай авылы, Монай авылы, озынлыгы 1,9 км;

- Тойгуҗа авылы, озынлыгы 4 км;

- 0,2 км озынлыкта, Алабач авылы;

- Сәйтәк авылы, озынлығы 0,3 км;
- 1,6 км озынлыкта Песәй авылы;
- Монашево ав., озынлығы 0,4 км;
- 1,3 км озынлыктагы Енабердино авылы;
- 1,7 км озынлыктагы Ык Тамагы авылы;
- Тихоново авылы, озынлығы 1,9 км.

«Менделеевск муниципаль районында 2014-2020 елларга юл хәрәкәте иминлеген арттыру» программасында түбәндәге чаралар комплексы бар:

- юл хәрәкәтендә катнашучыларның куркыныч тотышын кисәтү системасын үстерү;
- балаларның юл хәрәкәтендә имин катнашуларын тәмин итү;
- эксплуатацияләнгән торган транспорт чараларының техник торышын, аларның актив һәм пассив куркынычсызлыгын арттыру;
- транспорт чараларының һәм жәяүлеләрнең хәрәкәтен оештыру системасын үстерү, юл шартларының куркынычсызлыгын арттыру;
- юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ярдәм күрсәтү системасын үстерү;
- юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендәге эшчәнлекне норматив-хокукий, оештыру һәм методик яктан тәмин итүне камилләштерү.

Күрсәтелгән программаларның чараларын финанслау өчен барлык дәрәжәдәге бюджетлар акчалары, шулай ук бюджеттан тыш чыганаclar акчалары жәлеп ителәчәк.

4 Юлларның төп элементларын, аларның кисешкән урыннарын һәм кушылган урыннарын тасвирлау, шул исәптән юл элементларының геометрик параметрларын, транспорт-эксплуатация характеристикаларын да кертеп

Менделеевск муниципаль районының юл челтәре гомуми файдаланудагы федераль, региональ һәм жирле әһәмияткә автомобиль юллары белән формалаша. Юл челтәре нигезен Ижау һәм Пермь шәһәрләренә илтүче (5+034 км 28+916) федераль әһәмияткә М-7 «Волга» юлы тәшкил итә, аның III категориясе һәм региональ әһәмияткә юллары бар:

- М-7 «Волга» - Бәзәкә;
- Бәзәкә; - Ижевка;
- Песәй - Кырынды.
- «Алабуга - Ижау» - Яңа Менделеевск химия заводы.

Урам-юл челтәренә гомуми озынлыгы буенча мәгълүматлар 10 нчы таблицада китерелгән. Менделеевск районы юллар челтәре 8 нче рәсемдә күрсәтелгән.

10 нчы таблица - Менделеевск районы урам-юл челтәре озынлыгы

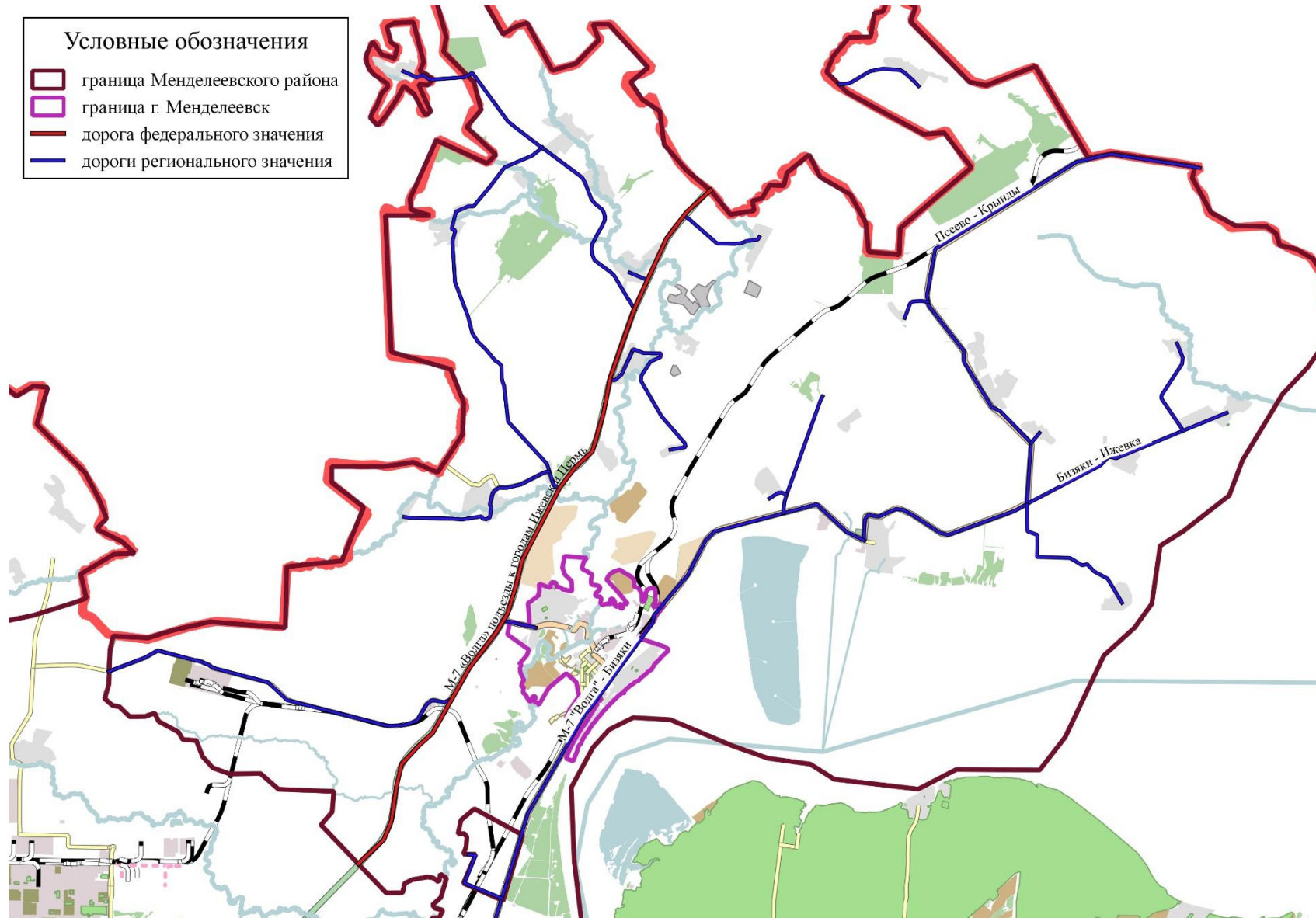
№ т/б	атамасы	Озынлыгы, км
1	Барлыгы	373,68
	шул исәптән каты өслекле	302,48
2	Федераль әһәмияткә юллар	23,882
3	Региональ әһәмияткә юллар	152,698
	шул исәптән каты өслекле	146,198
4	Жирле әһәмияткә юллар	197,1
	шул исәптән каты өслекле	132,4

Район буенча гомуми файдаланудагы автомобиль юллары челтәренә тыгызлыгы 0,41 км/км² тәшкил итә.

Менделеевск районында 11 автомобиль күпере бар, шулардан 4 тимер-бетон һәм 7 металл күпер. Күперләр исемлегә 11 нче таблицада күрсәтелгән.

Региональ әһәмияткә юллар исемлегә һәм аларның төп күрсәткечләре 12 нче

таблицада китерелгэн.

8 нче рәсем - Менделеевск районы юл челтәре

11 нче таблица - Менделеевск районындагы күперләр исемлеге

№ т/б	Урнашу урыны			Материалы	Озынлы гы п.м.	Төзелеш елы	Хәлате	Мәйдан, м2
	автомобиль юлы	км	торақ пункт					
1	«Алабуга - Ижау» - Монашево	2+659	Камай авылы	металл	43,7	1976	канәгат бләнәрл ек түгел	423,9
2	"Бәзәкә - Ижевка" - Песәй	0 + 200	Песәй авылы	металл	13,4	1985	канәгат бләнәрл ек түгел	135,3
3	"Алабуга - Гари-Абалач" - Бөрешле	1+201	Тагай авылы	металл	55,7	1970	канәгат бләнәрл ек түгел	596
4	Карманково - Иске Гришкино - Илкә	2+150	Иске Гришкино	металл	56,4	1979	канәгат бләнәрл ек түгел	507,6
5	Енабердино - Кураково - Туйма	6+200	Кураково ав.	металл	96,1	1979	канәгат бләнәрл ек түгел	864,9
6	Алабуга - Гари-Абалач	18+780	Тагай авылы	металл	54,00	1989	канәгат	567

							Ылӧнерл ек тӱгел	
7	Камай авылына килу	1+280	Камай авылы	металл	50,4	1987	канӧгат Ылӧнерл ек тӱгел	524,2
8	«Алабуга - Ижау» - Илнӧт	9+088	Илнӧт ав.	т/б	23,1	2001	яхшы	254,1
9	Илнӧт - Монашево	-	Татар Кокшаны	т/б	41,15	2003	яхшы	411,5
10	Менделеевск шӧхӧренӧ килу	2+186	Менделеевск шӧхӧре	т/б	50,7	-	канӧгат Ылӧнерл ек тӱгел	557,7
11	Менделеевск шӧхӧренӧ килу	3+312	Менделеевск шӧхӧре	т/б	50,7	-	канӧгат Ылӧнерл ек тӱгел	557,7

12 нче таблица - Гомуми файдаланудагы региональ эһәмиятле автомобиль юлларының транспорт-эксплуатация характеристикалары һәм кулланучылар үзлекләренең тасвирламасы һәм төп күрсәткечләре

№ т/б	Автомобиль юллары исеме	Категориясе	Гомуми озынлыгы, км	шул исәптән:				Уртак хәрәкәт полосалары саны	Киңлеге хәрәкәт полосалары, м
				цементлы бетон	асфальт бетон	вак таш, гравий	грунт		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	«Алабуга - Ижау» - Монашево	IV	6,445	-	6,445	-	-	2	3,0 – 3,25
2	«Алабуга - Ижау» - Илнәт - Монашево	IV	13,125	-	13,125	-	-	2	3,0 – 3,25
3	«Алабуга - Ижау» - Яңа Менделеевск химия заводы	IV	8,565	-	8,565	-	-	2	3,0 – 3,25
4	Бәзәкә - Ижевка	IV	11,708	-	11,708	-	-	2	3,0 – 3,25
5	«Бәзәкә - Ижевка» - Татар Әхтиялы	IV	3,0	-	3,0	-	-	2	3,0 – 3,25
6	АБЗ - Бондюг	IV	0,9	-	0,4	-	0,5	2	3,0 – 3,25
7	«Бәзәкә - Ижевка» - Ык Тамагы	IV	5,25	-	5,25	-	-	2	3,0 – 3,25
8	М-7 «Волга» - Бәзәкә	III	21,79	-	21,79	-	-	2	3,25 – 3,5
9	М-7 «Волга» - Бәзәкә - Мари Тәкәше	IV	3,0	-	3,0	-	-	2	3,0 – 3,25
10	Алабуга - Гари - Абалач	IV	3,28	-	3,28	-	-	2	3,0 – 3,25
11	«Алабуга - Гари - Абалач» - Яңа Менделеевск химия заводы	IV	5,6	-	5,6	-	-	2	3,0 – 3,25
12	"Алабуга - Гари - Абалач" - Бөрешле	IV	4,84	-	4,53	0,32	-	2	3,0 – 3,25

12 нче таблицаның дәвамы

1	2	3	4		5	6	7	8	9
13	Карманково - Иске Гришкино - Илкә	IV, V	6,04	-	3,13	2,91	-	1,2	3,0 - 4,5
14	Енабердино - Кураково - Туйма	IV	6,5	-	-	6,5	-	2	3,0 – 3,25
15	Песәй - Кырынды	IV	26,6	-	26,6	-	-	2	3,0 – 3,25
16	"Песәй - Кырынды" - Тойгужа	IV	6,23	-	6,23	-	-	2	3,0 – 3,25
17	«Песәй - Кырынды» - Тукай	IV	0,8	-	0,8	-	-	2	3,0 – 3,25
18	Илнәт - Монашево	IV	-	-	0,0	-	-	2	3,0 – 3,25
19	Полянка - Яңа Менделеевск химия заводы	IV	1,0	-	1,0	-	-	2	3,0 – 3,25
20	Менделеевск шәһәрәнә керү	IV	0,875	-	0,875	-	-	2	3,0 – 3,25
21	Тихоново авылы янына килү	IV	0,75	-	0,75	-	-	2	3,0 – 3,25
22	Тихоново ст. янына килү	IV	1,0	-	1,0	-	-	2	3,0 – 3,25
23	Енабердино авылына килү	IV	1,28	-	1,28	-	-	2	3,0 – 3,25
24	Камай авылына килү	IV	0,25	-	0,25	-	-	2	3,0 – 3,25
25	Куразово авылына килү	IV	1,0	-	1,0	-	-	2	3,0 – 3,25
26	Асфальт-бетон заводына якынлашу	IV	1,4	-	1,4	-	-	2	3,0 – 3,25
27	Максимково авылына килү	V	3,62	-	-	3,62	-	1	3,5 – 4,5
28	Салтыковка авылына килү	IV	2,0	1,0	-	-	1,0	2	3,0 – 3,25
29	Яңа Кокшан авылына килү	-	5,0	-	-	-	5,0	1	3,5 – 4,5

12 нче таблицаның дәвамы

1	2	3	4		5	6	7	8	9
30	Сәйтәк авылы янына килү	IV	0,85	-	0,85	-	-	2	3,0 – 3,25
	барлығы	-	152,698	1,0	131,853	13,345	6,5	-	-

Искәрмәләр:

- Таблица "Татарстан Республикасының гомуми файдаланудагы региональ әһәмиятле автомобиль юллары һәм гомуми файдаланудагы муниципаль берәмлекләр милкенә тапшырылырга тиешле гомуми файдаланудагы автомобиль юллары исемлеген раслау турында" 2011 елның 26 сентябрендәге 797 номерлы карары (2013 елның 16 августындагы 45-ТРЗ номерлы редакция) нигезендә төзелгән.
- Тимер юллар белән кисешүләр төрле дәрәжәдә башкарылган.
- Автомобиль юллары белән үзгәрешләр «Алабуга - Ижевск» - Яңа Менделеевск химия заводыннан кала бер дәрәжәдә гамәлгә ашырыла, анда Ижевск һәм Пермь шәһәрләренә килү юллары төрле дәрәжәдә башкарылган.
- Юлларның максималь йөкләнеше хәрәкәт белән 0,5 тән артмый.

Авыл жирлекләрнен магистраль урамнары жирлекләрнен торак пунктлары һәм жирле урам-юл челтәре аша узучы IV һәм V категорияле региональ әһәмияттәге юллар белән тәкъдим ителде. Жирле әһәмияттәге юлларның гомуми озынлыгы 197,1 км тәшкил итә, шуларның 146,198 км каты өслекле юллар.

Менделеевск муниципаль районы территориясендә автомобиль юлларының төп кисешкән урыннары һәм кушылган урыннары вируслы тикшерү УДСның күрсәтелгән элементларының күпчелеге «Автомобиль юллары классификациясе» ГОСТ Р 52398-2005 таләпләрен канәгатьләндерә, дип күрсәтте. Төп параметрлар һәм таләпләр" һәм СП 34.13330.2012 "Автомобиль юллары" күрсәтелгән документлар белән билгеләнгән кисешә торган юллар категорияләренә туры килү өлешендә.

5 Транспорт чаралары һәм жәяүлеләр хәрәкәтенен гамәлдәге оешмасы тасвирламасы, шул исәптән маршрут транспорт чаралары хәрәкәтен оештыруның тасвирламасы, транспорт чараларын, юл сервисы объектлары туктау һәм туктап тору өчен урыннар урнаштыру

5.1 Транспорт чаралары хәрәкәтен оештыру

Хәзерге вакытта юл хәрәкәтен оештыру методларының һәм чараларының шактый саны эшләнде, юл хәрәкәтенен традицион билгеләрен куллануга һәм билгеләренә таянган классик методлардан башлап, интеллектуаль транспорт системалары составында кулланыла торган инновацион методлар белән тәмамлап (ИТС).

Юл хәрәкәтен оештыруның төп ысуллары булып тизлек режимын чикләү һәм контрольдә тоту, берьяклы хәрәкәтне кертү, керүне чикләү, хәрәкәтне тыю тора. Киселешләрдә

хәрәкәтне оештыру светофор белән жайга салу, үзлегеннән жайга салына торган божра кисешүе, төрле дәрәжәләрдәге кисешү, транспорт агымнарын канализацияләү, күчеш-тизлек полосалары урнаштыру, шулай ук жайга салынмый торган режимда гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районында юл хәрәкәте үзенчәлеге юл хәрәкәтенең билгеле бер дәрәжәдә тыгыз урнашуы белән характерлана, һәм шуңа бәйле рәвештә, юл хәрәкәтенең югары булмаган интенсивлыгы белән юл чөлтәренең күпчелек өлешендә характерлана.

Менделеевск шәһәренең урам-юл чөлтәре искәrmә булып тора, аның территориясендә район халкының 70 %тан артыгы яши. Менделеевск районы территориясә буенча районның төп транзит магистралә булган «Волга» М-7 «Ижевск һәм Пермь шәһәрләренә килү» федераль әһәмияттәге автомобиль юлы участогы уза. «Алабуга - Ижевск» автомобиль юллары киселешендә - Яңа Менделеевск химия заводы һәм «Ижевск һәм Пермь шәһәрләренә килү» М - 7 «Волга»дан бүленгән өчен

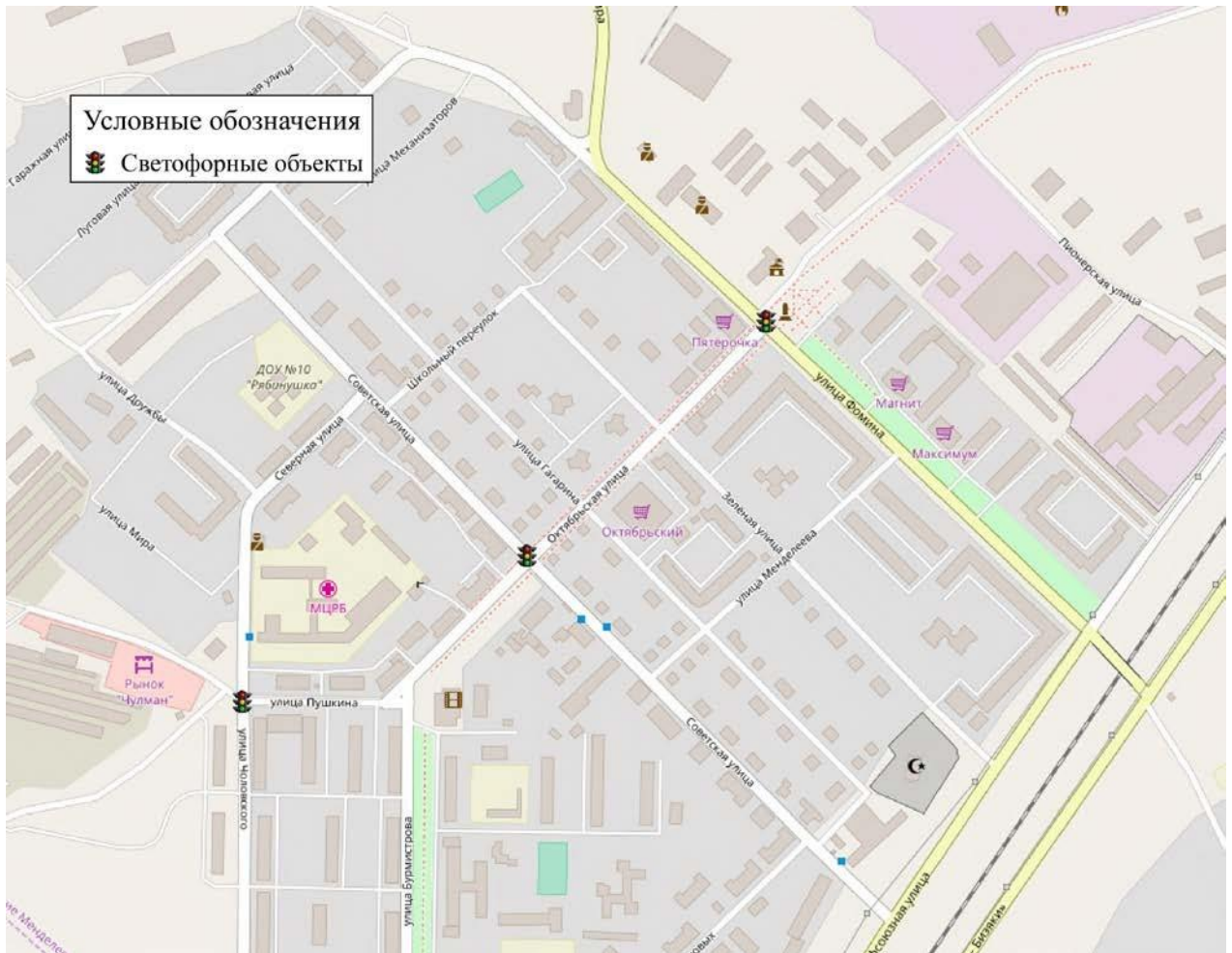
транспорт агымнары күп баскычлы кисешү оештырылган.

Менделеевск районы территориясендә берьяклы хәрәкәтне оештыру гамәлгә ашырылмый.

Светофор белән жайга салу юл хәрәкәтен оештыруның көчле чарасы булып тора һәм ике төп бурычны хәл итү өчен билгеләнә: юл хәрәкәте иминлегә дәрәжәсен арттыру һәм хәрәкәт сыйфатын яхшырту. Менделеевск шәһәре территориясендә светофор жайга салу түбәндәге урамнар киселешендә оештырылган:

- урамнары
- Октябрь һәм Фомин;
- ачыкланган

Менделеевск шәһәрендә светофор объектларының менделеевск районының шәһәрендә 9 нчы рәсемдә күрсәтелгән.

9 нчы рәсем - Менделеевск шәһәренең урам-юл челтәрендә
светофор объектлары урнашу урыны

Үзе көйли торган божра кисешү

урамн

ар:

Октябрь һәм Пушкин; Профсоюз,

Юбилей һәм Химиклар кисешүләрендә

оештырылган

районның торак пунктларында транспорт агымнарының чагыштырмача
интенсив булмасы сәбәпле, хәрәкәт районда проблемалар
тудырмый . .

. Әмма транзит транспорт проблемасы Менделеевск шәһәре өчен кискен тора,
аның территориясе буйлап М-7 «Волга» - Бәзәкә автомобиль юлы уза.

Менделеевск шәһәренең урам-юл челтәрендә юл хәрәкәте куркынычсызлыгын
арттыру өчен кайбер урамнарда тизлек режимын чикләү билгеләнгән. Шәһәр
терәге челтәрендә табигый тикшерүләр уздырганда

13 нче таблицада бирелгән тизлекне чикләү турында мәгълүмат жыйелды.

13 нче таблица - Тизлек режимын чикләү билгеләнгән урамнар исемлеге

№ т/б	урам исеме	Тизлекне чикләү
1	Гунин ур.	40 км/сәг кә кадәр, аерым участокларда 20км/сәгәткә кадәр
2	Гассар ур.	40 км/сәг
3	Фомин ур.	40 км/сәг кә кадәр, аерым участокларда 20км/сәгәткә кадәр
4	а/д М-7 «Волга» - Бәзәкә участогы Шәһәр территориясе буйлап уза торган	50 км/сәг кә кадәр, аерым участокларда 20км/сәг кә кадәр

Тизлекне мәжбүри киметү өчен шәһәр урам-юл чөлтәренә ясалма юл тигезсезлекләре (ИДН) төзелгән. Табигый тикшерүләр уздырганда Менделеевск шәһәренәң төп урамнары буенча ясалма юл тигезсезлекләрен урнаштыру һәм аларның саны турында мәгълүмат жыйелды (14 нче таблица).

14 нче таблица - Менделеевск шәһәре урамнарында ясалма юл тигезсезлекләре һәм тизйөрешле чикләүләр исемлеге

№т/б	Урнашу урыны	саны ясалма юл тигезсезлекләр е	тибы
1	Гунин ур.	2	Монолит
2	Гассар ур.	2	Монолит
3	Фомин ур.	7	Монолит
4	а/д М-7 «Волга» - Бәзәкә участогы шәһәр территориясе буйлап узучы	1	Монолит

Үткәрелгән табиғый тикшерүләр нәтижәсендә Менделеевск шәһәренең урам-юл челтәре стационар ясалма яктыртуга ия булуы ачыкланды.

Балалар иминлеге юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендәге эшчәнлекнең өстенлекле юнәлеше булып тора. Шуны күздә тотып, Менделеевск районында балалар бакчалары янындагы жәяүле кичүләр заманча милли стандартлар нигезендә юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары белән жиһазландырылган. Юл хәрәкәте кагыйдәләре жыелмасының 1.2 пункты нигезендә велосипед (3) транспорт чарасы булып тора. Димәк, велосипедта йөрүче, велосипед белән идәрә итүче, юл хәрәкәтенең тулы хокуклы катнашучысы булып тора. Соңгы вакытта Менделеевск шәһәрендә яшәүчеләрнең велосипедта транспорт корреспонденцияләрен башкаруга кызыксынуы күзәтелә. Әмма, үсеш алган велоинфраструктура булмау сәбәпле, велосипед хәрәкәте автомобиль юлларының һәм тротуарлар буенча гамәлгә ашырыла. Шул рәвешле, велосипедта йөрүчеләр катнашында юл-транспорт һәләкәте барлыкка килү ихтималы арта һәм жәяүлеләр хәрәкәте өчен киртәләр барлыкка килә.

Районның юл челтәрендә мәгълүмати билгеләр нигездә региональ әһәмияттәге юлларда урнаштырылган. Менделеевск шәһәренең терәк челтәрен табиғый тикшерүләр мәгълүматларына караганда, якынча 30% мәгълүмат билгесе булмавы ачыкланган.

Менделеевск шәһәре территориясенә йөк транспорт чараларының керүе федераль әһәмияттәге автомобиль юлыннан съездда билгеләнгән 3.4 «Йөк автомобильләре хәрәкәте тыелган» билгеләре белән чикләнгән.

"Ижевск һәм Пермь шәһәрләренә килү" М-7 "Волга" дан һәм "Идел"- Бәзәкә М-7 "автомобиль юлыннан (Фомин урамына борылыш).

5.2 Жәяүлеләр хәрәкәтен оештыру

Жәяү йөрү дөньядагы барлык ижтимагый төркемнәрдә хәрәкәт итүнең төп һәм иң киң таралган төре. Асылда теләсә нинди маршрут жәяүле йөрү белән башлана һәм тәмамлана. Кайбер маршрутларда йөреш ерак походлар яки кибеткә кыска гына прогулка турында сүз баруына карамастан, хәрәкәт итүнең бердәнбер ысулы булып тора. Башка маршрутларда кеше жәяү бер яки берничә юл кисемтәсе узарга мөмкин - мәсәлән, жәяү автобус тукталышына кадәр һәм аннан автобуста барганда әлеге ике жәяүлеләр участогы арасында ниндидер ераклык булырга мөмкин.

Административ үзәк - Менделеевск шәһәре - районның иң зур торак пункты. Әлеге торак пунктта жәяүлеләр хәрәкәте шактый югары дәрәжәдә башкарылган. Шәһәрнең барлык урамнарында да диярлек тротуарлар төзелгән.

Табигый тикшерүләр уздырганда Менделеевск шәһәренең терәк челтәре урамнары буйлап тротуарлар урнаштыру һәм жәяүлеләр кичүләре турында мәгълүмат жыйелды, ул 15 нче таблицада тәкъдим ителде.

15 нче таблица - Менделеевск шәһәренең терәк челтәре урамнары буйлап тротуарлар урнаштыру

№ т/б	урам исеме	Төзелеш	Тротуарлар булу	саны саны	яктырту
1	Гунин ур.	ике яклы	бер яктан	2	+
2	Гассар ур.	берьяклы	бер яктан	3	+
3	Фомин ур.	ике яклы	ике яктан	8	+
4	Пионер ур.	берьяклы	бер яктан	2	+
5	Октябрь ур.	ике яклы	ике яктан	5	+
6	"Идел_Бәзәкә а/ю М-7 участогы шәһәр территориясе буйлап уза	ике яклы	Юк	4	+

Юл хәрәкәте иминлеген арттыру һәм Менделеевск шәһәренең УЮЧ нә жәяүлеләр өчен көйләнми торган кичүләргә билгеләү максатларында

Т.7 тибындагы светофорлар һәм жемелдәп торган сары лампалары булган жәяүлеләр кичүенә билгеләре урнаштырылган.

Жәяүлеләр светофорлары менделеевск районының шәһәрендә
Менделеевск шәһ. Октябрь һәм Фомин
Октябрь һәм Советлар.

- урамнары
- киселешендә
- ачыкланган

Закон балалар укуыту-тәрбия учреждениеләренә турыдан-туры якын булган жәяүлеләр зоналарын төзекләндерүгә катгый таләпләр куя. Жәяүлеләр кичүенә норматив таләпләр ГОСТ Р 52766-2007, ГОСТ Р 52605-2006, ГОСТ Р 52289-2004 билгеләнә.

Тикшерү нәтижәсендә Менделеевскидагы балалар укуыту-тәрбия учреждениеләренә турыдан-туры якын булган жәяүлеләр кичүенә тулы күләмдә юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары төзелүе ачыкланды.

5.3 Маршрут транспорт чаралары хәрәкәтен оештыру

Пассажир транспорты предприятиеләр, оешмалар, мәдәни, спорт, көнкүреш һәм башка учреждениеләр керә торган транспорт тарту үзәкләре арасында халыкны йөртү өчен билгеләнә.

Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районына транспорт хезмәте күрсәтүне «Менделеевск АТП» ААЖ башкара.

Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы территориясе буенча 3 шәһәр маршруты, 3 шәһәр яны маршруты уза

«Менделеевск - Ижевка», «Менделеевск - Манашево», «Менделеевск - Абалач» һәм 136 номерлы «Менделеевск - Яр Чаллы» , 135 номерлы «Менделеевск - Алабуга» 137 номерлы, «Яр Чаллы - Менделеевск» 3 шәһәрара маршруты

Район үзәге белән даими автобус элементәсенә бәйле торак пунктлар саны - 14, бу районның торак пунктларының гомуми саныннан 93,3 % һәм Татарстан Республикасы жирлекләренең район үзәкләре белән элементәгә керүче гомуми саныннан 1,1 % тәшкил итә (1323 т.п.).

Районның хәрәкәтчән составындагы транспорт чаралары саны 12 берәмлек тәшкил итә. Транспорт чараларының таушалуы 90,8% тәшкил итә.

Менделеевск муниципаль районының шәһәрдән тыш хәбәр итү маршруты челтәренең гомуми озынлыгы 89,9 км тәшкил итә, бу Татарстан Республикасының шәһәрдән тыш хәбәрләр гомуми челтәренең 0,8%ын тәшкил итә (11709 км). Менделеевск шәһәрендә 1994 елда төзелгән автостанция бар. Реконструкция 2009 елда үткәрелгән. Эксплуатацияләү оешмасы - «Менделеевск АТП» ААЖ.

Менделеевск муниципаль районы шәһәр маршрут челтәренең гомуми озынлыгы 10,27 км тәшкил итә, бу 0,4 км тәшкил итә.

Татарстан Республикасының гомуми шәһәр челтәренең (2605 км) %ы.

Пассажир йөртүләре Татарстан Республикасы территориясендә даими рәвештә пассажирлар йөртүнең һәм багаж ташуның муниципальара маршрутларының расланган реестры нигезендә гамәлгә ашырыла.

Менделеевск муниципаль районында барлык даими рәвештә пассажирлар йөртүне жайга салынмый торган тариф буенча автобуслар йөртә.

Әлеге автобус юлының үзенчәлеге Менделеевск муниципаль районының алга киткән инфраструктурага ия һәм күрше районнарда яшәүчеләрне эш урыннары белән тәэмин итәргә сәләтле Яр Чаллы шәһәренә шактый якин географик урнашуында Нәкъ менә шул сәбәпле пассажирлар ташу халыкны зур жәлеп итү объектларына күчерү ихтыяжын канәгатьләндерү өчен оештырылырга тиеш.

Халыкара һәм шәһәр автобуслары хәрәкәте расписаниесе 16, 17 һәм 18 нче таблицада күрсәтелгән.

16 нчы таблица - Шәһәрара автобусларның хәрәкәт итү графигы

Рейс	Хәрәкәт расписаниесе	Бәясе, сумнарда	
		тулы	студентларга
Чаллы шәһәре	6 ⁵⁰ , 8 ⁰⁰ , 11 ⁴⁰ , 12 ³⁰ , 13 ³⁰ , 14 ⁵⁰ , 15 ⁴⁰ , 16 ¹⁰ , 17 ²⁰	50	-
Алабуга (Татар Чаллысы аша)	7 ⁰⁰ , 9 ⁵⁵ , 13 ²⁰ , 15 ⁴⁵	55	-
Алабуга (Тихоново аша)	8 ²⁵ , 12 ⁰⁰	55	-
Монашево	6 ²⁰ , 10 ⁰⁰ , 13 ⁵⁰	45	-
Ижёвка	6 ⁰⁰ , 12 ³⁰ , 15 ³⁰	50	-
Абалач	6 ²⁰ , 13 ⁰⁰ (дүшәмбе, чәршәмбе)	60	-

17 нче таблица - транзит автобуслар хәрәкәте расписаниесе

Маршрут	кузгалу вакыты	йөрү көннәре	Бәясе,
Ижау - Уфа	11 ⁰⁰	Көн саен	580
Яр Чаллы - Ижевск (Можга аша)	7 ⁰⁰	Көн саен	290
Түбән Кама - Ижевск (Можга аша)	7 ¹⁵	Көн саен	-
Яр Чаллы - Сарапул (Можга аша)	9 ²⁰	Жомга, шимбә, якшәмбе	-
Түбән Кама - Пермь (Ижау, (Можга аша)	7 ³⁰	Чәршәмбе, жомга	-
Яр Чаллы - Пермь (Ижау (Можга аша)	8 ¹⁰	көн аралаш	-
Әгерҗе - Яр Чаллы	8 ³⁰ , 10 ⁴⁰	Көн саен	16

18 нче таблица - Шәһәр автобусларының хәрәкәт итү графигы.

1/1 нче маршрут			1/2 нче маршрут			4 нче маршрут	
мең төрле вак-төяк	Монай	Ушковлар утары	мең төрле вак-төяк	Монай	Ушковлар утары	Тын Таулар	Ушковлар утары
6 ¹⁰	-	6 ³⁰	-	-	6 ¹⁰	6 ³⁰	7 ⁰⁰
6 ⁵⁰	7 ¹⁰		6 ³⁰	6 ⁵⁰		7 ³⁰	8 ⁰⁰
7 ³⁰	-	7 ⁵⁰	7 ¹⁰	-	7 ³⁰	8 ³⁰	9 ⁰⁰
8 ¹⁰		8 ³⁰	7 ⁵⁰		8 ¹⁰	9 ³⁰	10 ⁰⁰
8 ⁵⁰	-	9 ¹⁰	8 ³⁰	-	8 ⁵⁰	10 ³⁰	11 ⁰⁰
9 ³⁰ - 10 ³⁰ төшке аш			9 ¹⁰		9 ³⁰	11 ³⁰	12 ⁰⁰
10 ³⁰	-	10 ⁵⁰	9 ⁵⁰	-	10 ¹⁰	12 ³⁰ - 13 ³⁰ төшке аш	
11 ¹⁰		11 ³⁰	10-30 - 11 ³⁰ төшке аш			13 ³⁰	14 ⁰⁰
11 ⁵⁰	-	12 ¹⁰	11 ³⁰	-	11 ⁵⁰	14 ³⁰	15 ⁰⁰
12 ³⁰		12 ⁵⁰	12 ¹⁰		12 ³⁰	15 ³⁰	16 ⁰⁰
13 ¹⁰	-	13 ³⁰	12 ⁵⁰	-	13 ¹⁰	16 ³⁰	17 ⁰⁰
13 ⁵⁰		14 ¹⁰	13 ³⁰		13 ⁵⁰	17 ³⁰	18 ⁰⁰
14 ³⁰ керү			14 ¹⁰ керү			18 ³⁰	-
14 ⁵⁰		15 ¹⁰	14 ³⁰		14 ⁵⁰		
15 ³⁰	-	15 ⁵⁰	15 ¹⁰	-	15 ³⁰	-	-
16 ¹⁰		16 ³⁰	15 ⁵⁰		16 ¹⁰		
16 ⁵⁰	-	17 ¹⁰	16 ³⁰	-	16 ⁵⁰	-	-
17 ³⁰	17 ⁵⁰	17 ⁵⁰	17 ¹⁰	17 ³⁰			
18 ¹⁰	-	18 ³⁰	17 ⁵⁰	-	18 ¹⁰	-	-
18 ⁵⁰		19 ¹⁰	18 ³⁰		18 ⁵⁰		
19 ³⁰	-	19 ⁵⁰	19 ¹⁰	-	19 ³⁰	-	-
20 ¹⁰		20 ³⁰	19 ⁵⁰		20 ¹⁰		
20 ⁵⁰ керү			20 ³⁰ керү			-	-

Менделеевск муниципаль районының муниципальәра маршрутлар исемлеге 19 нчы таблицада күрсәтелгән.

маршрутлар исемлеге

маршрут номеры	Даими рәвештә пассажирлар йөртү һәм багаж ташу маршруты атамасы	тукталыш пунктлары арасында урамнар, автомобиль юллары исемнәре	Маршрутның озынлыгы	ТЧ КЛАС СЫ	ТЧ саны
136	Менделеевск (Менделеевск ш. автостанциясе) - Яр Чаллы (Яр Чаллы ш. тимер юл вокзалында тукталыш пункты) - Менделеевск (Менделеевск шәһәре автостанциясе)	Менделеевск ш. (Гараж ур., Химиклар ур., Профсоюз урамы, «М-7 - Идел» - Бәзәкә, Яр Чаллы (Казан пр. М. Жәлил проспекты)	43,7	СБ	1 1
135	Менделеевск (Менделеевск ш. автостанциясе) - Алабуга (автостанция) - Менделеевск (Менделеевск ш. автостанциясе) (Татар Чаллысы аша)	Менделеевск шәһәре (Гараж ур., Химиклар ур., Профсоюз ур., Фомин ур., Гассар ур., Гунин ур.), а/ю Р-320 «Алабуга - Ижау», Алабуга (Горький ур., Мәскәү ур., Нефтьчеләр ур., Төзүчеләр ур., Чапаев ур., Окружное шоссе)	34	СБ	1 2
137	Чаллы (Чаллы шәһәре тимер юл вокзалында тукталыш пункты) - Менделеевск Менделеевск ш. автостанциясе) - Чаллы (Чаллы шәһәренең тимер юл вокзалында тукталыш пункты)	Чаллы (Казан пр., М. Жәлил пр.), «М-7 - Идел» - Бәзәкә, Менделеевск (Гараж ур., Химиклар ур., Профсоюз урамы)	43,7	С	2

Табиғый тикшерүүләр уздырғанда юл челтәрендә жәмәгать транспорты тукталышларын төзекләндерү турында мәғлүмат жыелган иде. Менделеевск шәһәрәндә жәмәгать транспорты тукталышының төзеклеге - 20 нче таблицада, Менделеевск районында - 21.

20 нче таблица - Менделеевск шәһәрәндә жәмәгать транспорты тукталышлары төзелеше

№ т/б	исеме	Юл/ урам	Павильон булу	Тукталыш майданчыгы	Утырту майданчыгы	Билге 5.16	яктырту	Жәяүле кичү
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	"восток" «Альбина»	МЗ	+	+	+	2	+	+
2	"восток" «Альбина»	МЗ	+	+	+	2	+	+
3	"восток" "Йолдыз" (пр.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
4	"восток" «Йолдыз»(обр.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
5	3 нче Проходной Химзавод (пр.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
6	3 нче Проходной Химзавод (обр.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
7	Ушковлар утравы паркы (барганда)	МЗ	+	+	+	2	+	+
8	Ушковлар утравы паркы (кирегә).	МЗ	+	+	+	2	+	+
9	4 нче мәктәп (б.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
10	4нче мәктәп (к.).	МЗ	+	+	+	2	+	+
11	"Восток" кибете	МЗ	+	+	+	2	+	+
12	9 нчы кибет	МЗ	+	+	+	2	+	+
13	"Восток" кибете	МЗ	+	+	+	2	+	+
14	КФУ	МЗ	+	+	+	2	+	+
15	Үзәк район хастаханәсе (пр.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
16	ҮРХ (обр.)	МЗ	+	+	+	2	+	+

20 нче таблица дэвамы

1	2	3	4	5	6	7	8	9
17	Шәһәр мунчасы (пр.)	МЗ	+	-	+	2	+	+
18	Шәһәр мунчасы (обр.)	МЗ	+	-	+	2	+	+
19	Октябрь (б.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
20	Октябрь (обр.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
21	"Химик" спорт комплексы (пр.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
22	"Химик" спорт комплексы (обр.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
23	а/ю тукталышы 16К-0814 (пр.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
24	а/ю тукталышы 16К-0814 (обр.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
25	"Батыр" балалар- яшүсмерләр спорт мәктәбе (б.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
26	"Батыр" балалар- яшүсмерләр спорт мәктәбе (обр.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
27	Кибет 1000 вак-төяк	МЗ	+	+	+	2	+	+
28	Вокзал	МЗ	+	+	+	2	+	+
29	Кибет Чаллы икмәге	МЗ	+	+	+	2	+	+
30	Кибет Руслан	МЗ	+	+	+	2	+	+
31	Эшлекле үзәк (б.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
32	Эшлекле үзәк (обр.)	МЗ	+	+	+	2	+	+
33	Офис Универсал+	МЗ	+	+	+	2	+	+
34	"Восток" кибете	МЗ	-	+	+	2	+	+
35	Чиркәү	МЗ	+	+	+	2	+	+

36	Ушковлар утары	МЗ	-	+	+	2	+	+
----	-------------------	----	---	---	---	---	---	---

30 Таблица 21 – Менделеевск районунда жәмәгаты транспорты хәрәкәте төзөклөгө

№ т/б	исеме	кемнеке юллар/урамнар	Павильон оптималы эштерү	гукталыш майданчыгы	Утырту майданчыгы	Билге 5.16	яктырту	жәяүле кичүе
1	Монашевога борылыш	ФЗ	+	+	+	2	+	+
2	Монашевога борылыш	ФЗ	+	+	+	2	+	+
3	Монай (б.)	ФЗ	+	+	+	2	+	+
4	Монай (обр.)	ФЗ	+	+	+	2	+	+
5	Карманково (пр.)	ФЗ	+	+	+	2	+	+
6	Карманково (обр.)	ФЗ	+	+	+	2	+	+
7	Менделеевсказот (б.)	РЗ	+	+	+	1	+	+
8	Менделеевсказот (обр.)	РЗ	+	+	+	1	+	+
9	Ашпайка (пр.)	ФЗ	+	+	+	1	+	+
10	Ашпайка (обр.)	ФЗ	+	+	+	1	+	+
11	Енабердино (пр.)	ФЗ	+	+	+	1	+	+
12	Енабердино (обр.)	ФЗ	+	+	+	1	+	+
13	Камай (пр.)	ФЗ	+	+	+	1	+	+
14	борылыш (обр.)	ФЗ	+	+	+	1	+	-
15	Монашевога борылыш (обр.)	РЗ	+	-	+	1	-	-
16	Актажик (пр.)	РЗ	+	+	+	1	-	-
17	Монашевога борылыш (пр.)	РЗ	+	+	+	1	-	-
18	Монашево	МЗ	-	-	-	1	+	-
19	Абалач	МЗ	+	+	+	1	+	+
20	Тагай	РЗ	+	+	+	1	-	-
21	Бөрешле	МЗ	-	-	-	1	+	-
22	Тихоново (пр.)	РЗ	+	+	+	1	-	-
23	Тихоново (обр.)	РЗ	+	+	+	1	-	-
24	Сәйтәк	РЗ	+	+	+	1	-	+
25	Бәзәкә	РЗ	-	-	-	1	-	+
26	Ык Тамагына борылыш	РЗ	+	+	+	1	+	-

5.4 Транспорт чараларын, юл сервисы объектларынының туктап тору һәм туктау урыннарын урнаштыру

Муниципаль берәмлек территориясендә автотранспортны саклау тарту объектлары кишәрлекләре чикләрендә, халыкның йорт яны участкаларында һәм күпфатирлы йортларның ишегалды территориясендә гамәлгә ашырыла.

Транспорт чараларын даими саклау өчен урыннар булу-булмавын тикшерү үткәрелгәндә муниципаль берәмлек территориясе

8 шартлы районга бүленгән булган, алар күпфатирлы йортларның урнашуына туры китереп бүлеп бирелгән. Килеп туган төзелештә саклау урыннарын эзләү шартлы район чикләрендә һәр күпфатирлы йорттан 1500 метр ераклыкта (2) норматив аңлаешлылык чикләрендә гамәлгә ашырылды. Автомобильләрне шәхси төзелеш районнарында саклау урыннарын исәпләү башкарылмый, чөнки ТЧ саклау шәхси жир участкаларында башкарыла һәм тәэмин ителеш 100% тәшкит итә.

Үткәрелгән тикшерүләр нәтижеләре буенча, шартлы районнар киселешендә ТЧын даими саклау өчен урыннар санын чагылдыручы 22 нче таблица төзелде. Бәяләү үткәрелгәндә йорт яны территорияләрендә ТЧ саклау гамәлгә ашырыла торган ирекле жир кишәрлекләре, шулай ук гаражлар һәм туктап тору урыннары исәпкә алынды.

22 нче таблица - Менделеевск муниципаль районында ТЧын даими саклау өчен

анализ	Район чикләре	Ишегалды эчендәге	туктап тору урыннары	Урам	ГСК	Барлыгы булган машина урыннары
1	2	3	4	5	6	7
1	Тукай ур.- Химиклар ур.	121	177	224	470	992
2	Химиклар ур. Юбилей ур.- Чоловский ур.,	310	211	60	0	581

22 таблицаның дәвамы

1	2	3	4	5	6	7
3	Юбилейная ур., Бурмистров ур.- Октябрь ур.- Фомин ур.	160	0	100	1267	1527
4	Бурмистров ур., Октябрь ур., Фомин ур., Профсоюз ур.,	275	0	145	98	518
5	Фомин ур. - Гассар ур.	140	0	0	189	329
6	Гунин ур.	50	0	0	25	75
7	Тихоново авылы	74	0	0	31	105
8	Татар Чаллысы авылы	46	0	0	0	46
Барлығы		1176	388	529	2080	4173

Шулай итеп, Менделеевск муниципаль районының күпфатирлы төзелеш районнарында транспорт чараларын саклау өчен 4173 урын урнашкан, шул исәптән күпфатирлы йорт яны территориясендә 1176 урын, 529 урын - урам стоянкалары, 388 урын - махсуслаштырылган стоянкаларда һәм 2080 урын - гаражлар.

23 нче таблицада төзекләндерелгән яссы парковка белән жиһазландырылган транспорт агымнарын жәлеп итү объектлары исемлеге китерелгән.

23 нче таблица - Менделеевск муниципаль районындагы жәлеп итү объектларында ТЧын вакытлыча саклау урыннары санын бәяләү

№ т/б	Объект исеме	Урнашу урыны	Машина урыннары саны парковкада
Мәгариф объектлары			
1	Дәүләт автоном һөнәри белем бирү учреждениесе филиалы Менделеевск шәһәрндә «Нефтехимия һәм нефть эшкәртү» кәллияте Менделеевск шәһ.	Менделеевск шәһ., М.Горький ур., 3а	0
Мәдәният, спорт һәм ял объектлары			
2	«С.Гассар исемдәге мәдәният йорты» муниципаль автоном учреждениесе	Менделеевск ш., Юбилей ур., 8 й.	20
3	"Юность" кинотеатры	Менделеевск ш., Бурмистров ур., 3 й.	8
4	Айсберг боз сарае	Менделеевск ш., Татарстан ур., 1Б	21
Сәламәтлек саклау һәм социаль профиль учреждениеләре			
5	"Менделеевск үзәк район хастаханәсе" «Менделеевск Үзәк район хастаханәсе»	Менделеевск ш., Төньяк ур., 7 й.	0
Сәүдә объектлары			
6	"Чулман" базары	Менделеевск шәһ., Төньяк ур.	40
7	"Магнит" кибете	Менделеевск шәһ., Фомин ур., 15а	25
8	"Пятерочка" кибете	Менделеевск шәһ., Фомин ур., 16	12
Житештерү предприятелиеләре			
9	Л.Я. Карпов исемдәге химия заводы" ААЖ	Менделеевск ш., Пионер ур., 2	122
10	«Менделеевск Азот»	Менделеевск ш., Ленин ур., 20 й.	40
Транспорт инфраструктурасы объектлары			
11	Менделеевск автовокзалы	Менделеевск шәһ., Химиклар ур., 1в	15

Менделеевск районында юл сервисы һәм ягулык салу станцияләре объектлары нигездә Менделеевск шәһәрндә урнашкан. Мондый объектлар исемлегә 24 нче

таблицада китерелгэн.

24 нче таблица - Менделеевск районьнда юл сервисы һәм ягулык салу станцияләре объектлары исемлеге

№ т/б	Объект исеме	Урнашу урыны
1	Татнефть	Менделеевск ш., а/ю Алабуга-Ижау 12 нче км
2		Менделеевск шәһ., Гунин ур.
3	АЗС Химсервис	М-7, 19 нчы км автомобиль юлы
4	ТрансНефтеПродукт АЗС Автосервис	М-7, 217-нче км автомобиль юлы
5	АЗС Лукойл	а/д Бәзәкә - Ижевка
6	Дорстрой АЗС	Ижевка авылы
7	Автосервис	Менделеевск шәһ., Яр буе ур., 1А

6 Юл хәрәкәте параметрларына, шулай ук маршрут транспорт чараларының хәрәкәт параметрларына һәм машина кую урыннары урнаштыру параметрларына анализ

6.1 Шәхси транспорт хәрәкәте параметрларына анализ

Юл хәрәкәте параметрларына анализ ясау транспорт һәм жәяүлеләр агымнары хәрәкәтенәң интенсивлыгын, тизлеген һәм тыгызлыгын, юллар хәрәкәте белән тәмин ителешне, транспорт чаралары һәм жәяүлеләр хәрәкәтендә тоткарлыкларны, натураль тикшерү үткәрелгән нокталарда башка параметрларны, шулай ук Менделеевск районы юл чөлтәрендә тикшерүне күздә тотта.

Менделеевск районьнда транспорт агымының интенсивлыгы буенча мәгълүматлар табигый тикшеренүләр ярдәмендә алынган. Транспорт агымының интенсивлыгы картограммасы 10 һәм 11 нче рәсемнәрдә күрсәтелгән.

Транспорт агымнарының тизлеге транспорт агымнарын һәм транспорт инфраструктурасын табиғый тикшерүне башкарғанда кулланыла торған юл лабораториясе ярдәмендә үлчәнгән. Торак пунктлардан тыш, торак пунктларда максималь рәхсәт ителгән тизлек 90 км/сәг, торак пунктларда -

60 км/сәг. Аерым участокларда -20 км/сәг кә кадәр киметелгән. Төбәк юллары буенча камилләштерелгән өслекәрдә транспорт чаралары хәрәкәтенең уртача тизлеге 80 км/сәг тәшкил итә. Жирле юлларда хәрәкәтнең уртача тизлеге шактый түбәнрәк һәм ул 40 км/сәг тәшкил итә.

Транспорт агымының тыгызлыгы пространствоы характеристика булып тора, ул хәрәкәт тыгызлыгы дәрәжәсен билгели (юл полосасының йөкләнеше). Аны юл полосасының 1 км озынлыгына туры килә торған транспорт чараларының саны белән үлчиләр. Үлчәү нокталарын натураль тикшерү нәтижәсендә, кисешүләр составына керә торған урамнарда транспорт агымнарының уртача тыгызлыгы алынган.

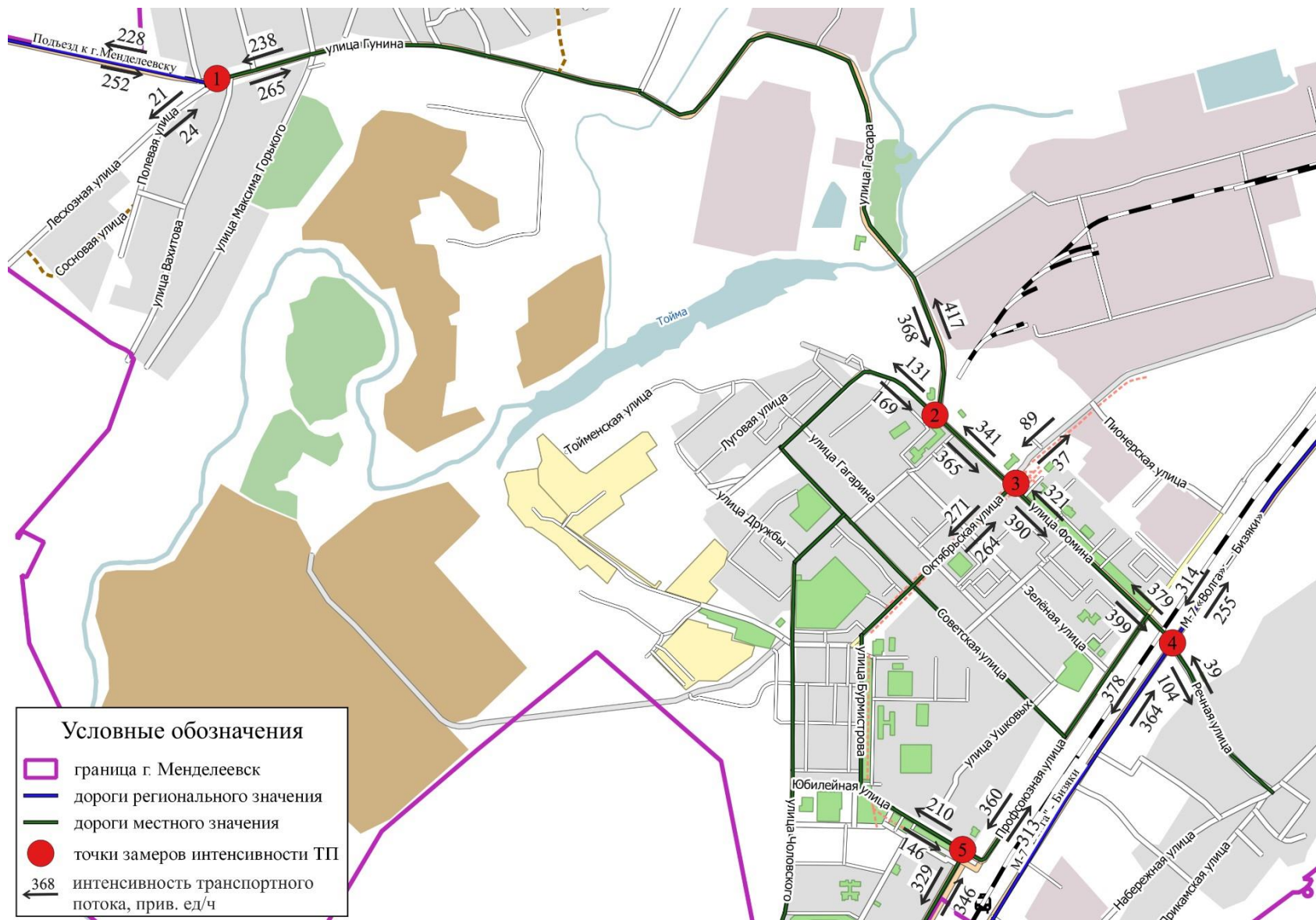
Транспорт агымының тыгызлыгы гадәттә үлчәнми, ә түбәндәге формула буенча исәпләнә:

$$\rho = \frac{\lambda}{w}, \quad - \quad (1)$$

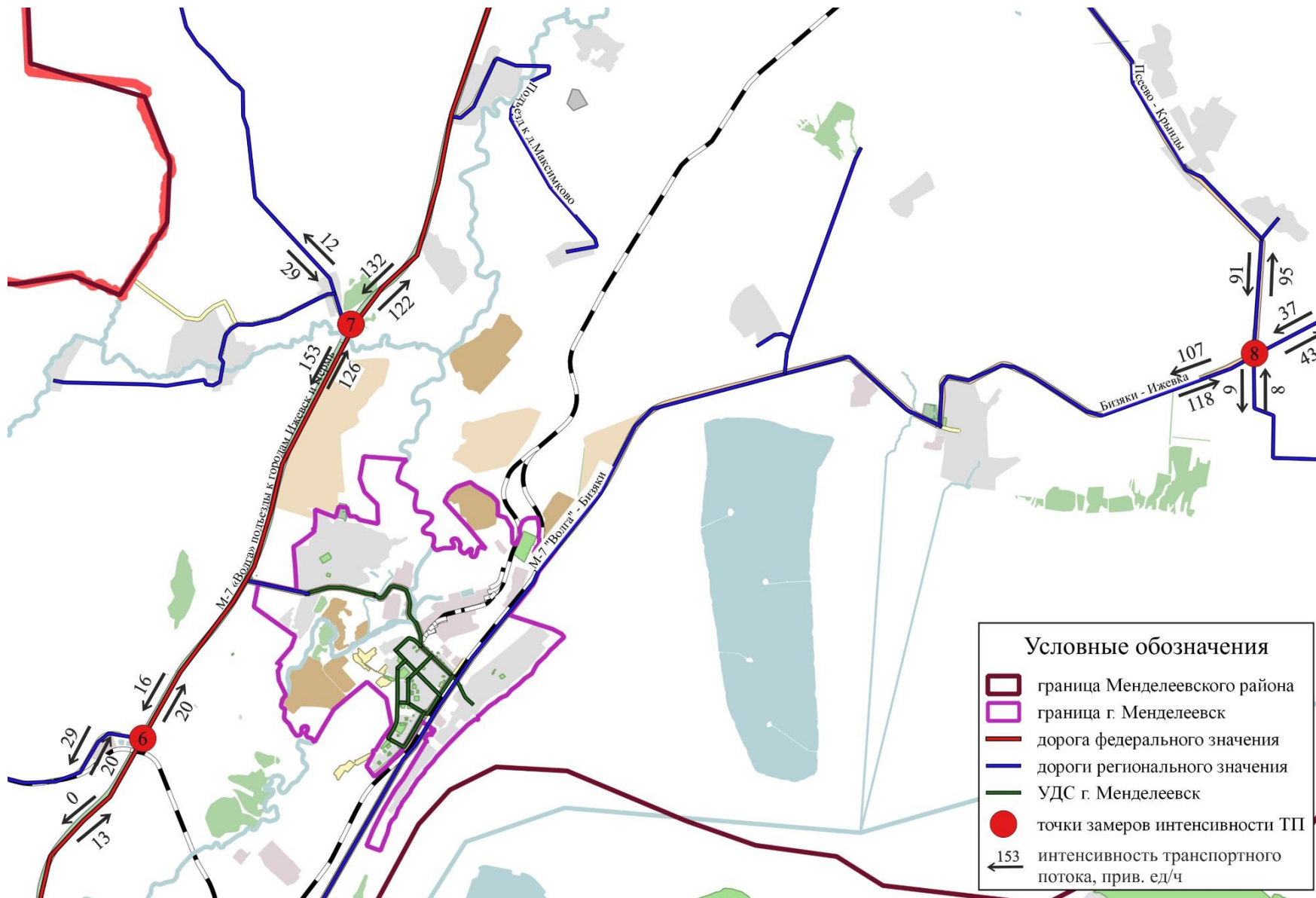
кайда ρ - транспорт агымының тыгызлыгы;

λ - транспорт агымының интенсивлыгы;

w - транспорт агымының уртача тизлеге.

10 нчы рәсем - Менделеевск шәһәрәндә транспорт агымнарының интенсивлыгы картасы

11 нче рәсем - Менделеевск районнда транспорт агымнарының интенсивлыгы картограммасы

Транспорт агымнарының интенсивлығы нигезендә урам-юл челтшрениң аерым (төп) участкаларының йөкләнеш дәрәжәсен бәяләү башкарыла. УЮЧнең йөкләнеш дәрәжәсе формула буенча исәпләнә торган йөкләнеш коэффициенты белән билгеләнә:

$$k = \frac{\lambda}{PP_{п.с.}}, \quad (2)$$

кайда k - йөкләнеш коэффициенты;

λ - транспорт агымының интенсивлығы;

$PP_{п.с.}$ - УЮЧ участогының үткәрү сәләте.

Транспорт агымының тыгызлығын исәпләү нәтижәләре һәм Менделеевск районы юлларының үлчәмнәре үткәрелгән йөкләнеш коэффициенты, шулай ук шәхси транспорт хәрәкәтенең башка параметрлары 25 нче таблицада күрсәтелгән.

25 нче таблица - Шәхси транспорт хәрәкәте параметрлары

№	Урам/юл атамасы	Интенсив булу, бер.	Юлның үткәрү сәләте, бер	Транспорт агымының тыгызлығы, бер. км	Йөкләнеш коэф.
1	2	3	4	5	6
Менделеевск шәһәре					
1	Фомин ур.	778	1600	20	0,49
2	Гунин ур.	503	1600	13	0,31
3	Лесхозная ур.	45	1200	2	0,04
4	Хезмәт урамы	300	1200	7	0,25
5	Гассар ур.	785	1600	20	0,49
6	Октябрь ур.	535	1200	14	0,45
7	Елга урамы	143	1200	4	0,12
8	Юбилей ур.	356	1200	9	0,3
9	Химиклар ур.	675	1600	17	0,42
10	Профсоюз урамы	673	1600	17	0,42

25 нче таблицаның дэвамы

1	2	3	4	5	6
Менделеевск районы					
11	Менделеевск шәһәрәнә керү	480	1600	8	0,3
12	М-7 «Идел» - Бәзәкә	742	1600	13	0,46
13	М-7 "Идел" Ижевск һәм Пермь шәһәрләренә керү юллары	279	2200	4	0,13
14	«Алабуга - Ижевск» - Яңа Менделеевск химия заводы	49	1600	1	0,03
15	«Алабуга - Ижевск» - Илнәт-Монашево	41	1600	1	0,03
16	Бәзәкә - Ижевка	225	1600	4	0,14
17	Песәй - Кырынды	186	1600	3	0,12

Юл хәрәкәте параметрларын бәяләп, Менделеевск районының урам-юл челтәре үткәрү сәләтенә зур резервына ия, һәм юлларның артык күп йөрүе күзәтелми, максималь дәрәжәдә йөкләнеш Фомин һәм Гассар урамнарында күзәтелә һәм аларның үткәрү сәләтенә 49 % ын тәшкил итә.

6.2 Маршрут транспорты хәрәкәте параметрларына анализ

Маршрут транспорт чараларының хәрәкәт параметрларына анализ жәмәгать транспорты маршрутлары хәрәкәтенә ешлыгын, хәрәкәт составының тулылыгын, транспорт чаралары паркы күләмен һәм пассажир транспортының башка параметрларын үз эченә ала.

Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районына транспорт хезмәте күрсәтүне «Менделеевск АТП» ААЖ башкара. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы территориясе буенча 3 шәһәр, 3 шәһәр яны маршруты һәм 3 шәһәрара маршрут уза.

Жәмәгать транспортының эчке һәм муниципальара маршрутларының хәрәкәттәге составы урта һәм зур сыйдырышлы

муниципаль маршрутлар автобусларын үз эченә ала Пассажирлар йөртү белән шөгыльләнүче транспорт чараларының гомуми күләме 12 автобус тәшкил итә, аларның хәрәкәт ешлыгы 26 нчы таблицада бирелгән.

26 нчы таблица - Хәрәкәт ешлыгы һәм маршрутлар тулылыгы

№ т/б	маршрут номеры	Маршрут исеме	Хәрәкәт сәгәтләре, мин	Уртача тулылык %
Менделеевск районының эчке муниципаль маршрутлары				
1.	«1 (1).	1000 вак-төяк - Ушковлар утары	40	60
2.	1 / 2	1000 вак-төяк - Ушковлар утары	40	58
3.	4	Тын таулар - Ушковлар утары	60	55
Менделеевск районы муниципальара маршрутлары				
1	135	Менделеевск - Алабуга	90	45
2	136	Менделеевск - Яр Чаллы	70	40
3	137	Чаллы - Менделеевск	70	45

Маршрут транспорт чараларының хәрәкәт ешлыгы маршрутларда автобусларның хәрәкәт расписаниесендә күрсәтелгән хәрәкәт ешлыгына туры килә, ә хәрәкәтчән составның уртача тулылыгы 50% тан артмый, бу жәмәгать транспортының йөртү сәләте резервы булу һәм пассажир ташуга халыкның ихтыяжларын канәгатьләндерү турында сөйли.

6.3 Транспорт чараларының туктау һәм туктап тору урыннарын урнаштыру параметрларына анализ

Транспорт чаралары туктау һәм туктап тору өчен урыннарны урнаштыру параметрлары буенча алынган мәгълүматны анализлау парковка киңлегенә ихтыяжны канәгатьләндерү дәрәжәсен һәм алар юл челтәренә бушата торган йөкләнешне бәяләргә мөмкинлек бирәчәк.

Транспорт чараларын туктау һәм туктап тору урыннарын урнаштыру параметрларын анализлау кысаларында даими рәвештә дә, вакытлыча саклау өчен дә парковка пространствосы кытлыгын билгеләргә кирәк.

ТЧ даими саклау урыннарына ихтыяжны исәпләү гамәлдәге норматив документация (2) нигезендә башкарыла, аның нигезендә транспорт чараларын даими саклау өчен урыннарны исәпләү срогына автомобильләштерү дәрәжәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

ТЧын даими саклау өчен парковка пространствосы кытлыгын бәяләү бары тик күпфатирлы төзелеш районнарына карата гына уздырыла; индивидуаль торак төзелеше районнарында парковка урыннары белән тәэмин ителеш тулы дип санала.

Менделеевск муниципаль районы территориясе 8 шартлы районга бүленгән. Күпфатирлы төзелештә яшәүчеләрнең саны турындагы мәгълүматлар нигезендә ТЧын даими саклау өчен кирәкле урыннар саны билгеләнгән.

Парковклар киңлеге кытлыгын билгеләү буенча анализ үткәрү максатларында алынган мәгълүматлар 27 нче таблицага бирелде

27 нче таблица - Менделеевск муниципаль районы территориясендә парковка урыннарына

анализ	Район чикләре	Булган машина урыннары	Ихтыяж, машина урыны	кытлык машина урыны
1	2	3	4	5
1	Тукай ур., Химиклар ур.,	992	297	695
2	Химиклар ур., Юбилей ур., Чоловский ур.,	581	409	172
3	Юбилей ур., Бормистров ур.- Октябрь ур., Фомин ур.,	1527	857	670
4	Бурмистров ур., Октябрь ур.- Фомин ур., Профсоюз ур.,	518	970	-452
5	Фомин ур. -Гассар ур.	329	137	192

27 таблицаның дэвамы

1	2	3	4	5
6	Гунин ур.	75	67	8
7	Тихоново авылы	105	100	5
8	Татар Чаллысы авылы	46	44	2
Барлығы		4173	2881	-452

Шулай итеп, район буенча ТЧын даими саклау өчен машина урыны кытлыгы 452 берәмлек күләмендә ачыкланды, ул күрше районнарның машина урыннары хисабына компенсацияләнә.

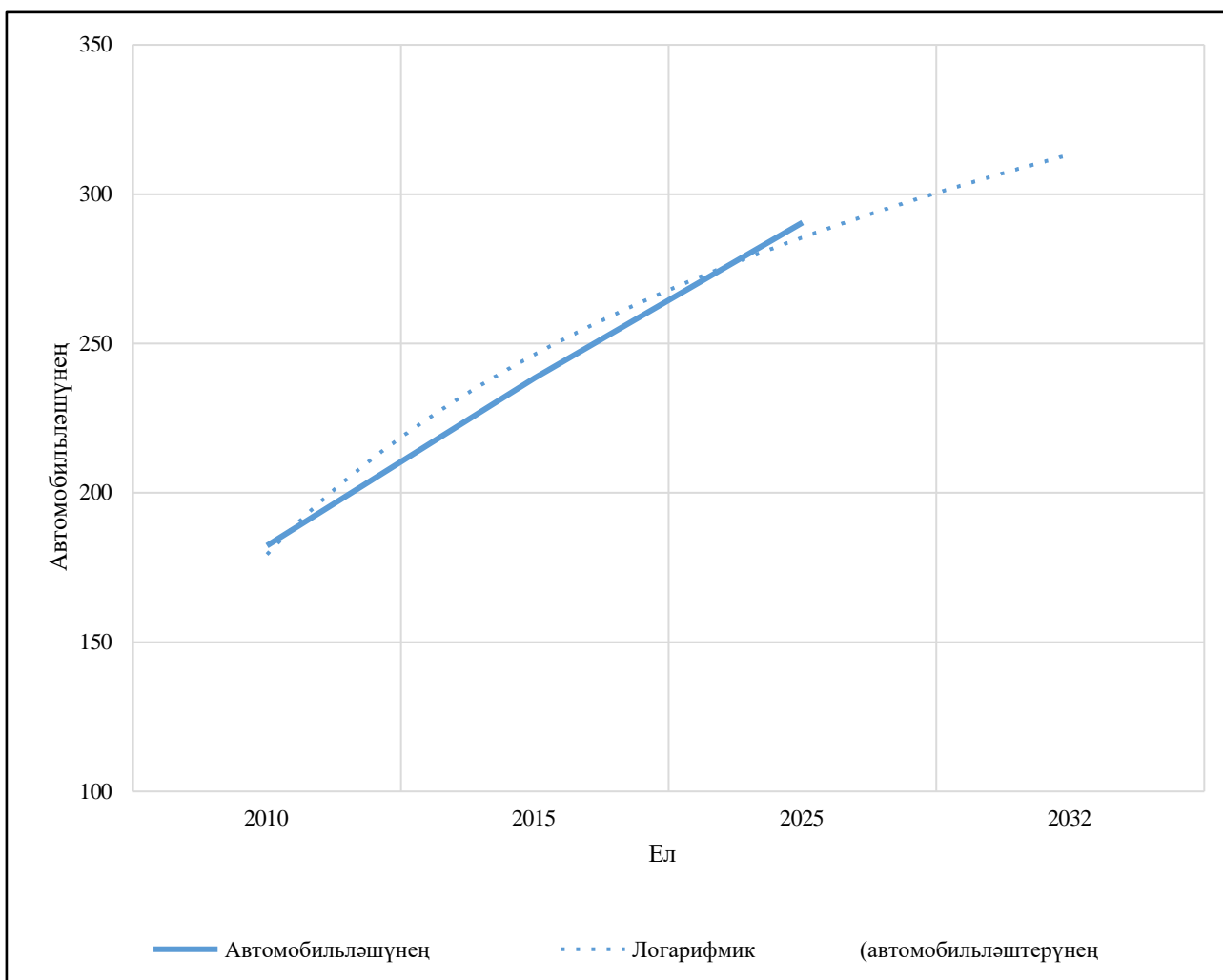
ТЧын даими саклау өчен булган һәм кирәкле парковка урыннары саны 12 нче рәсемдә күрсәтелгән. Ачыкланган кытлыклы районнар кызыл белән билгеләнә. Менделеевск районы буенча [2] мәгълүматлар нигезендә автомобильләштерү дәрәжәсе 2032 елга бәяләнгән. 28 нче таблицада автомобильләштерү дәрәжәсенен күрсәткечләре күрсәтелгән. Алынган мәгълүматлар нигезендә регрессия анализы методы белән 2032 елга фараз төзелгән (13 нче рәсем).

28 нче таблица - 2015 - 2032 елларда автомобильләрдә йөрү дәрәжәсенен билгеләре.

	2015 ел	2017 ел	2025 ел	2032 ел
автомобильләштерү дәрәжәсе 1000 кешегә жиңел автомобиль	182,3	238,4	290,5	343

12 нче рәсем - Менделеевск районында ТЧын даими саклау өчен гамәлдәге һәм кирәкле машина кую урыннары

13 нче рәсем - Менделеевск районында автомобильләштерү дәрәжәсе фаразы төзелгән фараз нигезендә, автомобильләштерү дәрәжәсе

Менделеевск районында 2032 елга 1000 кешегә исәпләнгән 343 жиңел автомобиль дәрәжәсендә кабул ителергә мөмкин. Шулай итеп, киләчәктә район халкы тарафыннан кулланыла торган ТЧ саны артачак.

Автомобильләштерү дәрәжәсенәң гамәлдәге торышын һәм үсеш темпларын исәпкә алып, парковка киңлегә кытлыгын бетерү чараларын гамәлгә ашыру кыска сроклы (2022 елга кадәр) һәм урта сроклы (2032 елга кадәр) перспективада гамәлгә ашырылырга тиеш.

ТЧын вакытлыча саклау өчен машина урыны кытлыгын ачыклау буенча анализ жәлеп итү объектларның һәр төре өчен үткәреде (29 нчы таблица).

29 нчы таблица - Тарту объектларының төрле төрләрә буенча парковка

киңлегенә анализ

№ т/б	Объект исеме	Урнашу урыны	Машина урыннары саны парковкада	Ихтыяж, машина урыны	Кытлык, машина урыны
Мәгариф объектлары					
1	"Нефтехимия һәм нефть эшкәртү" техникумы дәүләт автоном һөнәри белем бирү учреждениесе филиалы Менделеевск шәһ.	М.Горький ур., 3а	0	6	-6
Мәдәният, спорт һәм ял объектлары					
2	С.Гассар исемендәге мәдәният йорты.	Менделеевск ш., Юбилей ур., 8 й.	20	68	-48
3	"Юность" кинотеатры	Менделеевск шәһ., Бурмистров ур. 3 й.	8	102	-94
4	Айсберг боз сарае	Менделеевск ш., Татарстан ур. 1Б	21	32	-11
Сәламәтлек саклау һәм социаль профиль учреждениеләре					
5	"Менделеевск үзәк район хастаханәсе" дәүләт автоном дәүләт автоном сәламәтлек саклау учреждениесе	Менделеевск ш., Төньяк ур., 7 й.	0	18	-18
Сәүдә объектлары					
6	"Чулман" базары	Менделеевск ш., Төньяк ур.	40	10	30
7	"Магнит" кибете	Менделеевск ш., Фомин ур.15а	25	31	-6
8	"Пятерочка" кибете	Менделеевск ш., Фомин ур., 16	12	26	-14
Житештерү предприятиеләре					
9	Л.Я.карпов исемендәге химия заводы. ААЖ	Менделеевск ш., Пионер ур., 2	122	366	-244
10	«Менделеевск Азот»	Менделеевск ш., Ленин ур., 20 й.	40	176	-136
Транспорт инфраструктурасы объектлары					
11	Менделеевск автовокзалы	Менделеевск ш., Химиклар ур., 1в	15	51	-36
Барлығы			303	886	-613

ТЧын вакытлыча саклау өчен машина-уриннарда ихтыяжның үткәрепгән исәпләренә ярашлы рәвештә, түбәндәге объектларда аеруча зур кытлык ачыкланды:

- Л.Я. Карпов исемдәге химия заводы" ААЖ
Менделеевск ш., Пионер ур., 2 - 244 машина урыны;
- Менделеевск шәһ., Ленин ур., 20 - 136 машина-

уриннар;

- Менделеевск шәһәренәң «Юность» кинотеатры, Бурмистров ур., 3 - 94 машина-

урын.

Анализ нәтижәсендә машина кую һәм транспорт чаралары туктау урыннары белән тәмин ителешнең түбән булуы ачыкланды. Автомобильләрене вакытлыча саклау урыннары өчен парковка кинлегендә шактый кытлык күзәтелә, бу автомобильләрене вакытлыча саклау урыннары өчен билгеләп үтелә, бу исә автомобильләренең югары дәрәжәдә торуына, жәлеп итү урыннарының шактый санына һәм төзекләндерелгән парковкаларның тулысынча булмавына бәйле.

7 Пассажир һәм йөк агымнарына анализ

7.1 Пассажирлар агымын бәяләү

Пассажирлар агымына анализ ясау өчен беренчел мәгълүмат булып Менделеевск муниципаль районы территориясе буенча даими рәвештә пассажирлар йөртүнең һәм багаж ташуның булган маршрутларында пассажирлар агымы, тулыландырылуы һәм хәрәкәтчән составның сыйдырышлылыгы турында мәгълүмат тора.

Алынган мәгълүматлар буенча, һәр маршрут киселешендә хәрәкәтчән составның уртача тулылыгы исәпләнгән. Исәп-хисап нәтижәләре 30 нчы таблицада китерелгән.

уртача оптимальләштерү

№ т/б	Паспорт буенча маршрут номеры	Маршрут исеме	Тәүлегенә рейслар саны	ТЧның сыйдырышлыгы, пасс.	Тәүлеклек пассажирлар агымы, пасс./тәүлек	Хәрәкәтчән составның уртача тулылыгы, %
1	2	3	4	5	6	7
Менделеевск районының эчке муниципаль маршрутлары						
1	«1 (1).	1000 вак-төяк - Ушковлар утары	20	15	243	60
2	1 / 2	1000 вак-төяк - Ушковлар утары	20	15	234	58
3	4	Тын таулар - Ушковлар утары	12	15	198	55
Менделеевск районы муниципальара маршрутлары						
4	135	Менделеевск - Алабуга	6	45	121	45
5	136	Менделеевск - Яр Чаллы	5	24	96	40
6	137	Чаллы - Менделеевск	4	24	86	45

Пассажирлар агымына анализ күрсәткәнчә, күчмә состав тулылануы коэффициенты ижтимагый транспорт маршрутларында 0,5 дән артмый. Бу Менделеевск муниципаль районының гомуми кулланылыштагы пассажир транспортының гамәлдәге үткөрү мөмкинлекләре пассажирлар йөртү буенча хезмәт күрсәтүләргә булган ихтыяжга җавап бирә дигән нәтижә ясарга мөмкинлек бирә.

Пассажирлар агымын бүлү анализы күрсәткәнчә, тәүлеклек пассажирлар агымы гомуми файдаланудагы пассажир транспорты маршрутлары буенча тигез бүленмәгән. Бу халыкның иң зур популярлыгы булып район административ үзәген зуррак һәм икътисадый яктан үсеш алган торак пункт белән бәйли торган маршрутлар файдалануы турында нәтижә ясарга мөмкинлек бирә, бу район халкының хезмәт миграциясенә бәйле.

Гомумән алганда, район территориясендә жәмәгать транспортыннан файдаланып халыкның корреспонденциясе хезмәт, эшлекле һәм социаль характерда, һәм ел дәвамында шактый тотрыклы.

7.2 Йөк транспорты хәрәкәте параметрларын бәяләү

Йөк агымнарын анализлау өчен төп транспорт төеннәрендә хәрәкәт интенсивлыгының һәм транспорт агымы составының 31 нче таблицада түбәндә китерелгән нәтижәләре беренчел мәгълүматлар булып тора.

14 нче һәм 15 нче рәсемнәрдә Менделеевск шәһәре һәм Менделеевск районы буенча йөк транспорты хәрәкәтенең интенсивлыгы күрсәтелгән натураль үлчәү нокталары күрсәтелгән.

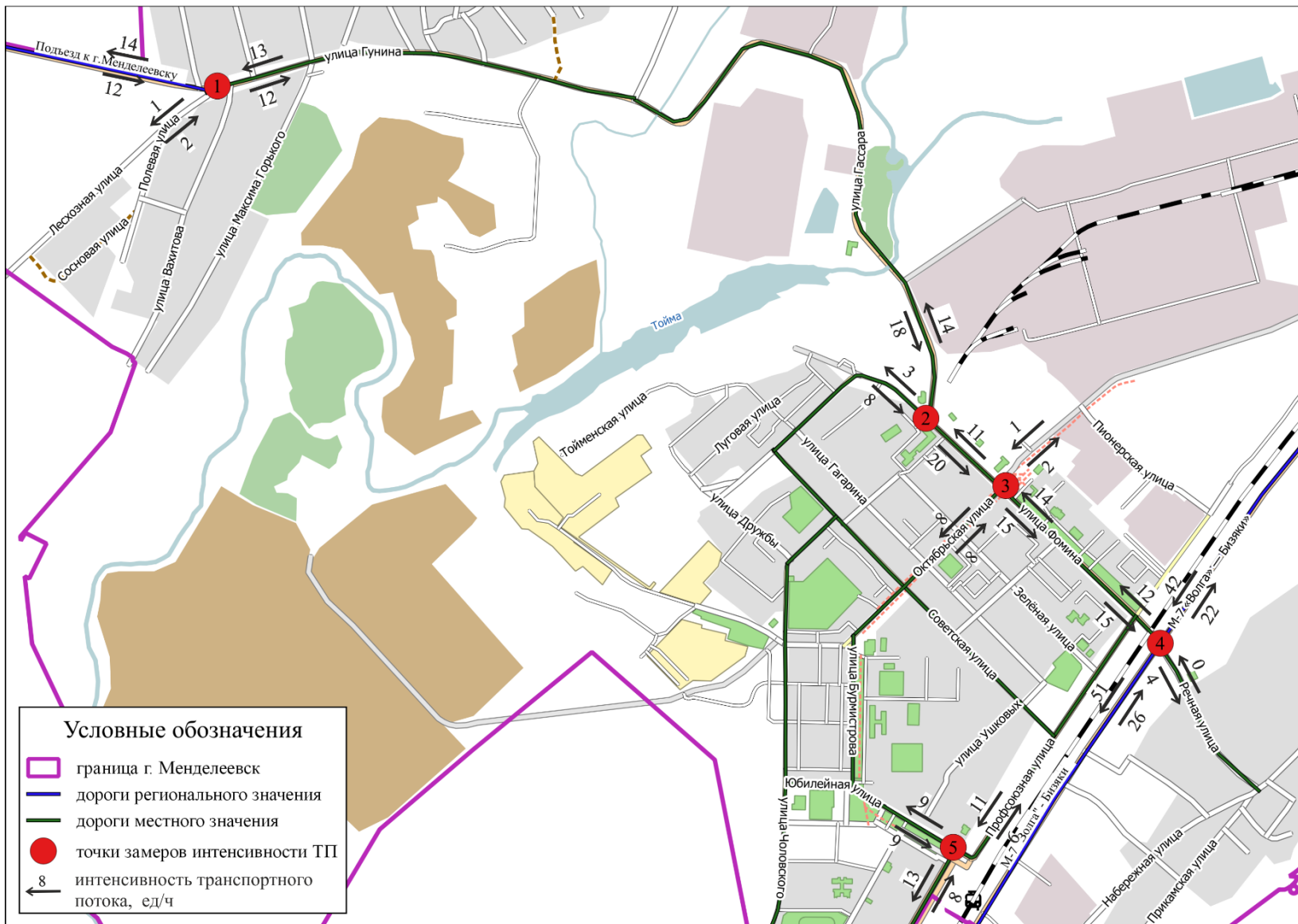
31 нче таблица - Йөк транспортының киеренкелеге

Үлчәү ноктасы	Кече йөк транспортының киеренкелеге	Урта йөк транспортының киеренкелеге	Зур йөк транспортының киеренкелеге
№1	25	1	1
№2	30	5	2
№3	36	4	0
№4	65	7	17
№5	26	1	1
№6	4	0	0
№7	36	0	0
№8	16	0	0

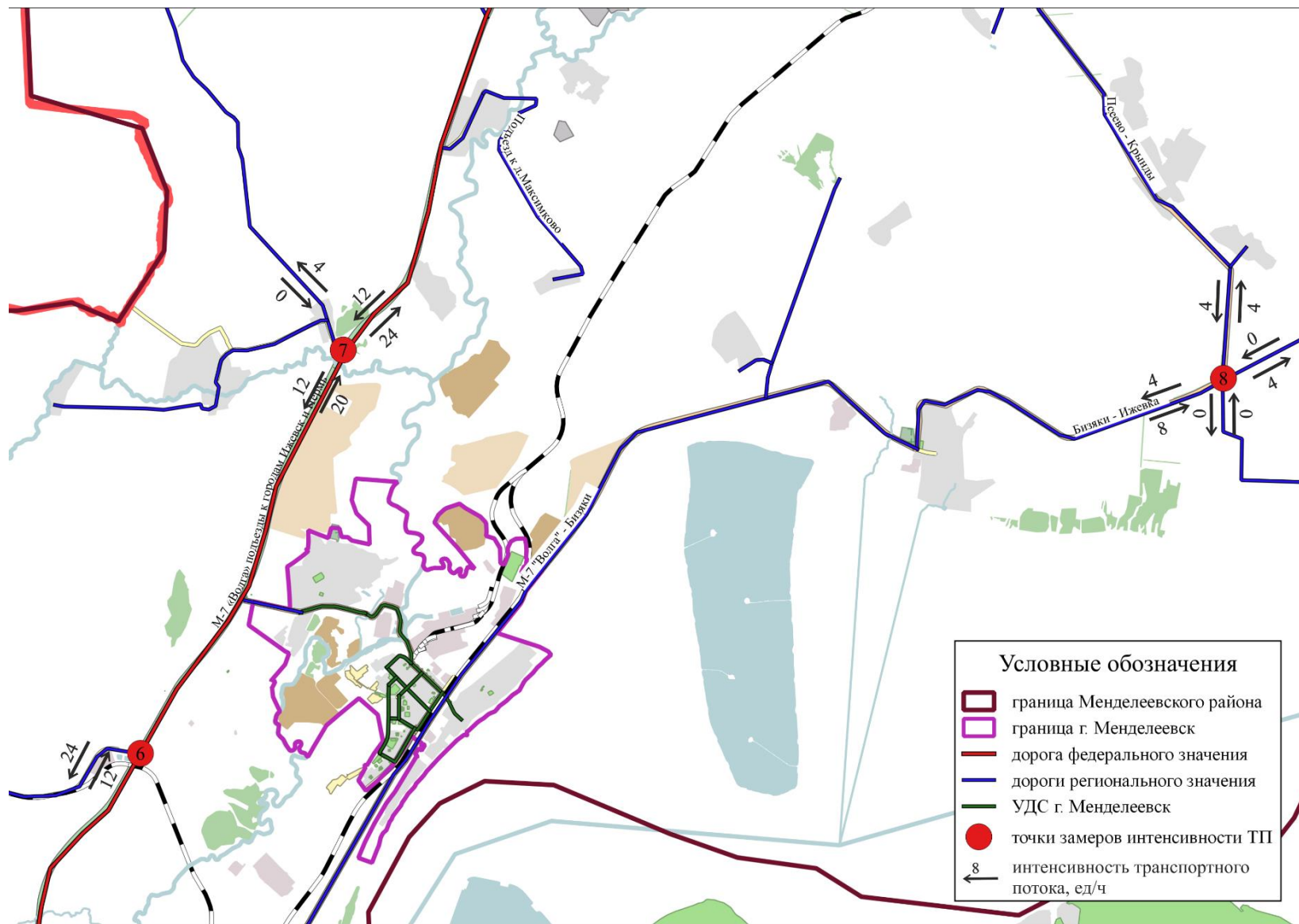
Искәрмә - Кече йөк транспортына 2 тоннага кадәр йөк күтәрү автомобильләре, уртача - 8 тоннага, зурсына 8 тоннадан артык керә.

Йөк ташкынының күп өлеше районның автомобиль юлларында урнашкан кече һәм урта йөк машиналарыннан тора. Йөк транспортын жәлеп итүнең төп объектлары сәнәгать предприятиеләре. Йөк ТЧларының иң зур концентрациясе район үзәгендә - Менделеевск шәһәрндә билгеләп үтелә, анда сәнәгать объектларының төп өлеше урнашкан.

Йөк агымнары турында алынган мәгълүматлардан чыгып, нәрсә турында нәтижә ясарга мөмкин аеруча киеренке хәрәкәт зур киеренкелеге төбәк әһәмиятендәге М-7 "Идел" - Бәзәкәя автомобиль юлында күзәтелә, урта йөк транспорты шәһәр УЮЧ ендә бар, ләкин аз күләмдә. Урамнарда кече йөк транспорты өлеше зур, әмма ул шәһәрнең сәүдә һәм сәнәгатен унай үстерү өчен кирәк. Шулай итеп, йөк машинасы киеренкелеге хәрәкәте Районның юл челтәренә җитди йогынты ясамый һәм халык өчен проблемалар тудырмый

14 нче рәсем - Менделеевск шәһәрендә йөк транспорты хәрәкәтенәң киеренкелек картограммасы

15 нче рәсем - Менделеевск районы территориясендә йөк транспорты хәрәкәтенәң киеренкелек картограммасы

8 Кисешкән урыннарның һәм светофор көйләнеше юллар кушылган урыннарның йөкләнеше турындагы мәгълүматларны да кертеп, юл хәрәкәте шартларын анализлау

Юл хәрәкәте шартларына анализ үз эченә хәрәкәт кыенлыгы дәрәжәсен, шулай ук автомобиль транспортының урам-юл челтәрен, жәяүлеләр һәм велосипедчылар, шулай ук транспортның башка төрләрән бергәләп файдаланганда юл хәрәкәтендә катнашучылар өчен куркынычсызлык дәрәжәсен анализлауны ала.

Менделеевск районы территориясендә 3 светофор объекты урнашкан, алар Менделеевск шәһәренең терәк челтәрендә урнаштырылган. Фомин һәм Октябрь урамнары киселешендә транспорт агымы хәрәкәтенең тизлегә 778 берәмлеккә житә - Фомин урамында һәм 535 бер.к.тә. светофорларның эш схемасы юл хәрәкәтен көйләү бурычын үтәп чыга, транспорт чаралары хәрәкәте ирекле режимда гамәлгә ашырыла.

Юл йөрү шартлары, транспорт хәрәкәтен чикләү, табигый һәм ясалма киртәләр булмау районында индивидуаль транспорт хәрәкәте өчен уңай шартлар тудыра, бу, үз чиратында, юл хәрәкәте иминлеген киметә.

2015, 2016 һәм 2017 елның 10 ае өчен авария хәлендәге статистиканы анализлау нәтижәләре Менделеевск шәһәрендә Юбилей урамын аерып күрсәтергә мөмкинлек бирә, анда даими рәвештә авария хәлендәге хәлләр күзәтелә. Менделеевск шәһәрендә юл-транспорт һәлакәтләренең төп төрләре - бәрелешү һәм жәяүлене таптау, 3 айга күрсәтелгән төрләр буенча 13 юл-транспорт һәлакәте булган, бу Менделеевск шәһәрендә юл-транспорт һәлакәтләренең гомуми санының 93 процентын тәшкил итә (57 % - жәяүлене бәрдерү, 35,7 % - бәрелешү).

Юл-транспорт һәләкәтендә жәяүлене бәрдерү төре буенча төп хокук бозулар транспорт хәрәкәтен чигенү белән хәл итә торган шартларны үтәмәү һәм күрү зонасында жәяүлеләр кичүеннән тыш юл аша чыгу, юл-транспорт һәләкәтләренең сәбәпләре төрле.

Менделеевск районында автомобиль юлларында авария очраklары югары:

- М-7 "Идел" Ижевск һәм Пермь шәһәрләренә килү (аерым алганда 18-19 км, 26 км);
- М-7 «Идел» Бәзәкә (аерым алганда, 10-11 км).

3 ел дәвамында санап үтелгән юлларда 35 юл-транспорт һәләкәте булган, бу Менделеевск районында юл-транспорт һәләкәтләренең гомуми саныннан 57,4 % тәшкил итә. Юл-транспорт һәләкәтләренең төп төрләре бәрелешү һәм аву Төп хокук бозулар - конкрет юл шартларына тизлекнең туры килмәве һәм каршы як хәрәкәт полосасына чыгу.

Районда юл хәрәкәте иминлеген шактый киметә торган башка факторлар арасында түбәндәгеләрне аерып күрсәтергә мөмкин:

- юл өслегенең торышы канәгатьләнәрлек түгел;
- аерым участокларда яктырту һәм төзекләндерүнең башка элементлары булмау;
- торақ пунктлар территориясе буйлап уза торган гомуми файдаланудагы юлларда тротуарлар һәм жәяүлеләр юллары булмау;
- юлларның потенциалы куркыныч участокларында юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары булмау.

Табиғый тикшерү нәтижәләре буенча алынган мәгълүматлар нигезендә башкарылган транспорт агымнарының интенсивлығын анализлау кисешүләрдә жайга салу зарурлығын ачыклады:

- Төп юл буйлап транспорт агымының тизлегә 778 ат. бер. тәшкил итә торган Гассар урамы һәм Хезмәт урамы, икенче урында - 169 ат. бер. сәгать иң тыгыз юнәлештә.
- а/д М-7 «Идел» - Бәзәкә һәм Фомин ур., анда хәрәкәт ешлығы

төп юл буенча транспорт агымы 742 прив. бер. сэгать тәшкил итә, икенчел юл белән - 399 т. бер. сэг.

9 Юл-транспорт һәлакәтләренең килеп чыгу сәбәпләрен һәм шартларын анализлау

Юл-транспорт һәлакәтләре турында мәгълүматларны һәрвакыт анализлау юл хәрәкәте иминлеген оештыру һәм тәмин итү буенча эшнең иң мөһим өлешләренең берсе булып тора.

Аварияләрнең статистикасын анализлау өчен башлангыч мәгълүматлар сыйфатында РФ Юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү Баш идарәсенең (ЮХИДИ) авария хәлендәге рәсми статистикасы мәгълүматлары (4), РФ эчке эшләр министрлыгы тарафыннан [5] бирелгән ачык мәгълүматлар файдаланылды.

2016 елның 12 аенда 18 исәпкә алынган юл-транспорт һәлакәте булган. Юл-транспорт һәлакәтләре нәтижәсендә 4 кеше һәлак булган, шул исәптән 1 бала, 23 кеше яраланган. 2016 елда социаль куркыныч 100 мең кешегә 13,21 һәлак булган. Юл-транспорт һәлакәтендә һәлак булучыларның гомуми саныннан (һәлак булучылар һәм яралылар) һәлак булучыларның өлеше буларак исәпләнелә торган нәтижәләр 2016 елда 14,8% тәшкил итте. Шулай итеп, 2016 елда Менделеевск районы юлларында авария хәленең уртача дәрәжәдә булуы турында нәтижә ясарга мөмкин.

Менделеевск районы буенча өч ел эчендә аварияләрнең гомуми статистикасы 32 нче таблицада китерелгән.

32 нче таблица - Менделеевск районында 2014-2016 елларда юл-транспорт һәлакәте статистикасы.

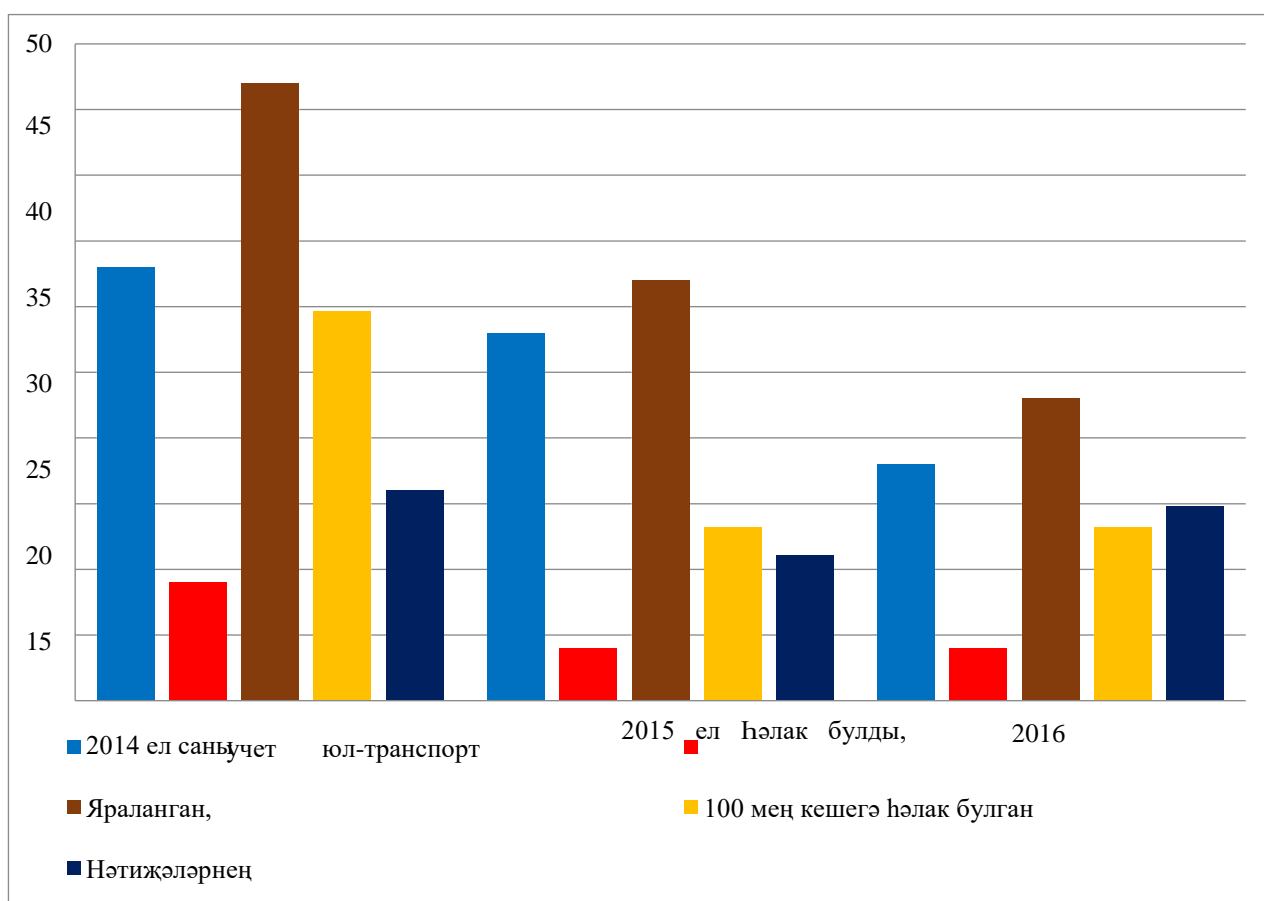
Гомуми мәгълүмат	2014 ел	2015 ел	2016 ел
1	2	3	4
юл-транспорт һәлакәтләре саны, берәмлек	33	28	18
Һәлак булды, кеше	9	4	4

Балалар, кеше һәлак булган	2	1	1
----------------------------	---	---	---

32 нче таблицаның дәвамы

1	2	3	4
Яраланган, кеше	47	32	23
Бала яраланган, кеше	6	4	0
100 меңгә һәлак булган халык	29,68	13,19	13,21
Нәтижәләрнең авырлығы, %	16,07	11,1	14,8

2016 елда юл-транспорт һәлакәтләре һәм аларда яраланучылар саны кимүе күзәтелә, әмма һәлак булучылар саны кимемәде. 2015 елда социаль куркынычның һәм юл-транспорт һәлакәтеннән килгән зыяннарның иң түбән күрсәткечләре. (16 нчы рәсем). 2014 елда авария хәлендәге иң зур күрсәткечләр күзәтелә, 2015 һәм 2016нчы еллар белән чагыштырганда. Юл-транспорт һәлакәтләренең һәм аларда яраланучыларның саны барлык өч ел дәвамында кимүен билгеләп үтәргә кирәк.

16 нчы рәсем - 2014 елдан 2016 елга кадәр чорда исәпкә алына торган юл-транспорт һәлакәтләре статистикасы.

Менделеевск районуның 2017 елда авария хәлендәге күрсәткечләренә күзәтелә . 2017

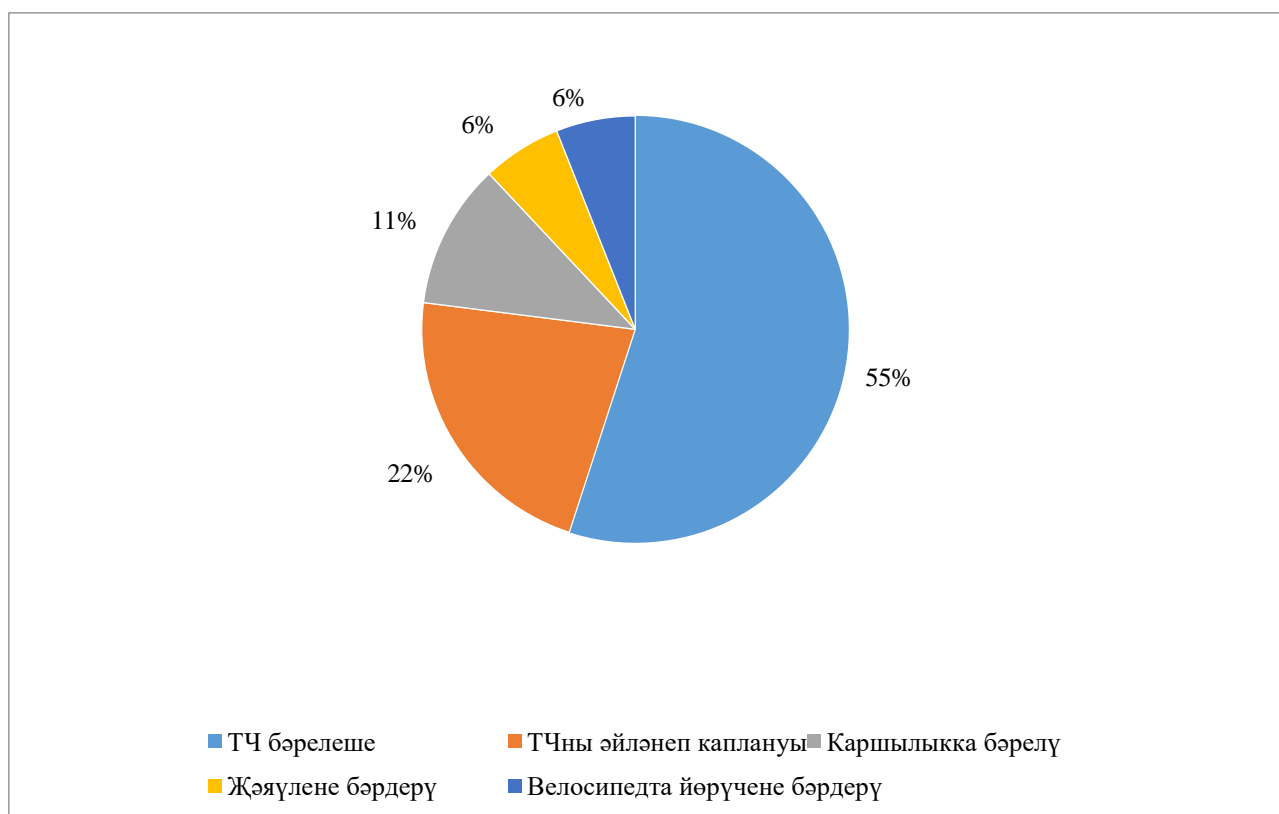
елның гыйнварыннан октябренә кадәрге чорда түбәндәгеләр билгеләп үтелде:

15 исәп-хисап юл-транспорт һәләкәте булды (-11,8%), 3

кеше һәләк булды (-25,0%);

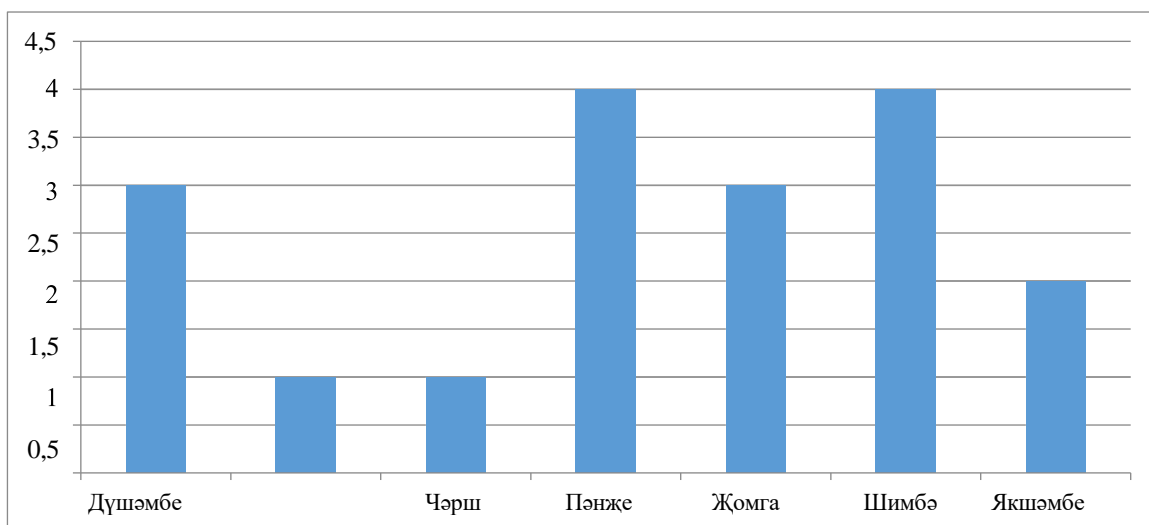
16 кеше жәрәхәтләр алды (- АПГга карата 23,8 %).

Менделеевск районнда учет юл-транспорт һәләкәтләренә төп төрләре транспорт чараларының бәрелешүе һәм әйләнәп каплануы (17 нче рәсем).

17 нче рәсем - 2016 елда транспорт һәләкәтләрен исәпкә алу юл-транспорт һәләкәтләрен атынның иң һәләкәтле пәнжешәмбе һәм шимбә көннәре буенча билгеләү (18 рәсем)

бу - Менделеевск районнда яшәүчеләр агымы аркасында автомобиль юлларында хәрәкәтнең интенсивлыгы арту белән бәйле, алар районның торак пунктларына һәм башка районнарда да транзит булып жиберелү тора. Юл-транспорт һәләкәтләренә иң күп саны иртәнге вакытта 8 дән 10 га кадәр һәм аннан соңгы вакытта 15 тән 17 сәгатькә кадәр булган.

18 нче рәсем - 2016 елда атна көннәре буенча юл-транспорт һәлакәтләре турында хисап белешмәләрен ачыклау

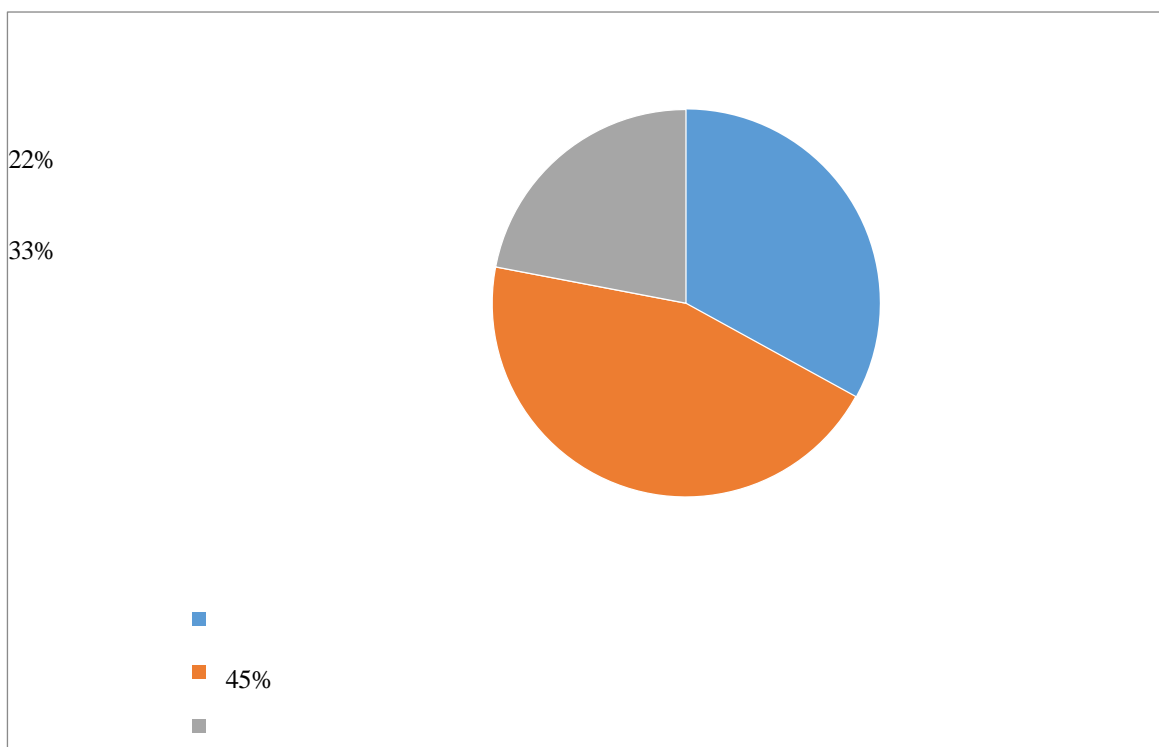
юл-транспорт һәлакәтенең төп сәбәпләре түбәндәгеләрдән гыйбарәт: юл өлешендә ТЧның урнашу кагыйдәләрен бозу;

каршы хәрәкәт полосасына чыгу;

ТЧ белән исерек хәлдәге зат идарә итә.

Юл-транспорт һәлакәтләрендә катнашучыларның юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозулары 100% очракта диярлек, теркәлгән, 39% очракта ТЧ йөртүчесе исерек хәлдә булган, 17% очракта урам-юл челтәрен тоту һәм төзекләндерү шартлары кәнагатъләнерлек булмавы теркәлгән

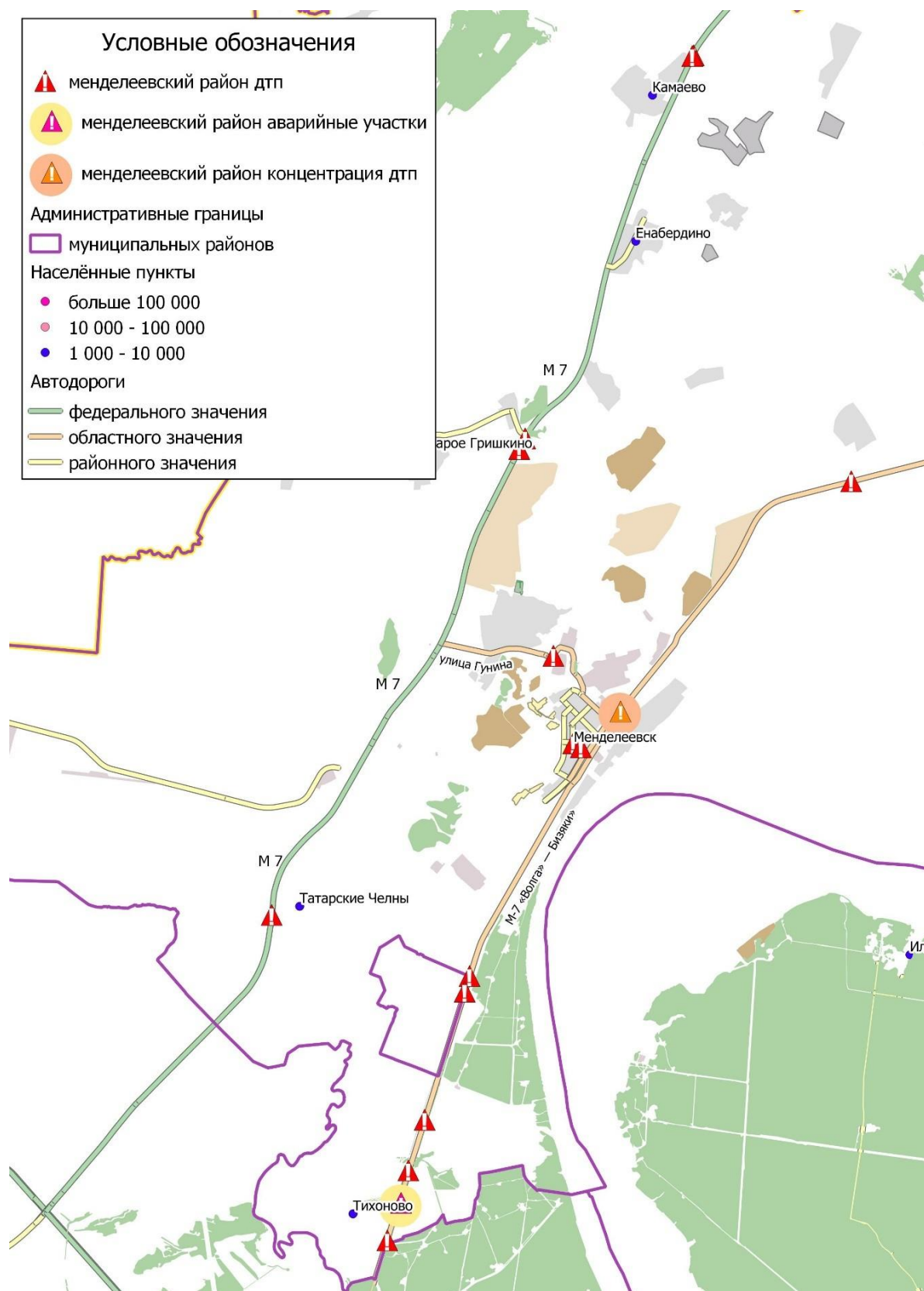
Юл-транспорт һәлакәтләренең төп өлеше федераль әһәмияттәге автомобиль юлларында М-7 килеп чыккан. М-7 дән Ижевск шәһәренә килү һәм төбәк яки муниципальара әһәмияттәге М-7 Идел - Бәзәкә (19 нчы рәсем). Иң куркыныч участок а/ю М-7 Идел - Бәзәкә 10+250км 10+500 км буенча, анда ТЧ бәрелешенең 2 юл-транспорт һәлакәте килеп чыккан. Бу участкада юл-транспорт һәлакәтләренең төп сәбәпләре булып түбәндәгеләр хезмәт итте: узып китү кагыйдәләрен бозу, каршы як хәрәкәт полосасына чыгу.

19 нчы рәсем - 2016 елда автомобиль юллары милекчеләре буенча исәп-хисап юл-транспорт һәлакәтләрен бүлү

2016 елда Менделеевск районының автомобиль юлларында юл-транспорт һәлакәтләрен концентрацияләү урыны бирелмәде.

20 нче рәсемдә 2016 елда юл-транспорт һәлакәтләрен урнаштыру картасы китерелгән.

2016 елда юл-транспорт һәлакәте урыны картасы - 20 нче рәсем

ЙОМГАКЛАУ

Менделеевск муниципаль районының юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасын эшләү проектының беренче этабы кысаларында башлангыч мәғлүматларны жыю, системалаштыру һәм анализлау бурычлары хәл ителде. Чыгыш мәғлүматларын жыю һәм эшкәртү өчен түбәндәге техник һәм программа карарлары файдаланылды:

- махсус программа белән тәмин ителешле мобиль компьютерлар;
- Фәнни=тикшерү эшләре башкару өчен шәхси ЭВМ һәм офис программа белән тәмин итү;
- а/м базасында КИ-514СМП күчмә үлчәү комплексы

LADA Largus;

- Texet DVR-905S экш-камералары.

Проектны эшләү өчен кирәкле чыганак мәғлүматларның күп өлеше проектның заказчысынан, шулай ук ачык мәғлүматларның рәсми чыганакларынан документлар рәвешендә алынган. Табигый тикшерүләр үткәрү юлы белән түбәндәге мәғлүматлар алынган:

- районның юл челтәрендә транспорт агымнарының интенсивлыгы һәм составы;
- районның юл челтәрендә төп төеннәргә йөкләнеш;
- халыкның хәрәкәтчәнлегә;
- эшчәнлек өлкәләре буенча халыкны бүлү;
- район транспорт системасының эшен халык тарафыннан бәяләү.

Башлангыч мәғлүматлар жыелганнан һәм системага салынганнан соң, этап бурычларын хәл итү өчен түбәндәге аналитик эшләр башкарылды:

- территориаль планлаштыруның булган документларын һәм территорияне планлаштыру документларын, стратегик планлаштыру документларын анализлау;

- юл хэрэктэ параметрларына, маршрут транспорт чараларының хэрэкт параметрларына анализ, транспорт чараларын туктату һәм туктату өчен урыннар урнаштыру параметрлары;
- светофор жайга салуы булган юл хэрэктэ шартларына анализ ясау, кисешкән урыннарның һәм кушылган юлларның йөкләнеше турындагы күрсәткечләрне дә кертеп;
- юл-транспорт һәләкәтләре килеп чыгу сәбәпләрен ачыклап, һәләкәтләр статистикасын анализлау, аларның санын һәм нәтижәләрен киметү буенча резервлар булу;
- муниципаль район территориясендә пассажирлар һәм йөк ташу юлларын анализлау.

Жыелган мәгълүматлар әлеге проектның алдагы бурычларын уңышлы хәл итәргә мөмкинлек бирәчәк. Шул ук вакытта проектның киләсе этабы кысаларында алынган мәгълүматларны жыю һәм төгәлләштерү эшен дәвам итү планлаштырыла.

Авария хәлендәге статистиканы анализлау 2017 елда исәпкә алынган юл-транспорт һәләкәтләре санының 2017 елда 11,76 %ка (АПП) кимүен, социаль куркынычның 25 %ка кимүен һәм нәтижәләрнең авырлыгын 1,25 %ка киметүне күрсәтә.

Гомуми файдаланудагы пассажир транспорты хэрәктенен гамәлдәге оешмасына анализ билгеләнгән расписаниегә маршрутлар хэрәктенен туры килүен һәм хэрәкт составының тулылыгы булмавын күрсәтте.

Менделеевск районында транспорт чараларының туктау һәм туктап тору урыннарын урнаштыру параметрларын анализлау нәтижәсендә ТЧ даими һәм вакытлыча саклау өчен парковка пространствосы кытлыгы ачыкланды.

Менделеевск районында велосипед инфраструктурасы булмау һәм жәяүлеләр хэрәктен начар үстерү район халкы өчен уңайсызлыктар тудыра һәм велосипедчылар һәм жәяүлеләр катнашында юл-транспорт һәләкәтләре килеп чыгу ихтималын арттыра, бигрәк тә тәүлекнең караңгы вакытында.

Проектның беренче этабында формалаштырылган бурычлар тиешле күләмдә

хэл ителде. Алынган нәтижэләр түбәндәге этапларны хэл итү өчен кулланылачак.

КУЛЛАНЫЛГАН ЧЫГАНАКЛАР ИСЕМЛЕГЕ

1 СП 113.13330.2012. Автомобиль туктап тору урыннары СНиП 21-02-99* Актуальләштерелгән редакция, 1 нче [Текст] - Взамен СНиП 21-02-99*; введ. 2013-01-01. - М.: Минстрой России: ФАУ «ФЦС», 2015.

2 «Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативларын раслау турында» 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары (09.08.2016).

3 1993 елның 23 октябрдә РФ Министрлар Советы карары «Юл хәрәкәте кагыйдәләре турында» 1090 нчы номерлы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән)

4 Юл хәрәкәте иминлеге торышы күрсәткечләре (Электрон ресурс] - керү режимы: <http://stat.gibdd.ru/>, ирекле. -

5 Юл хәрәкәте иминлеге порталының ачык мәгълүматлары [Электрон ресурс]. керү режимы: <https://xn--80abhdbm5bieahtk5n.xn--p1ai/opendata/>, ирекле.

А КУШЫМТАСЫ

Төп нокталарда транспорт агымнарын үлчәү паспорты

А.1 Гомуми мәгълүмат

Әлеге кушымтада 2017 елның 30 октябрәнән 2017 елның 31 октябрәнә кадәр Менделеевск районы урам-юл челтәренәң бер сәгатьлек интенсивлыгында (7.00 - 8.00; 15.00 - 16.00 сәгатьләрдә) транспорт агымнарының интенсив сәгатьләре булуы күрсәткечләре чагылдырылды.

Әлчәүләр нәтижәләре булган таблицаларда ТЧ типларының түбәндәге классификациясе кулланыла, ВСН 45-68, ОН 025270-66 һәм СП 34.13330.2012:

- 1 - шәхси транспорт (ШТ), китерү коэффициенты - 1;
- 2 - жәмәгать транспорты аеруча аз сыйдырышлы (Газель тибындагы маршрут) - (ОМВ), китерү коэффициенты - 1;
- 3 - аз сыйдырышлы жәмәгать транспорты (ПАЗ тибындагы автобус), китерү коэффициенты - 1,4;
- 4 – ижтимагый транспорт урта сыйдырышлы (Лиаз 529265 тибындагы шәһәр автобусы) - (СВ), китерү коэффициенты - 2,5;
- 5 - жәмәгать транспорты зур сыйдырышлылык (бергә тупланган автобус) - (БВ), китерү коэффициенты - 4,6;
- 6 - кече йөк транспорты (ГАЗель Некст тибындагы 2 тоннага кадәр йөк күтәрү) - (М ГР), китерү коэффициенты - 1,3;
- 7 - урта йөк транспорты (ГАЗон Некст тибындагы 8 тоннага кадәр йөк күтәрү) - (СР ГР), китерү коэффициенты - 1,6;
- 8 - зур йөк транспорты (автопоезддан тыш, 8 тоннадан артык йөк күтәрү) - (Б ГР), китерү коэффициенты - 1,8;
- 9 - автопоездлар (АП), китерү коэффициенты - 2,7;
- 10 - Мотоцикллар (Мото), китерү коэффициенты - 1,0;
- 11 - Велосипедлар (Вело), китерү коэффициенты - 1,0;

А.2 Гунин урамы һәм Лесхоз урамы киселеше паспорты

А.1 нче рәсемдә билгеләнгән керү урыннары белән тикшерелә торган кисешү сайлап алынган.

А.1 рәсеме - Гунин урамы һәм Лесхозная урамы киселеше

А.1 таблицаларында транспорт төрләре буюнча интенсивлык күрсәткечләре күрсәтелгән.

А.1.1 таблицасы - Интенсивлыкның 7:00 дән 8:00 гә кадәр үлчәү нәтижәләре

Керү	Юнәлеш	ШТ ТЧ/сәг	ИТ, ТЧ/сәг			КЙТ, ТЧ/сәг	УЙТ ТЧ/сәг	ЗЙТ ТЧ/сәг	АП, ТЧ/сәг	МОТО, ТЧ/сәг	ВЕЛО, ТЧ/сәг	нәтижә ТЧ/сәг	Бер сәгатькә сузылган киеренкелек			
			ОМВ	МВ	СВ								йөк машинасы	гомуми	керү	чыгу
1	1_2	191	2	1	3	6	3	3	2	1	0	212	23	226	232	200
	1_3	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	6		
	1_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
2	2_1	170	2	1	1	5	0	0	3	2	0	184	15	193	215	249
	2_3	18	0	0	0	1	0	0	1	0	0	20	4	22		
	2_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
3	3_1	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	7	30	28
	3_2	21	0	0	0	0	1	0	0	0	0	22	2	23		
	3_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
4	4_1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4_2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	4_3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	Барлығы	413	4	2	4	12	4	3	6	3	0	451	44	477	477	477

А.1.2 нче таблица - 17:00 дэн 18:00 гэ кадэр интенсивлыктагы үлчүүлэр нэтижэлэре

Керү	Юнөлөш	ШТ ТЧ/сэг	ИТ, ТЧ/сэг			КЙТ, ТЧ/сэг	УЙТ ТЧ/сэг	ЗЙТ ТЧ/сэг	АП, ТЧ/сэг	МОТО, ТЧ/сэг	ВЕЛО, ТЧ/сэг	нэтижэ ТЧ/сэг	Бер сэгатькэ сузылган киеренкелек			
			ОМВ	МВ	СВ								йөк машинасы	гомуми	керү	чыгу
1	1_2	204	7	2	5	10	1	0	1	2	1	233	17	246	252	228
	1_3	5	0	0	0	1	0	0	0	0	0	6	1	6		
	1_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
2	2_1	193	3	2	1	12	0	1	1	2	0	215	20	223	238	265
	2_3	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15	0	15		
	2_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
3	3_1	4	0	0	0	1	0	0	0	0	0	5	1	5	24	21
	3_2	18	0	0	0	1	0	0	0	0	0	19	1	19		
	3_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
4	4_1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4_2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	4_3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	Барлыгы	439	10	4	6	25	1	1	2	4	1	493	40	514	514	514

А.3 Гунин урамы һәм Фомин урамы киселеше паспорты

А.2 нче рәсемдә билгеләнгән керү урыннары белән тикшерелә торган кисешү сайлап алынган.

А.2 рәсеме - Гунин урамы һәм Фомин урамы киселеше

А.2 таблицаларында транспорт төрләре буенча киеренкелек күрсәткечләре күрсәтелгән.

А.2.1 таблицасы - киеренкелекне 7:00 дән 8:00 гә кадәр үлчәү нәтижәләре

Керү	Юнәлеш	ШТ ТЧ/сәг	ИТ, ТЧ/сәг			КЙТ, ТЧ/сәг	УЙТ ТЧ/сәг	ЗЙТ ТЧ/сәг	АП, ТЧ/сәг	МОТО, ТЧ/сәг	ВЕЛО, ТЧ/сәг	нәтижә ТЧ/сәг	Бер сәгатькә сузылган киеренкелек			
			ОМВ	МВ	СВ								йөк машинасы	гомуми	керү	чыгу
1	1_2	27	1	0	0	1	0	3	0	0	0	32	7	35	295	295
	1_3	168	3	1	1	50	2	5	2	2	0	234	83	260		
	1_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
2	2_1	38	1	0	0	0	0	2	0	0	0	41	4	43	154	126
	2_3	100	2	0	0	4	1	1	0	0	0	108	9	111		
	2_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
3	3_1	214	2	1	2	10	1	1	5	0	0	236	30	252	343	371
	3_2	75	1	2	0	2	0	4	0	1	1	86	10	91		
	3_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
4	4_1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4_2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	4_3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	Барлығы	622	10	4	3	67	4	16	7	3	1	737	143	792	792	792

А.2.2 нче таблица - 17:00 дэн 18:00 гэ кадэр киренкелекне үлчэүлэр нэтижэлэре

Керү	Юнөлөш	ШТ ТЧ/сэг	ИТ, ТЧ/сэг			КЙТ, ТЧ/сэг	УЙТ ТЧ/сэг	ЗЙТ ТЧ/сэг	АП, ТЧ/сэг	МОТО, ТЧ/сэг	ВЕЛО, ТЧ/сэг	нэтижэ ТЧ/сэг	Бер сэгатыкэ сузылган киеренкелек			
			ОМВ	МВ	СВ								йөк машинасы	гомуми	керү	чыгу
1	1_2	40	0	0	0	0	1	0	1	0	0	42	4	44	335	324
	1_3	266	3	1	3	10	0	0	0	0	0	283	13	291		
	1_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
2	2_1	37	0	0	0	2	2	0	0	0	0	41	6	43	169	131
	2_3	115	4	1	0	2	1	1	0	0	0	124	6	126		
	2_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
3	3_1	236	3	3	5	15	1	0	1	0	1	265	24	281	368	417
	3_2	80	2	1	0	1	0	1	0	1	0	86	3	87		
	3_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
4	4_1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4_2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	4_3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	Барлыгы	774	12	6	8	30	5	2	2	1	1	841	56	872	872	872

А.4 Фомин урамы һәм Октябрь урамы чаты паспорты

А.3 нче рәсемдә билгеләнгән керү урыннары белән тикшерелә торган кисешү сайлап алынган.

А.4 рәсеме - Фомин урамы һәм Октябрь урамы киселеше

А.3 таблицаларында транспорт төрләре буенча киеренкелек күрсәткечләре күрсәтелгән.

А.3.1 таблицасы - 17:00 дән 18:00 гә кадәр киеренкелекне үлчәүләр нәтижәләре

Керү	Юнәлеш	ШТ ТЧ/сәг	ИТ, ТЧ/сәг			КЙТ, ТЧ/сәг	УЙТ ТЧ/сәг	ЗЙТ ТЧ/сәг	АП, ТЧ/сәг	МОТО, ТЧ/сәг	ВЕЛО, ТЧ/сәг	Нәтижә, ТЧ/сәг	Бер сәгаткә сузылган киеренкелек			
			ОМВ	МВ	СВ								йөк машинасы	гомуми	керү	чыгу
1	1_2	180	1	1	3	10	1	0	1	0	0	197	17	207	321	390
	1_3	102	0	0	0	2	0	0	0	0	0	104	3	105		
	1_4	8	0	0	0	1	0	0	0	0	0	9	1	9		
2	2_1	197	3	3	5	11	1	0	1	1	0	222	19	237	365	341
	2_3	109	2	0	0	3	2	0	0	0	0	116	7	118		
	2_4	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	10		
3	3_1	129	0	0	0	3	0	0	0	0	0	132	4	133	264	271
	3_2	108	0	0	0	4	0	0	0	0	0	112	5	113		
	3_4	17	0	0	0	1	0	0	0	0	0	18	1	18		
4	4_1	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20	0	20	89	37
	4_2	21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21	0	21		
	4_3	47	0	0	0	1	0	0	0	0	0	48	1	48		
	Барлығы	948	6	4	8	36	4	0	2	1	0	1009	58	1039	1039	1039

А.5 "Волга" М-7 - Бээкэ һәм Фомин ур. киселеш Паспорты

А.4 нче рәсемдә билгеләнгән керү урыннары белән тикшерелә торган кисешү сайлап алынган.

А.4 рәсеме - «Волга» а/ю М-7 кисешкән урын - Бээкэ һәм Фомин ур. А.4 нче таблицаларда транспорт төрләре буенча киеренкелек күрсәткечләре тәкъдим ителде.

А.4.1 таблицасы - киеренкелекне 7:00 дән 8:00 гә кадәр үлчәү нәтижәләре

Керү	Юнәлеш	ШТ ТЧ/сәг	ИТ, ТЧ/сәг			КЙТ, ТЧ/сәг	УЙТ ТЧ/сәг	ЗЙТ ТЧ/сәг	АП, ТЧ/сәг	МОТО, ТЧ/сәг	ВЕЛО, ТЧ/сәг	нәтижә ТЧ/сәг	Бер сәгатькә сузылган киеренкелек			
			ОМВ	МВ	СВ								йөк машинасы	гомуми	керү	чыгу
1	1_2	40	1	0	0	1	0	0	1	0	0	43	4	45	400	354
	1_3	98	1	0	0	7	2	2	0	1	0	111	16	116		
	1_4	210	1	1	1	10	3	3	0	1	0	230	23	239		
2	2_1	25	0	0	0	2	0	0	0	0	0	27	3	28	40	57
	2_3	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	2	3		
	2_4	8	0	0	0	1	0	0	0	0	0	9	1	9		
3	3_1	121	1	0	0	5	0	0	0	0	0	127	7	129	275	247
	3_2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	4	4		
	3_4	102	0	1	0	13	3	2	5	0	0	126	39	142		
4	4_1	145	5	0	1	17	1	5	4	0	0	178	44	197	333	390
	4_2	4	1	0	0	1	0	1	0	0	0	7	3	8		
	4_3	78	2	0	1	12	0	4	8	1	0	106	44	128		
	Барлығы	832	12	2	3	69	9	20	18	3	0	968	190	1048	1048	1048

А.4.1 таблицасы - 17:00 дән 18:00 гә кадәр киеренкелекне үлчәүләр нәтижәләре

Керү	Юнәлеш	ШТ ТЧ/сәг	ИТ, ТЧ/сәг			КЙТ, ТЧ/сәг	УЙТ ТЧ/сәг	ЗЙТ ТЧ/сәг	АП, ТЧ/сәг	МОТО, ТЧ/сәг	ВЕЛО, ТЧ/сәг	нәтижә ТЧ/сәг	Бер сәгатькә сузылган киеренкелек			
			ОМВ	МВ	СВ								йөк машинасы	гомуми	керү	чыгу
1	1_2	85	0	0	0	3	0	0	0	0	0	88	4	89	399	379
	1_3	120	0	0	0	5	0	0	0	0	0	125	7	127		
	1_4	170	0	1	0	6	1	0	1	0	0	179	12	183		
2	2_1	32	0	0	0	0	0	0	0	0	0	32	0	32	39	104
	2_3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2		
	2_4	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	5		
3	3_1	113	0	0	0	3	0	0	0	0	0	116	4	117	314	255
	3_2	5	0	0	0	0	0	1	0	0	0	6	2	7		
	3_4	91	0	0	0	28	6	10	13	0	0	148	99	190		
4	4_1	216	2	0	0	9	0	0	0	0	0	227	12	230	364	378
	4_2	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	8		
	4_3	82	0	0	0	11	0	6	7	0	0	106	44	126		
	Барлығы	929	2	1	0	65	7	17	21	0	0	1042	184	1116	1116	1116

А.6 Химиклар урамы һәм Юбилей урамы киселеше паспорты

А.5 нче рәсемдә билгеләнгән керү урыннары белән тикшерелә торган кисешү сайлап алынган.

А.5 рәсеме - Химиклар урамы һәм Юбилей урамы киселеше

А.5 таблицаларында транспорт төрләре буенча киеренкелек күрсәткечләре тәкъдим ителде.

А.5.1 таблицасы - киеренкелекне 7:00 дән 8.00 гә кадәр үлчәү нәтижәләре

Керү	Юнәлеш	ШТ ТЧ/сәг	ИТ, ТЧ/сәг			КЙТ, ТЧ/сәг	УЙТ ТЧ/сәг	ЗЙТ ТЧ/сәг	АП, ТЧ/сәг	МОТО, ТЧ/сәг	ВЕЛО, ТЧ/сәг	нәтижә ТЧ/сәг	Бер сәгатькә сузылган киеренкелек			
			ОМВ	МВ	СВ								йөк машинасы	гомуми	керү	чыгу
1	1_2	39	0	0	0	1	0	0	0	0	0	40	1	40	128	182
	1_3	76	2	0	0	8	0	0	0	0	0	86	10	88		
	1_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
2	2_1	46	0	0	0	4	1	1	0	0	0	52	9	55	225	250
	2_3	147	4	2	3	5	0	0	0	2	0	163	7	170		
	2_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
3	3_1	121	2	0	0	3	0	0	0	0	0	126	4	127	337	258
	3_2	198	4	0	0	5	0	0	0	1	0	208	7	210		
	3_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
4	4_1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4_2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	4_3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	Барлығы	627	12	2	3	26	1	1	0	3	0	675	38	690	690	690

А.5.2 таблицасы - киеренкелекне 17:00 дән 18.00 гә кадәр үлчәмнәре нәтижәләре

Керү	Юнәлеш	ШТ ТЧ/сәг	ИТ, ТЧ/сәг			КЙТ, ТЧ/сәг	УЙТ ТЧ/сәг	ЗЙТ ТЧ/сәг	АП, ТЧ/сәг	МОТО, ТЧ/сәг	ВЕЛО, ТЧ/сәг	нәтижә ТЧ/сәг	Бер сәгатькә сузылган киеренкелек			
			ОМВ	МВ	СВ								йөк машинасы	гомуми	керү	чыгу
1	1_2	71	0	0	0	4	0	3	0	0	0	78	11	82	146	210
	1_3	62	1	0	0	1	0	0	0	0	0	64	1	64		
	1_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
2	2_1	88	0	0	0	1	0	3	0	0	0	92	7	95	360	313
	2_3	233	9	2	5	6	0	0	0	0	0	255	8	265		
	2_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
3	3_1	110	0	1	0	3	0	0	0	0	0	114	4	115	346	329
	3_2	196	7	0	5	8	1	0	1	0	0	218	15	231		
	3_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
4	4_1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4_2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	4_3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	Барлығы	760	17	3	10	23	1	6	1	0	0	821	46	852	852	852

А.7 а/ю М7 һәм а/д «Алабуга - Ижевск» - Яңа Менделеевск химия заводы юл чаты паспорты

А.6 нчы рәсемдә билгеләнгән керү урыннары белән тикшерелә торган кисешү сайлап алынган.

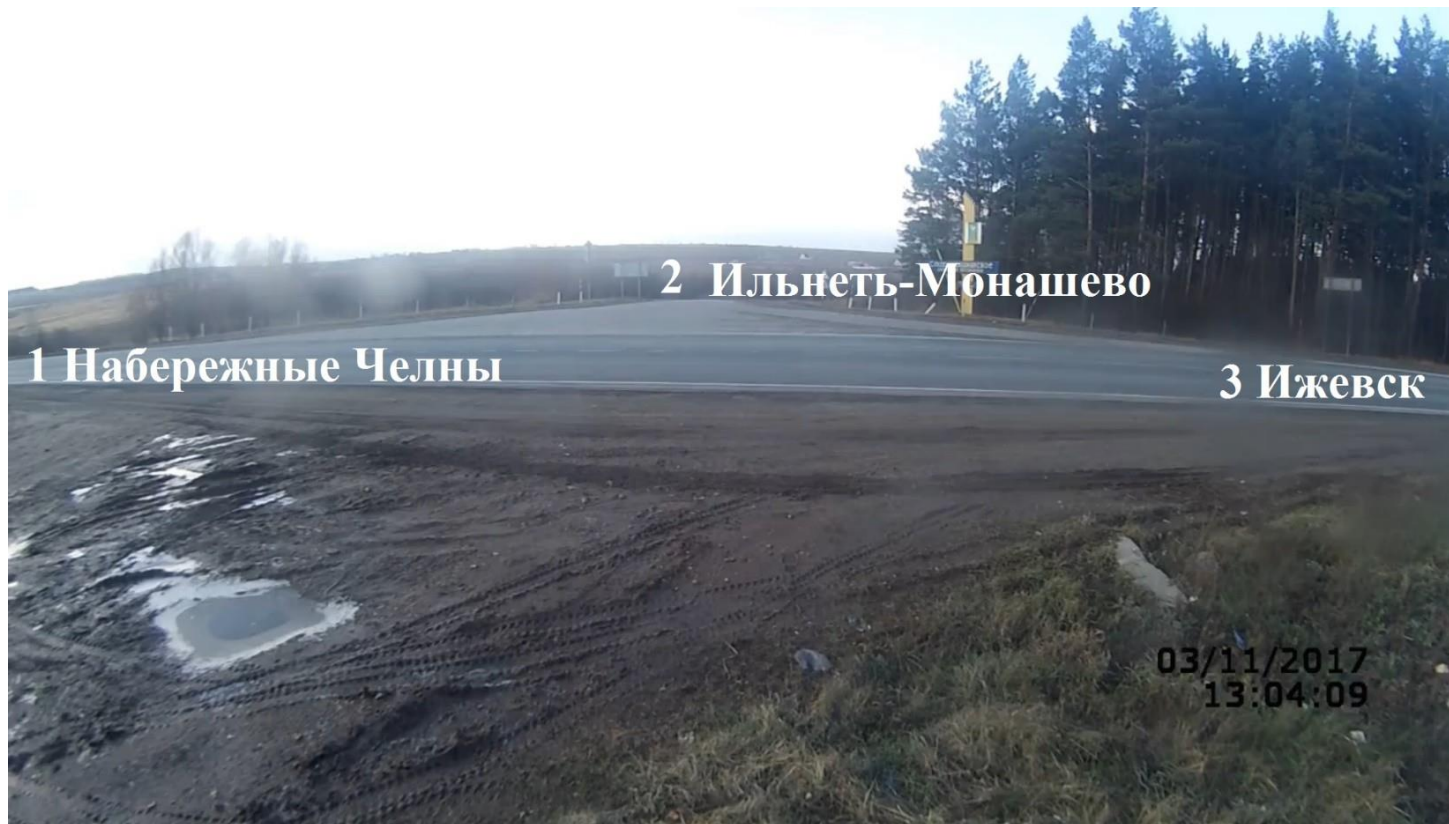
А.6 рәсеме - а/д М7 һәм а/д «Алабуга - Ижевск» - Яңа Менделеевск химия заводы кисешкән урын А.6 таблицаларында транспорт төрләре буенча киеренкелек күрсәткечләре тәкъдим ителде.

А.6.1 таблицасы - 13.00 дән 14:00 гә кадәр киеренкелекне үлчәүләр нәтижәләре

Керү	Юнәлеш	ШТ ТЧ/сәг	ИТ, ТЧ/сәг			КЙТ, ТЧ/сәг	УЙТ ТЧ/сәг	ЗЙТ ТЧ/сәг	АП, ТЧ/сәг	МОТО, ТЧ/сәг	ВЕЛО, ТЧ/сәг	нәтижә ТЧ/сәг	Бер сәгатькә сузылган киеренкелек			
			ОМВ	МВ	СВ								йөк машинасы	гомуми	керү	чыгу
1	1_4	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	0	12	20	29
	1_5	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	8		
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
2	2_1	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16	0	16	16	0
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
3	3_1	8	0	0	0	4	0	0	0	0	0	12	5	13	13	
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
4		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	Барлығы	44	0	0	0	4	0	0	0	0	0	48	5	49	49	49

А.8 Юл чаты а/ю М7 и а/д» Алабуга - Ижау - Илнэт - Монашево

А.7 нче рәсемдә билгеләнгән керү урыннары белән тикшерелә торган кисешү сайлап алынган.

А.7 рәсеме - а/ю М7 һәм а/ю «Алабуга - Ижау» - Илнэт - Монашево кисешкән урын. А.7 таблицаларында транспорт төрләре буенча киеренкелек күрсәткечләре тәкъдим ителде.

А.7.1 нче таблица - 13:00 дэн 14:00 гэ кадэр киеренкелекне үлчәүләр нәтижәләре

Керү	Юнәлеш	ШТ ТЧ/сәг	ИТ, ТЧ/сәг			КЙТ, ТЧ/сәг	УЙТ ТЧ/сәг	ЗЙТ ТЧ/сәг	АП, ТЧ/сәг	МОТО, ТЧ/сәг	ВЕЛО, ТЧ/сәг	нәтижә ТЧ/сәг	Бер сәгатькә сузылган киеренкелек			
			ОМВ	МВ	СВ								йөк машинасы	гомуми	керү	чыгу
1	1_2	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	8	126	153
	1_3	96	0	4	0	12	0	0	0	0	0	112	16	118		
	1_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
2	2_1	20	0	0	0	4	0	0	0	0	0	24	5	25	29	12
	2_3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4		
	2_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
3	3_1	92	0	0	4	20	0	0	0	0	0	116	26	128	132	122
	3_2	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4		
	3_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
4	4_1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4_2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	4_3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	Барлығы	224	0	4	4	36	0	0	0	0	0	268	47	287	287	287

А.9 а/ю Песэй - Кырынды һәм а/ю Бәзәкә - Ижевка киселеше паспорты

А.8 нче рәсемдә билгеләнгән керү урыннары белән тикшерелә торган кисешү сайлап алынган.

А.8 рәсеме - а/ю Песэй - Кырынды һәм а/ю Бәзәкә - Ижевка В. А.8 таблицаларында транспорт төрләре буенча кияренкелек күрсәткечләре тәкъдим ителде.

А.8.1 таблицасы - киеренкелекне үлчүүлөр нәтижеләре 13:00 дән 14:00 гә кадәр

Керү	Юнәлеш	ШТ ТЧ/сәг	ИТ, ТЧ/сәг			КЙТ, ТЧ/сәг	УЙТ ТЧ/сәг	ЗЙТ ТЧ/сәг	АП, ТЧ/сәг	МОТО, ТЧ/сәг	ВЕЛО, ТЧ/сәг	нәтижә ТЧ/сәг	Бер сәгатькә сузылган киеренкелек			
			ОМВ	МВ	СВ								йөк машинасы	гомуми	керү	чыгу
1	1_2	68	0	4	0	4	0	0	0	0	0	76	5	79	118	107
	1_3	24	0	4	0	4	0	0	0	0	0	32	5	35		
	1_4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4		
2	2_1	76	0	4	0	4	0	0	0	0	0	84	5	87	91	95
	2_3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4		
	2_4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
3	3_1	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20	0	20	37	43
	3_2	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	0	12		
	3_4	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	4	5	5		
4	4_1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	9
	4_2	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4		
	4_3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4		
	Барлығы	216	0	12	0	16	0	0	0	0	0	244	20	254	254	254

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕНДЕЛЕЕВСК МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ЮЛ ХӘРӘКӘТЕН ОЕШТЫРУНЫҢ КОМПЛЕКСЛЫ
СХЕМАСЫ

тема:

2 модуль. Фаразланган чорларга Менделеевск муниципаль районы
территориясендә юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасы кысаларында
чаралар эшләү
(соңгы) 2017 елның 18 сентябрәдәге 8/71д номерлы

Шартнамә

Проект житәкчесе

/ А.Н.

Зацепин имза, дата

Казан, 2017

РЕФЕРАТ

Исәп 88 бит., 1 өлеш., 2 рәсем, 15 табл., 11 чыганак.

УРАМ-ЮЛ ЧЕЛТӘРЕН ҮСТЕРҮ, ВЕЛОТРАНСПОРТ
ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ОЕШТЫРУ, ЖӘЯҮЛЕЛӘР ХӘРӘКӘТЕН
ОЕШТЫРУ, ПАССАЖИРЛАР ТРАНСПОРТЫ СИСТЕМАСЫН
ОПТИМАЛЬЛӘШТЕРҮ, ЮЛ ХӘРӘКӘТЕ КУРКЫНЫЧСЫЗЛЫГЫН
АРТТЫРУ, ПАРКОВКА КИҢЛЕГЕН ОПТИМАЛЬЛӘШТЕРҮ, ЧАРАЛАР
ПРОГРАММАСЫ.

Тикшеренү объекты Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының транспорт системасы.

Эшнең максаты - юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасын (КСОДД), аерым алганда, Менделеевск муниципаль районы территориясендә урам-юл челтәрен үткәрү мөмкинлеген арттыруга, районның транспорт ихтыяжларын үзгәртүне, әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынтыны киметүне исәпкә алып, имин булмаган хәлләрне кисәтүгә юнәлтелгән үзара бәйләнгән чаралар программасын эшләү.

Проектның икенче этабы кысаларында түбәндәге чаралар эшләнде:

- Менделеевск районы территориясендә схемасын организации системасын куркынычсызлыкны арттыру буенча
- пассажирларны хезмәт күрсәтүнең сыйфатын күтәрү;
- Менделеевск районы территориясендә парковка киңлеген оптимальләштерү .
- жәяүлеләр юлы һәм велотранспорт инфраструктурасы системасын камилләштерү

Эшләнгән чаралар нигезендә финанслауны арттырып бәяләү программасы төзелде. Күрсәткечләр системасы эшләнгән һәм сайланган критерийлар буенча чаралар программасын фаразлау бәяләмәсе үткәрелгән.

ЭЧТӨЛӨК

Кереш	7
1 Юл хэрэкэте оештыруның комплекслы схемасы чараларына төп тэкъдимнэр һәм карарлар эзерләү.....	9
2 Нэр вариант өчен юл хэрэкэте оештыруның комплекслы схемасының төп чаралары буенча принципаль тэкъдимнэр эшлэү нигезендэ тэкъдим ителгэн проектлау вариантларын зуррак бэялэү	16
3 Тэкъдим ителэ торган проектлау варианты өчен юл хэрэкэте оештыруның комплекслы схемасы буенча чаралар исемлеген тэзү	18
3.1 Территориялэрнең транспорт һәм жэяүлелэр белэн бэйле булуын тээмин итү	18
3.2 Юлларны, аларның фаразланган йөкләнешен, янэшэдэгэ территориялэрнең көтелгэн үсешен, юл-күпер төзелеше буенча планлаштырылган чараларны исәпкэ алып категориялэргэ бүлү	20
3.3 Транспорт агымнарын юллар челтэре буйлап бүлү (төп схема).	21
3.4 Юл хэрэкэте белэн идарэ итүнең автоматлаштырылган системасын (алга таба - АСУДД) эшлэү, гамэлгэ кертү һәм куллану, аның функциялэре һәм кертү этаплары	21
3.5 Юл хэрэкэте мониторингы системасын оештыру, транспорт агымнары детекторларын урнаштыру, юл хэрэкэтен оештыру буенча документлар жыюны һәм саклауны оештыру, мэгълүмат базаларын формалаштыру һәм алып бару принциплары, мэгълүматка керү шартлары, аны актуальлэштерүнең вакытлычалыгы.....	22
3.6 юл хэрэкэтендэ катнашучыларны мэгълүмат белэн тээмин итү системасын камиллэштерү	31
3.7 реверсив хэрэкэтне куллану.....	35
3.8 Маршрутлар транспорты хэрэкэтен оештыру чаралары алар хэрэкэтенен өстенлекле шартларын тээмин итүне дә кертеп, чаралар	36
3.9 Транзит транспорт агымнарын үткэрүне оештыру	39

3.10	Йөк транспорт чараларын үткөрүне оештыру, куркыныч, эре габаритлы һәм авыр йөкле йөкләр ташуны гамәлгә ашыручы транспорт чаралары хәрәкәтен оештыру буенча тәкъдимнәрне дөстлү	
	шулай ук мөмкин булган саллы параметрлар буенча мондый чаралар	40
3.11	Транспорт чараларының билгеле бер территорияләргә үтеп керүен чикләү	42
3.12	Аерым юллар участкалары яисә төрле зоналарда транспорт чаралары хәрәкәтенен тизйөрешле режимы	43
3.13	Бердәм парковка киңлегә формалаштыру (гаражлар, стоянкалар, парковкалар (парковка урыннары) һәм башка шундый урыннар урнаштыру	48
3.14	Юлларда яисә аларның участкаларында транспорт чараларының берьяклы хәрәкәтен оештыру	50
3.15	светофор жайга салу кертүне кертүне таләп итүче кисешүләр, кушылмалар һәм юллар участкалары исемлегә	51
3.16	Светофор жайга салуның эш режимы	52
3.17	Хәрәкәт факторларын һәм куркыныч факторларын (конфликтлыларны) юкка чыгару	53
3.18	муниципаль берәмлек территориясендә жәяүлеләр хәрәкәтен оештыру, шул исәптән урнашуны һәм урнаштыруны да кертөп жәяүлеләр өчен чыгу юлларын тәртипкә китерү, жәяүлеләр һәм торак зоналарын булдыру	55
3.19	Инвалидлар хәрәкәте өчен уңайлы шартлар тәэмин итү	58
3.20	Балаларның мәгариф оешмаларына хәвефсез хәрәкәте маршрутларын тәэмин итү	66
3.21	Велосипед хәрәкәтен оештыру	68
3.22	Юллар, юллар яисә юл участкалары челтәрен, нәтижәлелеген арттыра торган локаль-реконструкция чараларын үстерү	69
3.23	Автомат режимда эшләүче фото- һәм видеофиксация чараларының юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозуларын ачыклау өчен урнаштыру	71

3.24	Тоткарланган транспорт чаралары өчен махсус стоянкалар урнаштыру	73
4	Аерым территорияләрдә юл хәрәкәте кагыйдәләрен гамәлгә ашыруның чиратын, эшкәртүнең чиратын күрсәтеп, КСОДД чаралары программасын формалаштыру, шулай ук таләп ителә торган финанслау күләмнәрен һәм көтелгән нәтижәне бәяләү кертү	74
5	Институциональ үзгәртеп корулар юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасы әзерләнгән территориядә юл хәрәкәтен оештыру өлкәсендә эшчәнлекне норматив хокукий, норматив-техник, методик һәм мәгълүмати тәмин итүне камилләштерү буенча тәкъдимнәр формалаштыру юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасы составында тәкъдим ителгән чараларны гамәлгә ашыру мөмкинлеген тәмин итү максатларында эшләнә	82
	КУЛЛАНЫЛГАН ЧЫГАНАКЛАР ИСЕМЛЕГЕ	85
	ЙОМГАКЛАУ	87

КЕРЕШ

Транспорт эшенең нәтижелелеген күтәрү һәм пассажирлар йөртүдә халыкның ихтыяжларын мөмкин кадәр канәгәтләндрү юл хәрәкәтен рациональ оештырганда ирешелә. Юл хәрәкәтен оештыруның рациональ эшчәнлегә пассажирлар һәм йөкләрне китерү вакытын кыскартуга, юл хәрәкәте иминлегә дәрәжәсен күтәрүгә һәм транспорт чараларының әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтысын киметүгә ярдәм итә.

Соңгы елларда илнең үзәк районнарында халыкны автомобильләштерү дәрәжәсенә лавинасыман үсешә күзәтелә, шул ук вакытта урам-юл челтәре (УДС) шактый тыйнак темплар белән үсә.

урам-юл челтәре үсешенең түбән темплары финанслауның житәрлек булмавы белән аңлатыла, чөнки әлегә өлкәдәге проектлар гаять зур капитал таләп итә. Шуңа күрә юл хәрәкәтен оештыру схемасын оптимальләштерү транспорт проблемаларын хәл итүнең төп ысулларының берсенә әверелә, бу әлегә проектның актуальлеген тәмин итә.

Әлегә проектның максаты - юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасын, аерым алганда, Менделеевск районының транспорт ихтыяжларын үзгәртүне, әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә һәлакәтләрне һәм тискәре йогынтыны киметүне исәпкә алып, затлы хәлләрне кисәтүгә юнәлтелгән үзара бәйлә чаралар программасын эшләү.

Өченче этапта куелган максатка ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

- кыска сроклы перспективага (0-5 ел), урта сроклы перспективага (6-10 ел), озак сроклы перспективага (10 елдан артык) муниципаль берәмлекнең урам-юл челтәрен үстерү һәм жиңел һәм йөк транспорты хәрәкәтен оештыру чараларын эшләү (10 елдан артык);
- маршрут транспорт чараларының хәрәкәтен оештыру чараларын эшләү, аларның хәрәкәтенең өстенлекле шартларын тәмин итүне дә кертеп

кыска сроклы перспективага (0-5 елга), уртача сроклы перспективага (6-10 ел), озак сроклы перспективага (10 елдан артык)

- кыска сроклы перспективага (0-5 елга), урта сроклы перспективага (6-10 елга), озак сроклы перспективага (10 елдан артык) муниципаль берәмлек территориясендә велосипед һәм жәяүлеләр хәрәкәте шартларын камилләштерү чараларын эшләү;

- кыска сроклы перспективага (0-5 елга), урта сроклы перспективага (6-10 елга), озак сроклы перспективага (10 елдан артык) муниципаль берәмлек территориясендә юл хәрәкәте иминлеге чараларын эшләү;

- кыска сроклы перспективага (0-5 елга), үсешнең гамәлдәге планнарын, уртача сроклы перспективага (6-10 елга), озак сроклы перспективага (10 елдан артык), озак сроклы перспективага (10 елдан артык), озак сроклы перспективага (10 елдан артык) исәпкә алып, муниципаль берәмлек территориясендә парковка киңлеген оптимальләштерү чараларын эшләү (10 елдан артык);

- аерым территорияләрдә юл хәрәкәте кагыйдәләрен эшләүнең чиратын, шулай ук таләп ителә торган финанслау күләмнәрен һәм гамәлгә кертүдән көтелгән нәтижәне бәяләүне күрсәтеп, юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасы чаралары программасын эшләү;

- Сайлап алынган критерийлар буенча Программа чаралары (гомуми һәм локаль) күрсәткечләре системасын эшләү һәм нәтижәләлеген фаразлау, шул исәптән компьютер модельләштерү ысулларын кулланып.

Проектны уңышлы гамәлгә ашыру Менделеевск районының транспорт проблемаларын хәл итүгә хәзерге вакытта иң нәтижәле юл хәрәкәте схемасын оптимальләштерү юлы белән якын килергә мөмкинлек бирәчәк.

1 юл хэрэкэтен оештыруның комплекслы схемасының төп чаралары буенча принципаль тэкъдимнэр эзерләү

Менделеевск районы икътисадының төп тармаклары - электр энергиясе, электр механикасы һәм химия продукциясе житештерү, төзелеш материаллары житештерү, нефть чыгару һәм авыл хужалыгы тора Менделеевск муниципаль районында районның озак сроклы конкурентлык өстенлеген барлыкка китерүче бай минераль-чимал базасы, аның тотрыклы үсешенә стратегик нигезе бар. Муниципаль районның минерал-чимал базасының төп өлеше нефть.

Менделеевск районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясе төп максат буларак, тотрыклы үсеш территориясе буларак, тотрыклы икътисадый үсеш территориясе буларак, Менделеевск муниципаль районы халкының тормыш сыйфатын яхшырту, яшәү, ижади потенциалга бару, гамәлгә ашыру һәм бизнесны уңышлы алып бару өчен уңайлы.

Менделеевск районы үсешенә төп юнәлешләре килчәктә постиндустриаль жәмгыятькә күчү, яңа технологик торыш, «белем икътисады»н формалаштыру, интеграцион икътисадый процессларны һәм Россия Федерациясенә социаль-икътисадый сәясәте өстенлекләрен көчәйтү белән бәйле регионның үсеш тенденцияләрен исәпкә алып билгеләнде. Территориянең социаль-икътисадый үсеш стратегиясе белән тыгыз бәйләнештә торып, юл эшчәнлегә әлеге стратегиянең социаль-икътисадый сценарийлары контекстында бара.

Менделеевск районында юл хэрэкэтен оештыруның төп чаралары буенча принципаль тэкъдимнэр һәм карарлар эзерләгәндә муниципаль берәмлек транспорт сәясәтенә мөмкин булган вариантларына анализ ясалды.

Территориядә юл хэрэкэтен оештыру буенча килеп туган вазгыятькә характеристика анализы

Муниципаль берәмлек гамәлдәге транспорт системасының юл хәрәкәтендә катнашучыларның ихтыяжларын тулаем канәгатьләндрүен һәм житәрлек резервларга ия булуын күрсәтте. Район кешеләренәң жир өсте күчешләренәң төп төрләре: индивидуаль транспорт; жәмәгать автомобиль (автобус); тимер юл транспорты; велосипед транспорты; жәяүле йөрү.

Юл хәрәкәтен оештыруның төп чаралары буенча принципаль тәкъдимнәр һәм карарлар районның социаль-икътисадый үсеше вариантларына бәйле барлык транспорт ихтыяжлары спектрын канәгатьләндрүне тәэмин итәргә тиеш.

Югарыда билгеләп үтелгәнчә, Менделеевск районы үсешенәң төп юнәлешләре перспективада регионның _ Татарстан Республикасы үсеше тенденцияләрен исәпкә алып билгеләнде. Икътисадый стратегиядә регионның тотрыклы социаль-икътисадый үсеше өчен кайбер вариантлар карала.

Уртача-консерватив вариант регионда базар бизнесының төп типлары һәм төрләре инде структуралашкан һәм ныгыган булудан чыгып эш итә, Россиядә хәзерге вакытта гамәлдә булган икътисадый мөнәсәбәтләр системасы кысаларында нәтижәле эшләүче һәм аларны кискен үзгәрешләргә дучар итәргә кирәк түгел. Вариантның икътисади һәм социаль куркынычлары түбән. Әмма ул тулаем региональ продуктның түбән үсеш темплары, димәк, халыкның тормыш дәрәжәсе, федераль дәрәжәдә кабул ителә торган карарларга шактый бәйле булуы белән характерлана.

Инновацияле вариант икътисадның инновацион секторында ресурсларны туплауның кыска срокларында уздырыла торган максималъ күләмгә нигезләнә. Бу производствоны технологик һәм техник яктан камилләштерүдә алга китешне, эчке һәм тышкы базарларда инновацион продуктларның югары конкурентлык сәләтен тәэмин итә, тулаем региональ продуктның үсеш темпларын кискен тизләтә, житештерүнең керемлелеген сизелерлек арттыра һәм халыкның тормыш дәрәжәсен сизелерлек арттыра. Әмма бу вариантта куркынычлар арта, бигрәк тә "үсеш нокталары"н билгеләү төгәллегә өлешендә.

(ресурсларны туплау объектлары)

Инвестиция варианты инвестицияләр өлкәсенә жәлеп итү буенча актив эшчәнлек алып баруда күренә, өстәвенә, барлык көчләр һәм ресурслар әлеге максатларга юнәлдерелгәндә. Бу вариантта чит ил кертемнәрен жәлеп итүгә мөһим роль бирелә, моңа чит ил инвесторларында урнашкан Татарстан Республикасының уңай имиджы ярдәм итә. Әлеге вариант икътисадый үсешне һәм социаль нәтижәлелекне тәмин итә, алдагы елларда алга таба үсеш өчен гарантияләр тудыра. Әмма биредә күп нәрсә федераль һәм төбәк законнарын камилләштерүгә, нәтижәле милекчеләр һәм менеджерлар булуга, шактый вакыт таләп итә торган башка оештыру-икътисадый проблемаларны хәл итүгә бәйле. Вариант инвестиция кредитларын кайтару зарурлыгы белән авырлаша. Әлеге инвестиция чыгымнарының нәтижәлелеген бәяләүнең төгәл критерийлары да юк.

Әйтергә кирәк, инновацион һәм инвестицион вариантларның чиста төрөндә тормышка ашырылуы тагын да авыррак, чөнки алар төбәк түгел, ә жирле дәрәжәдәге стратегия эчтәлегенә бәйле. Федераль үзек кулында региональ сәясәтнең төп норматив-хокукый, финанс-икътисадый, административ инструментлары тупланган. Алар исәбенә федераль законнар, РФ Президенты указлары, РФ Хөкүмәте карарлары, федераль башкарма хакимият органнарының норматив актлары, федераль бюджет, дотацияләр, субсидияләр, трансфертлар керә. Салымны жайга салу, таможня инструментлары, кредит-акча сәясәте, дәүләт ихтыяжлары өчен дәүләт заказлары һәм заказлар һ.б. аерым төркемне тәшкил итә. Икътисадый һәм социаль үсеш сәясәтен уздыру өчен РФ субъекты ия булган рычаглар жыелмасы исә күпкә тыйнаграк.

Проект-консерватив вариант югарыда күрсәтелгән вариантларда булган житешсезлекләргә һәм янауларны юкка чыгаруга юнәлдерелгән.

Бу вариантта көчләрне барыннан да элек

уңайлырак бизнес-климат булдыру, эчке ихтыяжны стимуллаштыру, кече һәм урта эшқуарлыкка ярдәм итү өлкәсендә үткәрелә торган эшчәнлекне киңәйтү өчен тупларга тәкъдим ителә. Моның өчен региональ һәм муниципаль хакимиятнең масштаблы бюджет ярдәме, сәяси ихтыяры һәм һөнәри осталыгы таләп ителми.

Бу вариантның икенче, ижади көче төбәк икътисадын диверсификацияләүгә, файдаланылмаган финанс ресурсларын (шул исәптән - халыкны) жәлеп итүгә юнәлдерелгән институциональ һәм коммерциячел типтагы эре мегапроектларны формалаштыруда һәм гамәлгә ашыруда күренә.

Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясе, төрле тышкы һәм эчке факторларның чагылышларына карап, өч сценарий бүлеп бирә.

Инерцияле сценарий. Әлеге сценарий икътисадый үсеш темпларының тизләнүен күздә тотмый (тышкы факторлар йогынтысына карап хәлнең начараюы да мөмкин, бу шартлар өчен инерцион пессимистик сценарий каралчак), үсеш "стандарт" инерцион трендлар буенча бара, ресурс чикләүләре үтелмәячәк. Ресурс чикләүләрен исәпкә алып, фәкать иң өстенлекле һәм ресурс мөмкинлекләре аз булган проектлар гына гамәлгә ашырыла (проектларны гамәлгә ашыру срокларын соңрак вакытка күчерергә мөмкин).

Төп сценарий. Әлеге сценарий ресурс чикләүләрен жиңүгә юнәлтелгән кирәкле чаралар уздырылачагын күздә тотат. Фаразлана торган срокларда гамәлгә ашыру куркынычы түбән булган проектлар һәм югары куркынычлар белән бәйле берничә төп эре проект гамәлгә ашырыла.

Оптимистик сценарий. Үсеш потенциалын, глобаль

казаныш көндәшлеккә сәләтлелекне тулысынча ачу күздә тотыла

Кластер активлаштыру уңышлы гамәлгә ашырыла: тулысынча «заманча икътисад» яңартыла. Билгеләнгән проектларның күбесе план срокларында гамәлгә ашырыла. Менделеевск районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясен эшләү нигезендә

төп сценарие файдаланылды, ул акрынлап, эзлекле үсеш белән характерлана.

Менделеевск муниципаль районын территорияль планлаштыру концепциясе нигезенә район үсешенең төп факторы, шул исәптән аның социаль-икътисадый үсеш модеle буларак, «территория» турында күзаллау салынды. Менделеевск муниципаль районының стратегик үсешенең өстенлекле юнәлешләре химия һәм нефть химиясе сәнәгатен үстерү, төзелеш материаллары житештерү, авыл хужалыгы житештерүе, нефть чыгару сәнәгатендә инновацион алымнар.

Менделеевск муниципаль районын үстерү кысаларында торак, сәнәгать һәм юл-инфраструктура төзелеше өлешендә житештерү күләмнәрен арттыру һәм житештерелә торган төзелеш материаллары продукциясе ассортиментын киңәйтү таләп ителә. Әмма төзелеш материаллары житештерү өлкәсен үстерү, житештерүнең зур потенциалы булуга карамастан, югары чыгымнар белән кыенлашырга мөмкин.

Татарстан Республикасы үсешенең региональ стратегиясе сценарийларын вариантлы анализлау нигезендә муниципаль дәрәжәдә Менделеевск муниципаль районы өчен социаль-икътисадый үсешнең ике вариантын аерып күрсәтергә мөмкин, алар нигезендә ЮХОКС проектлау вариантлары формалаша: инерцияле һәм тотрыклыландырылган.

Менделеевск районы үсешенең инерцион варианты төбәкне үстерүнең «уртача-консерватив» варианты принципларына нигезләнә. Тотрыклы варианты «инновацион» һәм «инвестицион» вариантлар ысулларын куллану мөмкинлеген исәпкә алып эшләнәп беткән регионны үстерүнең «проект-консерватив» варианты принципларына нигезләнә.

Территорияне үстерүнең инерция варианты гамәлдәге икътисадый парадигмага кардиналь тыкшынмыйча гына үстерүне күздә тотта. Башка сүзләр белән әйткәндә, муниципаль берәмлек инде

булган житештерү куәтлөре, социаль инфраструктура, ресурс потенциалы, торақ шартлары һәм мөмкинлеклөре базасында үсөргә мөмкин.

Үсешнең инерцияле варианты икътисадның кискен күтөрөлүен һәм, димәк, халыкның тормыш дәрәжәсен һәм сыйфатын күздә тотмый. Күпчелек автомобиль юлларының техник-эксплуатация торышының түбән булуын исәпкә алып, аларда реконструктив чаралар үткөрү һәм, юлларның параметрларын аларга хас техник категориягә житекереп, капитал ремонт үткөрү күздә тотыла. ЮХОКС эшлөүнең әлеге вариантының төп принцибы - юлларны сыйфатлы тоту һәм капитал ремонтлау нигезендә муниципаль берәмлек халкына транспорт хезмәтлөре күрсәтү дәрәжәсен саклап калу һәм акрынлап үстерү. Шулу вакытта Менделеевск районуна 8,5 км озынлыктагы региональ һәм жирле әһәмияткә ия булган автомобиль юлларын төзү бүлеп бирелә, бу автомобиль юлларының озынлыгын 2,27 %ка арттырырга мөмкинлек бирәчәк. 22,5 км автомобиль юлына капитал ремонт ясарга кирәк. Шулай ук әлеге вариантта жәяүлеләр инфраструктурасын актив үстерү һәм тышкы электр челтәрләрән урнаштыру планлаштырыла.

Менделеевск муниципаль району үсешен тотрыклыландыру варианты территориянең кайбер өлкәләренә тыкшынуны күздә тотта. Шулу вакытта сценарийлар авыл хужалыгын интенсификацияләү һәм авыл хужалыгы продукциясен эшкәртү, хезмәт күрсәтүләр өлкәсен үстерү, төзелеш материаллары житештерү, авыл хужалыгы машина төзелеше, нефть чыгару сәнәгатендә инновацион алымнарны кертү планлаштырыла.

Үсешнең әлеге варианты файдасына Европа Берлеге һәм АКШ илләре тарафыннан Россия Федерациясенә карата кертелгән чикләүләр шартларында үзебезнең ил базарларында авыл хужалыгы продукциясен импортны алмаштыруның дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру сөйли. Импортны алыштыру буенча дәүләт программасын озак сроклы стратегик максатлар комплексы формалаштыра. Аерым алганда, төп ярдәмче программаларга

үсемлекчелек, терлекчелек һәм ит терлекчелеге үсешенә стимуляция кертергә мөмкин. Бу юнәлешләрнең һәрберсендә шулай ук башлангыч чималны эшкәртү һәм ахыргы продукцияне сату процессларын үстерү дә күздә тотыла. Ягъни чылбырда катнашучыларның турыдан-туры житештерүчедән алып кулланучыга кадәр үзара хезмәттәшлегенең нәтижелерәк схемаларын эшләү бурычы яңадан формалаштырыла. Бу авыл хужалыгында импортны алыштыруга күп кенә предприятиеләрнең технологик артта калуына комачаулый. Шуңа бәйле рәвештә, төп программа шулай ук техник һәм технологик модернизацияләүне, инновацион чишелешләрне актив кертәп жибәрүне күздә тотта.

Транспорт өлкәсендә территорияне үстерүнең тотрыклы варианты, реконструкцияләү, ремонтлау һәм беренче чираттагы төзелеш чаралары белән беррәттән, әлегә үсеш сценариен гамәлгә ашырганда транспорт хезмәтләренә булган ихтыяжны алдан тәмин итү өчен районның транспорт инфраструктурасын үстерүне күздә тотта. Менделеевск районы транспорт өлкәсендәге бурычларга түбәндәгеләр керә:

- район үзәге тирәсендә эйләнү автоюлы юнәлешен (дублерны) оештыру;
- төп торақ пунктлар арасында ышанычлы транспорт элементләре булдыру;
- күрше муниципаль районнар белән территориянең периферия өлешләрендә автоюл элементләрен оештыру һәм автомобиль юлларының эчке системасын оптимальләштерү;
- жаяүлеләр һәм велосипед инфраструктурасын үстерү;
- районның юл челтәрен заманча норматив таләпләр нигезендә тәмин итү исәбенә юл хәрәкәтен оештыруның сыйфатын күтәрү;
- хокук бозуларны фото-видеофиксацияләү чараларын урнаштыру исәбенә тизлек режимын үтәүне контрольдә тотуны арттыру.

Күрсәтелгән вариант өстәмә рәвештә төзелеш алып баруны күздә тотта.

28,983 км юл, бу аларның гомуми озынлыгын 7,76 %ка арттырачак. 58,52 км автомобиль юлына капитал ремонт ясарга кирәк. Инерция вариантында тәкъдим ителгән чаралардан тыш, жәяүлеләр өчен һәм велотранспорт инфраструктураны тагын да интенсиврак үстерү, шулай ук тышкы электр яктырту линияләрен өстәмә урнаштыру күздә тотыла.

Стабилизация сценарие юл хәрәкәте иминлеге мәсьәләләре буенча Президент һәм РФ Хөкүмәте йөкләмәләре исемлегенә туры килә, анда президиумның уздырыла торган утырышлары кысаларында муниципаль берәмлекләр территорияләрендә юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемаларын эшләү, мониторинглау һәм раслау буенча бурычлар куелган.

2 Һәр вариант өчен төп чаралар буенча принципаль тәкъдимнәр эшләү нигезендә проектлауның тәкъдим ителә торган вариантларына арттырып бәя бирү

ЮХОКС проектлауның тәкъдим ителгән вариантларына зур бәя Менделеевск районы транспорт челтәрендә төп күрсәткечләр белән юл хәрәкәте иминлеге торышын характерлаучы максатчан күрсәткечләрне чагыштыру нигезендә үткәрелде. Төп максатчан күрсәткечләргә юл хәрәкәтен оештыруның гамәлдәге халәтен характерлаучы күрсәткечләр кабул ителде. Бәяләү нәтижәләре 1 нче таблицада күрсәтелгән.

Транспорт системасын үстерүнең ике юлы да юлларның озынлыгын һәм урам-юл челтәре тыгызлыгын арттыруны күздә тотса, бу транспорт белән барып житү мөмкинлегенә уңай йогынты ясап, күчешләрне тормышка ашыру вакытын киметергә, Менделеевск районы торак пунктларының хәрәкәт тизлеген һәм Татарстан Республикасы территорияләре белән бәйләнешен арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

1 нче таблица - ЮХОКС проектлауның тәкъдим ителә торган вариантларын бәяләүнең нәтижәләре

№ т/б	Күрсәткеч	Агымдагы хәлате	Инерцияле вариант	Тотрыклы вариант
1	Урамнарның һәм юлларның озынлыгы, км	373,68	382,18	402,663
2	УЮЧ нең тыгызлыгы, км/км ²	0,05	0,052	0,054
3	Социаль куркыныч	13,21	10,8	8,5
4	проектланучы Озынлыгы жәяүлеләр өчен юллар һәм тротуарлар озынлыгы, км	0,0	4,7	18,8
5	Тышкы электр яктырту линияләренең проектлана торган озынлыгы	0,0	3,86	8,6
6	автомобиль транспортында корреспонденцияләргә гамәлгә ашыруның уртача тизлеге км/сәг	50	52	56
7	ТЧ саклау өчен Проектланучылар проектлана торган машина-уриннар, берәмлек	0	294	613

Инерциядән аермалы буларак, тотрыклыландыру варианты гамәлдәге жәяүлеләр юлларын һәм тротуарларны норматив хәлгә китерүне күздә тотта. Ике вариантта да тротуарлар төзү һәм тышкы электр яктырту линияләре урнаштыру каралган, әмма әлегә ЮХОКСда тәкъдим ителгән чаралар хисабына тотрыклыландыру варианты бу күрсәткечләрдә өстенлек ала.

Икенче сценарий Менделеевск районында хәрәкәт итүнең барлык төрләрен комплекслы үстерүне үз эченә ала, шул исәптән автомобиль һәм жәяүлеләрне дә кертеп, социаль куркыныч дәрәжәсенең бүгенге 13,21 дән 8,5 кә кадәр шактый кимүе көтелә, бу 2012 елның 7 маендагы 598 номерлы РФ Президенты Указына туры килә. Указына туры килә.

Шулай итеп, РФ Транспорт министрлыгының 43 нче номерлы боерыгы белән тәкъдим ителә торган ЮХОКС проектлау вариантларын билгеләү тәртибен кулланып,

Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасын киләчәктә проектлауның «стотрыклы» варианты сайланган. Вариантны гамәлгә ашыру

булган социаль-икътисадый потенциалның нәтижәлелеген күтәрүгә ярдәм итә һәм район икътисады үсешенә рациональ юнәлеш булып тора.

3 Тәкъдим ителә торган проектлау варианты өчен ЮХОКС буенча чаралар исемлеген төзү

3.1 Территорияләренә транспорт һәм жәяүлеләр белән бәйле булуын тәэмин итү

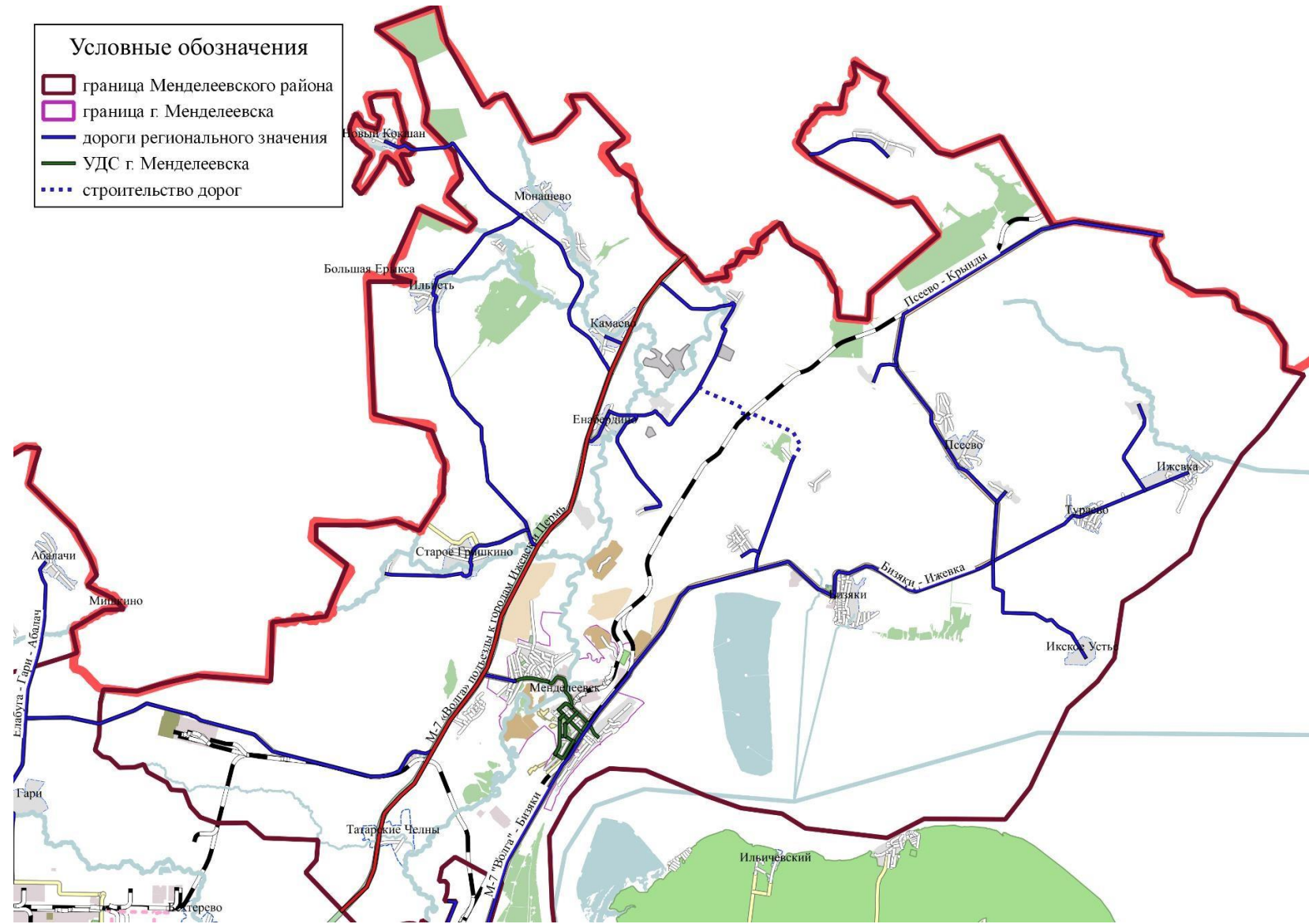
Районның транспорт челтәре торак пунктлар арасында һәм алар чикләрендә тизлек, уңайлыklar һәм хәрәкәт иминлеген тәэмин итәргә, шулай ук региональ һәм бөтенроссия челтәрләренә тышкы транспорт объектлары һәм автомобиль юллары белән элементәне тәэмин итәргә тиеш. Шулай ук вакытта территориянең үзара бәйләнеше югары дәрәжәдә булу һәм үсеш алган юл челтәре сәнәгать һәм бизнес үсешенә өчен уңай шартлар тудыра, бу, үз чиратында, район икътисадын үстерүгә һәм халыкның тормыш дәрәжәсен күтәрүгә ярдәм итә.

Жирле әһәмияттәге юллар челтәрен үстерү юлы белән территориянең транспорт элементәсен арттыру түбәндәге бурычларны хәл итәргә мөмкинлек бирә:

- транспорт чараларының артык хәрәкәтен киметә;
- жирле корреспонденцияләренә башкарганда федераль һәм төбәк юлларына йөкләнешне киметә;
- транспорт хәрәкәтенә яңа маршрутларын барлыкка китерә. Алар юлның төп участогы ябылса, дублер маршрут буларак файдаланыла ала, бу исә юл хәрәкәте тулысынча туктауны булдырмайчак.

Территориаль планлаштыру документларында Менделеевск районы автоюл челтәре элементәсен арттыру күздә тотыла. Шуңа бәйле рәвештә Енабердино - Кураково - Туйма - Мари Тәкәше 4,625 км озынлыктагы тимер юл кичүен төзү планлаштырылган.

Менделеевск районы территорияләрендә транспорт һәм жәяүлеләр белән бәйле проблемаларны тәэмин итү буенча тәкъдим ителә торган чаралар схемасы 1 нче рәсемдә китерелде.

1 нче рәсем - Менделеевск районы юл челтәре элементәсен арттыру чаралары

Тәкъдим ителгән чара шактый кичүне бетерәчәк һәм Енабердинское һәм Бизякин авыл жирлекләрен тоташтырачак, шулай ук Менделеевск районы территориясенә гомуми элементсен арттырачак.

3.2 Юлларның фаразлана торган йөкләнешен, янәшәдәге территорияләрнең көтелгән үсешен, юл-күпер төзелеше буенча планлаштырыла торган чараларны исәпкә алып, категорияләштерү

Россия Федерациясендә автомобиль юллары категориясе Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2009 елның 28 сентябрәдәге 767 нче номерлы «Россия Федерациясендә автомобиль юлларын классификацияләү турында» карары нигезендә билгеләнә.

Файдаланыла торган автомобиль юлларын категорияләргә кертү түбәндәге транспорт-файдалану характеристикаларының һәм автомобиль юлларының куллану үзенчәлекләренә төп күрсәткечләре нигезендә гамәлгә ашырыла:

- хәрәкәт полосаларының гомуми саны;
- хәрәкәт полосасы киңлекләре;
- юл кырые киңлеге;
- аерып торучы полоса булу һәм аның киңлеге;
- автомобиль юлы белән кисешү тибы һәм автомобиль юлына чыгу

Йөкләнеш әлеге категория юллар өчен билгеләнгән таләпләрдән артып киткән яки алга таба артуы көтелгән, шулай ук автомобиль юлы тәэмин итә торган тизлек, куркынычсызлык яки рөхсәт ителгән күчәр йөкләнеше зуррак таләпләргә җавап бирмәгән очракларда, юл категориясен күтәрү зарур.

Менделеевск районының юл челтәре нигезен «Волга» М-7 гомуми кулланылыштагы федераль әһәмияткә ия булган юл тәшкил итә. Ижевск һәм Пермь шәһәрләренә килү һәм М-7 «Идел» -Бәзәкә төбәк әһәмиятендәге юл - III категорияле Районның юл челтәренә керә торган башка юлларның IV һәм V категорияләре бар.

Менделеевск районы территориясе буенча узучы региональ әһәмияттәге автомобиль юллары исемлегә әлеге ФТЭнең беренче этабының 4 бүлегендә бирелгән. Хәзерге вакытта муниципаль берәмлек район территориясендәге юлларның максималь йөкләнеше

- Менделеевск шәһәре административ үзәгенә урам-юл чөлтәрендә күзәтелә һәм юлларның үткәрү мөмкинлегенән 50 %тан артмый.

Менделеевск районы юлларының транспорт-эксплуатация торышын һәм куллану үзлекләрен бәяләү юл параметрларының билгеләнгән категорияләргә туры килүен күрсәтте (1). Әлеге ФТЭ нең беренче этабында уздырылган халыкны автомобильләштерү дәрәжәсе фаразына анализ фаразлау чорына автомобильләштерү дәрәжәсенә артуын күрсәтә. Әмма соңгы 5 елда халык санының тискәре динамикасын исәпкә алып, автомобиль куя дәрәжәсенә арту юл чөлтәрендә транспорт агымнарының интенсивлығының шактый артуына китермәчәге турында нәтижә ясарга мөмкин. Шуңа күрә юлларның категориясен үзгәртү чаралары таләп ителми.

3.3 Транспорт агымнарын юллар чөлтәре буйлап бүлү (төп схема)

Әлеге чараларның максаты - транспорт проблемаларын хәл итү алымнарын гамәлгә ашыру һәм гамәлдәге транспорт чөлтәре параметрларын үзгәртү юлы белән урам-юл чөлтәрен (УДС) йөкләүне киметү чараларын эшләү, бу үз чиратында юл хәрәкәте иминлегенә буенча транспорт агымнарын яңадан бүлүне китереп чыгара һәм юл хәрәкәте параметрларын үзгәртә.

Транспорт агымын табигый тикшерүләр үткәрү нәтижәсендә алынган мәгълүматларга анализ ясау Менделеевск районының юл чөлтәре үткәрү мөмкинлегенә резервына ия, ә юл объектларын төзү һәм реконструкцияләү буенча исәп-хисап срокларында планлаштырылган чаралар киләчәктә юл чөлтәрен күчерү проблемаларын булдырмаска мөмкинлек бирәчәк, дигән нәтижә ясарга мөмкинлек бирә.

3.4 Юл хәрәкәте белән идарә итүнең автоматлаштырылган системасын (алга таба - АСУДД) эшләү, гамәлгә кертү һәм куллану, аның функцияләре һәм кертү этаплары

Юл хәрәкәтенә автоматлаштырылган идарә системалары - программа-техник чараларны һәм чараларны берләштерү ул.

юл хэрэкэте куркынычсызлыгын тээмин итү, күчеп китүлэрнең тоткарлануын киметү һәм, нәтижә буларак, экологик вәзгыятьне яхшырту. Юл хэрэкэте белән идарә итүнең әлеге системасының киң таралган атамасы

- бу "яшел дулкын режимында светофор эше". Юл хэрэкэте белән идарә итүнең автоматлаштырылган системалары шәһәрдә, светофор объектларын кулланып, транспорт агымнарын нәтижәле жайга салуны тээмин итү өчен кулланыла, бу аерым светофор объектларында да, гомумән, барлык светофор челтәрендә тоткарлыкларны киметергә мөмкинлек бирә.

Менделеевск районында светофор объектларының аз санда куелуы һәм жайга салына торган кисешүләр вакытында транспорт чаралары тоткарлануы зур түгел, әлеге чараларны үткәрүдә ихтыяж юк.

3.5 Юл хэрэкэте мониторингы системасын оештыру, транспорт агымнары детекторларын урнаштыру, юл хэрэкэте оештыру буенча документация жыюны һәм саклауны оештыру, мәгълүматлар базасын формалаштыру һәм алып бару принциплары, мәгълүматтан файдалану шартлары, аны актуальләштерү чорлылыгы принциплары

Юл хэрэкэте мониторингы дигәндә автомобиль юлларында, урамнарда, аларның аерым участкаларында, транспорт узелларында, муниципаль берәмлекләрнең транспорт челтәрендәге транспорт-эксплуатация характеристикаларының транспорт системасы ихтыяжларына туры килүен тикшереп торы максатларында ТЧ хэрэкэте параметрлары турында мәгълүматлар жыю, эшкәртү һәм туплау аңлашыла.

Юл хэрэкэте мониторингы автомобиль юлларында һәм барлык милек рәвешләрендәге УДС объектларында юл хэрэкәтен оештыру буенча документлар алу, автомобиль юлларының һәм юл хэрэкэте хэрэкәтенә транспорт-эксплуатация характеристикалары хэрэкэте параметрларының туры килүен бәяләү, юл хэрэкәтен оештыру һәм жайга салу буенча идарәче йогынты ясауны, юл хэрэкэте күләмнәрен фаразлау өчен башлангыч мәгълүматлар алу максатыннан гамәлгә ашырыла.

хәзерге этапта ил үсешенең гомуми тенденцияләре белән аерылгысыз бәйләнгән. Гомумән алганда, мониторингны идарә ителә торган объектлар турында аларның торышын бәяләү һәм алга таба үсешен фаразлау максатыннан мәғлүмат жыюны күздә тоткан идарә итү эшчәнлегенең бер төре буларак карарга мөмкин.

Юл хәрәкәтен мониторинглау федераль эһәмияттәге автомобиль юлларында, региональ һәм муниципальара эһәмияттәге автомобиль юлларында, жирле эһәмияттәге автомобиль юлларында, урам-юл челтәре объектларында тиешле федераль башкарма хакимиятнең юл хужалыгы өлкәсендә дәүләт хезмәтләрен күрсәтү һәм дәүләт милке белән идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыручы органы, Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы, жирле үзидарә органы, шәхси автомобиль юллары милекчеләре тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Барлык мониторингның нигезен беренчел мәғлүмат жыю тәшкил итә. Мондый мәғлүматны төрле максатлар белән жыялар. Шулай итеп, юл аралыгында транспорт чаралары хәрәкәтенең интенсивлыгы турындагы мәғлүмат урам-юл челтәрен реконструкцияләгәндә юл катламнары характеристикасын исәпләү өчен нигез булып тора, ә хәрәкәтнең төрле юнәлешләреннән юл киселешендә транспорт агымнары хәрәкәтенең интенсивлыгы турындагы мәғлүмат юл хәрәкәтен оештыру проектларын булдыруның, шул исәптән жайга салуның төрле техник чараларын кулланып булдыруның нигезе булып тора.

Хәзерге вакытта транспорт агымнарының интенсивлыгы турында мәғлүмат жыюның төрле ысуллары һәм ысуллары кулланыла.

Транспорт агымнарының интенсивлыгы турында мәғлүмат жыюның автомат ысулын кулланып, транспорт детекторлары кулланыла. Транспорт детекторы яки датчигы юл киселеше аша узучы автомобильләр санын теркәүче техник чара булып тора. Моннан тыш, транспорт детекторы транспорт агымнарының төрле параметрларын билгели.

юл хәрәкәте _ торышы турында мәғлүмат жыйганда

ярымавтомат ысул белән юл ситуациясен видеога төшерү, аннары видеоматериалларны камераль эшкәртү белән УДСның төп төеннәрендә видеога төшерү киң кулланыла.

Транспорт агымының ешлығы турында мәғлүматны жыюның кулдан ясалган ысулы исәпкә алуучылар тарафыннан башкарыла

Район территориясендә транспорт һәм пассажир агымнарының параметрлары һәм характеристикалары турында алынган бөтен мәғлүматны системага салырга һәм мәғлүмат массивын формалаштырырга кирәк.

Юл ситуациясе мониторингының югары дәрәжәсенә ирешү өчен, транспорт агымнары параметрлары турында мәғлүмат жыю буенча барлык эшләрне даими рәвештә, УДСта динамик үзгәрүчән вазгыятьне исәпкә алып, башкарырга кирәк. Һәр күрсәткеч өчен мәғлүматны саклау мәғлүматларының структурасы, аңа керү шартлары эшләнәргә тиеш. Мондый алым транспорт агымнарының төп параметрларын саклау буенча компактлы база булдырырга һәм аны теләсә кайсы хисап чорына актуальләштерергә мөмкинлек бирә. Район территориясендә транспорт һәм пассажир агымнарының параметрлары һәм характеристикалары турында мәғлүматлар базасын оештыруның оптималь варианты сыйфатында үзләрен уңай яктан күрсәткән «Титул-2005» программасы комплексы тәкъдим ителәргә мөмкин.

Менделеевск районы транспорт системасының уртача масштабын һәм шактый тыныч характерын, шулай ук әлегә чараны финанслауның кирәкле күләме булуын исәпкә алып, юл хәрәкәте мониторингының автоматлаштырылган системасын булдыру максатка ярашлы булмый. Шуңа күрә район территориясендә юл хәрәкәте мониторингын оештыруга башкача якин килү тәкъдим ителә.

Менделеевск районы УДС автомобиль юллары буйлап узучы транспорт чараларын санау өчен, автомат приборлар (транспорт детекторлары) урынына транспорт агымнарын санауның визуаль ысулын (учетчиклар) кулланарга тәкъдим ителә.

Транспорт чараларын исәпкә алу өчен башта исемлекләре муниципаль берәмлек администрациясе белән килештерелә торган үлчәүләр (исәпкә алу пунктлары) уздыруның төп төеннәрен ачыкларга кирәк. натураль тикшеренүләр

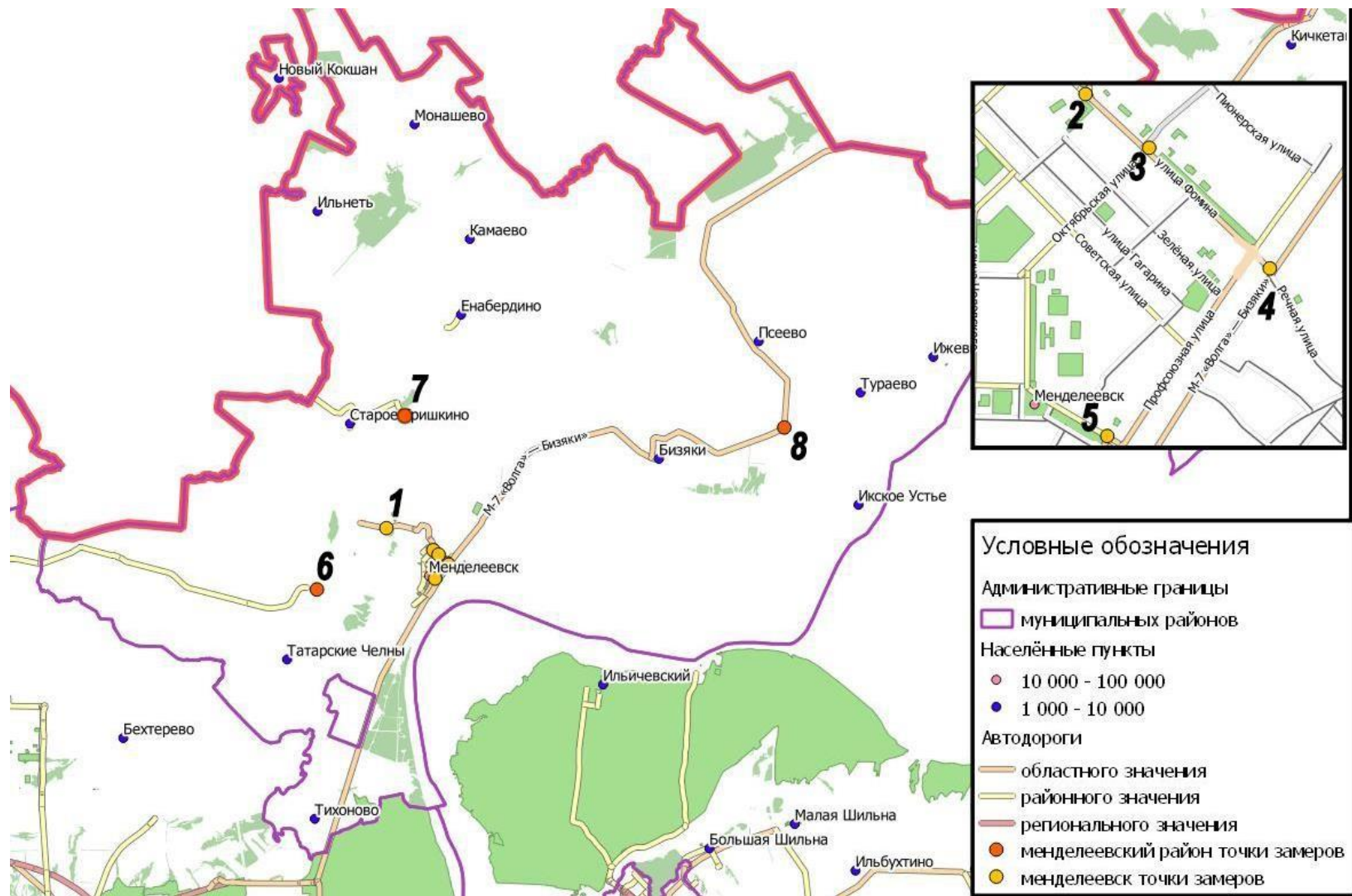
уздыру этабында КСОДДны эшләү өчен транспорт агымнарының интенсивлыгын үткәрүнең төп төеннәре бүлеп бирелде. Табигый тикшеренүләр нәтижәләре сайлап алынган урыннарның актуальлеген раслады. 2 нче таблицада транспорт агымнарының параметрларын билгеләүче үлчәүләр үткәрүнең тәкъдим ителә торган хисап пунктлары чагылыш тапкан. транспорт агымы интенсивлыгы нокталарының пространство урнашуы 2 нче рәсемдә күрсәтелгән.

2 нче таблица - Транспорт агымнарының параметрларын билгеләүче үлчәүләр үткәрүнең хисап пунктлары

үлчәү нокталары номеры	Автомобиль юллары (урамнар) исемнәре
1	Менделеевск ш., Гунин ур., Лесхозная ур. киселеше
2	Менделеевск ш., Гунин ур., Фомин ур. киселеше
3	Менделеевск ш., Фомин ур., Октябрь ур., киселеше
4	Менделеевск ш., Фомин ур., а/ю М-7 «Идел» - Бәзәкә
5	Менделеевск шәһәре, Химиклар урамы һәм Юбилей урамы киселеше
6	а/ю М7 һәм а/д «Алабуга - Ижевск» - Яңа Менделеевск химия заводы
7	а/ю М7 һәм а/ю «Алабуга - Ижевск» - Илнәт - Монашево
8	а/ю Песәй - Кырынды һәм а/ю Бәзәкә - Ижевка

Төп төеннең күп булуына һәм юл чатында хәрәкәт итү юнәлешләре санына карап, учетчылар саны бердән алып дүрт кешегә кадәр үзгәрергә мөмкин.

Катнашучыларны исәпкә алу мобиль компьютерлар һәм махсус программа тәэмин ителеше ярдәмендә, мәсәлән, Титул-Мобайл, яисә кулдан язылган ысул белән, алынган мәгълүматларны транспорт агымы составының ешлыгын һәм составын исәпкә алып башкарылырга мөмкин. Кисешү паспортын тутыру формасына мисал 3 нче таблицада китерелгән.

2 нче рәсем - Үлчәүләргә үткәру нокталарының картограммасы

3 нче таблица - транспорт агымы интенсивлыгы һәм составы паспортын тутыру формасы үрнәге

Керү	Маршрут	Транспорт чарасы төре	Транспорт чарасы төре					Барлыгы	барлыгы (керү агымы).
			1	2	3	4	5		
1	1 - 2								
	1, 3								
2	2-1								
	2 - 3								
3	3-1								
	3-2								

3 нче таблицада түбәндәге тамгалар кулланыла:

- 1 - шәхси транспорт (ШТ);
- 2 - жәмәгать транспорты (ЖТ), автобуслар;
- 3 - кече йөк транспорты (КЙТ), 3,5 тоннага кадәр;
- 4 - урта йөк транспорты (УЙТ), 3,5 тоннадан 8 тоннага кадәр;
- 5 - зур йөк транспорты (ЗЙТ), 8 тоннадан артык.

Үлчәүләргә үткәрү вакытын иң элек Менделеевск районы УДС йөкләнешенең югары чорына сайларга кирәк: 7:30 дан 8:30 га кадәр - иртәнге иң югары вакыты, 16:00 - 17:00 - кичке иң югары вакыты. Транспорт агымнарының интенсивлыгын үлчәү хәрәкәтләренең атналык киеренкелеген киметү өчен сишәмбедән пәнжешәмбегә кадәр башкарырга тәкъдим ителде. Сәүдә ярминкәләрен яисә күргәзмәләрен ачу кебек атна саен яисә ай саен уздырыла торган бәйрәм чаралары уздырылган очракта, үлчәүләр үткәрү көне сыйфатында шулай ук ял көннәре дә сайлап алына.

Кыр үлчәүләренең нәтижәләре кыр журналларына кертелә, алдан эшкәртелә һәм шуннан соң гына тиешле мәгълүматлар базасына кертелә.

Алынган системалаштырылган мәгълүматны алга таба транспорт агымнарының интенсивлыгы динамикасын күзәтеп торуга, транспорт чараларының хәрәкәт итү вакытын фаразлау һәм транспорт агымнары белән идарә итүне оптимальләштерү өчен кулланырга мөмкин.

Юл хэрэкэтен оештыру дэрэжэсенэ туры килүен тээмин итү максатыннан, транспорт чарасының агымдагы исэп-хисап һәм юл хэрэкэтен анализлау буенча чарасында даими рэвештэ елга кимендэ 1 тапкыр даими рэвештэ 1 тапкыр вакыт уздырырга тэкъдим ителэ. РФ дә мондый чараларның тэжрибэсе май-июнь айларында яки сентябрь-октябрь айларында үтэргэ тиешлеген күрсэтэ. Үлчәүлэрне үткэрү вакыты бер тапкыр эш көннэрэндэ һәм ял көнөндэ бер тапкыр башкарылырга тиеш.

Юл хэрэкэте кагыйдэлэре схемаларына житди үзгәрешлэр кертү кирэклеген билгеләү максатларында, 3 елга кимендэ бер тапкыр вакыт аралыгында юл хэрэкэтен анализлау буенча йэ транспорт инфраструктурасы объектларын тэзү буенча эре проектларны тэмамлау нэтижэлэре буенча комплекслы масштаблы чараларны вакыт-вакыт уздыру тэкъдим ителэ. Бу эшлэр бик жентекләп һәм сыйфатлы башкарылырга тиеш, чөнки төгэл булмаган мәгълүмат тупас хаталарга китерергэ мөмкин. Тикшеренүлэр чиклэнгән финанслау шартларында аеруча мөһим, чөнки хэрэкэт шартларын яхшырту һәм бу эшлэрнең чиратлылыгын яхшырту буенча эшлэрнең иң экономияле һәм нэтижеле программасын билгелэргэ мөмкинлек бирэ. Шул ук вакытта эшлэр хэрэкэт куркынычсызлыгын арттыру буенча иң гади чараларны сайлауга да, автомобиль юлын тулысынча реконструкцияләү буенча тэкъдимнэр эшлэүгэ дә юнэлтелергэ мөмкин.

Юл хэрэкэтен анализлау буенча комплекслы масштаблы чаралар үткэрелгэндэ, югары таләплэр эшлэрнең эзерлек этабына куела, анда оештыру чараларыннан тыш (эшлэр башкару программаларын төгәлләштерү; экспедиция составын комплектлау, жиһазлар эзерләү һ.б.) муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый характеристикасы һәм транспорт һәм юл эшчәнлегэ өлкәсендэ муниципаль сясәт юнэлешлэре турында төп мәгълүматның шактый күләмен жыю һәм анализлау, шул исэптән соңгы 3-5 ел эчендэ юл-транспорт һәлакәтлэре һәм бүлеп бирү турындагы мәгълүматларны,

жыю һәм анализлау кирәк. Эзерләү эшләре нәтижәсендә эшләрнең икенче (кыр) этабы программасы төзелә, төп транспорт узеллары исемлегә төзелә, ул муниципаль берәмлек администрациясе белән килештерү процессында төзәтелергә мөмкин.

Күрсәтелгән чараларны үткәру шартлары һәм тәртибе жирле үзидарәнең норматив-хокукий акты белән билгеләнә.

Элегрәк күрсәтелгәнчә, район территориясендә транспорт һәм пассажир агымнарының параметрлары һәм характеристикалары турында мәгълүмат юл хәрәкәтен оештыру буенча документлар эшләү өчен нигез булып тора, аны РФ Транспорт министрлыгы территорияләргә территорияль планлаштыру һәм планлаштыру документларын исәпкә алып эшләнә торган юл хәрәкәтен оештыру буенча инженерлык-техник, технологик, конструктив, икътисадый, финанс һәм башка чишелешләр (чаралар) булган документация буларак билгели.

196-ФЗ номерлы Федераль законның 21 статьясы юл хәрәкәтен оештыру чаралары федераль башкарма хакимият органнары, Россия Федерациясе субъектларының башкарма хакимият органнары һәм жирле үзидарә органнары, автомобиль юлларының милекчеләре яисә башка хужалары булган юридик һәм физик затлар тарафыннан юл хәрәкәте иминлеген һәм юлларның үткәру мөмкинлеген арттыру максатларында гамәлгә ашырыла дип билгели (21 статьяның 1 п.1). Моннан тыш, күрсәтелгән статьяның 2 пункты күрсәтелгән чараларны эзерләү һәм уздыру билгеләнгән тәртиптә раслана торган проектлар, *схемалар һәм башка документлар нигезендә* Россия Федерациясенең норматив хокукий актлары һәм Россия Федерациясе субъектларының норматив хокукий актлары нигезендә гамәлгә ашырыла дип билгели.

Шул рәвешле, ЮХО буенча документларга КСОДД һәм юл хәрәкәте кагыйдәләре керә.

Проектларны эзерләү кагыйдәләре һәм юл хәрәкәтен оештыру схемасы РФ Транспорт министрлыгының 17.03.2015 № 43 боекы белән расланды.

Өмернең 1 бүлегенең 7 пункты нигезендә юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасы проектын тормышка ашыру һәм (яисә) аның аерым тәкъдимнәренә төзәтмәләр кертү максатыннан яисә мөстәкыйль документ буларак, юл хәрәкәтен оештыру проектлары эшләнә. Өмер шулай ук юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасына төзәтмәләр кертүнең ешлығын билгели –кимендә биш елга бер тапкыр. Техник бирем нигезендә, барлык хисап материаллары эшләнгәннән соң, заказ бирүчегә документларны саклауның эчке нормативлары нигезендә раслау һәм алга таба саклау өчен тапшырыла. КСОДДны актуальләштерү һәм корректировкалау эшләрен башкару кирәк булган очракта, документлар төзелгән килешү (контракт) нигезендә эшләр башкару өчен билгеләнгән тәртиптә башкаруга тапшырыла.

Россия Эчке эшләр министрлығының Юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү департаменты Федераль юл агентлығы белән берлектә "Автомобиль юлларында юл хәрәкәтен оештыру проектларын эшләү һәм раслау тәртибе" булдырылды, ул гамәли куллану өчен Департаментның (02.08.2006 № 13/6-3853) һәм Агентлыкның (07.08.2006 № 01-29/5313) уртақ хаты рәвешендә рәсмиләштерелде. Тәртипнең 7 пункты, юл хәрәкәтен оештыру проекты заказчысын, документларны эшләүчедән алганнан соң, аңа яңа норматив документларны гамәлгә кертү белән бәйләү үзгәрешләренә вакытында кертергә мәжбүр итә. Әлеге документның 8 пункты расланучы юл хәрәкәте кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү өч елга бер тапкырдан да сирәгрәк башкарыла һәм раслана дип билгели. Алдагы юл хәрәкәтен оештыру проектлары заказчыда һәм ЮХИДИ бүлекчәләрендә документлар саклауның эчке нормативлары нигезендә сакланырга тиеш.

Менделеевск районының гомуми кулланылыштагы жирле әһәмияткә ия автомобиль юлларында КСОДД эшләгән вакытта "Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын техник исәпкә алу һәм паспортлаштыру" (ВСН 1-83) нигезендә паспортлаштыру үткәрелмәгән һәм 218.0.006-2002 автомобиль юлларының торышын диагностикалау һәм бәяләү кагыйдәләре нигезендә паспортлаштыру үткәрелмәгән. ЮХО проектлары тулы күләмдә эшләнмәгән.

Шулай итеп, Менделеевск муниципаль районы өчен ЮХО буенча документлар эшләү, корректировкалау һәм актуальләштерү өлешендә түбәндәге чараларны планлаштырырга тәкъдим ителә:

- якынча 2023 һәм 2028 елларда Юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасына төзәтмәләр кетү;
- 2018 - 2019 еллар дәвамында Менделеевск районының җирле әһәмияттәге юлларында 197,1 км озынлыктагы юл хәрәкәте кагыйдәләрен эшләү;
- Менделеевск районының җирле әһәмияттәге юлларына 2022, 2025, 2028, 2031 елларда юл хәрәкәте кагыйдәләрен үзгәртү.

3.6 Жәяүлеләр юлы һәм юл хәрәкәте хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати тәмин итү

Юл хәрәкәтендә катнашучыларга мәгълүмат житкерүне дәрәс оештыру куркынычсыз һәм нәтижәле юл хәрәкәтен тәмин итүнең зарури шарты булып тора. Хәрәкәт шартлары һәм таләп ителә торган режимнар турында тулырак һәм төгәл бирелгән мәгълүмат транспорт йөртүчеләргә маршрутны сайлаганда карарларны тизрәк кабул итәргә мөмкинлек бирә, шулай ук хәрәкәтнең оптималь маршрутларын төзәргә мөмкинлек бирә, бу исә артык үтелгән юлларны һәм урам-юл чөлтәренә йөкләнешне булдырмакка ярдәм итә. Сыйфатлы мәгълүмати система шулай ук җәлеп итү урыннарына тиз һәм уңайлы барып җитәргә мөмкинлек бирә.

Юл хәрәкәтендә катнашучыларның маршрут юнәлешләрен билгеләү системасы түбәндәгеләрне тәмин итәргә тиеш:

- Юл хәрәкәте иминлегә.
- машина йөртүчеләрнең аларның кайда булуы һәм хәрәкәтнең мөмкин булган маршрутлары, объектларның урнашуы турында (урамнарда да, алар белән кисешкән магистральләрдә дә), шул исәптән, сәүдә үзәкләре, кулланучылар базары объектлары һ.б. кебек транспорт чаралары йөртүчеләрнең җәлеп итү объектлары турында мәгълүматлылыгы;
- юл шартларын һәм маневр ясауны вакытында бәяләү мөмкинлегә;

- тиз һәм нәтижәле транзит транспорты узу

(иң кыска маршрут буенча);

- юл хәрәкәтендә катнашучыларның мәғълүматны уңайлы кабул итү;
- территориянең транспорт челтәрендә билгеләр һәм мәғълүмат урнаштыруның гомуми кагыйдәләрен үтәү.

«Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 257-ФЗ номерлы Федераль закон гомуми файдаланудагы автомобиль юлларыннан файдаланучыларны барлык дәрәжәләрдәге хакимият органнары - федераль дән алып жирле үзидарә органнарына мәғълүмат белән тәмин итү вәкаләтләрен бирә. «Юл хәрәкәте иминлеге турында» 196-ФЗ номерлы Федераль закон юл хәрәкәтен оештыру эшчәнлеге Россия Федерациясендә гамәлдә булган техник регламентлар белән регламентланган һәм юл хәрәкәтен оештыруның проектларында һәм схемаларында каралган техник чараларны һәм конструкцияләрне комплекслы файдалану нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш дип билгели.

Техник _ Регламент _ Таможня № № № ТР ТС 014/2011

Автомобиль юлларына һәм юл корылмаларына куркынычсызлык таләпләренә карата "Автомобиль юлларының иминлеге" аларны эксплуатацияләгәндә йөк ташуның һәм автомобиль юллары буенча пассажирлар ташуның куркынычсыз шартларын булдыруга юнәлдерелгән чаралар, шул исәптән:

- техник чаралар кулланып юл хәрәкәтен оештыру;
- Хәрәкәтне оештырудагы үзгәрешләр турында юл хәрәкәтендә катнашучыларга үз вакытында хәбәр итү.

Регламент юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары өчен куркынычсызлыкның төп таләпләренең берсе буларак билгеләнә: тиешле юл билгеләренең урыны тәмин ителергә тиеш

транспорт чаралары йөртүчеләренә һәм жәяүлеләргә юл шартларының үзгәрүе һәм хәрәкәт режимының мөмкин булуы турында вакытында хәбәр итү.

ГОСТ Р 50597-93 «Автомобиль юллары һәм урамнары. Юл хәрәкәте куркынычсызлыгын тәмин итү шартлары буенча мөмкин булган эксплуатация торышына таләпләр «Юл хәрәкәтен оештыруның техник чараларына һәм юлларны һәм урамнарны жиһазлауга таләпләр» 4 бүлегендә автомобиль юллары, шулай ук шәһәрләр һәм башка торақ пунктлар урамнары һәм юллар билгеләнгән тәртиптә дислокация нигезендә юл билгеләре белән жиһазландырылырга тиеш дип билгели. Юл билгеләре ГОСТ Р 52290-2004 буенча эшләнергә тиеш. "Юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары. Юл билгеләре. Гомуми техник таләпләр", һәм ГОСТ Р 52289-2004 буенча урнаштырылган "Юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары. Юл билгеләрен, тамгаларын, светофорларны, юл коймаларын һәм жайланмаларны куллану кагыйдәләре» белән билгеләнде.

Маршрутлы ориентлашу билгеләрен урнаштыру принциплары торақ пунктларның юллар һәм урамнары категорияләре нигезендә билгеләнә. Урам-юл чөлтәрен мәгълүмати тәмин итүгә дифференциацияләнгән якын килү зарурлыгы, категориядән чыгып, юлларны һәм урамнарны узунның планлаштырылган шартлары үзенчәлекләре, шулай ук транспорт агымнарының интенсивлыгы белән аңлатыла.

Маршрутлы ориентлашу билгеләренә төп таләпләрнең берсе булып алар тарафыннан хәбәр ителә торган мәгълүматларның кирәклегә һәм житәрлек булмавы тора, чөнки аларның житәрлек булмавы хәрәкәт маршрутларын сайлауда хаталар китерә, ә кирәгеннән артык булуы - артык икътисади чыгымнар һәм мәгълүмати йөкләнеш. Мәгълүмат белән тәмин итү барлык дәрәжәдәге юнәлешләренә һәм объектларны үз эченә ала. Маршрутлы ориентлашу билгеләрендә юл мәгълүматы составы, карала торган кисешү тибы һәм маршрут ориентлашу билгесе тибына туры китереп, тулаем юнәлешнең тибы белән билгеләнә.

Маршрутлы ориентлашу билгеләренә урнаштырыла торган мәгълүмат ике иерархия дәрәжәсендәге булырга тиеш:

1 дәрәжә - транспортның транзит хәрәкәте өчен федераль һәм региональ әһәмияттәге юнәлешләр турында мәгълүмат бирә;

2 дәрәжә - жирле әһәмияттәге юнәлешләр турында.

Хәрәкәт һәм транспорт агымы составының интенсивлыгы буенча табигый тикшерүләр уздырганда Менделеевск шәһәренең Юл хәрәкәте иминлеге системасында кирәкле күләмнең 30%ка якыны һәм районның юл челтәрендә якынча 20% мәгълүмат билгесе булмау ачыкланган.

Беренчел чираттагы объектлар исемлеген төзегәндә, чараны уздыру Менделеевск шәһәренең урам-юл челтәрен мәгълүмат белән тәмин итүне планлаштыра. Шәхси проектлауның мәгълүмати билгеләре беренче чиратта төзекләндерүгә мохтаж юл кисешкән урыннарның якынча минималь күләме 25-30 берәмлек тәшкил итә. Шулай ук район юл челтәрләренең ТСОДД белән тәмин ителешенә дә ихтыяж бар. Шәхси проектлауның мәгълүмати билгеләренә якынча күләме 40 берәмлек тәшкил итә.

ГОСТ Р 50597-93 таләпләренә туры китереп, тиешле мәгълүмат билгеләренә конкрет урыны каралучы УДС участогы өчен юл хәрәкәте проектын үтәү кысаларында билгеләнә.

Бер мәгълүмати билгене үз нигезендә (40 - 60 мең сум) урнаштыруның уртача бәясенә таянып, мөмкин булганча, ГОСТ Р 52289-2004 таләпләрен исәпкә алып, гамәлдәге юл тамгалары белән бер терәктә мәгълүмати билгеләр урнаштыру максатка ярашлы. Бу очракта бер мәгълүмати билгене урнаштыруга чыгымнар якынча 20-30 мең сум тәшкил итәргә мөмкин.

Шулай итеп, мәгълүмат билгеләрен урнаштыру һәм урнаштыру чаралары муниципаль берәмлекне гамәлдәге транспорт челтәре шартларында да һәм перспективада КСОДДның исәп-хисап срогы чикләрендә юл хәрәкәте катнашучыларын маршрут буенча нәтижәле система белән тәмин итәргә тиеш булчак.

Гражданнарга мәгълүмат дәрәжәсен күтәрү максатында Менделеевск районының рәсми сайтында транспорт һәм юлларга багышланган бүлек булдырырга тәкъдим ителә.

3.7 реверсив хәрәкәтне куллану

Кайбер шәһәр магистральләрендә һәм шәһәр яны юлларында транспорт агымы төрле сәгатьләрдә яисә хәтта атна көннәрендә хәрәкәтнең билгеле бер юнәлешен сатып алу сәбәпле, өстенлек итүче агымнарны үткәрү өчен реверсив (үзгәрүчән) бер яклы хәрәкәтне максатчан оештыру кирәк. Шәһәрләрнең административ үзәкләренә илтүче магистральләр үрнәк булып тора, алар буенча иртәнге сәгатьтә автомобильләр күпләп килә, ә эш көне тәмамлангач - аларның чыгуы.

Менделеевск районында автомобиль транспорты хәрәкәтендә мондый кыенлыklar күзәтелми. Үткәрү сәләте булган транспорт ихтыяжын тулысынча канәгатьләндерә. Урам-юл челтәре артык йөкләнмәгән, затлы хәлләрнең системалы барлыкка килүе табылмаган. Торак пунктларның бер өлешеннән икенчесенә транспорт агымнарының интенсивлыгы тәүлекнең төрле чорларына магистраль урам ягына тигезсез йөкләнеш белән артуы юк. Югарыда санап үтелгәннәрдән чыгып, Менделеевски районында әлеге төр чараларны үткәрүгә ихтыяж юк, дип нәтижә ясарга мөмкин.

3.8 Маршрутлы транспорт чаралары хэрэкэтен оештыру чаралары, аларның хэрэкэтенен өстенлекле шартларын тээмин итүне дә кертеп

Маршрутлы пассажирлар транспортында массачыл ташулар, аларның тизлеге, иминлеге һәм экономиялелеге халыкка сыйфатлы транспорт хезмәте күрсәтү өчен хәлиткеч әһәмияткә ия. Бу ташуларның нәтижәлелеге, бер яктан, аларның транспорт предприятиеләре тарафыннан оештырылуы сыйфатына бәйле, ә икенче яктан, юл хэрэкэтен оештыруның гомуми дәрәжәсенә бәйле, чөнки маршрут пассажир транспортының (МПТ) кагыйдә буларак, изоляцияләнган юллары юк. МПТ төшенчәсенә трамвайлар, автобуслар (маршрут) һәм троллейбуслар керә. Транспортның әлеге төре халыкның барлык катламнарына муниципаль һәм муниципальара корреспонденцияләрне ирекле башкарырга мөмкинлек бирә.

Массакуләм пассажир ташуның уңайлылыгын һәм куркынычсызлыгын тээмин итү өчен кирәкле шартлар: юл шартларына һәм ташу күләменә туры килә торган төзек пассажир транспорт чаралары; йөртүчеләрнең һәм барлык хезмәт персоналының югары квалификациясе һәм дисциплиналылыгы; норматив таләпләргә җавап бирә торган юллар; җәмәгать транспорты тукталышларының техник җиһазландырылуы; җәмәгать транспорты тукталышларының җәяүлеләр өчен норматив мөмкинлеге; кирәкле очрақларда җәмәгать маршруты транспортына өстенлек бирү яисә маршрут трассировкасының локаль үзгәрешләре.

Автомобиль транспортында пассажирлар ташу Менделеевск муниципаль районында өч шәһәр маршруты, өч шәһәр яны маршруты һәм өч шәһәрара маршрут буенча гамәлгә ашырыла, бу, тулаем алганда, халыкның күчеп йөрүгә булган ихтыяжларын канәгатьләндерә.

Табиғый тикшеренүләр уздырганда алынган мәгълүматларны анализлаганда, җәмәгать транспорты тукталышының күпчелек өлеше

житәрлек дәрәжәдә жиһазландырылмаган булуы ачыкланган. Шуңа күрә пассажирлар йөртү буенча күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын күтәрү өчен тукталыш пунктларын норматив хәлгә китерү буенча чаралар үткәрергә кирәк. Менделеевск районында тукталыш пунктларын норматив хәлгә китерү чаралары исемлегә 4 нче таблицада бирелгән.

4 нче таблица - Менделеевск районында тукталыш пунктларын норматив хәлгә китерү буенча чаралар исемлегә

№ т/б	Чара	ЖТ тукталышы	саны
1	5.16 билгесен урнаштыру "Автобус яки троллейбус тукталышы урыны"	Монашево, Абалач, Бөрешле, Менделеевсказот (пр.), Менделеевсказот (обр), Камайга борылыш борылыш (обр), Актажик (пр.), Монашевога борылыш (пр.), Тагай, Тихоново (пр.), Тихоново (обр.), Сәйтәк, Бәзәкә Бк Тамагына борылу	14
2	тукталыш майданчыклары төзү	Шәһәр мунчасы (пр.), Шәһәр мунчасы (обр), Камайга борылыш (обр), Монашево, Бөрешле, Бәзәкә	6
3	Утыру майданчыгы төзү	Монашево, Бөрешле, Бәзәкә	3
4	Автобус павильоны урнаштыру	"Восток" кибеге, Ушаковлар утары, Монашево, Бөрешле, Бәзәкә	5
5	Тышкы электр яктыртуы чыбыклары урнаштыру	Камайга борылыш (обр), Актажик (пр.), Монашево (пр.), Тагай, Тихоново (пр.), Тихоново (обр.), Сәйтәк, Бәзәкә	8
6	Тукталыш пункты белән берләштерелгән жәяүлеләр кичүен оештыру	Камайга борылыш (обр), Актажик (пр.), Монашево (пр.), Тагай, Тихоново (пр.), Тихоново (обр), Бк Тамагына борылыш	7

Искәрмәләр:

1. Утырту һәм тукталыш майданчыклары параметрлары 218.1.002-2003 «Автомобиль юлларында автобуслар тукталышлары. Гомуми техник таләпләр»;
2. Электр яктырту линияләрен проектлаганда «Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары» ГОСТ 33176-2014 нигезендә яктырту нормаларын тәэмин итәргә кирәк. Ясалма яктыртудан . горизонталь яктылык Техник таләпләр».
3. Тукталыш пунктларын төзекләндерү буенча чаралар үткәрелгәндә инвалидлар һәм халыкның башка аз мобильле төркемнәре өчен алардан файдалану таләпләрен үтәргә кирәк.

Жәмәгать транспорты тукталышларын төзеклөндөрү чараларының жыелма исемлеге 5 нче таблицада китерелгән.

5 нче таблица - Жәмәгать транспорты тукталышларын төзеклөндөрү чараларының Жыелма исемлеге

№ т/б	Чара	Юллардагы һәм урамнардагы тукталышлар саны	
		Региональ әһәмияттәге	жирле әһәмияттәге
1	5.16 "Автобус яки троллейбус тукталышы урыны" тамгасын кую	11	3
2	тукталыш майданчыгы төзү	2	4
3	Утыру майданчыгы төзү	0	3
4	Автобус павильоны урнаштыру	0	5
5	Тышкы электр яктырту линияләрен төзү	8	0
6	Тукталыш пункты белән берләштерелгән жәяүлеләр кичүен оештыру	7	0

Маршрутлы пассажир транспорты хәрәкәтенең өстенлеген кертү максатка ярашлы, әгәр хәрәкәт маршруты урамнар буйлап уза икән, анда транспорт агымы автобуслар хәрәкәтен шактый кыенлаштыра, шулай ук автобусларның хәрәкәт тизлеге башка урамнар белән еш кисешүләр аркасында һәм жәяүлеләр автобуслар трассасына якин жирдә урнашкан урыннарда да.

Маршрутлы пассажир транспортының өстенлекле хәрәкәтен булдыру чараларын кертүнең максаты, светофорларда өстәмә тоткарлыklar барлыкка килү белән бәйле мөмкин булган тискәре нәтижеләрне исәпкә алып, вакыт отышы булып тора.

Маршрутлы пассажир транспортын бүлеп бирелгән полосалар рәвешендә өстенлекле итүне оештыру өчен, бер хәрәкәт полосасына исәпләгәндә транспорт агымының ешлыгы кимендә 400 сәлам булырга тиеш. бер./сәг, жәмәгать транспорты хәрәкәтенең ешлыгы - 40 авт./сәг, әлеге хәрәкәт полосасының кимендә

өч полосасы булу таләп ителә. Маршрут пассажир транспорты хәрәкәте өчен полоса бүлөп бирү нәтижәсендә юлның үткәрү сәләте хәрәкәт иминлеген киметми торган һәм икътисадый сәбәпләр буенча аларның тоткарлыклары күләмен тәэмин итә торган шартларда башка транспорт чараларын үткәрү өчен житәрлек булырга тиеш.

Шәһәр пассажир транспорты өчен урамнарны бүлөп бирүне транспорт чөлтәре һәм тар юл өлеше тыгызлыгы югары булганда оештыралар. Шул ук вакытта йөк операцияләре һәм пассажирлар алмашу өчен йөк һәм жиңел автомобильләр кварталына керү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

Хәрәкәтне өстенлекле светофор жайга салуны светофорларда, юл чатларында шактый тоткарлыктар булганда кертәләр.

Табигий тикшерүләр мәгълүматларына караганда, Менделеевск районы территориясендә жәмәгать транспорты эшендә тоткарлыктар ачыкланмаган, маршрут транспорты хәрәкәте билгеләнгән расписаниегә туры килә.

Региональ һәм жирле әһәмияттәге юлларда транспорт чаралары хәрәкәтенә югары интенсивлыгы булмау сәбәпле, алар буенча жәмәгать транспорты маршрутлары уза, шулай ук жәмәгать транспорты эшендә тоткарлыктар булмау сәбәпле, маршрут пассажир транспортының өстенлекле хәрәкәтен булдыру чараларын оештыруда ихтыяж юк.

3.9 Транзит транспорт агымнарын үткәрүне оештыру

Торак пунктлар территориясе буенча транзит транспортны узу УДСка өстәмә йөкләнеш тудыра, бу, үз чиратында, юлларның юл өлешен каплау һәм экологик ситуациягә йогынты ясый. Атмосфера һавасы халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген характерлаучы кеше яшәү тирәлегенә мөһим факторларына керә. Менделеевск муниципаль районы атмосфера һавасының пычрануында автомобиль транспорты шактый зур урын алып тора. автотранспорттан чыккан газлар

халыкның яшәү шартларын начарайта һәм кешеләр сәламәтлегенә тискәре йогынты ясый. Автомагистральләр тирәсендә урнашкан территориядә атмосфера һавасының пычрануы аеруча нык сизелә.

Менделеевск муниципаль районын территорияль планлаштыруның схемасы «Ижевск һәм Пермь шәһәрләренә килү» һәм «Песәй-Кырынды» автомобиль юлларында урнашкан торак пунктлардан транзит хәрәкәтне чыгару тәкъдим ителә. Аерым алганда, Татар Чаллысы һәм Песәй авылларын урап узган беренче чиратта тәкъдим ителә. Региональ әһәмияттәге проект автомобиль юлы төзелеше Татар Чаллысы Теләче авылы аркылы күпер салуны гамәлгә ашыру күздә тотыла. Проектлана торган автомобиль юлының якынча озынлыгы, федераль бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырылып, 4,2 км тәшкил итәчәк. Региональ әһәмияттәге автомобиль юлы төзелеше 2,4 км озынлыктагы Песәй авылы йөрешен региональ бюджет чаралары исәбеннән тормышка ашыру планлаштырыла.

3.10 Йөк транспорт чараларын үткөрүне оештыру, куркыныч, эре габаритлы һәм авыр йөкле йөкләрне ташуны гамәлгә ашыручы транспорт чаралары хәрәкәтен оештыру буенча тәкъдимнәрне дә кертеп, шулай ук мондый чараларның мөмкин булган зур габаритлы параметрлары буенча тәкъдимнәрне дә кертеп

Йөк автомобиль транспорты Менделеевск муниципаль районы икътисадының аерылгысыз өлеше булып тора, аның ярдәмендә предприятиеләр эшчәнлегенә бәйле йөк ташуның төп өлеше гамәлгә ашырыла.

Россия Федерациясе дәүләт статистикасы федераль хезмәте мәгълүматлары буенча, Россиядә автомобиль транспортында (АТ) барлык төр транспортта ташый торган йөкләр күләменә 80 %ка якыны ташыла.

Йөкләрнең күпчелек өлеше АТын кулланучыларга китерелә алмый. Әмма йөк АТ, әйләнә-тирә мохитне пычрату, вибро- һәм шау-шулы йөк төяүнең югары дәрәжәсе, юл киёмнәренә югары йөкләнеш, бу, үз чиратында, юлларда һәлакәт дәрәжәсе артуга китерә.

Менделеевск муниципаль районы территориясендә йөк транспортының чагыштырмача интенсив хәрәкәте М-7 - Бәзәкә һәм федераль әһәмияттәге «Ижевск һәм Пермь шәһәрләренә якынлашу» М-7 автомобиль юлында күзәтелә.

Йөк транспорт чараларының гамәлдәге интенсивлыгы зур түгел һәм район халкы өчен житди проблемалар тудырмый. «Ижевск һәм Пермь шәһәрләренә чыгу» һәм «Песәй -Кырынды» автомобиль юлларында урнашкан торак пунктлар территорияләре буенча йөк транзит транспорты узуп проблемасын хәл итү Татар Чаллысы һәм Песәй авылларында читләтеп узуп төзү хисабына хәл ителәчәк.

Территориаль һәм стратегик планлаштыруның анализланган документларына караганда, региональ һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юлларында йөк агымнарының интенсивлыгын сизелерлек арттыруны фаразлау өчен нигезләр ачыкланмаган.

Автомобиль транспортында куркыныч йөкләрне ташу кагыйдәләре РФ Транспорт министрлыгының 1995 елның 8 августындагы боерыгы нигезендә билгеләнә. 73 нче номерлы автомобиль транспортында куркыныч матдәләр ташуның төп шартларын, шулай ук аларны транспортлауда куркынычсызлыкны тәэмин итү буенча гомуми таләпләрне регламентлый. Куркыныч йөкләр ташучы ТЧ хәрәкәте маршруты төбәк әһәмиятендәге автомобиль юллары буйлап башкарыла.

Куркыныч йөкләр ташучы йөк машиналары хәрәкәте расланган маршрутлар нигезендә башкарыла. Менделеевск районы юл челтәрендә транспорт хәрәкәтен чикли торган билгеләр

куркыныч йөк төялгән чаралар тулы күләмдә урнаштырылган.

3.11 Транспорт чараларының билгеле бер территорияләргә үтеп керүен чикләү

Юл хәрәкәтен оештыруны камилләштерүнең иң мөһим чараларының берсе - транспорт чараларының билгеле бер территорияләргә үтеп керүен чикләү.

Транспорт чараларынан файдалану мөмкинлеген чикләү төрле максатларда кулланыла:

- ведомство дәрәжәсендәге житәкче документлар белән билгеләнә торган режим (ведомство) территорияләренә транспорт чараларынан файдалану мөмкинлеген чикләү;

- транспорт инфраструктурасы объектларының законсыз тыкшыну актларынан куркынычсызлыгын тәмин итү максатларында «Транспорт куркынычсызлыгы турында» 2007 елның 09 февралендәге 16-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләренә ярашлы рәвештә транспорт чаралары транспорт инфраструктурасы объектларының транспорт инфраструктурасы объектларының иминлеген тәмин итү максатларында чикләү;

- ремонт, төзелеш, торгызу эшләренә бәйле билгеле бер территорияләргә транспорт чаралары керү мөмкинлеген вакытлыча чикләү (туктату);

- жәяүлеләр пространствосын оештыруга һәм эшләүгә бәйле билгеле бер территорияләргә транспорт чаралары керүне чикләү.

Менделеевск районында кайбер территорияләргә керү мөмкинлеген чикләү юлларга хезмәт күрсәтү һәм ремонтлау буенча төрле эшләр башкарганда кирәкле һәм максатка ярашлы, юл өслегендә коммуникацияләр салганда, шулай ук гадәттән тыш хәлләрдә юл хәрәкәтендә катнашучыларның иминлеген тәмин итү өчен оператив чара буларак кирәк. Эшләр кануннар таләпләре нигезендә башкарылырга тиеш. Транспорт чараларының билгеле бер территорияләргә үтеп керүен чикләү буенча башка чаралар планлаштырылмый.

3.12 Юлларның аерым участкаларында яисә төрле зоналарда транспорт чаралары хәрәкәтенең тизйөрешле режимы

Транспорт чаралары хәрәкәтенең тизйөрешле режимын сайлау төп ике бурычны оптималь рәвештә хәл итәргә тиеш: бер яктан, юл хәрәкәте куркынычсызлыгын тәэмин итү, икенче яктан, транспорт корреспонденцияләренең вакытын минимальләштерү. Шулай итеп, тизйөрешле режимны нәтижәле оештыру, беренчедән, интенсив жәяүлеләр хәрәкәте булган урамнарда (40 яки 20 км/сәг кә кадәр) тизлекне чикләүне, бигрәк тә балалар спорт майданчыклары һәм мәгариф учреждениеләре янында, икенчедән - автомобиль юлларының параметрлары буенча проектланган озын урамнарда, анда жәяүлеләрнең булуы минимумга житкерелгән, тизйөрешле режимны 80 км/сәг кә кадәр арттыруны күздә тоту.

Тиешле тизйөрешле режимны сайлау [4] нигезендә шәһәр урамнарының билгеләнгән классификациясенә һәм жәлеп итү урыннарының урнашуын, югары куркынычны анализлауга, шулай ук транспорт һәм жәяүлеләр агымнары хәрәкәтенең интенсивлыгына нигезләнә.

Тизлек режимын арттыру һәм транспорт чарасының конкрет хәрәкәт шартларына туры килмәве бөтен жирдә диярлек санга да, юл-транспорт һәлакәтләренең авырлыгына да йогынты ясый торган төп факторлар дип танылды. Шунисын да билгеләп үтәргә кирәк, машина йөртүчене ашыгыч рәвештә туктатканда транспорт чарасының тормоз юлы тизлеге югарырак булган саен күбрәк булачак. Әлеге проблема шәһәрнең халык күп урнашкан үзәк районнарында аеруча актуальләшә, алар жәяүлеләр өчен корреспонденцияләрнең күп булуы, юлларда бүлекләрнең булмавы һәм транспорт агымнарының югары дәрәжәдә интенсивлыгы белән характерлана.

Менделеевск муниципаль районы территориясендә кече торак пунктлар - авыллар, авыллар, поселоклар урнашкан, аларның компактлы зурлыгы үзләрендә транспорт белән барып житү мөмкинлегенең югары дәрәжәдә булуын

тәэмин итә. Мондый ситуациядә төп проблемалар була:

- транзит транспорт агымы өчен торак пунктлар сызыгында тизйөрешле режимны үтәүне контрольдә тоту (транзит юл йөрү мөмкинлеген тәэмин итә торган автомобиль юллары территориясе буйлап узган очракта);
- торак пунктлардан тыш автомобиль юлларында тизйөрешле режимның үтәлешен тикшереп тору.

Мондый вазгыятьтә оптималь тизлек режимын сайлау күпмедер катлаулы бурыч түгел, чөнки юл чөлтәренә күпчелек участокларында закон нигезендә билгеләнгән максималь тизлекне чикләүне сакларга кирәк: торак пунктлардан тыш автомобиль юллары буйлап хәрәкәт итү өчен - 90 км/сәг, торак пунктларда - 60 км/сәг. Юлларның аерым участокларында һәм урамнарда тизлек режимын киметү кертелергә тиеш:

- авария-куркыныч участокларында;
- балалар мәгариф учреждениеләре янында;
- зур тарту урыннары янындагы юлларның куркыныч участокларында (массакүләм ял итү урыннары, стадионнар, вокзаллар, кибетләр һәм жәяүлеләр күпләп жыела торган башка объектлар).
- автомобиль юлының геометрик параметрлары белән бәйлә куркыныч участокларда (текә борылышлар, каршы яктагы автомобильнең алдан күрүчәнлегә, юлны киптерү һ.б.).

Менделеевск муниципаль районында 2016 ел нәтижәләре буенча юл-транспорт һәлакәтләренә концентрациясе урыны ачыкланмаган. Шулай ук вакытта «М-7 Идел- Базәк» аэропортында 10+250 км һәм 10+500 км лы авария-куркыныч участок билгеләнгән. Анда 70 км/сәг тизлек режимын чикләүне кертәргә кирәк. Үткәрелгән анализ күрсәткәнчә, Менделеевск шәһәрәндә балалар учреждениеләрендә КСОДД эшләгән вакытта максималь тизлек режимын киметүгә ирешелгән, әмма Менделеевск районының кайбер учреждениеләрендә режим дәвам иттерелмәгән, кайберләрендә - ачыкланмаган. Шулай итеп, әлегә чараларны

9 учреждениедә тормышка ашырырга кирәк

- «Тихоново урта гомуми белем бирү мәктәбе»
- «Белочка» Тихоново балалар бакчасы»
- «Тургай» Моңай балалар бакчасы»
- «Иске Гришкино төп гомуми белем бирү мәктәбе»
- «Бәзәкә урта гомуми белем бирү мәктәбе»
- «Песәй урта гомуми белем бирү мәктәбе»
- «Турай урта гомуми белем бирү мәктәбе»
- «Ижевка урта гомуми белем бирү мәктәбе»
- «Камай төп гомуми белем бирү мәктәбе»

УДСның санап кителгән участокларында максимум тизһөрешле 40 км/сәг режимын чикләү кертелергә тиеш.

Билгеләнгән тизһөрешле режимнарның ТС йөртүчеләре тарафыннан үтәлүен тәмин итү максатларында контроль чараларын гамәлгә ашыру зарур. ЕСТ Р 52605-2006 нигезендә, ГОСТ 33025-2014 нигезендә, Менделеевск муниципаль районы территориясендә ясалма юл тигезсезлекләрен (ЯЮТ) монтажлау һәм шаушулы полосаларны (ШП) тормышка ашыру өчен иң икътисадый нәтижәле чаралар булып тора.

ЯЮТ ясалма яктыртылган участокларда асфальт-бетон һәм цементобетонналы өслекле юлларда оештырыла. Ясалма яктырту булмаган очракта, ЯЮТ монтажы урынында монтаж ясалма яктырту кулланышка тапшырылган вакытка кадәр кичектерелергә тиеш.

ЯЮТ балалар һәм үсмерләр уку-тәрбия учреждениеләрендә жир өсте жайга салынмый торган жәяүлеләр кичүенә кадәр 10-15 метр кала канәгәтләндрә.

ЯЮТ хәрәкәт составын һәм интенсивлығын исәпкә алып, юлдагы конкрет участокларда авария сәбәпләрен анализлау нигезендә юл шартларында рөхсәт ителә:

- балалар һәм яшүсмерләр учреждениеләре, балалар мәйданчыклары, массакуләм ял итү урыннары, стадионнар каршында хәвефле участокның башында.

вокзаллар, кибетләр һәм жәяүлеләрне күпләп туплауның башка объектлары, район әһәмиятендәге транспорт-жәяүлеләр һәм жәяүлеләр-транспорт урамнарында, жирле әһәмияттәге юлларда һәм урамнарда, парк юлларында һәм юлларда;

- хәрәкәт тизлеген 40 км/сәг кә кадәр чикләү кертелгән һәм 3.24

билгеләре белән билгеләнгән куркыныч участоклар алдында

«Тизлекне чикләү», 5.31 «максималь тизлекне чикләү зонасы», 5.21 «Торак зонасы»;

- кисеп үтелә торган юл буйлап якынлашып килүче транспорт чаралары күз күреме белән жайга салынмый торган юл чатлары алдынан "Туктаусыз хәрәкәт тыелган" билгесе 30 метрдан 50 метрга кадәр ераклыкта;

- 1.23 "Балалар" тамгасы гамәлдә булган бөтен зонада бер-берсеннән 50 м дан соң.

ЯЮТ балалар учреждениеләренең бер өлешендә кулланыла торган ЮХО чараларына үткәрелгән анализ буенча, хәзерге вакытка билгеләнгән, учреждениеләрнең бер өлеше ТЧ һәм жәяүлеләр хәрәкәте интенсивлыгы бик түбән булган урамнарда һәм юлларда урнашкан, шул ук вакытта жәяүлеләр кичүләре юк.

ШП ТЧ тизлеген мәжбүри киметү һәм йөртүчегә куркыныч участокның башлануы турында мәгълүмат бирү өчен билгеләнә. Тавыш бирүчеләрне куллану кагыйдәләрен ГОСТ Р 52766-2007, ГОСТ 33151-2014, техник таләпләр - ГОСТ 33025-2014 билгели.

ГОСТ 33025-2014 ике төрдәге ШПны билгели - буй һәм аркылы. ГОСТ 33151-2014 буенча шау-шулы буй полосаларны юлның күчәре буйлап һәм кырый полосаларда кече радиус планында горизонталь крива булган ике полосалы юл участкаларында һәм 1000 м озынлыгындагы һәм аннан да озынрак туры сызыклы горизонталь участкаларда урнаштыру рәхсәт ителә. ШПның аркылысын канәгатьләндерергә рәхсәт ителә:

- жайга салынмый торган жәяүлеләр кичүләре алдынан;
- тимер юл аша чыгу алдынан шлагбаумнан башка;
- жайга салынмый торган күченүләр һәм бер урында кушылулар

алдыннан

күз күреме чиклэнгән дәрәжәдә;

- юлларның башка куркыныч участокларында (горизонталь кәкре кече радиуслар, күчеш-тизлек полосаларыннан башка магистраль юлларга жайга салынмый торган керү, күз күреме чиклэнгән участоклар, тар күперләр һ.б.), ГОСТ Р 52766-2007 нигезендә.

ЯЮТнән аермалы буларак, шау-шу полосалары транспорт агымына азрак интенсив йогынты ясый, ШП саны исәбенә тизлекне киметү дәрәжәсен үзгәртергә мөмкинлек бирә. Шулай ук автомобиль юлы участогында ШП ясау өчен стационар электр яктырткычының булу-булмавын да билгеләп үтәргә кирәк.

Авария хәлен һәм юл шартларын анализлау нәтижәсендә Менделеевск муниципаль районы юл челтәре участкаларында юл хәрәкәте иминлеген арттыру максатларында ШП монтажлау кирәклеген ачыкланды.

Чараларны детальләштерү тиешле юл хәрәкәте кагыйдәләрен эшләү яисә актуальләштерү юлы белән гамәлгә ашырылырга тиеш.

Шулай итеп, ТЧ хәрәкәтенең максималь тизлеген киметү һәм билгелэнгән тизлек режимын үтәүне контрольдә тоту исәбенә юл хәрәкәте куркынычсызлыгын арттыру максатларында «максималь тизлекне чикләү» 3.24 юл билгеләрен урнаштыру буенча 10 чараны гамәлгә ашырырга кирәк. Чараларның тулы исемлеген 6 нчы таблицада китерелгән.

6 нчы таблица - Менделеевск муниципаль районында транспорт чаралары хәрәкәтенең тизйөрешле режимы буенча чаралар

№ п.п.	Чараның атамасы	Эшләр күләме
1	Региональ яисә муниципаль ара әһәмияттәге кишәрлекләрдә тизлек режимын чикләүне кертү	8
2	Жирле әһәмияттәге а/ю участкаларында тизйөрешле режимны чикләүне кертү	2

3.13 Бердәм парковка киңлеген формалаштыру (гаражлар, стоянкалар, парковклар (парковка урыннары) һәм башка шундый корылмалар урнаштыру)

Бердәм парковка киңлеген формалаштыру тоткарлыклы хәлләр барлыкка килүне булдырмый калырга, тыю билгеләре гамәленә карамастан, транспорт чараларын рөхсәт ителмәгән урыннарда тәртипсез куюларын бетерергә, шулай ук юл хәрәкәте иминлеген дәрәжәсен арттырырга һәм халыкның социаль килеренкелеген киметергә мөмкинлек бирә.

Әлеге ФТЭнең беренче этабында үткәрелгән машина кую урыннарын урнаштыру һәм транспорт чараларын туктату параметрларын анализлау нәтижәләре буенча, ТЧын даими саклау өчен дә, вакытлы саклау өчен дә парковка урыннары житмәү ачыкланды. Менделеевск шәһәре буенча даими саклау өчен машина-урыннар кытлыгы 452 берәмлек тәшкил итте. Әмма алынган дефицит күрше районнарда урыннар профициты хисабына компенсацияләнгән. Шулай рәвешле даими саклау өчен өстәмә урыннар оештыру таләп ителми.

Вакытлыча саклау өчен машина кую урыннары кытлыгы 9 объектта транспорт жәлеп ителгән һәм 613 машина урыны тәшкил иткән.

7 нче таблицада өстәмә машина урыннары оештырырга кирәк булган тарту объектлары китерелгән.

7 нче таблица - Өстәмә парковка урыннарын оештырырга кирәк булган кызыксындыру корылмалары

№ т/б	Объект исеме	Урнашу урыны	Кирәкле Машина урыннарың саны
Мәгариф объектлары			
1	Менделеевск шәһәрендә «Нефтехимия һәм нефть эшкәртү» техникумы дәүләт автоном һөнәри белем бирү учреждениесе филиалы	Менделеевск шәһ., М.Горький ур., 3а	6

7 нче таблицаның дэвамы

Мэдэният, спорт һәм ял объектлары			
2	«С.Гассар исемендәге мэдэният йорты» муниципаль автоном учреждение муниципаль автоном учреждениесе	Менделеевск ш., Юбилей ур., 8 й.	48
3	"Юность" кинотеатры	Менделеевск ш., Бурмистров ур., 3 й.	94
4	Айсберг боз сарае	Менделеевск ш., Татарстан ур., 1Б йорт	11
Сәламәтлек саклау һәм социаль профиль учреждениеләре			
5	«Менделеевск үзәк район хастаханәсе» дәүләт автоном сәламәтлек саклау учреждениесе	Менделеевск ш., Төньяк ур., 7 й.	18
Сәүдә объектлары			
7	"Магнит" кибете	Менделеевск ш., Фомин ур.15а	6
8	"Пятерочка" кибете	Менделеевск ш., Фомин ур., 16	14
Житештерү предприятиеләре			
9	Л.Я. Карпов исемендәге химия заводы" ААЖ	Менделеевск ш., Пионер ур., 2	244
10	«Менделеевск Азот»	Менделеевск ш., Ленин ур., 20 й.	136
Транспорт инфраструктурасы объектлары			
11	Менделеевск автовокзалы	Менделеевск ш., Химиклар ур., 1в	36
Барлығы			613

Бердәм парковка киңлеген формалаштыру кысаларында ачыкланган кытлыкны бетерүгә юнәлдерелгән чаралар каралырга тиеш.

Яңа парковка урыннары булдыру яңа яссы һәм күпкатлы парковкалар оештыру, яңа гараж-төзелеш кооперативы киңәю яки төзү, шулай ук УДС участоклары буйлап парковкалар оештырганда гамәлгә ашырылырга тиеш.

Шунысын билгеләп үтәргә кирәк, УДС буйлап парковкалар оештыру аеруча мөһим

торак төзелеше районнарында өстенлекле ысул белән. Үткәрелгән тикшеренүләр буенча (5), хәрәкәт полосасының киңлеге 3,5 метрдан кимрәк булган урам буйлап парковкалар урнаштыру транспорт агымының хәрәкәт тизлегенә кимүенә китерә, бу, үз чиратында, юл хәрәкәте куркынычсызлыгын күтәрүгә ярдәм итә. Өстәмә парковка киңлеген оештыру парковка урыннарын урнаштыруның рациональ системасын булдырырга, машина кую кагыйдәләрен бозу санын киметергә һәм юл хәрәкәте иминлеген арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

3.14 Юлларда яисә аларның участокларында транспорт чараларының берьяклы хәрәкәтен оештыру

Берьяклы хәрәкәт кертү транспорт агымнарының тизлеген арттыруны һәм урамнарның үткәрү мөмкинлеген арттыруны тәмин итә. Берьяклы хәрәкәтне оештырганда, аларның һәркайсында юл өлеше полосаларынан рациональ файдалану һәм агымнар составын тигезләү, кисешүләр арасында светофор җайга салуны координацияләү шартларын яхшырту, үтөп йөрү өлешенә җәяүлеләренә төгәл координацияләү һәм аларны ориентлаштыруны гадиләштерү нәтижәсендә күчү шартларын җиңеләйтү, караңгы вакытта хәрәкәт куркынычсызлыгын арттыру, машина йөртүчеләренә каршы як транспорт чараларының фараларын яктылык белән беркетүен бетерү, шулай ук бер юнәлештә эшләүче полосалар санын арттыру аркасында, һәм бер як полосага гына булса да автомобильләргә вакытлы куеп торы мөмкинлеген тудыру мөмкинлегенә барлыкка килә.

Берьяклы хәрәкәт режимын кертүнең төп кимчелекләренә түбәндәгеләрне кертәргә була: автомобильләргә кичү, шәһәр магистральләренә транспорт йөкләнешен арттыру һәм әйләнәп узу юлларына транспорт йөкләнешен арттыру, җәяүлеләр кичүләренә ераклыгы арту аркасында маршрут пассажир транспортынан файдаланганда шактый катлаулану, беренче вакытта юлларны катлауландыру.

Берьяклы хэрэкетне оештыру чараларын гадэттэ урам-юл челтэре үскэн шәһэрлөрдә, параллель урамнарда кулланалар, аларның үткөрү сәләте халыкның һәм шәһәрнең транспорт ихтыяжын канәгатьләндерми, шулай ук тротуарлар буйлап бик күп парклар булган тар урамнарда да кулланалар.

Менделеевск районында урам-юл челтэре, административ үзәктән тыш, аз үсеш алган. Табигый тикшерү процессында автомобиль транспорты хэрэкетендә кыенлыклар ачыкланмаган һәм заторовка бәйле хәлләрнең системалы килеп чыгуында урам-юл челтэре артык йөкләнмәгән. Шулай ук тикшерелә торган урамнарда массакуләм урам парковкасы күзәтелми, ул үткөрү мөмкинлеген сизелерлек киметә алыр иде. Шулай итеп, берьяклы хэрэкетне оештыру буенча чаралар өчен нигезләр ачыкланмаган.

3.15 светофор көйләвен кертүне таләп итүче юллар киселешләре, тоташулары һәм участоклары исемлеге

Светофорлар юл чатларында барлык рөхсәт ителгән юнәлешләрдә дә ТЧын бер үк вакытта уздырган очракта юл чатларында һәм юл чатлары арасында урнашкан жәяүлеләр өчен көйләнә торган кичүләрдә кулланыла.

Светофорлар - юл хэрэкәте куркынычсызлыгын арттыру һәм хэрэкет сыйфатын яхшырту өчен билгеләнгән юл хэрэкетен оештыруның куәтле чарасы. Әмма светофор жайга салуның үткөрү сәләтен киметү һәм кисешү юлларында тоткарлыкны арттыру кебек кайбер кимчелекләре бар.

Менделеевск районында юл хэрэкәте шартларын анализлау нәтижеләре нигезендә Гассар урамы һәм Хезмәт урамы киселешендә светофор жайга салу зарурлыгы ачыкланды. Светофор жайга салу кисешү һәм юл хэрэкәте иминлеге

мөмкинлеге бирэчэк

3.16 Светофор көйлөвөнөң эш режимы

Юл чатында, шулай ук автомобильлэштерү дэрэжэсен үстерү, транспорт агымнарын яңадан бүлү һәм юл челтэрен йөклөнөш динамикасын үзгэртү процессында светофор жайга салуны керткөндө светофор жайга салуның эш режимын сайлау яисэ үзгэртү буенча чараларны гамэлгэ ашыру талэп ителэ. Гамэлдэге светофор объектынның эш режимын оптимальлэштерү зарурлығы кисешкэн урында транспорт тоткарлыкларын анализлау юлы белэн һәм кисешкэн жиргэ керү юлларында уртача су басу юлларын анализлау юлы белэн ачыклана. Транспорт вазгыятенэ һәм транспорт агымнары интенсивлығы үзгэрү характерына бэйле рэвештэ, жайга салуның төрле типларын кертэргэ кирэк:

- даими һәм фаразлана торган транспорт агымнары интенсивлығы вакытында катгый жайга салу (хэрэкэтнең интенсивлығына бэйсез рэвештэ даими рэвештэ) кертелэ;

- көн дэвамында транспорт агымнарынның үзгэрүчэн һәм аз фаразлана торган интенсивлығында адаптив жайга салу (программалар хэрэкэтнең интенсивлығына бэйле, транспорт детекторлары кулланыла) кертелэ.

Тәүлек дэвамында күзэтелгэн хэрэкэт ешлығы үзгэрү циклының озынлығын һәм рөхсэт итү сигналларын тиешле үзгэртүне талэп итэ. Югыйсэ, транспорт чаралары тоткарлыклары нигезсез рэвештэ артачак. Күп программалы катгый идарэ тоткарлыкны киметүгэ ярдэм итэ, эмма оптималь булып тормый. Ул юл киселешенэ якынайган автомобильлэр арасында кыска вакытлы очраклы үзгэрешлэрне исэпкэ алырга сэлэтле түгел.

Идарэ параметрлары интенсивлыкның тәүлеклек үзгэрүен дә, анын тирбөнөшлэрен дә бер үк вакытта исэпкэ алырга тиеш (транспорт чараларының юл чатына очраклы килеп житүе). Бу транспорт агымы белэн кире элемтэсе булган адаптив идарэне кулланганда мөмкин. Ул юл чаты зонасында урнашкан һәм [7] агымы параметрлары турында өзлексез мәгълүмат тээмин итүче транспорт детекторлары ярдэмендэ гамэлгэ ашырыла.

Гассар урамы һәм Хезмэт урамы киселешендә светофор жайга салуны кертү планлаштырыла. Бу киселештә транспорт агымнарының кискен үзгәрешләре күзәтелмәү сәбәпле, проектлана торган светофор өчен тәүлекнең иртәнге, көндөзгә һәм кичке вакыты өчен эш режимнары белән катгый жайга салу тәкъдим ителә.

Шул рәвешле проектлана торган светофор объект өчен эш режимнарын эшләргә кирәк.

3.17 хәрәкәткә комачаулауларны һәм булган юл шартлары тудырган куркыныч факторларны (конфликтлы ситуацияләрне) бетерү

Бөтен дөньяда ел саен юл-транспорт һәлакәтендә 1,2 млн кеше (көнөнә 3 300 кеше) һәлак була . 20 дән 50 миллионга кадәр үлемгә китермәгән жәрәхәтләр алалар. Шуңа күрә хәзерге вакытта юл хәрәкәте иминлеген оештыру өстенлекле бурыч булып тора. Гамәлдәге юл шартлары белән булдырыла торган хәрәкәт чикләрен һәм куркыныч факторларын (конфликтлы хәлләрне) бетерү чаралары Менделеевск районы юл челтәрендә юл хәрәкәте иминлеген арттырырга мөмкинлек бирәчәк. Әлеге чаралар тибына кисешкән урыннарда керү юлларында күренүне тәмин итүне, жайга салынмый торган кисешүләрне үзжайга салына торган божра кисешкән урыннарда алыштыруны, күчеш-тизлек полосаларын оештыруны һәм башкаларны кертәргә мөмкин.

а/д М-7 чатында - "Волга" - Бизяки һәм Фомин урамында божра кисешүе төзү тәкъдим ителә. Божралы кисешү төзү планлаштырыла торган урынның геометрик параметрлары әлеге чараны тоткарлыксыз тормышка ашырырга мөмкинлек бирә. Божралы кисешүләр кисешкән урыннарның башка типлары белән чагыштырганда бер дәрәжәдә өстенлекләргә ия:

- конфликтлы нокталарны сизелерлек кыскартуда һәм транспорт агымнары кисешүенең конфликтлы нокталарын төшереп калдыруда торган юллар киселешендә хәрәкәт итүнең иң куркынычсыз һәм уңайлы шартларын тәмин итәргә мөмкинлек бирә;

- хэрэкэтне светофор жайга салуга өстэмэ чыгымнар талэп итми;
- конфликтлы нокталарны аеру тээмин ителэ, хэрэкэт тизлеге, транспорт агымнарының кушылуы һәм аерылуы зур булмаган үрелеш почмаклары астында гамэлгә ашырыла, бу комплекста авария хэлен киметүгә һәм, бигрэк тә, юл-транспорт һәлакәтләрнен авырлыгын киметүгә ярдәм итә;
- жайга салына торган кисешүлөрдә тукталышлар аркасында зур вакыт югалмый;
- машина йөртүчеләргә гади һәм аңлаешлы кисешкән урында хэрэкэт схемасы;
- сул борылышларны үтәү өчен хэрэкэтнең иң яхшы шартлары тээмин ителә.

Божралы кисешнөң беренчел параметрлары автомобиль юлларының божра кисешүлөрен проектлау буенча методик тәкъдимнәр нигезендә (8) сайлап алынды. Урта диаметрның бер хэрэкэт полосасы белән божра белән кисешүен төзү тәкъдим ителә. Божраның диаметры 34 м, үзәк утрауның диаметры - 20 м һәм хэрэкэт полосасының киңлеге 7 м тәшкил итә. Әлеге божра кисешүен төзү өчен эшләр күләме 593 м² мәйданлы юл өлешен асфальтлауны, шулай ук эчке утрау төзүне күздә тотта.

8 нче таблицада гамәлдәге юл шартлары белән төзелә торган хэрэкэтне һәм куркыныч факторларын (конфликтлы хәлләрне) бетерү чараларының тулы исемлеге күрсәтелгән.

8 нче таблица - Хэрэкэт тизлеген һәм куркыныч факторларын бетерү чаралары исемлеге

№ т/б	Чараның атамасы	Параметрлар
1	Автомобиль юлларын кисешкән урында ремонтлау	593 м ²
2	Үзара киселештә үзәк утрау төзү	314 м ²

3.18 жәяүлеләр йөрүен оештыру, жәяүлеләр өчен кичүләрне урнаштыруны һәм төзекләндерүне дә кертеп, муниципаль берәмлек территориясендә жәяүлеләр һәм торақ зоналары формалаштыру

Жәяүле корреспонденцияләр хәрәкәт итүнең төп һәм аеруча киң таралган төрләренең берсе булып тора. Теләсә нинди маршрут жәяүле йөреше белән башлана һәм тәмамлана. Кайбер маршрутларда йөреш ерак походлар яки кибеткә кыска гына прогулка турында сүз баруына карамастан, хәрәкәт итүнең бердәнбер ысулы булып тора. Башка маршрутларда кеше жәяү бер яки берничә юл кисемтәсе узарга мөмкин - мәсәлән, жәяү автобус тукталышына кадәр һәм аннан автобуста барганда әлегә ике жәяүлеләр участогы арасында ниндидер ераклык булырга мөмкин.

Һәлак булган юл-транспорт һәлакәте турында бәяләү мәгълүматларына караганда, ел саен дөнья илләрендә юл-транспорт һәлакәте нәтижәсендә 270 меңнән артык жәяүле һәлак була. Бу юл-транспорт һәлакәтләре нәтижәсендә үлем белән тәмамланган гомуми санның 22 %ка якынын тәшкил итә, шуңа күрә жәяүлеләр хәрәкәтенең уңайлылыгын һәм куркынычсызлыгын тәмин итү [9] хәрәкәтен оештыруның иң җаваплы бүлекләреннән берсе булып тора.

Кызыктыргыч мохит тудыру һәм жәяүлеләр йөрешенең куркынычсызлыгын арттыру буенча төп чаралар сыйфатында түбәндәгеләрне аерып күрсәтергә мөмкин:

- муниципаль берәмлекнең УДС ына тротуарлар һәм жәяүлеләр өчен юллар салу;
- гамәлдәге тротуарларны һәм жәяүлеләр юлларын, шулай ук транспорт инфраструктурасының башка объектларын норматив хәлгә китерү юлы белән жәяүлеләр хәрәкәте уңайлылыгын арттыру;
- жәяүлеләр өчен кичүләр төзү;
- уку йортлары тирәсендә жәяүлеләр өчен периль тибындагы киртәләр, ясалма тигезсезлекләр, Т.7 тибындагы светофорлар төзү;
- жәяүлеләр кичүенең заманча техник чаралары ярдәмендә кичүләрнең күренү дәрәжәсен күтәрү;

- жәяүлеләр өчен чыгу урыннарын куркынычсызлык утраучыклары белән жиһазлау һәм жәяүлеләр хәрәкәте иминлеген тәмин итү буенча башка чаралар;

- муниципаль берәмлек территориясендә жәяүлеләр һәм торак зоналары булдыру.

Әлеге фәнни-тикшеренү институтының беренче этабында жәяүлеләр хәрәкәтен оештыруны анализлаганда, Менделеевск шәһәрендә жәяүлеләр хәрәкәте шактый югары дәрәжәдә оештырылган.

Жәяүлеләр хәрәкәтен нәтижәле оештыру максатларында Менделеевск районында жәяүлеләр хәрәкәте куркынычсызлыгын арттыруга да, жәяүлеләр хәрәкәте шартларын гомуми яхшыртуга да юнәлтелгән берничә чара үткәргә кирәк.

Менделеевск районында тротуарлар төзү чаралары 9 нчы таблицада күрсәтелгән.

9 нчы таблица - тротуарлар һәм электр челтәрләре төзү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Урам/юл атамасы	Торак пункт	тротуарларның озынлыгы <*>, м	Тротуарларның киңлеге, м	Электр яктырту линияләренен озынлыгы, м
1	"Алабуга - Ижевск" - Ильнеть - Монашево	Илнәт	1200	1,5	800
2	Енабердино	жирлеге УЮЧ	2000	1,0	1200
3	Бәзәкә - Ижевка	Бәзәкә	1200	1,5	1400
4	Песәй - Кырынды	Псеево	1100	1,5	750
5	Бәзәкә - Ижевка	Турай	1800	1,5	1100
Ике яклы проектлаганда тротуарларның гомуми озынлыгы.					

Закон балалар уку-тәрбия учреждениеләренә турыдан-туры якин булган жәяүлеләр зоналарын төзекләндерүгә катгый таләпләр куя. Жәяүлеләр кичүенә норматив таләпләр ГОСТ Р 52766-2007, ГОСТ Р 52605-2006, ГОСТ Р

52289-2004.

Табиғый тикшеренүүләрнең беренче этабында үткәрепелгән тикшерүүләр нәтижәсендә, балалар һәм яшүсмерләр укуыту-тәрбия учреждениеләре буйлап уза торган урам һәм юллар участкаларының жәяүле кичүүләрән ТСОДД элементлары белән жиһазландыру кирәклегә ачыкланды:

- “Балалар” 1.23 "сары-яшел төстәге флуоресцент тасмасы булган калканнарда юл билгеләре;
- 5.19.1 (2) юл билгеләре белән флуоресцент тасмасы төсле сары-яшел төстәге тасмалы калканнарда "жәяүлеләр кичүе";
- сары фонда 1.14.1 (2) юл билгеләре;
- Т.7 тибындагы светофор;
- ясалма юл тигезсезлекләре;
- Периль тибындагы киртә.

Балалар бакчалары янында жәяүлеләр өчен кичүүләрне тәртипкә китерү чаралары 10 нчы таблицада күрсәтелгән.

10 нчы таблица - Балалар уку йортлары янында жәяүлеләр өчен чыгу юлларын көйләү

№ т/б	Балалар бакчасы исеме	Принадлеж а/д	Билгелә р колы 5.19	Устройст - во ИДН, шт	Басма в, м	Установ Т7, шт	1.23 билгелә ре "Балалар "
1	Енабердино балалар бакчасы	жирле әһәмияттәг е	4	2	200	2	2
2	Турай балалар бакчасы «Карлыгач»	Региональ әһәмияттәге	4	2	200	2	2
3	Бәзәкә балалар бакчасы “Ләйсән”	Региональ әһәмияттәге	4	2	200	2	2

11 нче таблицада жэяүлелэр хэрэкэтен үстерү буенча чараларның жыелма ведомосте күрсәтелгән.

11 нче таблица - жэяүлелэр хэрэкэтен үстерү буенча чараларның жыелма ведомосте

№ т/б	Чара	Үлчәүләр бердәмлеге	саны	
			а/д РЗ	жирле әһәмияттәге а/д
1	Тротуарлар төзү	км	5,3	2,0
2	Әлектр яктырту линияләрен төзү	км	4,05	1,2
3	Жэяүлеләр өчен кичүләр оештыру	кол-во	0	3
4	Жэяүлеләр кичүенәң жиһазлары, шул исәптән:	кол-во	-	-
4.1	«Балалар» тамгасын яктылык кайтара торган калканнарда урнаштыру флуоресцент тасма сары яшел төстә	данә	4	2
4.2	Ясалма юл тигезсезлекләрен урнаштыру	данә	4	2
4.3	Т.7 тибындагы светофорны урнаштыру	данә	4	2
4.4	Периль тибындагы киртәне урнаштыру	м	400	200

3.19 Инвалидлар хэрэкәте өчен уңайлы шартлар тәэмин итү

Берләшкән Милләтләр Оешмасының инвалидлар хокуклары турындагы конвенциясе нигезендә, БМОның 2006 елның 13 декабрендәге 61/106 Генераль ассамблеясе Ассамблеясының кабул ителгән резолюциясе нигезендә инвалидлар тормышның барлык өлкәләрендә үз хокукларын һәм ирекләрен гамәлгә ашыру өчен тигез мөмкинлекләргә, шул исәптән барлык кирәкле социаль хезмәтләргә

алуга тигез хокукка ия булырга тиеш.

тормыш эшчэнлегенен төрле өлкэләрендә үз ихтыяжларын канәгәтләндерү өчен. Шул ук вакытта затларның тотрыклы физик, психик, интеллектуаль яки сенсор тайпылышлар, әйләнә-тирә мохитнең төрле каршылыклары белән үзара хезмәттәшлеге аларның жәмгыять тормышында башкалар белән бертигез дәрәжәдә тулы һәм нәтижәле катнашуына комачауларга мөмкин. Шуна күрә дәүләтләр, хөкүмәтләр, жәмгыятьнең барлык институтлары эшчэнлегенен төп принциплары арасында Конвенция белән һәркем файдалана алырлык булу, мөмкинлекләр тигезлеге, тулысынча һәм нәтижәле жәлеп итү һәм жәмгыятькә кергү принциплары билгеләнде.

«Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 11 декабрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон инвалидларны социаль яклау өлкәсендә Россия Федерациясенен дәүләт сәясәте максатын, инвалидларга тигез башка гражданныр белән гражданны икътисадый, сәясии һәм башка хокуклар һәм ирекләрне гәмәлгә ашыру мөмкинлекләрен гәмәлгә ашыру мөмкинлекләрен, Россия Федерациясе Конституциясендә

Инвалидлар хокукларын яклау турындагы Россия кануннары федераль дәрәжәдә түбәндәге төп документларны үз эченә ала:

- 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында»гы Федераль закон,
- «инвалидлар хокуклары турында конвенцияне ратификацияләү турында» 2012 елның 3 маендагы 46-ФЗ номерлы Федераль закон;
- «Инвалидларга дәүләт ярдәменен өстәмә чаралары турында» 1992 елның 2 октябрәндәге 1157 номерлы Россия Федерациясе Президенты Указы;
- «Инвалидларга социаль ярдәмнен кайбер чаралары турында» 2008 елның 6 маендагы 685 номерлы Россия Федерациясе Президенты Указы;
- «2011-2020 елларга «Уңайлы мохит» Россия Федерациясе дәүләт программасын раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2015 елның 1 декабрәндәге 1297 номерлы карары.

Төбәк дәрәжәсендә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2015 елның 28 сентябрәндәге 716 номерлы күрсәтмәсе белән файдалану күрсәткечләре күрсәткечләрен арттыру буенча чаралар планы («юл картасы») расланды

2015 - 2030 елларга Татарстан Республикасында объектлар һәм хезмәт күрсәтүләрдән инвалидлар.

2016 елның 1 гыйнварына Татарстан Республикасында инвалидлар саны 316 049 кеше тәшкил итте (Татарстан Республикасы халкының гомуми санының 8,1 проценты), шул исәптән 15 023 - инвалид балалар.

Татарстан Республикасы территориясендә гамәлдәге законнар кысаларында социаль инфраструктура объектларына инвалидларның һәм халыкның башка аз мобильле төркемнәренә (алга таба - МГН) тоткарлыксыз керүен тәмин итү чаралары күрелә.

Россия Федерациясә Дәүләт программасы нигезендә

2011 - 2015 елларга «Уңайлы мохит» Россия Федерациясә Хөкүмәтенә 2011 елның 17 мартындагы 175 номерлы карары белән расланган 2011 - 2015 елларга «Уңайлы мохит» Россия Федерациясә Дәүләт программасы турында - 2015 еллар», 2011 елда Татарстан Республикасы инвалидлар тормышының өстенлекле өлкәләрендә биналардан һәм корылмалардан, социаль инфраструктура объектларыннан һәм хезмәт күрсәтүләрдән файдалану шартларын формалаштыру буенча пилот проектында катнашучылар составына кертелгән.

2011 елдан башлап төбәктә 2011 - 2015 елларга «Уңайлы мохит» Татарстан Республикасы озак сроклы максатчан программасы чаралары һәм дәүләт программасының «Уңайлы мохит» ярдәмче программасы гамәлгә ашырыла.

«2014 - 2020 елларга Татарстан Республикасы гражданнына социаль ярдәм күрсәтү» һәм Татарстан Республикасының башка дәүләт программалары кысаларында инвалидларга тоткарлыксыз кереп китүгә ярдәм итә торган сәламәтлек саклау, мәгариф, социаль хезмәт күрсәтү, физик культура һәм спортның өстенлекле объектларын яраклаштыру һәм жиһазлау эшләре башкарылган, Татарстан Республикасының социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре һәм спорт учреждениеләре, мәгариф һәм спорт учреждениеләре өчен махсус автотранспорт сатып алынган, шулай ук халыкка социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре тернәкләндерү жайланмалары белән тәмин ителгән.

Әмма күрелә торган чараларга да карамастан, инвалидларны интеграцияләүнең төп шарты булган жәмгыять тормышының барлык өлкәләрендә инвалидлар өчен тигез мөмкинлекләр тудыруның мөһим социаль бурычы.

ижтимагый тормышка, хэл ителгэн дип таныла алмый.

12 нче таблицада Менделеевск районы территориясендә инвалидларны һәм халыкның башка аз мобиль төркемнәрен жәлеп итүнең аеруча әһәмиятле урыннары тәкъдим ителде.

12 нче таблица - Менделеевск районы территориясендә инвалидларны һәм халыкның башка аз мобиль төркемнәрен иң мөһим эш урыннары

№ т/б	Объект исеме	Урнашу урыны
1	Менделеевск үзәк район хастаханәсе	Менделеевск шәһ., Төньяк урам, 7
2	«Район мәдәният йорты» муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе	Менделеевск шәһ., Бурмистров ур., 5
3	«Мәдәният сарае» автоном учреждениесе Сергей Гассар исемендәге	Менделеевск шәһ., Юбилей урамы, 8
4	«Үзәкләштерелгән китапханә үзәге» муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе система»	Менделеевск шәһ., Юбилей урамы, 8
5	Балаларга өстәмә белем бирүнең муниципаль бюджет учреждениесе "Балалар сәнгать мәктәбе"	Менделеевск ш., Зеленая, 23
6	«Туган як музей» дәүләт бюджет мәдәният учреждениесе Менделеевск ш.»	Гассар ур. 1.
7	«Менделеевск муниципаль районының үзәкләштерелгән клуб системасы» муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе	Менделеевск шәһ., Фомин ул, 19 йорт
8	Менделеевск районы мөхтәсибәте	Менделеевск ш., Профсоюз ур., д. 1
9	Абалач Мөхтәсибәте мөхәлләсе	Абалачи шәһ., Үзәк ур., 70
10	Турай Мөхтәсибәте мөхәлләсе	Турай ав., Үзәк ур., 11 Б.
11	Ижевка авылы Трехсвятский Чиркәве мөхәлләсе	Ижевка авылы
12	Бөек газап чигүче Храм һәм Целитель килүе Пантелеимон Г. мөхәлләсе	Менделеевск ш., Бурмистров ур., 9 й.

12 нче таблицаның дэвамы

№ т/б	Объект исеме	Урнашу урыны
13	Приход Храм Изге Георгия Иске Гришкино авылы жиңүчесе	Иске Гришкино авылы
14	Приход Чиркәүләр Владимирская Иконнар Монашево ав.	Монашево ав., Ленин ур., 24 й.
15	Камай авылының мөселман дини жәмгыяте	Камай авылы
16	Менделеевск ш. Богоявленск гыйбадәтханәсе	Менделеевск ш., Яр буе ур., 63 й.
17	Алмаз-Холдинг	Менделеевск ш., Фомин ур., 18
18	Үзәк корпорациясе	Менделеевск шәһ., Бурмистров ур., 5а
19	Техника дөнъясы, Пятёрочка	Менделеевск ш., Фомин ур., 16
20	Октябрь сәүдә үзәге	Менделеевск ш., Октябрь ур., 5
21	Эльдорадо	Менделеевск ш., Кыр урамы, 31А
22	Альпари	Менделеевск ш., Бурмистров ур., 17
23	Оптима	Менделеевск шәһ., Бурмистров ур., 15
24	Столплит	Менделеевск шәһ., Юбилей ур., 6
25	Октябрь	Менделеевск ш., Октябрь ур., 5
26	Сәүдә үзәге	Менделеевск ш., Тукай ур., 1
27	Сезнең сайлау	Менделеевск ш., Фомин ур., 13А
28	Miol	Менделеевск шәһ., Октябрь урамы, 18
29	Альбина	Менделеевск ш., Кыр урамы, 31А
30	Луч	Менделеевск шәһ., Октябрь урамы, 18
31	Пятерочка	Менделеевск ш., Фомин ур., 16
32	Чаллы икмәге	Менделеевск шәһ., Октябрь урамы, 20
33	у Томаса ресторан	Менделеевск ш., Октябрь ур., 20
34	Кафе Алые паруса	Менделеевск ш., Октябрь ур., 16
35	Кулинария	Менделеевск шәһ., Пушкин ур., 5

Инвалидлар һәм халыкның башка азмобиль төркемнәре өчен уңайлы мохитне тотрыклы үстерү өчен түбәндәге чараларны алдан күрергә кирәк.

Терәк-хәрәкәт аппаратын (бигрәк тә коляскаларда хәрәкәт итүче) бозылган затлар өчен яшәү урыннарында һәм инвалидларны жәлеп итү урыннарында, жәлеп итү урыннарында, хәрәкәтләнүче аппаратлар) автомобиль юлының машина юлының юл өлеше белән бәйләнештәге урыннарында пандуслар урнаштыру чараларын, шулай ук тротуарлар һәм жәяүле юлларның кырында пандуслар урнаштыру чараларын күздә тотарга кирәк.

Тротуар һәм жәяүлеләр өчен юлларның Габарит үлчәмнәре «Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары» 52766-2007 ГОСТ Р буенча билгеләнә. Жиһазлау элементлары. Гомуми таләпләр", СП 42.13330.2011 "Шәһәр төзелеше. ОДМ 218.2.007-2011 «Инвалидларның юл хужалыгы объектларына керүен тәэмин итү чараларын проектлау буенча методик тәкъдимнәр». Автомобиль юлларын төзекләндерүнең тротуарлар, жәяүлеләр юллары һәм башка элементлары киңлеген исәпләүне катнаш жәяүлеләр агымнары өчен башкарырга кирәк, шул ук вакытта полосаларның киңлеген сайлау һәм аларның санын билгеләү халыкның аз мобильле төркемнәре (инвалидларны да кертеп) хәрәкәте өчен билгеләнгән полосалар һәм физик чикләүләре булмаган жәяүлеләр хәрәкәте өчен кулланыла торган полосалар өчен аерым рәвештә гамәлгә ашырырга кирәк. Кискен биеклекләр вакытында жәяүлеләр юллары баскычлары һәм баскычлары белән жиһазларны 59.13330.2012 таләпләрен исәпкә алып башкарырга кирәк.

"Халыкның аз мобиль төркемнәре өчен биналар һәм корылмаларның уңайлылыгы" 218.2.007-2011 "Инвалидларның юл хужалыгы объектларына керүен тәэмин итү чараларын проектлау буенча методик тәкъдимнәр".

Жәяүлеләр кичүләрен төзекләндерү, аларның төренә һәм тибына бәйсез рәвештә, жәяүлеләрнең өч эре категориясенә файдалану мөмкинлеген тәэмин итүне исәпкә алып башкарырга кирәк.

Беренче төркемгә ярдәмче терәкләр (тәгәрмәчләрдә терәкләрдән тыш), йөкле хатын-кызлар, кече яшьтәге балалар булган кешеләр, шулай ук физик чикләүләре булмаган кешеләр керә; алар өчен тротуар яки жәяүлеләр юлы чикләрен 0,04 метрдан да артык булмаган борт ташыннан жәяүлеләр юлы белән төзекләндерү тәкъдим ителә.

Икенче төркемгә тәгәрмәчләрдә, кресло-коляскаларда, балалар коляскалары һәм арбалары белән хәрәкәт итүче жәяүле йөрүчеләр керә; алар өчен тротуар чигендә яки жәяүлеләр юлында пандусның жәяүлеләр өчен кичүе яки тротуар белән бер дәрәжәдә жәяүлеләр өчен юл куллану тәкъдим ителә.

Күрү сәләте һәм (яисә) ориентациясе бозылу, хәрәкәтләренә координацияләү, әйләнә-тирә хәлне дәрәжә кабул итү сәбәпле, психик тайпылышлар белән дәрәжә кабул итү, шулай ук өлкән яшьтәге кешеләр өчен өстәмә мәгълүмати тәэмин ителеш (тактильле указательләр, төсле, ачык төстәге һәм контраст бүлеп бирү, куркыту, шул исәптән тавыш һәм тактиль бүлеп чыгару, күрсәткечләренә кабул итү өчен мөмкин булган югары куркыныч зоналарны, билгеләр һәм символларны куллану) белән беренче төркем өчен охшаш жәяүле кичүләренә төзекләндерү тәкъдим ителә.

Тикшерү нәтижеләре буенча, Менделеевск шәһәрәндә һәм районның башка торак пунктларында барлык тротуарлар һәм жәяүлеләр өчен юллар барьерсызлык принцибын исәпкә алып оештырылды, өстәмә пандуслар белән жиһазлану таләп ителми. Шулай ук вакытта яңа тротуарлар төзегәндә әлегә кагыйдәне үтәргә кирәк. Менделеевск шәһәрәндәге гамәлдәге жайга салына торган жәяүлеләр кичүләрен түбәндәге кисешкән урыннарда мәгълүмат бирүнең тавыш чаралары белән жиһазландырырга тәкъдим ителә:

- Пушкин ур., Чоловский ур.;
- Октябрьский һәм Фомин ур.;

- Октябрьский һәм Совет ур.

«Методик инвалидларның юл хужалыгы объектларына керүен тәэмин итү чараларын проектлау буенча тәкъдимнәр» нигезендә инвалидларның хәрәкәтенәң уңайлы шартларын тәэмин итү чаралары Менделеевск муниципаль районын территорияль һәм стратегик планлаштыру документларында булган яңа төзелә торган һәм реконструкцияләнә торган транспорт инфраструктурасы объектларын проектлаганда мәжбүри исәпкә алынырга тиеш.

Урнаштыру стоянкалар, парковкалар), жиһазландырылган транспорт урыны белән . идарә ителүчеләр инвалид йөртүче яки инвалидларны йөртү өчен файдаланыла торган, шулай ук бу урыннарны планлаштыру СП 59.13330.2012 "Халыкның аз мобильле төркемнәре өчен биналар һәм корымаларның уңайлылыгы", СП 35-105-2002 "Инвалидлар һәм халыкның башка аз мобильле төркемнәре өчен керү мөмкинлеген исәпкә алып шәһәр төзелеше реконструкциясе" һәм 218.2.007-2011 ОДМын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

«Инвалидларның юл хужалыгы объектларына керүен тәэмин итү чараларын проектлау буенча методик тәкъдимнәр».

Урамнардан тыш һәм машина кую урыннарында машина кую урыннарында инвалидның транспорт чарасы өчен юл тамгасын билгеләргә кирәк.

6.4 "Урын стоянкалар» бергә кодексының таныш өстәмә идарәсе

8.17 "Инвалидлар". натураль тикшеренүләр булган Берничә машина-уриннар өстәмә рәвештә 6.4 һәм 8.17

билгеләренәң гамәлдә булу зонасын күрсәтә торган 8.2.2 - 8.2.6 табличкаларын кулланалар.

Менделеевск шәһәрендә 5 оештырылган парковкада инвалидлар өчен урыннар бүлеп бирергә кирәк.

13 нче таблицада инвалидлар хәрәкәте өчен уңайлы шартлар тәэмин итү чаралары китерелгән.

13 нче таблица - Менделеевск районында инвалидлар хэрэкетэ өчен уңайлы шартлар тээмин итү чаралары

№ п.п.	Чара	куэте
1	Жайга салынганнарга мэгълүмат бирүнең тавыш чаралары белэн тээмин итү жэяүлелэр күчешлэр менделеевск районының ел Менделеевск	3
2	Урыннарны инвалидлар өчен парковкаларда бүлү 8.17 «Инвалидлар» өстэмэ мэгълүмат билгесе белэн берлектэ 6.4 «стоянка урыны» тамгасы урнаштыру	5

3.20 Белем бирү оешмаларына балаларның имин хэрэкетэ маршрутларын тээмин итү

Белем бирү оешмаларына тоташкан урам-юл челтэре участокларында юл хэрэкетендэ катнашучылар өчен максималь куркынычсыз һәм уңайлы шартлар тудыру максаты булып транспорт һәм жэяүлелэр агымнары хэрэкетэ иминлеген тээмин итү тора.

Өлеге максатка ирешүнең төп бурычлары түбэндэгелэр:

- - юл-транспорт һәлакәтләрен булдырмау;
- - юл хэрэкетэ иминлеген тээмин итү өлкәсендэ гамәлдә булган стандартларны, нормаларны һәм кагыйдәләрне бозуларны бетерү;
- - жэяүлелэр кичүендэ юл хэрэкетэ кагыйдәләрен транспорт йөртүчелэр тарафыннан үтәү өчен шартлар тудыру.

Куелган бурычлар хэрэкетне оештыруның техник чараларын, шул исәптән юл хэрэкетен оештыруның инновацион техник чараларын куллану ярдәмендә хәл ителә. Мәгариф оешмалары һәм белем бирү учреждениесенең юл куркынычсызлыгы паспортында билгеләнгән УДС участокларында юл хэрэкетэ куркынычсызлыгын тээмин итүнең төп принциплары түбэндэгелэр:

- - юл хэрэкетендэ катнашучыларны хэрэкет итү өлешенә балалар чыгу ихтималы турында алдан кисәтү;

- - оешмалар тирэсендэ дэ, аларга якынайганда да куркынычсыз хэрэкэт итү шартларн булдыру.

Балалар хэрэкэте өчен куркынычсыз маршрутларны тээмин итэргэ мөмкинлек бирэ торган чараларга түбэндэгелэр керэ:

- - рэшэткэ тибында коймалар урнаштыру;
- жайланма жэяүлелэр күчешлэр с техник Күренешне арттыра торган чаралар ярдэмендэ;
- жайланма техник . тудырмый мәжбүри тизлекне киметү (тавыш полосалары, ясалма тигезсезлеклэр);
- - «Сак булыгыз, балалар» билгелэрен урнаштыру;
- - фото- һәм видеофиксациялэу чараларын урнаштыру.

Белем бирү оешмаларына балаларның имин йөрү маршрутларын тээмин итү чаралары түбэндэгелэрне үз эченэ ала:

- - Белем бирү оешмасы микрорайонының план-схемасын төзү;
- эшкэртүне системасын раслау Паспорт Юл мэгариф учреждениесе иминлеге.

Белем бирү учреждениесенең юл иминлеге паспортын кертү Россия Эчке эшлэр министрлыгының Юл хэрэкэте иминлеген тээмин итү буенча баш идарэсе тарафыннан «Юллардагы иминлек – тормыш иминлеге хакына» 4 нче Халыкара конгрессында 2012 елның сентябрэндэ тэкдим ителде. Россия Эчке эшлэр министрлыгының Юл хэрэкэте иминлеген тээмин итү буенча баш идарэсенең 2012 елның 18 маендагы 13/ц-6-154 номерлы күрсэтмэсе буенча Эчке эшлэр министрлыгының Дэүлэт автоинспекциясе идарэлэре органнары житэкчелэренэ эшлэу һәм раслау өчен тэкдим ителгән Белем бирү учреждениесенең юл иминлеге паспорты формасы түбэндэге бүлеклэрне үз эченэ ала:

1. Белем бирү оешмасы план-схемалары:

- белем бирү оешмасы урнашкан районның, балалар (укучылар) хэрэкэте юлларының план-схемасы;
- тиешле техник чараларны урнаштырып, белем бирү оешмасына якын жирдэ юл хэрэкэтен оештыруның схемасы, балалар хэрэкэте маршрутлары һәм парковка урыннары урнашу;
- белем бирү оешмасы территориясеннэн читтэ дэреслэр (чаралар) үткэрү урыннарына (стадионга, бассейнга һ.б.) балаларның оешкан төркемнэре

хэрэгтє маршрутлары;

- транспорт чараларының чыгару/утырту урыннарына бару юллары һәм балаларны белем бирү оешмасы территориясе буенча тәкъдим ителә торган йөртү юллары.

2. Балаларны махсус транспорт чарасы (автобус) белән йөртүнең куркынычсызлыгын тәмин итү турында мәгълүмат:

- гомуми белешмәләр;
- автобус йөртүче турында белешмәләр;
- оештыру-техник тәмин итү;
- хужасы турында белешмәләр;
- инструктаж журналын алып бару турында белешмәләр;
- автобусның белем бирү оешмасына кадәр хәрәкәте маршруты;
- мәгариф оешмасын янында автобус тукталышының куркынычсыз

урнашуы.

Шул ук вакытта Паспортның 1 нче бүлеген эшләү Менделеевск шәһәре өчен аеруча актуаль. Башка торак пунктларда урнашкан ОО өчен Паспортны эшләгәндә акцент балаларны (укучыларны) махсус транспорт белән илтеп житкерүгә кагылышлы 2 нче бүлек эчтәлегенә куелырга тиеш.

Проектны эшләгәндә Менделеевск муниципаль районының барлык мәгариф учреждениеләре белем бирү оешмасының юл куркынычсызлыгы паспортына ия. Шулай итеп, әлеге спорт корылмасы кысаларында юл хәрәкәтен оештыруның техник чараларын паспортлар таләпләренә туры китереп монтажлау чараларын гамәлгә ашыру зарур. ТСОДД монтажи үтәлгән саен, алар турында мәгълүмат гамәлдәге юл хәрәкәтен оештыру проектларына кертелергә тиеш, шулай ук яңа юл хәрәкәте кагыйдәләрен эшләгәндә исәпкә алынырга тиеш.

3.21 Велосипед хәрәкәтен оештыру

Велосипед хәрәкәте зур булмаган ераклыктарга хәрәкәт итү һәм моторлаштырылган транспортка яхшы альтернатива ясау өчен аның аз чыгымнарын, халык сәламәтлегенә уңай йогынты ясауны күздә тотып торган транспорт төре булып тора.

транспорт системасына һәм район экологиясенә.

Велосипед юллары оештыру түбәндәге бурычларны хәл итәргә мөмкинлек бирә:

- жиңел транспорт катнашындагы юлларда авария очраклары дәрәжәсен киметергә;
- индивидуаль автомобиль транспорты булмаган район халкының мобильлеген арттырырга.

Велосипед юллары автомобиль юллары буенча участокларда хәрәкәт тизлеген бер./тәүлеккә 4000 прив. бер. тәшкил итә, ә велосипед хәрәкәтенәң яисә мопедларның интенсивлығы бер юнәлештә 200 велосипед (мопед) һәм иң интенсив хәрәкәт вакытында 30 мин (2) булганда 30 мин ка житә. Менделеевск районында велосипед хәрәкәтенәң түбән интенсивлығы күзәтелә, шуна күрә велосипед инфраструктурасын үстерү буенча чаралар таләп ителми.

3.22 Юллар, юллар яисә юллар участоклары челтәрен, гомумән алганда юллар челтәре эшчәнлегенәң нәтижәлеләген арттыра торган локаль-реконструкция чараларына үстерү

Әлеге бүлекчәдә тасвирлана торган чараларга юллар төзелешә һәм аларның урам-юл нәтижәлеләген сизелерлек арттыра торган участоклары буларак керә.

челтәр шулай системасын Оешма күчеш-тизйөрешлә полоса, кисешкән урыннарда керү юлларын жимерү жайланмасы, хәрәкәтне канализацияләү.

2035 елга кадәр Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасы кысаларында Ижевск һәм Пермь шәһәрләренә «Волга» М-7 автомобиль юлы төзекләндереләчәк, Татарстан Чаллы авылын йөрәп чыгу өчен, параметрларны I техник категориягә житкереп, төзеләчәк. Район чикләрендә реконструкция участогының озынлығы - 20,582 км, төзелеш участогының озынлығы 4,2 км тәшкил итәчәк.

Күченүләргә килү юлларында киңлекләр кисешүләренәң үткөрү мөмкинлегә житмәгән очракларда һәм хәрәкәтне блоклаучы сул борылыш транспорт агымының югары интенсивлығы очракларда оештырыла.

кисешкән урында.

Күчеш-тизйөрешле полосаларны кисешкән урыннарға һәм кушылган урыннарға I-III категория юлларында, шул исәптән юл бую зонасында урнашкан биналарға һәм корылмаларға карата, бер дәрәжәдә съездлар булган урыннарға күчерергә кирәк. Транспорт агымнары кушылу зонасында күчеш-тизләнеш полосалары булу автомобиль төп транспорт агымына керү өчен уңайлырак шартлар тудыра. Күчеш-тизлек полосаларының төп бурычы һәм функциясе - юлда хәрәкәт итүнең төп, шулай ук икенче дәрәжәдәге юнәлеш буенча хәрәкәт итүче автомобильләрнең тизлегенә кимү күзәтелмәгән һәм юл-транспорт һәләкәтләренә ярдәм итә торган вазгыять барлыкка килмәгән шартларын тәмин итү. Күчеш-тизлек полосаларының киңлеген юлның төп полосаларының тигез киңлегендә кабул итәргә кирәк.

Хәрәкәтнең канализациясе катлаулы кисешкән урыннардагы машина йөртүчеләрнең яки артык майданы булган урыннарда ориентировкасын җиңеләйтә, кайда артык майдан ирекле рәвештә сайлана торган траекторияләр аркасында хәрәкәтнең хаотиклыгына китерә, потенциал конфликтның күпсанлы нокталарын барлыкка китерә.

Техник җиһазлау, аеруча еш кына файдаланыла торган канализацияләү өчен хәрәкәт үз эченә ала менделеевск районының үз-үзеннанесение сызыклар юл билгеләре системасын Җигүчеләр җайланма (мәсәлән, утраучыклар, маяклар, коймалар, конуслар, стойкалар җибәрә. Канализацияләү чөлтәр участогының үткөрү сәләтен һәм хәрәкәт куркынычсызлыгын оешкан транспорт чаралары агымнарының тәртипле хәрәкәте хисабына күтәрүгә ярдәм итә. Анализ нәтижеләре күрсәткәнчә, Менделеевск районы транспорт чөлтәре шактый нәтижелә эшли, юл хәрәкәте иминлегенә системасында типик проблемалар (юлларның артык күп булуы, күчеп йөргәндә вакыт чыгымнары арттырылган һ.б.) ачыкланмаган, шуңа күрә локаль-реконструкция чараларына ихтыяж юк.

3.23 Автомат режимда эшлэүче фото- һәм видеофиксация чараларының юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозуларын ачыклау

Юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозуның фото- һәм видеофиксациясе чараларын урнаштыру чараларын оештыру өчен беренчел мәгълүматлар булып әлеге НИРның беренче модулендә һәлакәт статистикасын анализлау нәтижәләре хезмәт итте.

Практика күрсәткәнчә, әлеге төр чаралар камералар урнаштыру урыннарында хокук бозулар санын киметергә мөмкинлек бирә, бу юл хәрәкәте куркынычсызлыгын арттыра.

автоматик автоматик теркәлү юл хәрәкәте кагыйдәсен бозу камералары күчерелмә, стационар һәм мобил матдәләргә бүленә.

Стационар камералар даими рәвештә юлның бер үк урынында урнаша. Камераларны еш кына тизлек режимын бозуларны теркәү өчен кулланылар, әмма теркәлү һәм юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозуның түбәндәге очрақлары булырга мөмкин:

- светофорның сигналын тыя торган юлга чыгу;
- стоп-линия артына чыгу;
- каршы хәрәкәт полосасына чыгу;
- «Керү тыела» тамгасы астына бару;
- маршрут транспорт чаралары полосасына чыгу;
- тротуарга чыгу;
- хәрәкәт йөк машиналары алга таба Икенче полосалар оптимальләштерү автомагистральләр һәм автомобильләр өчен

юллар;

- юл билгеләре таләпләрен бозу;
- икенче рәттән борылышны үтәү;
- Якындагы яктыртылмаган фаралар яисә көндөзгә йөрү утлары;
- авыр йөк машиналары өчен йөрү өчен түләү кагыйдәләрен бозу;
- жәяүлеләр кичүендә жәяүлеләргә өстенлек бирмәү.

Стационар камералар бер үк вакытта берничә хәрәкәт полосасы буенча хәрәкәтне контрольдә тоту ала, шул исәптән каршы яктагылар буенча да.

Техник

чаралар

автомат

фотовидеофиксация,

теркелү өчен билгелэнгән административ хокук бозуларны [10] кулланырга киңәш ителә:

- шушы чаралар ярдәмендә теркелә ала торган административ хокук бозулар аркасында соңгы 12 ай дәвамында зыян күрүчеләр булган өч һәм аннан да күбрәк юл-транспорт һәлакәте булган торақ пунктларда 200 метрдан артмаган юл (автомобиль юллары) участокларында;

- шушы чаралар ярдәмендә теркелә ала торган административ хокук бозулар аркасында соңгы 12 ай дәвамында зыян күрүчеләр булган өч һәм аннан да күбрәк юл-транспорт һәлакәте булган торақ пунктлардан читтә 1000 метрдан артмаган юл (автомобиль юллары) участокларында;

- шушы чаралар ярдәмендә теркелә алган административ хокук бозулар нәтижәсендә соңгы 12 ай дәвамында зыян күрүчеләр булган өч һәм аннан да күбрәк юл-транспорт һәлакәте булган юл (автомобиль юллары) чатларында;

- күз күреме чиклэнгән юллар (автомобиль юллары) участокларында;

- тимер юлларда;

- жәяүлеләр һәм велосипед юллары белән кисешкән урыннарда;

- маршрут транспорт чаралары хәрәкәте өчен бүлеп бирелгән полосалар булганда;

- тизлек режимын үзгәрткәндә;

- жайга салына торган чатларда;

- юл кырые, тротуар яисә аерым полоса буенча күпсанлы транспорт чаралары йөрү юлы белән характерлана торган юллар (автомобиль юллары) участокларында;

- мәгариф учреждениеләре һәм кешеләр күпләп жыела торган урыннар тирәсендә;

- транспорт чараларын туктату яки туктату тыелган урыннарда;

- автоматлаштырылган саллы контроль системаларын урнаштыру участокларында.

Әлеге проектны эшләү кысаларында уздырылган нәтижәләр нигезендә

Юл хэрэкэте параметрларын һәм шартларын, шулай ук Менделеевск районы юл-транспорт һәлакәте килеп чыгу сәбәпләрен һәм шартларын анализлау КСОДД түбәндәгечә билгеләнде.

Транспорт агымнарының иң зур интенсивлыгы районның административ үзәгендә - Менделеевск шәһәрендә күзәтелә. Шәһәрнең төп магистраль урамнарында тизлек режимы 40 км/сәг урнаштырылган, ясалма юл тигезсезлекләре актив кулланыла. Нәтижә буларак, әлегә чараларны тормышка ашыру - 2016 һәм 2017 елларда хэрәкәт тизлеген арттырган учет юл-транспорт һәлакәтләре теркәлмәгән. Шулай итеп, билгеләнгән тизйөрешле режимнар нигездә Менделеевск шәһәрендә саклана һәм хокук бозуларны фотога төшерү чараларын монтажлау максатка ярашлы түгел.

Районның башка юлларында юл-транспорт һәлакәтләрен концентрацияләү урыннары табылмады һәм транспорт чаралары хэрәкәтенең югары дәрәжәдә интенсив булмавы күзәтелә, шуңа күрә Менделеевск районы юл челтәренең башка участкаларында фото һәм видеофиксация камералары урнаштыру икътисадый яктан максатка ярашлы түгел.

3.24 Тоткарланган транспорт чаралары өчен

махсуслаштырылган тукталышлар урнаштыру

Махсуслаштырылган (шулай атала торган) оешмаларга ихтыяж ("Штрафлы") тоткарланган транспорт чаралары өчен тукталышлар хәзерге вакытта административ үзәк статусы булган торак пунктлар өчен актуаль булды, ягъни машина кую һәм автотранспорт кую өчен урыннар кытлыгы булган торак пунктлар өчен актуаль булды. Еш кына транспорт чарасын мәжбүри эвакуацияләү генә дисциплинасыз йөртүчеләр өчен тәрбияви әһәмияткә ия алым булып тора.

"Штраф" тукталышлары урнашкан урыннар, эвакуация урыны белән махсуслаштырылган стоянка арасындагы ераклык район күләменнән артмаган очракта, муниципаль берәмлек районнары буенча эвакуацияләнгән автомобильләргә тигез бүлүне тәмин итәргә тиеш.

Эшчәнлек транспорт чараларын үтү буенча

Махсулаштырылган (штраф) стоянкалар 2012 елның 17 маендагы Татарстан Республикасы Законы нигезендә гамәлгә ашырыла. "Тоткарланган транспорт чараларын махсулаштырылган стоянкага күчерү тәртибе, аларны саклау, кире кайтару, күчеш һәм саклау бәясен түләү турында". Гамәлдәге махсулаштырылган стоянка Менделеевск шәһәрендә урнаштырылган.

Менделеевск районында транспорт белән бәйле вазгыятьнең үсеш фаразы юл хәрәкәте шартларының шактый зур үзгәрешләрен күздә тотмый, бу, үз чиратында, муниципаль дәрәжәдә транспорт чараларын мәжбүри эвакуацияләү һәм аннан соң транспорт чараларын мәжбүри саклау чараларын гамәлгә ашыру өчен махсус структура булдыру зарурлыгын тудырмайчак, жирле бюджет акчалары исәбеннән. Кирәк булганда гамәлдәге практикага төзәтмәләр кертелергә мөмкин.

4 Аерым территорияләрдә юл хәрәкәте кагыйдәләрен гамәлгә ашыруның чиратын, эшкәртүнең чиратын күрсәтеп, КСОДД чаралары программасын формалаштыру, шулай ук таләп ителә торган финанслау күләмнәрен һәм гамәлгә кертүдән көтелгән нәтижәне бәяләү

Транспорт системасын үстерү һәм юл хәрәкәтен оештыру схемасын оптимальләштерү буенча чаралар программасын формалаштыру, асылда, Менделеевск муниципаль районы территориясендә юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасын проектлый.

Әлеге этапта юл хәрәкәтен оештыру буенча әлеге КСОДДның 2 бүлегендә тасвирланган барлык тәкъдим ителгән чаралар муниципаль берәмлек территориясендә транспорт системасын үстерү буенча үзара бәйләнгән чараларның логик нигезләнгән комплексына төзелә. Чараларның һәркайсы буенча аларның бәясенәң арттырылган хисабы үткәрелде, сату сроклары (аның мөмкинлегеннән һәм ихтыяжыннан чыгып) бәяләнде.

Программа алга таба мөстәкыйль сыйфатында чыгыш ясарга мөмкин

урта сароклы һәм озак вакытлы планлаштыру вакытында гамәлдәге УДСта юл хәрәкәте нәтижәлеләген һәм куркынычсызлыгын арттыру коралы.

Юл хәрәкәтен оештыру системасын гамәлгә ашыру барышында алдагы елларда Програмага керүче юл хәрәкәтен оештыруны оптимальләштерү чараларын жентекләп эшләү зарурлыгы туачак. Шул ук вакытта түбәндәге очракларда эшләнә торган юл хәрәкәтен оештыру (ПОДД) проектларын эшләү күздә тотыла:

- юлларны яисә аларның участокларын эксплуатацияләү чорына;
- юлларда транспорт чаралары һәм жәяүлеләр хәрәкәтен вакытлыча чикләү яисә туктату чорына;
- эре габаритлы транспорт чаралары хәрәкәте маршрутлары яки маршрутлары участоклары өчен.

Юл хәрәкәте кагыйдәләре юлларны яисә аларның участокларын эксплуатацияләү чорына халыкның гомуми саны 10 мең кешегә кадәр булган һәм (яисә) бер яисә берничә муниципаль берәмлек территориясендә булган, реконструкцияләнә торган яисә яңа юллар яисә аларның участоклары йә аларның уртак чиге булган өлешләренә карата ЮХИДИнең аерым юнәлешләре буенча бер яисә берничә муниципаль берәмлек территориясендә юлларны яисә аларның участокларын эксплуатацияләү чорына эшләнә. Юл йөрү кагыйдәләрендә текст һәм график форматта мәгълүмат бар, ул түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- гамәлдәге юл-транспорт ситуациясенә анализ;
- проектлау вариантлары;
- проектлауның тәкъдим ителә торган варианты өчен проект карарлары;
- төзелеш-монтаж эшләре күләмнәрен исәпләү;
- Проектның техник-икътисадый күрсәткечләре.

Кыска вакытлы перспективада (2019 елга кадәр) Менделеевск районының 197,1 км озынлыктагы жирле әһәмияттәге юлларына юл хәрәкәте кагыйдәләрен эшләү планлаштырыла.

Транспорт системасын үстерү һәм Менделеевск районы территориясендә юл хәрәкәтен оештыру схемасын оптимальләштерү буенча күрсәтелгән чаралар программасы 14 нче таблицада китерелде.

Финанслауның таләп ителгән күләмнәрен бәяләү шундый ук чаралар нигезендә һәм инфляция дәрәжәсен исәпкә алып үткәрелде.

14 нче таблица - Транспорт системасын үстерү һәм Менделеевск районы территориясендә юл хәрәкәтен оештыру схемасын оптимальләштерү чаралары программасы

№ т/б	Чараның атамасы	Үткәрү гамәлгә ашыру, еллар	чыганаclar чыганагы	мең сум, бәяләрдә тиешле еллар		
				2018-2022 еллар	2023-2027 еллар	2028-2032 еллар
			барлыгы	699587,3	32168,3	353796,2
			федераль бюджет	633450,0	-	-
			Региональ бюджет	20520,0	20005,7	349491,0
			Жирле бюджет	14668,2	12162,6	4305,2
			Бюджеттан тыш чыганаclar	30949,1	-	-
1	2	3	4	5	6	7
1. Территорияләрнең транспорт һәм жәяүле бәйлеләген тәмин итү чаралары						
1	Енабердино - Кураково автомобиль юлы - Тойма - тимер юл кичүе гөзелеше белән Марий Текашево төзү	2028-2032	Региональ бюджет	-	-	235875,0
2. Юл хәрәкәтен мониторинглау системасын оештыру чаралары, транспорт агымнары детекторларын урнаштыру, жыюны һәм саклауны оештыру чаралары ОДД буенча документация, мәгълүматлар базасын формалаштыру һәм алып бару принциплары, мәгълүматтан файдалану шартлары, аны актуальләштерү чорлылыгы						
2	Юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасын актуальләштерү Менделеевск муниципаль районының КСОДД	2018-2032	Жирле бюджет	-	1000,0	1000,0
3	Юлларга юл хәрәкәтен оештыру проектын эшләү Менделеевск районының жирле әһәмияттәге	2018-2022	Жирле бюджет	2365,2	-	-
4	Юл хәрәкәтен оештыру проектын актуальләштерү Менделеевск районының жирле әһәмияттәге	2018-2032	Жирле бюджет	1182,6	1182,6	2365,2
5	Транспорт чараларын кулдан исәпкә алу (елга 1 тапкыр)	2018-2032	Жирле бюджет	400,0	400,0	400,0
6	Юл хәрәкәтен анализлау буенча комплекслы чаралар үткәрү (3 елга 1 тапкыр)	2018-2032	Жирле бюджет	480,0	480,0	240,0
3. Юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати тәмин итү системасын камилләштерү чаралары						
7	Менделеевск районы ӨДС мәгълүмати юл билгеләре белән жиһазландыру	2018-2027	Региональ бюджет	360,0	960,0	-
		2018-2022	Жирле бюджет	240,0	-	-

14 нче таблица дэвамы

1	2	3	4	5	6	7
8	Менделеевск районының рәсми сайтында бүлек булдыру, транспортка һәм юлларга багышланган	2018-2032	Жирле бюджет	310,0	300,0	300,0
4. Маршрутлы транспорт чаралары хәрәкәтен оештыру чаралары, аларның хәрәкәтенә өстенлекле шартларын тәмин итүне дә кертеп						
9	Тукталыш пунктларын төзекләндерү	2018-2022	Региональ бюджет	3780,0	-	-
		2018-2022	Жирле бюджет	1910,0	-	-
5. транзит транспорт агымнарын үткөрүне оештыру чаралары						
10	Татар Чаллы авылы әйләнешен төзү	2018-2022	федераль бюджет	633450,0	-	-
11	Псеев авылы әйләнешен төзү	2028-2032	Региональ бюджет		-	113616,0
6. Юлларның аерым участкаларында яисә төрле зоналарда транспорт чаралары хәрәкәтенә тизйөрешле режимы чаралары						
12	Төбәк кишәрлекләрендә тизйөреш режимын чикләүне кертү	2018-2022	Региональ бюджет	480,0	-	-
13	Жирле участкаларда тизйөрешле режимны чикләүне кертү	2018-2022	Региональ бюджет	220,0	-	-
7. Бердәм парковка кичлеген (гаражлар, стоянкалар, парковкалар (парковка урыннары) һәм башка шундый корылмалар урнаштыру) булдыру чаралары						
14	ТСны вакытлыча саклау өчен яссы парковкалар төзү	2018-2022	Жирле бюджет	7455,4	-	-
		2018-2022	Бюджеттан тыш чыганаclar	30949,1	-	-
8. кисешкән урыннарга һәм кушылган урыннарга светофор жайга салуны кертү гамәлләре						
15	Гассар урамы һәм урамы киселешендә светофор жайга салуны кертү. Хезмәт	2018-2022	Региональ бюджет	2000,0	-	-
9. Булган юл шартлары белән булдырыла торган куркыныч (конфликтлы хәлләр) хәрәкәтен һәм факторларын юкка чыгару						
16	Юл чатында үзеннән-үзе жайга салына торган божра киселешен төзү а/д М-7 «Волга» - Бизәки һәм Фомин ур.	2022-2027	Региональ бюджет	-	5945,7	-
9. Жәяүлеләр өчен жәяүлеләр кичүләрен урнаштыруны һәм төзекләндерүне дә кертеп, жәяүлеләр һәм торак зоналарын булдыру чаралары муниципаль берәмлек территорияләре						
17	Тротуарлар төзү	2018-2027	Региональ бюджет	4200,0	5700,0	-
		2022-2027	Жирле бюджет	-	4000,0	-
18	Электр яктырту линияләрен төзү	2018-2032	Региональ бюджет	8800,0	7400,0	-
		2022-2027	Жирле бюджет	-	4800,0	-

14 нче табица дэвамы

1	2	3	4	5	6	7
19	Балалар уку йортлары янында жэяүлелэр өчен чыгу юлларын яңарту	2018-2022	Региональ бюджет	1380,0	-	-
		2018-2022	Жирле бюджет	650,0	-	-
10. Инвалидлар хэрэкэте өчен уңайлы шартлар тээмин итү чаралары						
20	6.4 билгесе куелган инвалидлар өчен парковкаларда урыннар бүлеп бирү "Басып тору урыны" өстэмэ мэгълүмат билгесе белэн берлектэ 8.17. "Инвалидлар"	2018-2022	Жирле бюджет	175,0	-	-
21	Жайга салынганнарга мэгълүмат бирүнең тавыш чаралары белэн тээмин итү Менделеевск шәһәрэндэ жэяүлелэр өчен кичүлэр	2018-2022	Жирле бюджет	150,0	-	-

Юл хэрэкэтен оештыру буенча чараларны гамэлгэ ашыруның нәтижәлелеге юл хэрэкэтендә катнашучыларның гомерен саклап калудан һәм юл-транспорт һәлакәтләреннән һәм алардан килгән зыяннан кисәтүдән гыйбарәт. Юл хэрэкэтен оештыру чараларының нәтижәлелеге аерым чараларның нәтижәлелеген интеграль бәяләү буларак билгеләнә, шул ук вакытта аларның нәтижәлелеге куелган максатларның ирешелгән нәтижәләренә һәм максатчан индикаторлар күрсәткечләренә һәм юл хэрэкэтен оештыру буенча чаралар күрсәткечләренә туры килүеннән чыгып бәяләнә.

Юл хэрэкэтен оештыру буенча чараларны гамэлгэ ашыруның социаль-икътисадый нәтижәлелеге икътисадый һәм финанс күрсәткечләренәң яхшыруын характерлаучы сыйфатлы һәм сан параметрлары, шулай ук демографик хәлнең яхшыруына (үлүчеләр, шул исәптән балалар арасында үлүчеләр санын киметүгә) йогынты ясаучы күрсәткечләр белән күрсәтелә, халык үлеменнән социаль-икътисадый зыян чараларын гамэлгэ ашыру нәтижәсендә түбәнәя.

Муниципаль берәмлек өчен тәкъдим ителә торган чараларны кертүдән социаль-икътисадый файда түбәндәгечә чагыла:

- юллар челтәренәң сыйфатлы күрсәткечләрен яхшырту исәбенә юл-транспорт һәлакәте куркынычын киметү;
- хэрэкәтнең уртача тизлеген арттыру исәбенә вакыт экономиясе;
- гражданнар өчен дә, муниципаль район предприятиеләре һәм оешмалары өчен дә транспорт белән ташуга чыгымнарны киметү;
- даими маршрутлар буенча автомобиль транспортында пассажирлар йөрткәндә транспорт хезмәтләре күрсәтүнең үтемлелеген һәм сыйфатын арттыруны тәмин итү.

Юл хэрэкэтен оештыру буенча чараларны кертүдән көтелгән нәтижәне бәяләү 15 нче таблицада китерелгән.

15 нче таблица - Юл хэрэкэтен оештыру буенча чараларны гамэлгэ кертүдөн көтелэ торган нэтижэ

№ п.п.	атамасы	Максат:	Социаль-икътисадый эффект
1	Территориялэрнең транспорт һәм жэяүле бэйлелеген тээмин итү чаралары	Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын үстерү, муниципаль берәмлек территориясенең иң яхшы бэйлэнешен булдыру	Юлда вакытны киметү
2	Юл хэрэкэте мониторингы системасын оештыру, детекторлар урнаштыру чаралары транспорт агымнары, юл хэрэкэте кагыйдэлэре, принциплар буенча документация жьпоны һәм саклауны оештыру белешмэлэр базасын булдыру һәм алып бару, мэгълүматтан файдалану шартларына, аның ешлығына карап актуальләштерү	Маршрутлы ориентлашу системасын камилләштерү	Халыкка хезмэт күрсэтү сыйфатын арттыру
3	Катнашучыларны мэгълүмати тээмин итү системасын камилләштерү чаралары юл хэрэкэте	Муниципаль берәмлек территориясендэ юл хэрэкэте иминлеге чаралары комплексын гамэлгэ ашыру	Юлда вакытны киметү, халыкка хезмэт күрсэтү сыйфатын күтэрү
4	Маршрутлы транспорт чаралары хэрэкэтен оештыру чаралары, аларның хэрэкэтенен өстенлекле шартларын тээмин итүне дә кертп	Муниципаль берәмлек жэмэгать транспортын үстерү, муниципаль берәмлек халкына күрсәтелэ торган транспорт хезмэтирелэренен сыйфатын яхшырту	Халыкка хезмэт күрсэтү сыйфатын арттыру
5	Транзит транспорт агымнарын үткэрүне оештыру чаралары	Муниципаль берәмлек территориясендэ гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын үстерү һәм юл хэрэкэте иминлеге чаралары комплексын гамэлгэ ашыру	Юл йөрү вакытының кимүе, юл-транспорт һәлакәтлэрнең ихтималын киметү, дэрэжэнең кимүе экологик вэзгыяткэ һәм ТСтан зарарлы ташлауларның тискэре йогынтысы халыкның сэләмэтлеге

6	<p>Йөк транспорт чараларының хэрэкэтен оештыру буенча тэкьдимнэрне дә кертеп, үткэрүне оештыру чаралары, куркыныч, эре габаритлы ташуны гамэлгэ ашыручы авыр йөк һәм шулай ук мөмкин булган рөхсэт буенча Мондый чараларның саллы параметрларына</p>	<p>Муниципаль берәмлек территориясендә гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын үстерү һәм юл хэрэкэте иминлеге чаралары комплексын гамэлгэ ашыру</p>	<p>Юлда вакытны киметү, йөк транспорты катнашында юл-транспорт һәлакәте ихтималын киметү, экологик везгыятькә һәм сәламәтлеккә ТСтан зарарлы матдәләр чыгару дәрәжәсенең кимүе халык</p>
---	--	--	--

15 нче таблицаның дәвамы

№ п.п.	атамасы	Максат:	Социаль-икътисадый эффект
7	Юлларның аерым участкаларында транспорт чаралары хэрэкэтенен тизйөрешле режимы чаралары яисэ төрле зоналарда	Муниципаль берәмлек территориясендә юл хэрэкэте иминлеген тээмин итү	Юл-транспорт һәлакэте ихтималының кимүе
8	Бердәм форма-лаштыру чаралары парковка пространствосы (гаражлар урнаштыру, стоянкалар, парковкалар (парковка урыннары) һәм башка шундый корылмалар)	Автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау өчен урыннар оештыру	Объектларның һәркем файдалана алырлык булуын арттыру транспорт инфраструктурасы кытлыгын, парковка пространствосы кытлыгын төшереп калдыру
9	Светофор чараларны кергү кисешкән урыннарны, кушылган урыннарны һәм юл участкаларын жайга салу	Муниципаль берәмлек территориясендә юл хэрэкэте иминлеген тээмин итү	Юлда вакытны киметү, юл-транспорт һәлакәтләренен ихтималын киметү
10	Хэрэкэт факторларын (конфликтлы хәлләрне) юкка чыгару гамәлдәге юл шартлары	Муниципаль берәмлек территориясендә юл хэрэкэте иминлеген тээмин итү	Юл-транспорт һәлакэте ихтималының кимүе
11	Жэяүлеләр өчен жэяүлеләр өчен кичүләрне урнаштыру һәм төзекләндерү, жэяүлеләр өчен һәм торак зоналар булдыру чараларын да кертеп, жэяүлеләр хэрэкэтен оештыру чаралары муниципаль берәмлек территориясендә	Муниципаль берәмлек территориясендә юл хэрэкэте иминлеген тээмин итү	Жэяүлеләр катнашында юл-транспорт һәлакэте ихтималының кимүе
12	Инвалидлар хэрэкэте өчен уңайлы шартлар тээмин итү чаралары	Тышкы төзекләндерү объектларын торгызу һәм үстерү исәбенә муниципаль берәмлек халкының яшәү шартларын яхшырту экологик иминлекне тээмин итү, жэяүлеләрнен иминлеген арттыру	Халыкка хезмэт күрсәтү сыйфатын күтәрү, юл-транспорт һәлакәтләренен ихтималын киметү жэяүлеләр катнашында
13	Юллар, юллар яисэ юллар участкалары челтәрен, гомумән алганда юллар челтәре эшчәнлегенен нәтижәлелеген арттыра торган локаль-реконструкция чараларына үстерү	Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын үстерү һәм саклап калу һәм гамәлгә ашыру чаралары комплексын гамәлгә ашыру муниципаль берәмлек территориясендә юл хэрэкэте иминлеге	Хэрэкэт тизлеген арттыру, юлда вакытның кимүе, юл-транспорт һәлакәтләренен ихтималын киметү, экологик системага зарарлы матдәләр чыгаруларның тискәрә йогынтысы дәрәжәсен киметү Халыкның хәле һәм сәламәтлеге

5 ЮХИДИ өлкәсендә эшчәнлекне институциональ үзгәртеп корулар, норматив-техник, методик һәм мәгълүмати тәэмин итү эшчәнлеген камилләштерү буенча тәкъдимнәр формалаштыру КСОДД составында тәкъдим ителә торган чараларны гамәлгә ашыру мөмкинлеген тәэмин итү максатларында эшләнә.

Тикшерелә торган территориядә Юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемасы составында тәкъдим ителә торган чараларны гамәлгә ашыру мөмкинлеген тәэмин итү максатыннан, кирәк булганда, институциональ үзгәртеп корулар, юл хәрәкәтен оештыру өлкәсендә эшчәнлекне норматив хокукый, норматив-техник, методик һәм мәгълүмати тәэмин итүне камилләштерү буенча тәкъдимнәр эшләнә. Әлеге эш өчен Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы территориясендә юл хәрәкәтен оештыру буенча килеп туган вазгыятьне һәрьяклап анализлауның әлеге КСОДД ның беренче этабын (модулен) үтәү кысаларында башкарылган эш нәтижеләре нигез булып тора.

Юл хәрәкәтен оештыру өлкәсендә оештыру эшчәнлегенә анализ Менделеевск районы территориясендә юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозу буенча эшчәнлек бурычларының муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарын хәл итүен күрсәтте.

Россия Федерациясендә гамәлдә булган юл хәрәкәтен оештыру һәм чиктәш өлкәләрдә гамәлдә булган хокукый база юл хәрәкәтен оештыру субъектларының бурычларын һәм жаваплылыгын барлык дәрәжәләрдә төгәл бүлүгә, аларның функциональ бәйләнешләрен билгеләргә, аларның эшчәнлеген көйләргә, әлеге өлкәдә комплекслы чараларны гамәлгә ашыруны рациональ планлаштырырга мөмкинлек бирми. Шул ук вакытта муниципаль дәрәжәдә норма иҗат итү күздә тотылмый.

Менделеевск районы жирле үзидарэ органнарының юл хэрэкәтен оештыру өлкәсендәге эшчәнлеген мәгълүмати тәмин итү системасы үзәбезнең һәм чит ил стандартларына туры килә. Әмма Менделеевск районының рәсми сайтында юл хэрәкәте, транспорт һәм юлларга куркынычсызлыкка багышланган бүлек булдырырга кирәк.

Институциональ үзгәртеп корулар буенча тәкъдимнәр эшләү Менделеевск муниципаль районы халкының тормыш эшчәнлеге социаль институтларының сан-сыйфат үзгәрешләре зарурлыгы белән аңлатылырга мөмкин, ул вакытта норматив-хокукый базаны үзгәртү юл хэрәкәте кагыйдәләрен камилләштерүгә кирәкле йогынты ясый алмаячак.

Институциональ үзгәрешләр кагыйдәләрне үзгәртү дәрәжәсендә түгел, ә әлеге тирәлектә эшләүче һәм әлеге мохитне билгеләүче институтларның үзгәрү дәрәжәсендә чагыла.

Социаль (яки ижтимагый) институт – ул жәмгыятьнең яки аның өлешенең социаль, икътисади, сәяси, мәдәни һәм башка ихтыяжларын канәгатьләндерү зарурлыгы белән аңлатыла торган, кешеләрнең уртак тормыш эшчәнлеген оештыруның тарихи барлыкка килгән яки максатчан көчләр белән булдырылган формасы. Институтлар билгеләнгән кагыйдәләр ярдәмендә кешеләрнең үз-үзләрен тотышына йогынты ясау мөмкинлекләре белән сыйфатлана.

Юл хэрәкәтен оештыруның комплекслы схемасын проектлау вариантларын эреләтеп бәяләү нәтижәсендә өстенлек «компромисс» вариантка бирелгән. Күрсәтелгән сценарийны гамәлгә ашыру Менделеевск районы халкының тормыш стереотиплары системасында нинди дә булса кардиналь үзгәрешләрне күздә тотмый. Шуннан чыгып, Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районында институциональ үзгәртеп коруларның объектив алшартлары юк.

Әлеге схеманы гамәлгә ашыру кысаларында уздыру күздә тотылмый

транспорт инфраструктурасы объектарың проектлау, төзү һәм реконструкцияләү өлкәсендәге эшчәнлекне гамәлгә ашырганда институциональ үзгәртеп корулар, идарә һәм үзара бәйләнешләр структурасы. КСОДД өчен норматив-хокукый база формалаштырылган.

КУЛЛАНЫЛГАН ЧЫГАНАКЛАР ИСЕМЛЕГЕ

1 Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2009 елның 28 сентябрдәге карары «Россия Федерациясендә автомобиль юлларын классификацияләү турында» 767 номерлы

2 Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары.

3 Елков Ю.Д. Гомуми файдаланудагы транспорт чараларының өстенлекле хәрәкәтен оештыру буенча Указлар: Транспорт, 1984 - 32 с

4 СП 42.13330.2016. Шәһәр төзелеше. . СНИП актуаль редакциясе 2.07.01-89. [Текст] - Взамен СНИП 2.07.01-89*; введ. 2017-07-01. - М.: ФГБУ ЦНИИП России, 2016. Шелков Ю.Д. Гомуми файдаланудагы транспорт чараларының өстенлекле хәрәкәтен оештыру буенча Указлар М.Транспорт, 1984 - 32 с.

5 Dawn P. Guegan, Peter T. Martin and Wayne D. Cottrell.: Prioritizing Traffic Calming Projects Using the Analytic Hierarchy Process. Murray, Utah 2000.- 26р.

6 Пугачев И.Н., Горев А.Э., Олещенко Е.М. Оештыру һәм хәрәкәт иминлеге (Текст]. - Мәскәү, 2009. - 176 б.

7 Кременец Ю.А., Печерский М.П., Афанасьев М.Б. Юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары. М.: ИКЦ «Академкнига», 2005, 279 б.

8 218.2.071-2016 Автомобиль юлларын төзегәндә һәм реконструкцияләгәндә божра кисешкән урыннарны проектлау буенча методик тәкъдимнәр

9 Житәкчеләр һәм белгечләр өчен юл хәрәкәте куркынычсызлыгы буенча житәкчелек. Жәяүлеләрнең иминлеге (Текст] - М.: Нәшрият «Бөтендөнья сәламәтлек саклау оешмасы», 2013. - 115 с.

10ГОСТ Р 57145-2016. Автомат режимда эшләүче һәм фото- һәм кинога төшерү, видеога яздыру функцияләре булган махсус техник чаралар юл хәрәкәтен контрольдә тотуны тәмин итү өчен эшләнә. Файдалану кагыйдәләре. [Текст] -

Введ. 2017-06-01. - М.: Стандартиформ, 2016.

Россия Федерациясе Транспорт министрлыгы боерыгы (Транспорт министрлыгы)

Россия) 17.03.2015 ел "Юл хэрэкәтен оештыруның проектларын һәм схемаларын әзерләү кагыйдәләрен раслау турында" боерыгы:

ЙОМГАКЛАУ

Проектның икенче этабы кысаларында транспорт системасын үстерү һәм Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы территориясендә юл хәрәкәтен оештыру схемасын оптимальләштерү чаралары эшләнде.

Чаралар жыю документар мәгълүматлар жыю, алынган мәгълүматлар сериясен үткәрү һәм анализы нәтижеләре нигезендә формалаштырылды.

Чаралар программасын гамәлгә ашыруның нәтижелелеген фаразлау шуны күрсәтте: аны гамәлгә ашырганда транспорт уңайлылыгы күрсәткечләрен яхшыртуга, һәлакәтләрне киметүгә, велотранспорт һәм жәяүлеләр өчен инфраструктура булдыруга һәм парковка пространствосы кытлыгын юкка чыгаруга, юл хәрәкәтен оптимальләштерүгә ирешелә.

Юл хәрәкәте иминлеге дәүләт инспекциясе чараларын гамәлгә ашыру нәтижәсендә түбәндәге социаль-икътисадый нәтижәгә ирешеләчәк:

- транспорт системасының комплекслы иминлеген һәм тотрыклылыгын арттыру;
- юл-транспорт һәлакәтләре һәм матди зыян китерелгән очраklar санын кыскарту;
- терәк транспорт челтәрен камилләштерү һәм үстерү;
- Менделеевск районы территориясенә элементсен арттыру;
- экологик вәзгыятьне яхшырту;
- районның торак пунктлары территориясендә йөк автомобильләре хәрәкәтен чикләү;
- «Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары» ГОСТ Р 52766-2007 нигезендә 14 жәмәгать транспорты тукталышын төзекләндерү. Жиһазлау элементлары. Гомуми таләпләр
- 7,3 км озынлыктагы тротуарлар төзү;
- р линия электр яктырткычының тышкы озынлыктагы сызыгы урнаштыру

5,25 км;

- парковка киңлеге кытлыгын бетерү.

Программа чараларын гамәлгә ашыру өчен 1 085 551,8 мең сум күләмендә финанслау кирәк.

Әлеге КСОДДның 1 этабында ачыкланган транспорт проблемалары эшләнгән чаралар программасын гамәлгә ашыру хисабына хәл ителергә мөмкин.